

คืบคบถึ สู้สัจคบ
คุมประพฤติ

คู่มีอ

กระบวนการปฏิบัติงำนด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรม
และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤตินิสัยของผูู้ถูกคุมความประพฤติ
สำหรับพนักงานคุมประพฤติ

โครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนาไกการควบคุมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤตินิสัย
ของผูู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อยกระดับสัมฤทธิผลของการคุมประพฤติ” (ปีที่ ๑)

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

คู่มือ

กระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรม
และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติ
สำหรับพนักงานคุมประพฤติ

โดย

นางระพีพร หิมะคุณ ศรีสมบัติตระกูล

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการควบคุมและสอดส่อง

หัวหน้าโครงการ

โครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากลไกการควบคุมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
ของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ” (ปีที่ ๑)

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

คำนำ

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ได้มีการจัดทำโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ” เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการให้บริการงานคุมประพฤติให้สูงขึ้น อีกทั้งพัฒนาองค์ความรู้และทักษะทางวิชาชีพในการปฏิบัติงานเพื่อควบคุมพฤติกรรมและสนับสนุนช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิดแก่พนักงานคุมประพฤติให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คู่มือกระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยสำหรับพนักงานคุมประพฤติฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรก คือบทนำ ว่าด้วยหลักการเหตุผล วัตถุประสงค์และระเบียบวิธีการศึกษาและการใช้คู่มือ และส่วนที่สองเป็นหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุมประพฤติว่าด้วยการควบคุมและสอดส่อง ส่วนที่สามคือกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัย ส่วนที่สี่คือ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์สำหรับพนักงานคุมประพฤติ และส่วนที่ห้า กรณีตัวอย่างโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ ซึ่งคู่มือฉบับนี้จะถูกนำไปใช้ในการอบรมการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยสำหรับพนักงานคุมประพฤติผู้ร่วมวิจัยในสำนักงานคุมประพฤติหน่วยวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานต่อไป

นางระพีพร หิมะคุณ ศรีสมบัติตระกูล

หัวหน้าโครงการ

เมษายน ๒๕๖๐

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
สารบัญแผนผัง	ฉ
บทที่ ๑	บทนำ
	๑. หลักการและเหตุผล ๑
	๒. วัตถุประสงค์ ๓
	๓. ขอบเขตในการใช้คู่มือ ๓
	๔. คำสำคัญ ๔
	๕. กรอบแนวคิดในการศึกษา ๕
	๖. ระเบียบวิธีการใช้คู่มือ ๗
บทที่ ๒	หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองประเพณีด้วยการควบคุมและสอดส่อง
	๑. หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองประเพณีไทย ๑๐
	๒. หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติตามหลักการสหวิทยาการ ๑๓
	๓. หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติตามหลักการสหวิทยาการ ๔๒
บทที่ ๓	กลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
	๑. การควบคุมทางสังคม (Social Control) ๔๕
	๒. การสนับสนุนทางด้านสังคม (Social Support) ๔๘
	๓. กลไกการปฏิบัติงานด้านการควบคุมพฤติกรรมและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ๕๕
	๔. แนวทางการปฏิบัติการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกระบวนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่อง ๖๓
บทที่ ๔	ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับพนักงานคุมประพฤติ
	๑. การรับคดี ๖๘
	๒. การชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติและรวบรวมข้อมูล ๘๐
	๓. การวิเคราะห์และวางแผน ๘๙
	๔. การดำเนินการควบคุมและสอดส่องตามแผน ๙๘

	สารบัญ (ต่อ)	หน้า
	๕. การติดตามและประเมินผล	๑๓๕
	๖. การจัดทำรายงานการคุ้มครองความประพฤติ	๑๔๑
บรรณานุกรม		๑๕๒
ภาคผนวก	ก. กรณีตัวอย่างโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ (โปรแกรมสำนักงาน)	๑๕๔
	๑. โปรแกรมรับรายงานตัวรายบุคคล เรื่องการควบคุมอารณ	๑๕๕
	๒. โปรแกรมการประเมินความฉลาดทางอารมณ์	๑๕๖
	๓. โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นและการป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ (สำหรับชนเผ่า)	๑๕๙
	๔. โปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	๑๖๔
	๕. โปรแกรมค่ายจริยธรรมคุณธรรม "วิถีศีล วิถีธรรม นำคนดีสู่สังคม"	๑๖๖
	๖. โปรแกรมอบรมธรรมะหมู่บ้านศีล ๕ ธรรมะชำระใจ	๑๖๙
	๗. โปรแกรมฟังธรรมะดีดีเพื่อการดำเนินชีวิตให้เป็นสุข	๑๗๑
	๘. โปรแกรมรับรายงานตัวรายกลุ่ม เรื่องความปลอดภัยบนท้องถนนเพื่อปรับจิตสำนึก	๑๗๓
	๙. โปรแกรมเมืองไทยน่าอยู่ งดเหล้าเข้าพรรษา	๑๗๔
	๑๐. โปรแกรมสุขกาย สุขใจ ขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่	๑๗๖
	๑๑. โปรแกรมอบรมป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำ "เป้าหมายและการวางแผนชีวิต"	๑๗๘
	๑๒. โปรแกรมบำบัดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (ฝ่ายปกครอง)	๑๘๐
	๑๓. โปรแกรมบริจาคโลหิตเฉลิมพระเกียรติ	๑๘๒
	๑๔. โปรแกรมปลูกป่าชายเลนบริการสังคม	๑๘๔
	๑๕. โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อยร้อยรัก”	๑๘๖
	ข. แบบบันทึกพฤติกรรมของพนักงานคุมประพฤติ เพื่อประเมินการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ	๑๙๐
	ค. แบบสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อประเมินการรับรู้การได้รับการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัย	๑๙๕
	ง. แบบประเมินพัฒนาการของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยและคุณภาพชีวิตของผู้ถูกคุมความประพฤติ ภายหลังจากผ่านพ้นการคุมประพฤติ	๒๐๑

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑	มาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามดูแลและช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน	๓๗
๒	กลไกการปฏิบัติงานด้านการควบคุมพฤติกรรมและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ	๕๕
๓	ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาความต้องการและความเสี่ยง	๖๑
๔	แนวทางการปฏิบัติการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมในกระบวนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่อง	๖๓
๕	ขั้นตอนการรับคดี	๗๐
๖	ขั้นตอนการชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติและรวบรวมข้อมูล	๘๒
๗	ขั้นตอนการวิเคราะห์และวางแผน	๙๑
๘	ขั้นตอนการดำเนินการควบคุมและสอดส่องตามแผน	๑๐๑
๙	ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	๑๓๗
๑๐	ขั้นตอนการจัดทำรายงานการคุมความประพฤติ	๑๔๓
๑๑	โปรแกรมรับรายงานตัวรายบุคคล เรื่องการควบคุมอาชญากรรม	๑๕๕
๑๒	โปรแกรมการประเมินความฉลาดทางอารมณ์	๑๕๗
๑๓	โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นและการป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ (สำหรับชนเผ่า)	๑๖๐
๑๔	โปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	๑๖๕
๑๕	โปรแกรมค่ายจริยธรรมคุณธรรม "วิถีศีล วิถีธรรม นำคนดีสู่สังคม"	๑๖๗
๑๖	โปรแกรมอบรมธรรมะหมู่บ้านศีล ๕ ธรรมะชำระใจ	๑๗๐
๑๗	โปรแกรมฟังธรรมะดีดีเพื่อการดำเนินชีวิตให้เป็นสุข	๑๗๑
๑๘	โปรแกรมรับรายงานตัวรายกลุ่ม เรื่องความปลอดภัยบนท้องถนนเพื่อปรับจิตสำนึก	๑๗๓
๑๙	โปรแกรมเมืองไทยน่าอยู่ งดเหล้าเข้าพรรษา	๑๗๔
๒๐	โปรแกรมสุขกาย สุขใจ ขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่	๑๗๖
๒๑	โปรแกรมอบรมป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำ "เป้าหมายและการวางแผนชีวิต"	๑๗๙
๒๒	โปรแกรมบำบัดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (ฝ่ายปกครอง)	๑๘๑
๒๓	โปรแกรมบริจาคโลหิตเฉลิมพระเกียรติ	๑๘๒
๒๔	โปรแกรมปลูกป่าชายเลนบริการสังคม	๑๘๔
๒๕	โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพยา/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก”	๑๘๗

สารบัญภาพ		หน้า
ภาพที่		
๑	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗
๒	กรอบแนวคิดการจำแนกผู้กระทำผิดตามระดับความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ และสภาพปัญหาและความต้องการ	๑๔
๓	กระบวนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ	๑๘
๔	กรอบแนวคิดการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ของผู้ถูกคุมความประพฤติ	๕๓

แผนผังที่	สารบัญแผนผัง	หน้า
๑	กระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับพนักงานคุมประพฤติ	๖๗
๒	ขั้นตอนการรับคดี	๖๙
๓	ขั้นตอนการชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติและรวบรวมข้อมูล	๘๑
๔	ขั้นตอนการวิเคราะห์และวางแผน	๙๐
๕	ขั้นตอนการดำเนินการควบคุมและสอดส่องตามแผน	๙๙
๖	ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล	๑๓๖
๗	ขั้นตอนการจัดทำรายงานการคุมความประพฤติ	๑๔๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล

การคุมประพฤติ (probation) เป็นงานวิชาชีพ (professional) ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีโดยไม่ต้องควบคุมตัว การปฏิบัติงานคุมประพฤติจึงไม่ได้เป็นเพียงการทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย (law enforcement) เท่านั้น แต่ต้องแสดงบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation) ผู้กระทำความผิด มิให้เขาเหล่านั้นหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งยังต้องดำเนินการให้ผู้กระทำความผิดมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุขซึ่งจะเป็นผลให้บรรลุถึงเป้าหมายสุดท้ายของมาตรการคุมประพฤติในการปกป้องสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมได้ในที่สุด การปฏิบัติงานคุมประพฤติของพนักงานคุมประพฤติจึงไม่เพียงแต่จำเป็นต้องใช้ความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมาย อาชีววิทยา และพันธุวิทยาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยมาตรการที่ไม่ใช้เรือนจำ (non-custodial measures) เท่านั้น แต่พนักงานคุมประพฤติต้องมีความรู้ความเข้าใจในเชิงสหวิทยาการ (interdisciplinary) ของศาสตร์และวิทยาการต่างๆ ในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ (applied behavioral science) ในระดับที่จะสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ในการควบคุมดูแลพฤติกรรมและแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้อย่างแท้จริง

กระบวนการปฏิบัติงานคุมประพฤติเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด สามารถอธิบายด้วยองค์ความรู้ทางสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ด้วยกลไกหลักที่จะทำให้เกิดการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ด้วยกระบวนการทางสังคม ๒ กระบวนการ คือ (๑) กระบวนการควบคุมทางสังคม (social control process) และ (๒) กระบวนการสนับสนุนทางสังคม (social support process) โดยที่การควบคุมทางสังคมเป็นกระบวนการทางสังคมภายใต้การคุมประพฤติที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติและประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบกฎหมาย ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำใหม่ ควบคู่กับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ในขณะที่การสนับสนุนทางสังคมเป็นกระบวนการทางสังคมภายใต้การคุมประพฤติที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำความผิดให้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของตนเองให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีพฤติกรรมในทางที่พึงปรารถนา มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยอาศัยพื้นฐานของความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำและสภาพปัญหาและความต้องการที่ส่งผลให้เกิดการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดแต่ละรายนั้น เป็นเกณฑ์กำหนดความเข้มข้น ของการให้การควบคุมทางสังคมด้วยระดับของการควบคุมและสอดส่อง และกำหนดรูปแบบและลักษณะของการให้การแก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดด้วยการจัดให้ผู้กระทำความผิดได้เข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำความผิดแต่ละรายอย่างเหมาะสม

การปฏิบัติงานคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่ถูกศาลสั่งให้คุมความประพฤติไว้ให้บรรลุผลแท้จริงในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีนั้น พนักงานคุมประพฤติจึงจำเป็นต้องสามารถทำบทบาทหน้าที่ในการควบคุมพฤติกรรมและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างสมบูรณ์ แต่อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยความจำกัดของการบริหารทรัพยากรบุคคลในตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติ ในระบบราชการไทย ที่แม้จะเริ่มจากกรอบแนวคิดที่ถูกต้อง โดยกำหนดคุณสมบัติสำหรับบุคคลที่จะเข้ามารับราชการในตำแหน่งพนักงานคุมประพฤติให้มีขอบเขตที่เปิดกว้างครอบคลุมถึงผู้ที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโททางด้านกฎหมาย รัฐศาสตร์ จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และสังคมศาสตร์อื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะด้านความรู้ความสามารถ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง พนักงานคุมประพฤติ และกรมคุมประพฤติก็ได้กำหนดให้บุคลากรในตำแหน่ง พนักงานคุมประพฤติ ได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตร "พนักงานคุมประพฤติ" เป็นหลักสูตรพื้นฐานบังคับเฉพาะแล้วก็ตาม แต่ในความเป็นจริงยังปรากฏว่า การฝึกอบรมดังกล่าวก็ยังไม่อาจทำได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกับพนักงานราชการ ซึ่งเป็นอัตรากำลังส่วนใหญ่ของบุคลากรพนักงานคุมประเดิณนี้ที่ยังมีข้อจำกัดของการใช้จ่ายงบประมาณในการฝึกอบรมที่ทำให้พนักงานคุมประพฤติ ที่เป็นพนักงานราชการ ขาดโอกาส ในได้รับการฝึกอบรมในหลักสูตรดังกล่าว อีกทั้งเมื่อปริมาณของอัตรากำลังขยายเพิ่มขึ้น พนักงานคุมประพฤติของกรมคุมประพฤติ ซึ่งมีภูมิหลังทางการศึกษามาจากสาขาวิชาที่แตกต่างกันเช่นนี้ ประกอบกับการพัฒนาบุคลากรที่มีข้อจำกัดดังกล่าว จึงขาดโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้ที่ถูกต้อง่องแท้เกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยมาตรการคุมประพฤติในมิติของสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ พนักงานคุมประพฤติส่วนใหญ่ซึ่งมีภูมิหลังทางการศึกษาด้านกฎหมายและการปกครอง จึงต่างคนต่างใช้เพียงความรู้เฉพาะในสาขาตามวุฒิการศึกษาของตนเป็นหลัก โดยขาดความตระหนักในความสำคัญของการทำบทบาทหน้าที่ทั้งในการบังคับใช้กฎหมายและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยองค์ความรู้ในมิติที่เป็นสหวิทยาการของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด พนักงานคุมประพฤติเกือบทั้งหมด จึงยังมีศักยภาพที่อ่อนด้อยในการปฏิบัติงาน คุมประพฤติในระดับที่เป็นวิชาชีพ กล่าวคือ มีความรอบรู้ในศาสตร์พื้นฐานด้านกฎหมายเพียงพอที่จะปฏิบัติงานคุมประพฤติ โดยมีองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรัฐศาสตร์ จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา และสังคมศาสตร์อื่นๆ รองรับการปฏิบัติงานคุมประพฤติ โดยสามารถบูรณาการองค์ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ เหล่านั้นในการอธิบายพฤติกรรมการกระทำผิดและใช้กระบวนการทางพฤติกรรมศาสตร์ในการดำเนินงานที่มุ่งเน้นโดยตรงต่อการจัดการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเหล่านั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาศักยภาพในการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติให้มีขึ้นในตัวพนักงานคุมประพฤติ จึงนับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการคุมประพฤติให้บรรลุถึงผลสำเร็จของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องและกระบวนการงานแก้ไขฟื้นฟูและช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิดของพนักงานคุมประพฤติ ให้สามารถใช้เป็นกลไกในการควบคุมพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถพัฒนารูปแบบ

กระบวนการและวิธีการปฏิบัติงานเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างแท้จริงยิ่งขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อการพัฒนากลไกการควบคุมพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติในกระบวนการควบคุมและสอดส่อง
- ๒) เพื่อการพัฒนากลไกการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูและช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิด
- ๓) เพื่อการพัฒนารูปแบบ กระบวนการ และวิธีการปฏิบัติงานเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ

๓. ขอบเขตในการใช้คู่มือ

๓.๑ ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

(๑) พนักงานคุมประพฤติ

พนักงานคุมประพฤติที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ พนักงานคุมประพฤติในสำนักงานคุมประพฤติหน่วยวิจัยที่ประกอบด้วยสำนักงานคุมประพฤติขนาดใหญ่ กลาง เล็ก โดยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จากความสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ความพร้อมด้านบริหาร และศักยภาพของบุคลากร รวมทั้งสิ้น ๗ สำนักงาน

(๒) ผู้ถูกคุมความประพฤติ

ผู้ถูกคุมความประพฤติที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติผู้ใหญ่โดยทำการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งพิจารณาจากผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีระดับความเสี่ยงและสภาพปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันและได้รับการจัดให้เข้ารับการควบคุมและสอดส่องโดยพนักงานคุมประพฤติที่เป็นทีมงานวิจัยในสำนักงานคุมประพฤติหน่วยวิจัย รวมทั้งสิ้น ๒๑๐ รายกรณี

๓.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

การทดลองใช้คู่มือจะทำการจัดแบ่งพื้นที่สำนักงานคุมประพฤติที่ประกอบด้วยกลุ่มสำนักงานคุมประพฤติขนาดใหญ่ กลาง เล็ก โดยวิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากความสนใจเข้าร่วมโครงการวิจัย ความพร้อมด้านบริหารและศักยภาพของบุคลากร รวมทั้งสิ้น ๗ สำนักงาน ได้แก่

(๑) สำนักงานคุมประพฤติขนาดใหญ่ ได้แก่

(๑.๑) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชลบุรี

(๑.๒) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี

(๒) สำนักงานคุมประพฤติขนาดกลาง ได้แก่

(๒.๑) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงราย

(๒.๒) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครปฐม

(๒.๓) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสงขลา

(๓) สำนักงานคุมประพฤติขนาดเล็ก ได้แก่

(๓.๑) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด

(๓.๒) สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสมุทรสงคราม

๔. คำสำคัญ

การคุมประพฤติ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี โดยไม่ต้องควบคุมตัวไว้ ด้วยการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติให้ผู้กระทำผิดประพฤติปฏิบัติและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ทั้งนี้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิด มิให้วนกลับไปกระทำความผิดซ้ำขึ้นใหม่ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข อันเป็นการปกป้องสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม

การควบคุมพฤติกรรม หมายถึง กระบวนการควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้กระทำผิดที่ถูกศาลสั่งให้คุมความประพฤติไว้ โดยอาศัยกระบวนการควบคุมทางสังคม (Social Control) ในการควบคุมให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกฎกติกา ระเบียบและกฎหมาย ไม่กระทำความผิดซ้ำขึ้นใหม่และมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและบรรทัดฐานของสังคม โดยอาศัยรูปแบบ

วิธีการ ๒ ลักษณะใหญ่ๆ คือ (๑) การควบคุมทางสังคมด้วยระบบกฎหมายและการบริหารงาน/จัดระเบียบ และ (๒) การควบคุมทางสังคมผ่านระบบวัฒนธรรมและกระบวนการทางพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งการจะให้การควบคุมทางสังคมกับผู้กระทำผิดแต่ละรายในระดับเข้มงวดกวดขันหรือผ่อนปรนเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำที่ได้จากการจำแนกผู้กระทำผิดแต่ละรายนั้น โดยมีหลักเกณฑ์พื้นฐานอยู่ว่า ผู้ที่มีความเสี่ยงในระดับสูงกว่าต้องได้รับ การควบคุมดูแลที่เข้มงวดกวดขันมากกว่าผู้ที่มีความเสี่ยงในระดับที่ต่ำกว่า

การสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หมายถึง กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ถูกศาลสั่งให้คุมความประพฤติไว้ โดยอาศัยกระบวนการสนับสนุนทางสังคม (social support) ในการแก้ไขฟื้นฟู และช่วยเหลือสงเคราะห์ให้ผู้กระทำผิดได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ตลอดจนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข ด้วยการให้ความช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ หรือให้การสนับสนุนทางด้านจิตใจด้วยวิธีการใดก็ตามที่มีผลให้เกิดผลดีหรือประโยชน์แก่ผู้กระทำผิด หรืออาจเป็นแรงผลักดันให้ผู้กระทำผิดไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งทำให้ผู้กระทำผิดรู้สึกว่าการตนเองได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่นหรือสังคมด้วย ทั้งนี้การสนับสนุนทางสังคมสามารถแบ่งออกได้ตามประเภทของการให้การสนับสนุนทางสังคมเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ (๑) การให้การสนับสนุน ด้านวัตถุหรือเครื่องมือ (material/instrumental support) เช่น สิ่งของ เงิน แรงงาน เวลา เป็นต้น (๒) การให้การสนับสนุนทางอารมณ์ (emotional support) เช่น การให้ความพอใจ การยอมรับนับถือ การแสดงถึงความห่วงใย (๓) การให้การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร (information support) เช่น การให้คำแนะนำ (suggestion) การตักเตือน การให้คำปรึกษา (advice) และ การให้ข่าวสารรูปแบบต่างๆ และ (๔) การให้การสนับสนุนด้านการให้การประเมินผล (appraisal support) เช่น การให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) การเห็นพ้องหรือให้การรับรอง (affirmation) ผลการกระทำใดๆ หรือการบอกให้ทราบถึงผลดีที่กระทำไปนั้น การให้สนับสนุนทางสังคมสำหรับผู้กระทำผิดแต่ละราย จึงมีความแตกต่างกันไปทั้งในมิติของประเภทของการให้การสนับสนุนและระดับของการให้การสนับสนุน ทั้งนี้อยู่กับลักษณะและรายละเอียดของสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิดแต่ละรายนั้น

สัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ หมายถึง ผลสำเร็จของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ถูกศาลสั่งให้คุมความประพฤติไว้ ให้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตนเป็นพลเมืองดี โดยประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติที่กำหนดไว้ ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำขึ้นใหม่ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข ตลอดระยะเวลาการคุมความประพฤติและภายหลังครบกำหนดระยะเวลาการคุมความประพฤติไปแล้วอย่างน้อย ๑ ปี

๕. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวทางการใช้กระบวนการทางสังคมที่กล่าวมาแล้ว จึงแสดงให้เห็นว่า ในกระบวนการคุมความประพฤติหรือการควบคุมและสอดส่องนั้น พนักงานคุมประพฤติสามารถใช้กระบวนการควบคุมทาง

สังคมในการทำบทบาท “บังคับใช้กฎหมาย” ด้วยการควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิด เพื่อตัดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำ ในขณะที่ตัวพนักงานคุมประพฤติยังต้องใช้กระบวนการสนับสนุนทางสังคมในการทำบทบาท “ให้การแก้ไขฟื้นฟู” ด้วยการให้การช่วยเหลือสนับสนุนผู้กระทำผิด เพื่อช่วยให้ผู้กระทำผิดสามารถปรับปรุงแก้ไขนิสัยและความประพฤติของตนให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงปรารถนาควบคู่กันไป โดยการใช้กระบวนการทางสังคมนั้นผ่านการปฏิบัติงานในลักษณะต่างๆ ภายในกระบวนการควบคุมและสอดส่องเพื่อให้เกิดการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

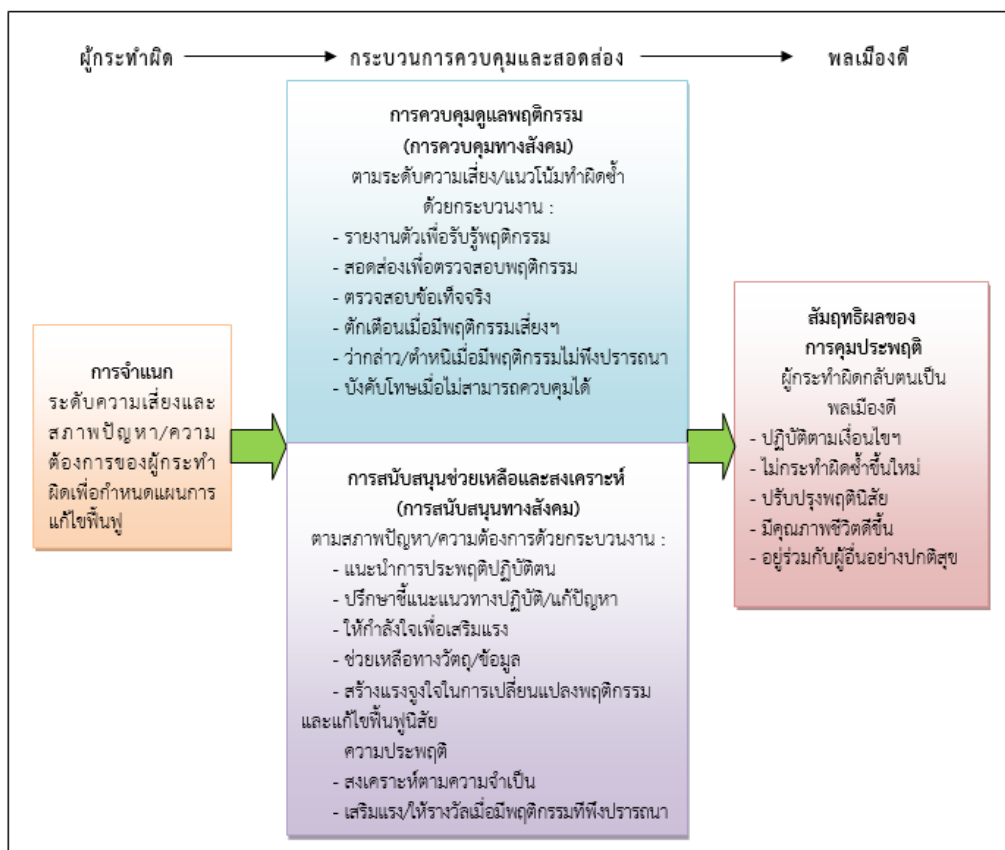
อย่างไรก็ตามการควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดด้วยการใช้การรายงานตัวเพื่อรับทราบความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง การออกสอดส่องเพื่อติดตามตรวจสอบประเมินพฤติกรรม การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิด การตัดเงื่อนไขเมื่อผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม/เสี่ยงต่อการฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมประพฤติและกระทำผิดซ้ำ การติดตามเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติ การว่ากล่าว/ตำหนิเมื่อผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม/เสี่ยงต่อการฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมประพฤติและกระทำผิดซ้ำ และการบังคับโทษด้วยการยกเลิก/เพิกถอนการคุมประพฤติในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่อยู่ในวิสัยที่จะคุมประพฤติได้อีกต่อไป หรือการช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยการแนะนำเพื่อให้ข้อมูลต่างๆ การให้การปรึกษาเพื่อช่วยการปรับตัวและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การให้กำลังใจเพื่อการสนับสนุนทางอารมณ์ การให้ความช่วยเหลือเพื่อให้/ประสานการบริการต่างๆ การให้การแก้ไขฟื้นฟูเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การให้การสงเคราะห์ด้วยปัจจัยเบื้องต้นเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการและการให้การเสริมแรงหรือรางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจและคุณค่าในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ตามที่ได้ยกมากล่าวข้างต้นนั้น ต่างเป็นเพียงส่วนหนึ่งการใช้การควบคุมทางสังคมและการสนับสนุนทางสังคมในการปฏิบัติงานหลักๆ ของกระบวนการคุมประพฤติ แต่ในทางปฏิบัติและ ในบริบทโดยละเอียดของการคุมประพฤติแล้ว พนักงานคุมประพฤติยังสามารถนำเอาหลักของการควบคุมพฤติกรรมด้วยการควบคุมทางสังคมและหลักของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยการสนับสนุนทางสังคมไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการควบคุมและสอดส่องเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผลจากการประเมินวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงหรือแนวโน้มของการกระทำผิดซ้ำและสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิดที่แตกต่างกันในแต่ละรายนั้นเป็นสำคัญ

ดังนั้นสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติหรือการควบคุมและสอดส่องในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นผลเมืองดี ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นใหม่ ได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุขนั้น จึงเป็นผลโดยตรงจากการที่พนักงานคุมประพฤติได้จัดให้ผู้กระทำผิดได้รับการควบคุมดูแลพฤติกรรมตามระดับความเสี่ยงหรือแนวโน้มต่อการกระทำผิดซ้ำและได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือและสงเคราะห์ตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิดแต่ละรายนั้นอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใดนั่นเอง

การศึกษาวิจัยนี้จึงเป็นการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของพนักงานคุมประพฤติในการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรม และการใช้กลไกการสนับสนุนช่วยเหลือและสงเคราะห์ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติ เพื่อพัฒนารูปแบบ กระบวนการและวิธีการปฏิบัติงานเชิงพฤติกรรมศาสตร์ใน

กระบวนการควบคุมและสอดส่อง โดยมีเป้าหมายในการยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ ซึ่งสามารถแสดงกรอบแนวคิดของการศึกษาวิจัยได้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๖. ระเบียบวิธีวิจัย

คู่มือกระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์สำหรับพนักงานคุมประพฤติฉบับนี้ จะถูกนำไปใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตควบคู่กับการประเมินพฤติกรรมปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติและการสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมความประพฤติในการปฏิบัติงานภาคสนามของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งครอบคลุมบริบทการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติในหน่วยการวิจัยระดับสำนักงานในฐานะที่เป็นตัวแปรต้น และพัฒนาการของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตของผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นรายบุคคลในฐานะที่เป็นตัวแปรตาม โดยมีวิธีวิจัย ดังนี้

๖.๑ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คู่มือกระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์สำหรับพนักงานคุมประพฤติ ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และรายงานวิจัย ประกอบกับผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างคณะวิจัยและหน่วยวิจัยทั้ง ๗ หน่วย ทั้งสิ้น ๖ ครั้ง เพื่อระดมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และประสบการณ์การปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องและงานแก้ไขฟื้นฟูและช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิดของพนักงานคุมประพฤติ อีกทั้งถอดบทเรียนความสำเร็จรูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติตามฐานความผิดของสำนักงานคุมประพฤติหน่วยวิจัยเพื่อนำมาสู่การจัดทำคู่มือฯ นี้

ทั้งนี้ ในระหว่างการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและพัฒนาคู่มือฯ ได้มีตัวแทนจากกรมคุมประพฤติร่วมสังเกตการณ์พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อีกทั้งคณะวิจัยได้เรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคู่มือฯ เพื่อความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติจริง

๖.๒ การเตรียมความพร้อมผู้ใช้คู่มือ

โครงการวิจัยการพัฒนากลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติจึงได้ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การอบรมการใช้คู่มือกระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์สำหรับพนักงานคุมประพฤติ” ขึ้นระหว่างวันที่ ๔-๕ เมษายน ๒๕๖๐ ณ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติที่จะนำคู่มือฯ ไปปฏิบัติทั้ง ๗ พื้นที่หน่วยวิจัย ตลอดจนผู้สังเกตการณ์จากกรมคุมประพฤติ จำนวน ๔๐ คน มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานคุมประพฤติด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์สำหรับพนักงานคุมประพฤติ และสามารถใช้คู่มือฯ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามเป้าหมายที่พึงประสงค์

โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มีเนื้อหาสาระที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญทั้งด้านวิชาการ คือ การควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์สำหรับพนักงานคุมประพฤติ และการทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของคู่มือฯ ที่มีความสำคัญต่อการยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ

๖.๓ วิธีการใช้และเก็บรวบรวมข้อมูล

คู่มือกระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์สำหรับพนักงานคุมประพฤตินี้ จะถูกนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีระดับความเสี่ยงและสภาพปัญหาและความต้องการที่

แตกต่างกันและได้รับการจัดให้เข้ารับการควบคุมและสอดส่องโดยพนักงานคุมประพฤติที่เป็นทีมงานวิจัยในสำนักงานคุมประพฤติหน่วยวิจัย รวมทั้งสิ้นอย่างน้อย ๒๑๐ รายการใน ๗ พื้นที่หน่วยวิจัย

จากนั้น คณะวิจัยจะทำการรวบรวมผลจากการนำคู่มือฯ ไปปฏิบัติ ด้วยการสังเกตควบคู่กับการประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ และการสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมความประพฤติในการปฏิบัติงานจริงของพนักงานคุมประพฤติ ตลอดจนประเมินพัฒนาการของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตของผู้ถูกคุมความประพฤติภายหลังผ่านพ้นการคุมประพฤติที่เป็นผลมาจากการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ โดยใช้ (๑) แบบบันทึกพฤติกรรมของพนักงานคุมประพฤติเพื่อประเมินการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรม และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (๒) แบบสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อประเมินการรับรู้การได้รับการควบคุมพฤติกรรม และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ และ (๓) แบบประเมินพัฒนาการของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตของผู้ถูกคุมความประพฤติภายหลังผ่านพ้นการคุมประพฤติ

บทที่ ๒

หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุมประพฤติว่าด้วยการควบคุมและสอดส่อง

๑ หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุมประพฤติไทย

๑.๑ ความเป็นมาของการคุมประพฤติไทย

ประเทศไทยเริ่มมีการนำระบบคุมประพฤติมาใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๕ จากนั้นจึงนำระบบคุมประพฤติมาใช้กับผู้กระทำผิดเป็นผู้ใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ แม้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๕๖ ๕๗ และ ๕๘ จะได้บัญญัติถึงวิธีการเกี่ยวกับการคุมประพฤติไว้ แต่อย่างไรก็ตามศาลยังคงใช้มาตรการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษเพียงอย่างเดียวโดยไม่ใช้วิธีการคุมประพฤติ เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่จะรับผิดชอบดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลได้ (อัจฉริยา ชูตินันท์, ๒๕๕๗, หน้า ๒๒๒)

จนกระทั่งรัฐบาลได้ผ่านพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ และจัดตั้งสำนักงานคุมประพฤติกลางซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกอง สังกัดสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม และเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๒ โดยดำเนินการในกรุงเทพมหานครก่อน จนปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ และเพื่อเป็นการให้โอกาสแก่ประชาชนทั่วภูมิภาคของประเทศ ให้ได้รับประโยชน์จากวิธีการคุมประพฤติ จึงได้มีการเปิดดำเนินการสำนักงานคุมประพฤติในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เนื่องจากมีการขยายงานออกสู่ส่วนภูมิภาคมากขึ้นจึงทำให้สำนักงานคุมประพฤติกลางมีปริมาณงาน ขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นเพื่อประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สำนักงานคุมประพฤติกลางจึงถูกยกฐานะให้เป็น “กรมคุมประพฤติ” เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๓๕ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่และกิจการบริหารบางส่วนของสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม ไปเป็นของกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๓๕ (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๓)

ในอดีตภาระหน้าที่การคุมประพฤติผู้กระทำผิดในประเทศไทยมีหน่วยงานรับผิดชอบอยู่หลายหน่วยงานทั้งกรมราชทัณฑ์ที่ดูแลงานคุมประพฤติชั้นพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ดูแลงานคุมประพฤติเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติที่ดูแลงานคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ แต่ด้วยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ เรื่อง แนวทางรูปแบบการปรับลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล และตามพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้กรมคุมประพฤติเป็นหน่วยงานหลักในการคุมความประพฤติผู้กระทำผิดทั้งในชั้นก่อนฟ้อง ชั้นพิจารณาคดีของศาล และชั้นภายหลังศาลมีคำ

พิพากษา ซึ่งนำมาสู่การถ่ายโอนงาน และกรรมคุมประพฤติได้เพิ่มบทบาท ภารกิจการคุมความประพฤติเด็กและเยาวชน ผู้ได้รับพักการลงโทษ และลดวันต้องโทษจำคุก

ดังนั้น ผู้กระทำผิดที่อยู่ในการควบคุมและสอดส่องของกรรมคุมประพฤติ จึงได้แก่ (กรรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๔)

๑) ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ คือ ผู้กระทำผิดที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่ศาลพิพากษาหรือการกำหนดโทษหรือการลงโทษจำคุกและกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖

๒) ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน คือ เด็กและเยาวชนที่ศาลเห็นควรใช้วิธีการคุมประพฤติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔๗ และ ๔๘

๓) ผู้ได้รับพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก คือ ผู้กระทำผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษมาแล้วตามระยะเวลาที่ได้กำหนดในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๒ โดยได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการพักการลงโทษ หรือลดวันต้องโทษจำคุก

๑.๒ ปรัชญาของการคุมประพฤติ

การคุมประพฤติเป็นวิวัฒนาการอย่างหนึ่งของระบบศาลที่นำมาใช้ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ แต่ในก่อนหน้านั้นเมื่อมีการจับกุมผู้กระทำความผิด ผู้กระทำผิดจะถูกจับตัวมาลงโทษให้สาสมกับความผิดนั้น เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน ชดเชยหรือบรรเทาความเสียหายแก่ผู้ได้รับความเสียหายและตอบสนองความพึงพอใจ เมื่อการลงโทษมีจุดมุ่งหมายไปในทางแก้แค้นทดแทนจึงไม่เกิดความคิดที่จะผ่อนปรานแต่อย่างใด ฉะนั้นจึงปรากฏว่าผู้ที่ถูกจำคุกเมื่อออกจากสถานที่คุมขังไม่อาจกลับตนเป็นคนดีได้ แต่กลับประพฤติผิดมากยิ่งขึ้นจากปรากฏการณ์เช่นนี้ได้กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ปรัชญา แนวความคิด และทัศนคติในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยอาศัยหลักการและเหตุผลดังนี้ (กรรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๒, หน้า ๖)

๑) ลดความเชื่อในเรื่องการลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดและความรุนแรงของตัวบทกฎหมายในเรื่องการลงโทษผู้กระทำผิด

๒) ตระหนักถึงผลของการลงโทษจำคุกว่าทำให้นักโทษเป็นจำนวนมากเลวลง และเกิดผลเสียยิ่งกว่าการปล่อยตัวไป

๓) ควรจะศึกษาผู้กระทำผิดทุกคนเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้แนวทางแก้ไขที่เหมาะสมในการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมของแต่ละคนแทนการจำคุก

๔) กระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงความรับผิดชอบของชุมชนต่ออาชญากรรมและสาเหตุแห่งอาชญากรรม

๕) เสริมสร้างความรู้สึกถึงคุณค่าแห่งเกียรติ และศักดิ์ศรีของการเป็นมนุษย์เพื่อป้องกันการกระทำผิด

จากการเปลี่ยนแปลงแนวความเชื่อและปรัชญาดังกล่าวนำมาสู่กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยการอบรมบ่มนิสัยและจิตใจโดยมีผู้ควบคุมเป็นที่เลี้ยยคอยช่วยเหลือแนะนำความประพฤติในระยะหนึ่งจนผู้กระทำผิดสามารถปรับตัวได้ แนวคิดดังกล่าวนี้เป็นแนวทางป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อีกทั้งยังเป็นการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในขณะเดียวกัน

๑.๓ การคุมประพฤติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

การคุมประพฤตินับเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน (community based correction) ซึ่งมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับงานสืบเสาะและพินิจ งานควบคุมและสอดส่อง และงานแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิด เมื่อพิจารณาภารกิจของกรมคุมประพฤติในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน สามารถแบ่งได้ ๓ ขั้นตอน ได้แก่ (สวัสดิการกรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๒, หน้า ๖ – ๘)

ขั้นตอนก่อนพิจารณาคดี คือ บทบาทหน้าที่ใหม่นอกเหนือจากหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ในการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษในคดีที่ศาลเห็นว่าจะลงโทษจำคุกจำเลยไม่เกิน ๕ ปี แต่เป็นบทบาทในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นการนำผู้กระทำผิดในคดีเสพ คดีเสพและครอบครอง คดีเสพและครอบครองเพื่อจำหน่าย และคดีเสพและจำหน่าย เข้ารับการตรวจพิสูจน์และฟื้นฟูสมรรถภาพตามระบบบังคับบำบัด

ขั้นตอนระหว่างพิจารณาคดี คือ การสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ โดยพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ดำเนินการตามคำสั่งศาลเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง ประวัติและภูมิหลังทางสังคม และรายละเอียดหลักฐานต่างๆ ของจำเลย แล้วนำข้อเท็จจริงมาวิเคราะห์ ประเมิน และทำรายงานพร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อศาล เพื่อใช้ประกอบดุลยพินิจในการพิจารณาพิพากษาว่าสมควรใช้มาตรการใดจึงจะเหมาะสมต่อจำเลย

ขั้นตอนหลังพิจารณาคดี คือ การควบคุมและสอดส่องผู้กระทำผิดผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ เด็กและเยาวชนกระทำผิดที่ศาลสั่งคุมประพฤติตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ มาตรา ๔๗ และ ๔๘ เพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด รวมทั้งแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หรือให้ทำงานบริการสังคมตามความเหมาะสมในขณะเดียวกันยังครอบคลุมถึงผู้ได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๓๒ พนักงานคุมประพฤติต้องทำการสืบเสาะข้อเท็จจริง ประวัติภูมิหลัง และรายละเอียดหลักฐานต่างๆ ของนักโทษเด็ดขาดก่อนที่จะได้รับการปล่อยเพื่อคุมประพฤติ โดยพนักงานคุม

ประพฤตินี้จะจัดทำรายงานพร้อมความเห็น เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกออกไปก่อนครบกำหนดโทษ และพนักงานคุมประพฤติต้องทำการควบคุมสอดส่องต่อไป

๒. หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติตามหลักการสหวิทยาการ

๒.๑ ความหมายของการควบคุมและสอดส่อง

การควบคุมและสอดส่อง เป็นกระบวนการติดตาม ควบคุมดูแลให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้กระทำผิดในชุมชนที่ถูกกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติ โดยมีพนักงานคุมความประพฤติเป็นผู้ควบคุมดูแล แนะนำช่วยเหลือหรือตักเตือนในเรื่องความประพฤติ การศึกษา การประกอบอาชีพหรือเรื่องอื่นๆ ด้วยวิธีการแก้ไขฟื้นฟูเป็นรายบุคคลตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ สามารถปรับตัวอยู่กับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๗)

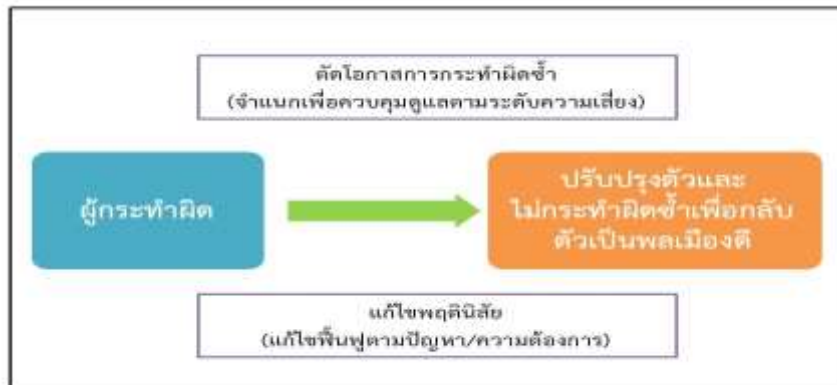
๒.๒ แนวคิดเชิงทฤษฎีการควบคุมและสอดส่อง

การคุมประพฤติเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีเป้าหมายอยู่ที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีและไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ อีกทั้งสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงมีกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีอยู่ทั้งการตัดหรือลดโอกาสการกระทำผิดซ้ำให้ได้มากที่สุด ควบคู่ไปพร้อมกับการพัฒนาพฤตินิสัยและแก้ไขปัญหาและ/หรือตอบสนองหรือบรรเทาความต้องการที่สำคัญจำเป็นและอาจมีผลผลักดันให้เกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้นได้ เพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดเหล่านั้นหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำและพัฒนาศักยภาพในด้านพฤตินิสัยให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนาตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมและกฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขต่อไป (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๕)

กรมคุมประพฤติจึงได้พัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด (offender classification) ในงานคุมประพฤติขึ้นมาใช้ โดยมีกรอบแนวคิดในการจำแนกผู้กระทำผิดออกตามระดับความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำและสภาพปัญหาและความต้องการ เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดระดับความเข้มงวดในการควบคุมและสอดส่อง รวมทั้งเป็นข้อมูลในการวางแผนแก้ไขฟื้นฟูให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิด ซึ่งแสดงได้ดังภาพที่ ๒

ภาพที่ ๒ กรอบแนวคิดการจำแนกผู้กระทำผิดตามระดับความเสี่ยงต่อ

การกระทำผิดซ้ำและสภาพปัญหาและความต้องการ

ที่มา: กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๕

โดยกระบวนการจำแนกในการควบคุมและสอดส่องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนทั้งในด้านการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันมิให้ผู้ถูกคุมความประพฤติหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำใหม่ และการจัดบริการหรือโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ของผู้ถูกคุมความประพฤติได้อย่างเหมาะสมกับปัญหาความต้องการ

ในระยะเริ่มแรกประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) การจำแนกได้ถูกนำมาใช้กับนักโทษเป็นกลุ่มแรก โดยการแยกนักโทษออกตามระดับของความจำเป็นในการควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัดเข้มงวดต่างกัน เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมนักโทษให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำเป็นสำคัญ หลังจากนั้นระบบงานราชทัณฑ์ของสหรัฐอเมริกาที่ประสบกับปัญหาทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการแก้ไขฟื้นฟูได้้นำการจำแนกมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งด้านกำลังเจ้าหน้าที่และการจัดสรรสวัสดิการและพัฒนาพฤติกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การจำแนกจึงถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ในแง่มุมของการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าที่จะใช้เพียงเพื่อประโยชน์การควบคุมเช่นที่เป็นอยู่เดิม (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๖)

ต่อมาเมื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนมีการพัฒนาก้าวหน้ามากขึ้น การจำแนกจึงไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่จะใช้ในการบริหารจัดการกับนักโทษที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำเท่านั้น หากแต่การจำแนกได้ถูกนำมาใช้บริหารจัดการกับผู้กระทำผิดที่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอยู่ในชุมชนด้วยมาตรการต่างๆ เช่น การคุมประพฤติ และการพักการลงโทษ ด้วยเช่นกัน หลังจากนั้นระบบการจำแนกก็ได้ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทั้งในและนอกเรือนจำอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะเพื่อแก้ไขปัญหาปริมาณคดีล้นมือ (caseload) ปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลัง และปัญหาการจัดให้ผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขฟื้นฟูด้วยโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการเฉพาะของแต่ละราย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงและสภาพปัญหาและความต้องการที่ใช้ในการจำแนกผู้กระทำผิดในระบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทั้งในระบบเรือนจำและในชุมชนในปัจจุบันนั้น อาศัยพื้นฐานการพัฒนาจากแนวความคิดเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงซึ่งรวมถึงปัจจัยเชิงพลวัตต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของ Andrew และ Bonta ซึ่งเป็นผู้พัฒนา The Level of Service Inventory-Revised ที่เรียกว่า LSI-R ขึ้นใช้เป็นเครื่องมือในระบบการจำแนกของประเทศแคนาดา ซึ่งปรากฏผลการวิจัยที่ยืนยันถึงประสิทธิภาพของเครื่องมือนี้ในการใช้ทำนายแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำทั้งในกลุ่มผู้กระทำผิดทั่วไป และกลุ่มผู้กระทำผิดที่เป็นหญิงและเยาวชน รวมทั้งนักโทษ ผู้ได้รับการพักการลงโทษและผู้ถูกคุมความประพฤติ นอกจากนี้ LSI-R ยังสามารถใช้ทำนายแนวโน้มการฝ่าฝืนกฎระเบียบในเรือนจำของนักโทษ การกระทำละเมิดการย้อนกลับเข้าคุกควบคุมตัวในเรือนจำภายในระยะเวลา ๑ ปี และการฝ่าฝืนเงื่อนไขการพักการลงโทษตลอดจนสามารถทำนายแนวโน้มความสำเร็จของการพิจารณาปล่อยนักโทษสู่บ้านกึ่งวิถี และการใช้มาตรการทางเลือกอื่นๆที่ใช้เพื่อเบี่ยงเบนผู้กระทำออกจากเรือนจำได้อีกด้วย ซึ่งต่อมาภายหลังเมื่อ LSI-R ได้ถูกนำมาใช้ในระบบการจำแนกผู้กระทำผิดในสหราชอาณาจักรประกอบกับการใช้เครื่องมือ Assessment Case Recording/ Management and Evaluation System: ACE ในกลุ่มผู้ถูกคุมความประพฤติจึงทำให้สามารถพัฒนาแบบประเมินความเสี่ยงและสภาพปัญหาและความต้องการที่เหมาะสมสำหรับใช้ในสหราชอาณาจักรเป็นการเฉพาะขึ้น เรียกว่า Offender Assessment System: OASys

ดังที่ได้กล่าวในตอนต้น การคุมประพฤติมีกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีอยู่ที่การตัดหรือลดโอกาสของการกระทำผิดซ้ำ ควบคู่กับการพัฒนาพฤติกรรมดีและแก้ไขปัญหหรือตอบสนองความต้องการที่สำคัญจำเป็นที่อาจมีผลผลักดันให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ การพัฒนาระบบการวิเคราะห์จำแนกเพื่อจัดระดับความเข้มงวดในการควบคุมและสอดส่อง รวมทั้งการวางแผนฟื้นฟูและให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิด จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการคุมประพฤติยิ่ง และเมื่อการคุมประพฤติผ่านไประยะหนึ่ง เพื่อให้มั่นใจได้ว่าแผนการคุมประพฤติที่ได้กำหนดไว้ทั้งหมดนั้นมีความสมบูรณ์เหมาะสม มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลในการลดการกระทำผิดซ้ำ สร้างจิตสำนึกในการแก้ไขปรับปรุงตนเองตลอดจนช่วยเหลือให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขและไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำได้อย่างแท้จริง แผนการดำเนินงานจำเป็นต้องได้รับการทบทวนและทำการประเมินซ้ำ ซึ่งในบางส่วนอาจจำเป็นต้องปรับระดับกลุ่มและปรับแผนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

๒.๓ วัตถุประสงค์ของการควบคุมและสอดส่อง

การควบคุมและสอดส่องผู้กระทำผิดมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๗)

- ๑) เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดตามสภาพปัญหาและความต้องการ
- ๒) เพื่อช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้สามารถดำเนินชีวิตและปรับตัวเข้ากับสังคมได้โดยไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ

๓) เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพและความปลอดภัยชุมชน

๒.๔ ประโยชน์ของการควบคุมและสอดส่อง

การควบคุมและสอดส่องผู้กระทำผิดสามารถประมวลได้ดังนี้ (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๘)

๑) คุ้มครองป้องกันสังคมจากอาชญากรรม

๒) ส่งเสริมคุณภาพชีวิตโดยผู้กระทำผิดยังคงมีความสัมพันธ์กับครอบครัวและสังคมได้ตามปกติและสามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเอง เลี้ยงครอบครัว เสียภาษีบำรุงรัฐ อีกทั้งยังสามารถชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย รวมทั้งชดเชยความเสียหายให้กับชุมชนได้

๓) แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล มีผลดีต่อผู้กระทำผิดมากกว่าการจำคุก เนื่องจากผู้กระทำผิดจะไม่ได้รับผลกระทบจากการตีตรา (Labeling) และหลีกเลี่ยงการเรียนรู้ประสบการณ์อาชญากรรมจากเรือนจำ ตลอดจนเอื้อต่อการปรับตัวเข้าสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) ประหยัดค่าใช้จ่ายในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยระบบควบคุมตัว เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการควบคุมในสถานควบคุมสูงกว่าค่าใช้จ่ายในการคุมความประพฤติหลายเท่า

๕) บรรเทาปัญหาความแออัดในเรือนจำได้มาก

๒.๕ หลักในการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่อง

การปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องนั้น พนักงานคุมประพฤติต้องอาศัยหลักการในการปฏิบัติงานดังนี้ (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๘ - ๙)

๑) หลักการยอมรับ คือ การยอมรับว่าผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นมนุษย์คนหนึ่ง มีศักดิ์ศรีมีความต้องการที่แตกต่างกันและมีความสามารถในตัวเอง

๒) หลักการในเรื่องปัจเจกบุคคล คือ มนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตัว มีความแตกต่างในเรื่องรูปร่าง หน้าตา ลักษณะท่าทางนิสัยความประพฤติ อารมณ์ ความรู้สึกและความสามารถ ฯลฯ ดังนั้นในการช่วยเหลือ แก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละรายย่อมมีความแตกต่างกันไป แม้กระทำความผิดประเภทเดียวกัน

๓) หลักการไม่ตำหนิตาย คือ การไม่ประณามติเตียนการกระทำของผู้ถูกคุมความประพฤติแม้จะมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพราะในช่วงชีวิตหนึ่งบุคคลอาจเลือกเดินทางหรือประพฤติตนผิดพลาดได้

๔) หลักการตัดสินใจด้วยตนเอง คือ ทุกคนมีสิทธิในการเลือกแนวทางดำเนินชีวิตด้วยตนเอง พนักงานคุมประพฤติเป็นเพียงผู้แนะแนวเท่านั้น ข้อยกเว้นสำหรับหลักการนี้ ได้แก่ ในกรณีของ

ผู้เยาว์หรือผู้มีความบกพร่องทางจิต และกรณีที่การตัดสินใจของผู้ถูกคุมความประพฤติอาจก่อให้เกิดอันตรายหรือกระทบกระเทือนต่อบุคคลอื่น

๕) หลักการเก็บรักษาความลับ คือ ผู้มีปัญหาทุกคนย่อมไม่ต้องการให้เรื่องราวของตนเองเป็นที่เปิดเผยล่วงรู้ถึงบุคคลอื่น ดังนั้นพนักงานคุมประพฤติจำเป็นต้องรักษาความลับของผู้ถูกคุมความประพฤติไม่นำไปเปิดเผย ยกเว้นในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาทางวิชาการ เพื่อประโยชน์ของผู้ถูกคุมความประพฤติ

๖) หลักการรู้จักบทบาทของตนเอง คือ พนักงานคุมประพฤติจะต้องระลึกถึงบทบาทของตนเองอยู่ตลอดเวลา และจะต้องแสดงบทบาทที่เหมาะสมทั้งในฐานะเป็นผู้ควบคุมและเป็นผู้แก้ไข รวมทั้งต้องพยายามใช้ความรู้ทักษะเทคนิคต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานคุมประพฤติบรรลุตามวัตถุประสงค์สูงสุด ตลอดจนไม่ใช้อำนาจหน้าที่ไปในทางที่มีชอบหรือหวังผลประโยชน์แห่งตน

๗) หลักการมีส่วนร่วม คือ พนักงานคุมประพฤติจะต้องให้โอกาสและกระตุ้นให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดำเนินการตัดสินใจ การวางแผน และการแก้ไขปัญหาของเขา โดยรับฟังความคิดเห็น และให้เขาเรียนรู้ถึงแผนการช่วยเหลือในบางส่วน รู้จักคิดแก้ไขปัญหาของตนเอง เพื่อให้เขาสามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติต่อไปได้เมื่อพ้นจากการคุมประพฤติแล้ว

๘) หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ พนักงานคุมประพฤติต้องประสานความร่วมมือกับชุมชนประชาสังคม องค์กร และสถาบันทางสังคมในชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรทางสังคมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการคุมความประพฤติและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

๒.๖ กระบวนการควบคุมและสอดส่อง

การปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องมีกระบวนการ ๖ ขั้นตอน ดังนี้ (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๙ - ๑๐)

ขั้นตอนที่ ๑ การรับคดี เป็นขั้นตอนเมื่อสำนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือแจ้งคำพิพากษา/คำสั่งจากศาล หรือหนังสือแจ้งการปล่อยคุมความประพฤติจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่ธุรการคดีจะลงทะเบียนรับคดีเข้าสู่ระบบ ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะพิจารณาจ่ายคดีให้พนักงานคุมประพฤติ

ขั้นตอนที่ ๒ การชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติ เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบพนักงานคุมประพฤติหลังจากที่มีคำพิพากษา/คำสั่งให้คุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะดำเนินการปฐมนิเทศและพูดคุยชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจถึงคำพิพากษา/คำสั่งและเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ตลอดจนรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ

ขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนจะนำข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้ถูกคุมความประพฤติ ตลอดจนสภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีมาวิเคราะห์และประเมินและวางแผนการคุมความประพฤติและแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติโดยการจำแนกผู้กระทำผิด

ขั้นตอนที่ ๔ การดำเนินการควบคุมและสอดส่องตามแผน เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติ เพื่อควบคุมดูแลและช่วยเหลือให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติและได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยกลับตนเป็นพลเมืองดี และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก ทั้งนี้จะเป็นไปตามแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติจะต้องการตรวจสอบการดำเนินงานในแต่ละสำนวนคดี โดยพนักงานคุมประพฤติจะต้องทบทวนแผนการดำเนินงาน และทำการประเมินซ้ำตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการคุมความประพฤติที่กำหนดไว้มีการดำเนินการตามแผน เพื่อปรับแผนการคุมความประพฤติให้มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ

ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำรายงานการคุมความประพฤติ เป็นขั้นตอนของพนักงานคุมประพฤติในการประมวลข้อมูลในการควบคุมความประพฤติผู้ถูกคุมความประพฤติที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งในกรณีที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติและไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ มาจัดทำเป็นรายงานการคุมความประพฤติเพื่อเสนอต่อศาล หรือต่อกรมราชทัณฑ์

โดยสามารถสรุปแผนผังกระบวนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติปรากฏตามภาพที่ ๓

ภาพที่ ๓ กระบวนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ

ที่มา: กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๙

ในระหว่างดำเนินการคุ้มครองความประพฤติ พนักงานคุ้มครองประพฤติดีมีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานคุ้มครองประพฤติดีหรือควบคุมและสอดส่อง ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองประพฤติดี พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๕ , มาตรา ๒๖ , มาตรา ๒๗ และพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔๗ และ ๔๘ ตามที่ได้รับโอนอำนาจหน้าที่จากพนักงานคุ้มครองประพฤติดีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕

๑) สอดส่องดูแล สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ และตักเตือนผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ และการปฏิบัติตามเงื่อนไข ตลอดจนดูแลอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ระหว่างคุ้มครองความประพฤติ

๒) ให้คำแนะนำแก่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ระหว่างคุ้มครองความประพฤติอาศัยอยู่ในเรื่อง การเลี้ยงดู อบรม สั่งสอน

๓) เข้าไปในสถานที่ที่ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติอาศัย หรือทำงานหรือมีความเกี่ยวข้องกับตัวในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึง พระอาทิตย์ตก และสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในสถานที่นั้น

๔) สอบถามครู อาจารย์ หรือผู้จัดการสถานศึกษาที่เด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดศึกษาหรือเคยศึกษาอยู่เกี่ยวกับความประพฤติ การศึกษา นิสัยและสติปัญญาของเด็กและเยาวชนนั้น และถ้าเห็นว่าสมควรจะสั่งให้บุคคลเช่นว่านี้ทำรายงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวด้วยก็ได้

๕) เรียกบุคคลที่สามารถให้ข้อเท็จจริงมาพบ และสอบถามหรือปฎิญาณตนและให้ถ้อยคำ

๖) สั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองส่งวัตถุหรือเอกสารอันจะใช้เป็นพยานหลักฐาน

๗) ทำหน้าที่อื่นเกี่ยวกับการคุ้มครองความประพฤติตามที่ศาลเห็นสมควร

๘) ทำรายงานและความเห็นเกี่ยวกับความประพฤติ การประกอบอาชีพและพฤติการณ์ของผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติ

๒.๗ กระบวนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องของพนักงานคุ้มครองประพฤติดี

ภารกิจการปฏิบัติงานของพนักงานคุ้มครองประพฤติดีในการดำเนินงานคุ้มครองความประพฤติผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติ มีลักษณะของการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (กรมคุ้มครองประพฤติดี, ๒๕๕๙; กรมคุ้มครองประพฤติดี, ๒๕๕๑, หน้า ๑๒ – ๒๘)

๑) การปฐมนิเทศ เป็นการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบพนักงานคุมประพฤติครั้งแรกหลังจากที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้คุมประพฤติไว้ โดยทั่วไปจะเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องไปกับการชี้แจงเงื่อนไขการคุมประพฤติข้างต้น หรืออาจแยกกันนัดหมายให้มีการปฐมนิเทศเป็นการเฉพาะในวันเวลาที่กำหนดไว้ต่างหากก็ได้ ในการปฐมนิเทศจะเป็นการชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการคุมความประพฤติ ขั้นตอนการปฏิบัติงานและวิธีการดำเนินงานในระหว่างการคุมความประพฤติ สิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกคุมความประพฤติ ข้อควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติในระหว่างการคุมความประพฤติ และบริการหรือการสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถขอรับจากสำนักงานคุมประพฤติ

การปฐมนิเทศอาจดำเนินการได้ ๒ รูปแบบ ได้แก่

(๑) การปฐมนิเทศเป็นรายบุคคล เป็นการปฐมนิเทศระหว่างโดยพนักงานคุมประพฤติ ๑ คน ต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ ๑ คน

(๒) การปฐมนิเทศแบบกลุ่ม เป็นการปฐมนิเทศโดยพนักงานคุมประพฤติ ๑ คน หรือมากกว่า ที่ดำเนินการกับผู้ถูกคุมความประพฤติตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป (แต่ไม่ควรเกินกว่า ๓๐ คน) พร้อมกันในคราวเดียว

ทั้งนี้โดยจะดำเนินการแบบใดขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านสถานที่และบุคลากร รวมทั้งปริมาณคดีของสำนักงานคุมประพฤติแต่ละแห่ง โดยการปฐมนิเทศ สามารถแบ่งเนื้อหาการปฐมนิเทศออกเป็น ๓ เรื่องหลัก ได้แก่

(๑) สิ่งที่ถูกคุมความประพฤติและครอบครัวควรทราบ ได้แก่

(๑.๑) พนักงานคุมประพฤติจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และไม่รับอามิสสินจ้างใดๆ จากผู้ถูกคุมความประพฤติและครอบครัวหรือบุคคลอื่นใด

(๑.๒) พนักงานคุมความประพฤติมีหน้าที่ช่วยเหลือให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นหลักสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันพนักงานคุมประพฤติก็มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายในทางที่เป็นโทษแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติอยู่ด้วย เช่น การตัดเตือนในเรื่องความประพฤติ และการประกอบอาชีพ หรือการรายงานผิดเงื่อนไข ซึ่งศาลอาจลงโทษจำคุกที่รอไว้ได้ หรือได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกอาจถูกเพิกถอนการคุมความประพฤติและถูกนำตัวกลับไปรับโทษจำคุกที่เหลืออยู่ และหากไม่มีการคุมความประพฤติ ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องถูกควบคุมตัวในเรือนจำ

(๑.๓) ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถแจ้งขอย้ายไปรายงานตัวที่สำนักงานคุมประพฤติแห่งใดได้ตามความเหมาะสมและจำเป็น โดยเมื่อมีเหตุจำเป็นต้องย้ายไปทำงานหรือพักอาศัยอยู่ที่อื่น ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถยื่นคำร้องต่อพนักงานคุมประพฤติเพื่อขอย้ายสถานที่ไปรายงานตัวได้

(๑.๔) กรณีพนักงานคุมประพฤติเสนอรายงานการคุมความประพฤติที่เป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติ ผู้ถูกคุมความประพฤติมีสิทธิจะคัดค้านและมีพยานหลักฐานมาสู้คดีในชั้นศาลได้

(๑.๕) กรณีศาลฟังรายงาน และแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติมากขึ้น ผู้ถูกคุมความประพฤติมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นได้ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด

(๒) สิ่งที่ผู้ถูกคุมความประพฤติและครอบครัวพึงปฏิบัติและไม่พึงปฏิบัติ

พนักงานคุมประพฤติต้องแจ้งรายละเอียดในส่วนนี้ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ และครอบครัวได้เข้าใจและเต็มใจให้ความร่วมมือในระหว่างการคุมความประพฤติ

โดยสิ่งผู้ถูกคุมความประพฤติและครอบครัวพึงปฏิบัติ ได้แก่

๑) มีความรับผิดชอบปฏิบัติตามข้อกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติโดยเคร่งครัดเพื่อประโยชน์ในด้านกฎหมายของผู้ถูกคุมความประพฤติ

๒) ให้ความไว้วางใจต่อพนักงานคุมประพฤติ ต่อการที่จะพูดคุยหรือเล่าความรู้สึกต่างๆให้พนักงานคุมประพฤติทราบ

๓) ไม่ว่าเวลาใดที่ครอบครัวมีความรู้สึกในทางลบหรือมีทัศนคติที่ไม่ดี หรือมีความไม่สบายใจต่อการกระทำของผู้ถูกคุมความประพฤติ ให้ติดต่อกับพนักงานคุมประพฤติ

๔) การตรงต่อเวลาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกคุมความประพฤติและทีมงานคุมประพฤติ ให้มารายงานตัวตามกำหนดนัด และเข้าร่วมกิจกรรมตามที่สำนักงานคุมประพฤตินัดหมาย หากมีเหตุจำเป็นให้โทรศัพท์แจ้งพนักงานคุมประพฤติ

๕) เมื่อมาเข้ากลุ่มหรือมารายงานตัว การแต่งกายควรให้มีความเหมาะสมกับกาลเทศะ

๖) เมื่อย้ายที่พักอาศัยต้องแจ้งที่อยู่ใหม่ให้พนักงานคุมประพฤติทราบโดยเร็ว

๗) กรณีมีอาสาสมัครคุมประพฤติ หรือเครือข่ายยุติธรรมชุมชนออกเยี่ยมเยียน ผู้ถูกคุมความประพฤติควรให้ความร่วมมือตอบข้อซักถามต่างๆ และขอคำปรึกษาปัญหาต่างๆได้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ

๘) ให้ครอบครัวและผู้ถูกคุมความประพฤติติดต่อกับสำนักงานคุม
ประพฤติสม่ำเสมอ

๙) เมื่อมาเข้ากลุ่มหรือมาพบพนักงานคุมประพฤติ จะต้องนำสมุด
ข้อกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติมาด้วยทุกครั้ง

๑๐) ครอบครัวต้องช่วยป้องกันการผิดเงื่อนไขการคุมความ
ประพฤติ

โดยสิ่งที่คุณถูกคุมความประพฤติและครอบครัวไม่พึงปฏิบัติ ได้แก่

๑) ไม่ดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดทุกชนิดเมื่อมาพบพนักงานคุม
ประพฤติ หรือเมื่อมาเข้ากลุ่ม

๒) ไม่นำยาเสพติดให้โทษทุกชนิดเข้ามาในสำนักงานคุมประพฤติ

๓) ไม่พกพาอาวุธใด ๆ เข้ามาในสำนักงานคุมประพฤติ

๔) ไม่ใช้ความรุนแรงทางกาย วาจา กับครอบครัวและผู้อื่น

(๓) การแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ของสำนักงานคุมประพฤติ ได้แก่

(๓.๑) การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ครอบครัว หรือแบบกลุ่ม

(๓.๒) การให้คำแนะนำ หรือติดต่อเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาอาการ
ยาเสพติด ความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ

(๓.๓) การให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องการหางานทำ เงินสงเคราะห์
ด้านการส่งเสริมการหางาน

(๓.๔) จัดหาสถานที่ฝึกหัดอาชีพ

(๓.๕) สนับสนุนให้เข้าค่ายจริยธรรม หรือจัดการอุปสมบท

(๓.๖) เงินสงเคราะห์ด้านการศึกษา

(๓.๗) เงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ

(๓.๘) เงินสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาล

(๓.๙) เงินสงเคราะห์ค่าอาหารระหว่างมารายงานตัว การไปทำงาน
บริการสังคม และเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูต่างๆ

(๓.๑๐) เงินสงเคราะห์ค่าพาหนะมารายงานตัว การไปทำงาน บริการสังคม และเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูต่างๆ

(๓.๑๑) การให้การสงเคราะห์ด้านที่อยู่อาศัย (บ้านกึ่งวิถี)

(๓.๑๒) ให้บริการปรึกษาปัญหาทางโทรศัพท์

(๓.๑๓) การอบรมหลักสูตรที่จำเป็นตามที่สำนักงานคุมประพฤติจัด ให้ตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติ

๒) การชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติ เป็นการปฏิบัติงานของพนักงานคุม ความประพฤติ เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบพนักงานคุมประพฤติครั้งแรกหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้ คุมประพฤติหรือคณะกรรมการลดวันต้องโทษจำคุก หรืออธิบดีกรมราชทัณฑ์อนุมัติให้พักการลงโทษลดวัน ต้องโทษจำคุก พนักงานคุมประพฤติจะดำเนินการพูดคุยชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจถึงคำพิพากษา/ คำสั่งและเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ตลอดจนผลที่จะได้รับการปฏิบัติตามและไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการ คุมความประพฤติอย่างชัดเจน ซึ่งในกรณีของผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นเด็กและเยาวชน ควรที่จะเชิญบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เด็กและเยาวชนจะพักอาศัยอยู่ด้วยเข้าร่วมรับฟังการชี้แจงด้วย

โดยการชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติ สำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็น ผู้ใหญ่เป็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้รับทราบเกี่ยวกับเงื่อนไขการคุมความประพฤติตาม พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ ซึ่งศาลจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดก็ได้แล้วแต่กรณี โดยพนักงานคุมประพฤติต้องอธิบายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจเฉพาะเงื่อนไขการคุมความประพฤติที่ศาล กำหนดเพื่อมิให้ผู้ถูกคุมความประพฤติสับสน สำหรับเงื่อนไขการคุมความประพฤติที่ศาลกำหนด ได้แก่

(๑) การรายงานตัว เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติได้รับทราบข้อมูล ได้ให้ ข้อแนะนำช่วยเหลือและตักเตือนตามที่เห็นสมควร ในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ

(๒) การทำกิจกรรมบริการสังคม หรือสาธารณประโยชน์ พนักงานคุม ความประพฤติต้องชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบว่า การทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ เป็นเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติ โดยพนักงานคุมประพฤติควรเลือกงานที่มีความเหมาะสมกับสุขภาพ ความรู้ ความสามารถของผู้ถูกคุมความประพฤติ

(๓) การฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ พนักงานคุม ประพฤติจะต้องพิจารณาด้วยความถี่ถ้วนว่า ศาลกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่าง แล้ว ชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจว่า กรณีให้ฝึกหัดอาชีพนั้นจะต้องรับการฝึกหัดอย่างใดอย่างหนึ่งตามความ เหมาะสมและมุ่งยึดเป็นอาชีพได้ด้วย

(๔) การให้ละเว้นการคบหาสมาคม หรือการประพบัติได้อันอาจนำไปสู่

การกระทำผิดในทำนองเดียวกันอีก ปกติศาลจะกำหนดเงื่อนไขในเรื่องที่เกี่ยวกับมูลเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดนั้น พนักงานคุมประพฤติต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติให้ชัดเจนถึงขอบเขตในแต่ละเงื่อนไข

(๕) การให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่อง

ทางร่างกายหรือจิตใจหรือเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติควรแนะนำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจถึงการบำบัดรักษาแบบต่างๆ และตามสถานที่และระยะเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งการให้ไปรับการบำบัดรักษาความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น พนักงานคุมประพฤติต้องทำความเข้าใจกับบิดามารดาหรือญาติพี่น้องให้เข้าใจ เพื่อช่วยกันจูงใจให้ผู้ถูกคุมความประพฤติไปรับการบำบัดรักษาที่ยังสถานพยาบาล และหากผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มีค่าใช้จ่ายพนักงานคุมประพฤติควรใช้วิธีประสานงานกับพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือมูลนิธิแก้ไขฟื้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิด หรือกองทุนของอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เพื่อขอรับการสงเคราะห์

(๖) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

พนักงานคุมประพฤติต้องชี้แจง และโน้มน้าวให้ผู้ถูกคุมความประพฤติและครอบครัวทราบว่า ศาลมีเงื่อนไขให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องต่างๆ เช่น การฝึกอบรมเรื่องการขับขีให้ถูกกฎจราจร ณ สำนักงานขนส่ง เป็นต้น ซึ่งผู้ถูกคุมความประพฤติต้องเข้ารับการฝึกอบรมในสถานที่และระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๗) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยหรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่าง

เวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้ พนักงานคุมประพฤติต้องชี้แจงเงื่อนไขของศาลในกรณีข้างต้นที่มีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามเพื่อตรวจสอบการห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าสถานที่ใดหรือกรณีศาลจำกัดการเดินทางด้วย พนักงานคุมประพฤติต้องชี้แจงและอธิบายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบถึงการติดตั้ง การถอดเครื่องอุปกรณ์ติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์และการฝ่าฝืนเงื่อนไข รวมทั้งระยะเวลาที่จะถูกใช้อุปกรณ์ติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ และการต้องดูแลรักษาเครื่องมือให้ถูกทำลาย ตลอดจนการชดเชยค่าเสียหายเมื่อเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ถูกทำให้เสียหายโดยผู้ถูกคุมความประพฤติ ทั้งนี้ การพิจารณาใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวนี้ ต้องอธิบายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบว่า หากไม่มีการติดอุปกรณ์นี้ ศาลจะใช้วิธีการจำคุกแทนเนื่องจากถือว่าเป็นมาตรกลางลงโทษระดับกลาง

(๘) ให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่น

ให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายตกลงกัน พนักงานคุมประพฤติต้องพิจารณาว่าเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ผู้ถูกคุมความประพฤติกับผู้เสียหายได้มีการตกลงกันในชั้นศาลว่าอย่างไร ทั้งนี้โดยต้องศึกษาจากรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลและจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้ชดเชยตามที่ได้มีการตกลงกันไว้ หรือหาก

ศาลกำหนดให้มีการตกลงชดใช้ค่าเสียหายภายหลังศาลมีคำพิพากษา ต้องจัดให้มีการพูดคุยตกลงกันระหว่างผู้ถูกคุมความประพฤติและผู้เสียหาย และจัดให้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายภายในระยะเวลาการคุมความประพฤติ

(๙) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว พนักงานคุมประพฤติต้องศึกษาเงื่อนไขของศาลให้ละเอียดถึงพฤติการณ์แห่งคดีและความเสียหายที่เกิดขึ้น และร่วมวางแผนกับผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว และต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาการคุมความประพฤติ

(๑๐) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน พนักงานคุมประพฤติต้องชี้แจงเงื่อนไขนี้ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบว่าศาลกำหนดเงื่อนไขทำทัณฑ์บนเป็นจำนวนเงินเท่าใด หากผู้ถูกคุมความประพฤติไปก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สิน

(๑๑) เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือ ป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกากระทำความผิดขึ้นอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหาย ตามที่เห็นสมควร เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคสองนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตาม คำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงาน ว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคสองที่ ศาลยังมิได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้ หรือถ้ามีการกระทำผิดทัณฑ์บนให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ มาใช้ บังคับโดยอนุโลม

ในการปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติตามที่ศาลกำหนดเงื่อนไขทุกเงื่อนไข พนักงานคุมประพฤติต้องชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขทุกประการ ซึ่งจะทำให้ผู้ถูกคุมความ ประพฤติพ้นการคุมความประพฤติไปด้วยดี แต่หากผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาลอาจ ตักเตือนผู้ถูกคุมความประพฤติหรือกำหนดลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือที่ลงโทษที่รอไว้ ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อ ผู้ถูกคุมความประพฤติ

ทั้งนี้ การปฐมนิเทศและการชี้แจงเงื่อนไขนี้เป็นขั้นตอนสำคัญในการทำความเข้าใจ กับผู้ถูกคุมความประพฤติ ดังนั้นพนักงานคุมประพฤติจะต้องสร้างสัมพันธภาพที่ถูกต้อง เป็นการสร้างความ ประทับใจในเชิงบวกตั้งแต่แรกพบ และตลอดเวลาการคุมความประพฤติ เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติรับรู้ถึง ความเป็นมิตร ไว้วางใจตัวพนักงานคุมประพฤติและให้ความร่วมมือต่อการคุมความประพฤติด้วยดี โดย เทคนิค การสร้างสัมพันธภาพ ได้แก่

(๑) ควรทักทายผู้ถูกคุมความประพฤติก่อนด้วยการเรียกชื่อให้ถูกต้อง เชิญผู้ถูกคุมความประพฤตินั่ง แนะนำชื่อ และตำแหน่งของตนเองให้ทราบ

(๒) พนักงานคุมประพฤติควรนั่งตัวตรง วางมือทั้งสองข้างไว้บนตักหรือบนโต๊ะ ไม่ล้วงแคะแกะเกา ไม่นั่งตัวเข้าไปใกล้ผู้ถูกคุมความประพฤติมากเกินไปจนเกิดความเหมาะสม

(๓) ขณะพูดควรมองหน้าผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ควรมองด้วยหางตา พร้อมสังเกตกิริยาท่าทางของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อประเมินความรู้สึกด้วย

(๔) การสนทนาควรเริ่มด้วยเรื่องทั่ว ๆ ไปเช่น การเดินทาง เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติคลายความวิตกกังวล

(๕) พนักงานคุมประพฤติควรต้องเป็นฝ่ายสร้างบรรยากาศการสนทนา

(๖) การใช้คำพูดของพนักงานคุมประพฤติต้องมีความเหมาะสม สุภาพ ให้เกียรติผู้ถูกคุมความประพฤติตามสมควร

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่พนักงานคุมประพฤติดำเนินการปฐมนิเทศและชี้แจงเงื่อนไขแล้วพนักงานคุมประพฤติควรสอบถามว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีความเข้าใจในสิ่งที่พนักงานคุมประพฤติดำเนินการเพียงใด เพื่อจะได้ตอบข้อสงสัยในทุก ๆ ข้อแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติ แต่หากข้อสงสัยข้อใดพนักงานคุมประพฤติไม่สามารถตอบได้ ให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามจากหัวหน้ากลุ่มงานหรือผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติต่อไป

๓) การสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูล เป็นการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติในการสนทนาอย่างมีเป้าหมายเฉพาะกับผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังและข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยต้องมีการบันทึกข้อมูลที่ได้และให้ผู้ถูกคุมความประพฤติและผู้ให้ข้อมูลประกอบลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติอาจขอให้มีการแสดงเอกสารต่างๆ เช่น เอกสารแสดงตน หลักฐานการศึกษา เป็นต้นพร้อมทั้งถ่ายสำเนาเอกสารดังกล่าวไว้ด้วย

โดยการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูล สามารถนำเทคนิคการสัมภาษณ์มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้ดังนี้

(๑) **การเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์** ในกรณีที่มีการสืบเสาะและพินิจมาก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้คุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติน่าจะมีข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับตัวผู้ถูกคุมความประพฤติที่พนักงานคุมประพฤติดำเนินการสืบเสาะได้ทำการสืบเสาะและพินิจมาแล้วซึ่งจะทำให้พนักงานคุมประพฤติก่อนที่จะสนทนากับผู้ถูกคุมความประพฤติจากสำนวนสืบเสาะพอสมควร การสอบถามผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงตามแบบ ค.ป. ๑๑ จึงเพียงสอบถามข้อมูลทวนซ้ำและจดบันทึกเฉพาะข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไป และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เพียงพอต่อการจำแนก บันทึกลงในแบบ

ค.ป. ๑๑/ส ทั้งนี้ในส่วนรายละเอียดอื่นๆ นั้นให้นำสำนวนเดิมมาผูกหรือถ่ายสำเนารายงานสืบเสาะและพินิจ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องและจำเป็นมาแนบในสำนวนคดีควบคุมและสอดส่อง

๒) การเปิดการสัมภาษณ์ เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมาอยู่ต่อหน้าพนักงานคุมประพฤติแล้ว พนักงานคุมประพฤติควรแสดงท่าทีเป็นมิตรและสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง โดยพยายามพูดคุยถึงเรื่องทั่ว ๆ ไปก่อน ทั้งนี้เพื่อลดความตึงเครียดหรือความกลัว ถ้าหากผู้ถูกคุมความประพฤติไม่พร้อมที่จะถูกสัมภาษณ์ก็ยังไม่ควรรีบร้อน ใช้คำถามง่าย ๆ ในบรรยากาศไม่เป็นทางการ อย่าเร่งรัดที่จะเข้าสู่การสัมภาษณ์ จนกว่าจะพร้อม การสร้างสัมพันธภาพเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเห็นว่าพนักงานคุมประพฤติเข้าใจเขาเกิดความไว้วางใจและยอมเล่าประวัติส่วนตัวของตนให้ฟังอย่างแท้จริง

(๓) การเปิดสัมภาษณ์ พนักงานคุมประพฤติควรสอบถามผู้ถูกคุมความประพฤติในเรื่องต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามแบบ ค.ป. ๑๑ และเพียงพอต่อการประเมินตามระบบ จำแนกโดยไม่จำเป็นต้องถามเรียงลำดับหน้าหรือหัวข้อตามแบบฟอร์มและไม่ควรจดบันทึกทันที เพราะหากมีการถามไปพร้อมกับการจดบันทึกจะทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเกิดความรู้สึกไม่แน่ใจว่าพนักงานคุมประพฤติกำลังจับผิด สัมพันธภาพที่ดีที่สร้างไว้แต่แรกอาจจะเริ่มเปราะบางไปในทางที่ไม่ดี ดังนั้นการจดบันทึกควรจดบันทึกเมื่อสอบถามจนได้ข้อมูลครบถ้วนและมั่นใจว่าเป็นข้อมูลที่ต้องแล้วจึงค่อยบันทึกในแบบ ค.ป. ๑๑ ต่อไป

ในการสอบถามนั้น พนักงานคุมประพฤติต้องเป็นคนช่างสังเกตมีไหวพริบ ต่อปฏิกิริยาของผู้ถูกคุมความประพฤติ ระวังการพูดถึงปัญหาที่ยากและอ่อนไหวง่าย โดยต้องให้ผู้ถูกถามเข้าใจคำถามนั้นและสามารถบอกเล่าได้ชัดเจน อย่าขัดจังหวะหรือตัดบทคำตอบ หรือเร่งให้จบ บางครั้งการเจียบชะวนะของผู้ถูกคุมความประพฤติก็มาจากการคิดใคร่ครวญ หรือเก็บรวบรวมความคิด ควรรับฟังเรื่องราวของผู้ถูกคุมความประพฤติ และแสดงให้เห็นให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเห็นว่าพนักงานคุมประพฤติพร้อมที่จะให้โอกาสแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติในการกลับตัวเป็นพลเมืองดีตามวิธีการที่สังคมยอมรับ

(๔) การยุติสัมภาษณ์ เมื่อสัมภาษณ์เสร็จ พนักงานคุมประพฤติต้องอ่านข้อความที่จดบันทึกทั้งหมดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติฟังหลังจากที่ผู้ถูกคุมความประพฤติได้อ่านหรือฟังการอ่าน บันทึกถ้อยคำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติลงลายมือชื่อรับรอง และให้ลงลายมือชื่อกำกับข้อความที่มีการแก้ไข ตกเติม หรือขูดลบขีดฆ่าทุกแห่ง

๕) การรับรายงานตัว เป็นการปฏิบัติของพนักงานคุมประพฤติเมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบพนักงานคุมประพฤติเพื่อรายงานตัวตามที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขการคุมประพฤติ ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ครอบครัว การศึกษาหรือการประกอบอาชีพ ความประพฤติอื่น ตลอดจนพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด เพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปและเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของผู้ถูกคุมความประพฤติ ตลอดจนให้คำปรึกษา แนะนำตักเตือนในเรื่องนิสัยความประพฤติอื่นๆ ที่จะช่วยให้ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถปรับตัวและปรับปรุงแก้ไขตนเองให้กลับตนเป็นพลเมืองที่ดีและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข นอกจากนี้ยังรวมถึงการไปพบพนักงานคุมประพฤติตามการนัดหมาย

ของพนักงานคุมประพฤติ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในเงื่อนไขการคุมประพฤติเพื่อสอบถาม ตรวจสอบ แนะนำ ตักเตือนหรือสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อวัตถุประสงค์ในทำนองเดียวกันนั้นในการรับรายงานตัวแต่ละครั้งพนักงานคุมประพฤติจะลำดับขั้นตอนการปฏิบัติที่เริ่มจากการปฏิสังขรณ์เพื่อให้เกิดความผ่อนคลายและสร้างสัมพันธภาพที่ดี ก่อนที่จะมีการสอบถามข้อมูลและจัดบันทึกพร้อมทั้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานและแจ้งกำหนดนัดหมายในครั้งต่อไป นอกจากนี้ในบางกรณียังอาจต้องดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวข้องต่อเนื่องตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การเก็บตัวอย่างปัสสาวะเพื่อตรวจหาสารเสพติด การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา การให้การสงเคราะห์ เป็นต้น

การรับรายงานตัวอาจดำเนินการได้ ๒ รูปแบบ ได้แก่ (๑) **การรับรายงานตัวเป็นรายบุคคล** เป็นการรับรายงานตัวโดยพนักงานคุมประพฤติ ๑ คน ต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ ๑ คน และ (๒) **การรับรายงานตัวแบบกลุ่ม** เป็นการนัดหมายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติจำนวนมาก (กลุ่มละ ๑๐-๒๐ คนต่อพนักงานคุมประพฤติ ๑ - ๒ คน หรือกรณีเป็นทีมงาน ๕ คน ควรมีผู้ถูกคุมความประพฤติในกลุ่มไม่เกิน ๖๐ คน) มารายงานตัวพร้อมกันในคราวเดียว และอาจมีการจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูอื่นๆ ส่วนการรับรายงานตัวแบบกลุ่มจะใช้ได้เฉพาะกับผู้ถูกคุมความประพฤติที่ไม่มีหรือมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำในระดับต่ำและ/หรือไม่มีปัญหาหรือความต้องการสลับซับซ้อนมากนัก

๕) การตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ ในกรณีของผู้ถูกคุมความประพฤติในคดียาเสพติดหรือศาลกำหนดเงื่อนไขห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้ หรือพนักงานคุมประพฤติมีข้อสงสัยและต้องการตรวจสอบพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของผู้ถูกคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะดำเนินการจัดเก็บตัวอย่างปัสสาวะของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะด้วยวิธีการเบื้องต้น (screening test) สำนักงานคุมประพฤติดำเนินการเอง และ/หรือส่งไปตรวจด้วยวิธีตรวจยืนยันผล (confirmative test) โดยสถานพยาบาลหรือสถาบันทางการแพทย์ได้

๖) การประสานงานเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง ในบางกรณีที่พนักงานคุมประพฤติจำเป็นต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติในเรื่องต่างๆ เช่น การตรวจสอบสถานภาพนักเรียน/นักศึกษา การศึกษาเล่าเรียน/ผลการเรียนจากสถานศึกษา การตรวจสอบสถานภาพการจ้างงาน/การประกอบอาชีพ/รายได้ การตรวจสอบการเข้ารับการรักษาอาการป่วยทางกาย/ทางจิตหรือการติดยาเสพติด การตรวจสอบที่อยู่อาศัยจากนายทะเบียนราษฎร/หน่วยงานปกครองท้องถิ่นหรือกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน การตรวจสอบการกระทำผิดจากสถานีตำรวจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งพนักงานคุมประพฤติอาจดำเนินการโดยการเดินทางไปพบแหล่งข้อมูลดังกล่าวหรือมีหนังสือสอบถามไปยังหน่วยงานหรือองค์กรเอกชน/บริษัทห้างร้านหรือบุคคลผู้ที่สามารถให้ข้อมูลข้างต้นนั้นก็ได้

๗) การออกสอดส่อง เป็นการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติในการเดินทางออกไปสอดส่องเยี่ยมเยียนผู้ถูกคุมความประพฤที่ยังสถานที่ที่ผู้ถูกคุมความประพฤติพักอาศัยอยู่หรือศึกษาเล่าเรียน/ประกอบอาชีพ เพื่อรับรู้/ทำความเข้าใจสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อม

ของผู้ถูกคุมความประพฤติ หรืออาจเป็นไปเพื่อการติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ รวมทั้งเพื่อให้คำแนะนำตักเตือน/ช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติ ทั้งนี้อาจดำเนินการโดยผู้ถูกคุมความประพฤติรับรู้หรือไม่รับรู้ก็ได้ และอาจเปิดเผยตัวหรือไม่แสดงตัวก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมแล้วแต่กรณี ในการออกสอดส่องพนักงานคุมประพฤติจะต้องมีการบันทึกข้อมูลและอาจมีการสัมภาษณ์บุคคลและบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐาน

๘) การเตือนให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติหรือทำกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟู ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ เช่น ไม่มารายงานตัวตามกำหนดนัด ยังคงเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยปรากฏจากผลการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ ไม่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน หรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูตามแผนที่กำหนดไว้ เป็นต้น พนักงานคุมประพฤติอาจดำเนินการติดต่อผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อเตือนให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติหรือแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าว นั้น โดยทางโทรศัพท์ หรือมีหนังสือเตือนไปยังผู้ถูกคุมความประพฤติ ทั้งนี้หากผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ติดต่อกลับมาหรือ ยังคงไม่มาพบพนักงานคุมประพฤติพนักงานคุมประพฤติอาจออกติดตามและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติที่ยังที่พักอาศัยที่แจ้งไว้

๙) การส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนช่วยสอดส่องและดูแล เนื่องจากการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนจะสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ได้หากขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน กรมคุมประพฤติตระหนักถึงความสำคัญนี้ จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ การเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อเป็นผู้ช่วยสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติแทนพนักงานคุมประพฤติ และการเป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเพื่อรองรับการสนับสนุนทรัพยากรทางสังคมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติในชุมชน และตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ในหมวด ๗ เรื่องการมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชนได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ ให้อาสาสมัครคุมประพฤติมีหน้าที่ดำเนินการหรือประสานความร่วมมือเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชนหรือองค์กรอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานสร้างเครือข่ายหรือให้ความช่วยเหลือในภารกิจของกรมคุมประพฤติและมาตรา ๔๕ ให้อาสาสมัครคุมประพฤติและภาคประชาชนมีบทบาทในการให้การสงเคราะห์ รวมทั้งการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ทั้งนี้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ในปัจจุบันการส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยสอดส่องดูแลแทนเป็นการจัดให้อาสาสมัครคุมประพฤติทำหน้าที่ออกไปสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติยังบ้านที่พักอาศัย แทนพนักงานคุมประพฤติเพื่อเยี่ยมเยียนดูแล แนะนำตักเตือนและให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติ ทั้งนี้การจัดให้อาสาสมัครคุมประพฤติออกไปสอดส่องแทนนี้ พนักงานคุมประพฤติควรพิจารณาจัดสรรอาสาสมัครคุมประพฤติให้รับผิดชอบสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละรายตามทักษะความชำนาญของอาสาสมัครคุมประพฤติในการให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือ/แก้ไขปัญหาที่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะและปัญหาความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละคนนั้น ในการออกไปสอดส่องแทนพนักงานคุมประพฤติ

อาสาสมัครคุมประพฤติจะต้องจัดทำบันทึกการออกสอดส่องที่มีผู้ถูกคุมความประพฤติหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานส่งกลับคืนเพื่อรายงานต่อพนักงานคุมประพฤติทุกครั้ง

สำหรับเครือข่ายยุติธรรมชุมชนนั้น พนักงานคุมประพฤติสามารถให้เครือข่ายยุติธรรมชุมชนสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ถูกคุมความประพฤติโดยพนักงานคุมประพฤติแจ้งให้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนทราบว่า ในพื้นที่ที่มีผู้ถูกคุมความประพฤติที่จะให้ดูแล ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติควรให้คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนจัดให้มีการประชุมผู้เกี่ยวข้องกับผู้ถูกคุมความประพฤติ เช่น สมาชิกในครอบครัว ผู้เสียหาย (ถ้ามี) ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตลอดจนสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อรับทราบและแลกเปลี่ยนข้อมูลแนวทางในการดูแลแก้ไขฟื้นฟูและผู้รับผิดชอบให้ความช่วยเหลือ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำผิดเป็นคนดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จากนั้นจึงมอบหมายให้ผู้เกี่ยวข้องดูแลแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติตามมติที่ประชุม พร้อมทั้งติดตามผลการดูแลแก้ไขและรายงานผลให้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนทราบ เพื่อรายงานให้สำนักงานคุมประพฤติทราบอย่างสม่ำเสมอ

๑๐) การส่งคดีสอดส่องให้สำนักงานคุมประพฤติอื่นดำเนินการแทน ปัจจุบันกรมคุมประพฤติเปิดดำเนินการสำนักงานคุมประพฤติทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ ดังนั้นหากผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวพักอาศัยหรือสถานที่ทำงานในเขตที่มีสำนักงานคุมประพฤติตั้งอยู่ พนักงานคุมประพฤติอาจทำการส่งคดีสอดส่องให้สำนักงานคุมประพฤตินั้นๆ ช่วยดำเนินการแทนได้ เพื่อความสะดวกของผู้ถูกคุมความประพฤติและพยานสะดวกในการเดินทางไปให้ถ้อยคำหรือรายงานตัว และเพื่อเป็นการสะดวก ประหยัดเวลาและงบประมาณของทางราชการ อีกทั้งยังสามารถสอดส่องดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติรายนั้นได้อย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เมื่อสำนักงานคุมประพฤติที่ได้รับมอบหมายให้ทำการแทนได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้รีบรายงานผลให้สำนักงานคุมประพฤติที่มอบหมายทำการแทนโดยมิชักช้า

๑๑) การจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความต้องการ เป็นการปฏิบัติงานคุมประพฤติเพื่อจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละรายได้เข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยด้วยกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูต่างๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละราย โดยที่ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้บัญญัติเรื่องแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟูไว้ซึ่งพนักงานคุมประพฤติต้องมีการจัดทำสำหรับการคุมความประพฤติและแก้ไขฟื้นฟูด้วย โดยกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าวอาทิ เช่น

๑๑.๑) การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้รับการให้การปรึกษาทางจิตวิทยา (counseling) ด้วยการใช้เทคนิคการให้คำปรึกษาต่างๆ ประกอบกัน เพื่อแก้ไขสภาพปัญหาที่มีสาเหตุมาจากลักษณะทางจิตใจ สุขภาพจิต บุคลิกภาพ แรงจูงใจ ทศนคติ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมทางสังคมต่างๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยมุ่งหวังให้ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถเรียนรู้ที่จะปรับตัวและตัดสินใจหรือเผชิญหน้าต่อสภาพปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่าง

มีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยมีพนักงานคุมประพฤติหรือผู้ที่ได้รับการฝึกฝนทักษะในการใช้เทคนิคดังกล่าวมาโดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ

การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาสามารถจัดได้ ๒ รูปแบบ ได้แก่ (๑) การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบรายบุคคล สำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติเฉพาะราย และ (๒) การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม สำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่มีสภาพปัญหาใกล้เคียงกันและสามารถใช้เทคนิควิธีการให้การปรึกษาร่วมกันได้ในคราวเดียวกัน

๑๑.๒) กิจกรรมการอบรมธรรมะ เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้รับการขัดเกลาจิตใจด้วยหลักธรรมคำสอนทางศาสนาตามที่ดินนับถือ ให้ได้รับการสั่งสอนอบรมด้วยหลักธรรมทางศาสนา โดยจะจัดให้มีการบรรยายหลักธรรมหรือฝึกปฏิบัติธรรมแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นกลุ่มๆ จำนวนหนึ่งตามที่กำหนดนัดหมายไว้ ครั้งละ ๑ - ๓ ชั่วโมง ส่วนใหญ่มักจะใช้จัดขึ้นที่วัดหรือศาสนสถานสำหรับหลักธรรมที่จะกำหนดขึ้นเป็นหัวข้อในการบรรยายอบรมแต่ละครั้ง จะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตามจะครอบคลุมสาระสำคัญของหลักธรรมที่จะช่วยให้ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในแบบของผู้ครองเรือนได้ ทั้งนี้โดยที่สำนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้กำหนดหัวข้อและพิจารณานิมนต์พระสงฆ์หรือเชิญผู้นำทางศาสนาต่างๆ มาให้การอบรมธรรมะตามแผนการจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูที่กำหนดไว้

๑๑.๓) กิจกรรมค่ายจริยธรรม เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่สมควรได้รับการปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยด้วยการอาศัยหลักธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและใช้การปฏิบัติตามศาสนวิถีเป็นเครื่องมือในการฝึกฝนและพัฒนาจิตใจอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ให้ได้เข้ารับการอบรมฝึกฝนด้วยกิจกรรมการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติตามหลักธรรมของแต่ละศาสนา โดยกำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มในลักษณะของการเข้าค่ายที่วัดหรือสำนักปฏิบัติธรรมหรือศาสนสถานที่สำนักงานคุมประพฤติได้มีการประสานงานและเตรียมการรองรับไว้แล้ว เป็นระยะเวลา ๓ - ๕ วัน ในระหว่างกิจกรรมผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ และเข้าร่วมกิจกรรมตามตารางที่กิจกรรมที่กำหนดไว้ โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลและให้การสั่งสอนฝึกฝนของคณะวิทยากรและพนักงานคุมประพฤติผู้รับผิดชอบ

๑๑.๔) กิจกรรมการอบรมความรู้ เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่สมควรได้รับการเสริมสร้างหรือพัฒนาความรู้หรือความเข้าใจ รวมทั้งทัศนคติและทักษะความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เน้นในด้านการรู้คิด (cognition) เป็นสำคัญให้ได้เข้ารับการถ่ายทอดอบรมความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ จากวิทยากรหรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการอบรมความรู้นั้นๆ กิจกรรมการอบรมความรู้และระยะเวลาที่ใช้ ตลอดจนรูปแบบวิธีการของการอบรมความรู้จะมีลักษณะที่แตกต่างกันตามเนื้อหาหลักสูตรที่กำหนดไว้ของแต่ละหลักสูตร โดยมุ่งเน้นที่การสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติตาม

วัตถุประสงค์ของการอบรมความรู้ที่กำหนดไว้ โดยทั่วไปวิทยากรที่มาบรรยายหรือถ่ายทอดความรู้ในกิจกรรมการอบรมความรู้จะเป็นบุคลากรภายนอกที่สำนักงานคุมประพฤติประสานงานจัดเชิญมาเป็นวิทยากร โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ประสานงานการจัดกิจกรรมอบรมความรู้ตามหลักสูตรนั้น เช่น การอบรมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎจราจรสำหรับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการขับขี่รถยนต์พาหนะ เป็นต้น

๑๑.๕) กิจกรรมค่ายยาเสพติด เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูภายใต้แนวคิดของการปรับเปลี่ยนการรู้คิดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (cognitive – behavioral approach) โดยการจัดกิจกรรมในลักษณะของการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มในลักษณะของการเข้าค่ายเพื่อการเรียนรู้ต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนึ่ง ๓ วัน ๕ วัน หรือ ๗ วัน แล้วแต่หลักสูตรที่กำหนดขึ้น ทั้งนี้สามารถแยกรูปแบบของค่ายยาเสพติดนี้ออก เป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

(๑) ค่ายยาเสพติดสำหรับผู้เสพ/ผู้ติด เป็นการประยุกต์กิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แบบ Matrix Program ผสมกับการแก้ไขฟื้นฟูตามแนว Reality Therapy และการแก้ไขฟื้นฟูตามหลักธรรมของแต่ละศาสนา โดยมีหลักสูตรครอบคลุมการฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมที่เน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับการติดยาเสพติด ความรู้และทักษะการป้องกันการหวนกลับไปเสพซ้ำและเลิกยาเสพติดในระยะเริ่มต้น การให้การสนับสนุนทางสังคมและการส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนจัดให้มีการฝึกฝนระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีคุณภาพ ค่ายยาเสพติดกรณีนี้สามารถใช้เป็นกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้เสพ/ผู้ติดที่มีระดับความรุนแรงของการเสพติดในระดับต่ำ-ปานกลางและอยู่ในวิสัยที่จะสามารถควบคุมตัวเองให้เลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ด้วยตนเอง

(๒) ค่ายยาเสพติดสำหรับผู้ค้ารายย่อย เป็นการประยุกต์ใช้กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูที่มุ่งสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม/ ชุมชนอย่างเข้มข้น เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติละเลิกการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในฐานะของผู้ค้ารายย่อยหรือรับจ้างซื้อขายยาเสพติด ค่ายยาเสพติดกรณีนี้สามารถใช้เป็นกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นผู้ค้าและรับจ้างซื้อขายยาเสพติด เพื่อป้องกันการหวนกลับไปกระทำผิดในลักษณะเดิมอีก

๑๑.๖) กิจกรรมป้องกันการเสพซ้ำ เป็นกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูที่จัดขึ้นสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่เคยเป็นผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดและกำลังอยู่ในระหว่างช่วงเวลาของการเลิกยาเสพติดในระยะเริ่มต้น โดยการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูเป็นครั้งคราวตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และทักษะป้องกันการหวนกลับไปเสพซ้ำและเลิกยาเสพติดในระยะเริ่มต้น การให้การสนับสนุนทางสังคมและการส่งเสริมบทบาทของครอบครัวในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๑๑.๗) การฝึกอบบรมอาชีพ เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีความต้องการฝึกหัดวิชาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งเข้ารับการฝึกตามความสนใจหรือความต้องการนั้น ซึ่งอาจเป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติไปเข้ารับการฝึกอาชีพในหลักสูตรที่สถาบันหรือหน่วยงานต่างๆ ดำเนินการอยู่แล้ว เช่น สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ศูนย์ฝึกอาชีพ เป็นต้น หรือสำนักงานคุมประพฤติอาจประสานงานจัดหาวิทยากรมาทำการสอนวิชาชีพให้กับกลุ่มผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีความสนใจหรือต้องการฝึกอาชีพนั้นพร้อมๆ กันเป็นคราวๆ ไป

๑๑.๘) การแนะนำอาชีพ เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่ว่างงานหรือต้องการหางานอาชีพใหม่ ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งงานอาชีพและการจ้างงานจากกิจกรรมการแนะนำงานอาชีพนั่น ทั้งนี้กิจกรรมดังกล่าวอาจเป็นการจัดโดยสถาบันหรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อแนะนำอาชีพโดยตรงหรือสำนักงานคุมประพฤติประสานงานให้วิทยากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานจัดงานจังหวัดเป็นผู้มาให้คำแนะนำงานอาชีพแก่กลุ่มผู้ถูกคุมความประพฤติพร้อมๆ กันในคราวเดียวกันก็ได้

๑๑.๙) การจัดให้ทำงานบริการสังคม เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์แก่สังคม ชุมชน หรือองค์กรสาธารณะกุศล โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนหรือค่าจ้าง ทั้งนี้โดยความยินยอมของผู้ถูกคุมความประพฤติและพนักงานคุมประพฤติเห็นสมควร โดยมีกำหนดประเภท/ลักษณะของงานที่ปลอดภัยเหมาะสมตามวัยและสมรรถนะของผู้ถูกคุมความประพฤติ การจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมนี้ถือเป็นกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูรูปแบบหนึ่งที่มิวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้ผู้ถูกคุมความประพฤติตระหนักและมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อผู้อื่นและสังคมมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาความภาคภูมิใจและคุณค่าแห่งตนเองและเสริมสร้างวินัยของผู้ถูกคุมความประพฤติได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังจะเป็นการช่วยให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้ชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับส่วนรวมจากการกระทำผิดของตนด้วยการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมโดยส่วนรวมนั้น

๑๑.๑๐) การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อแก้ไขฟื้นฟู เป็นการจัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มุ่งป้องกันกับการกระทำผิดซ้ำ ลดพฤติกรรมเสี่ยง/มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา มีทักษะชีวิตที่จำเป็นและมีสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและผู้อื่น กิจกรรมกลุ่มเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ชุดกิจกรรม ดังนี้

(๑) โปรแกรมพื้นฐาน เป็นโปรแกรมที่กำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทุกคนต้องเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู โดยประกอบด้วยกิจกรรมกลุ่มที่มุ่งแก้ไขฟื้นฟูในด้านการเห็นคุณค่าตนเอง การมีเป้าหมายชีวิต การตระหนักรู้ตนเองและการตระหนักรู้ปัจจัยเสี่ยง และปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัว

(๒) โปรแกรมเฉพาะด้าน เป็นโปรแกรมเฉพาะสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีปัญหาในด้านนั้นๆ โดยประกอบด้วยกิจกรรมกลุ่มที่มุ่งแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะด้าน ได้แก่ ความรู้สึก

รับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม การจัดการอารมณ์ ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ทักษะการปฏิเสธ และการสื่อสาร การสร้างสัมพันธภาพและเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

ทั้งนี้ พนักงานคุมประพฤติจะได้นัดหมายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าร่วม กิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐานและเฉพาะด้านตามที่กำหนดเป็นคราวๆ ต่อเนื่องกันไปจนครบตามแผนการแก้ไข ฟื้นฟูที่กำหนดไว้ของผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละราย

๑๑.๑๑) การส่งต่อไปเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู เป็นการปฏิบัติงานของ พนักงานคุมประพฤติในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติเห็นสมควรให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้รับการแก้ไขฟื้นฟู ด้วยโปรแกรมหรือวิธีการใดแต่สำนักงานคุมประพฤติไม่สามารถดำเนินการตามโปรแกรมหรือวิธีการนั้นๆ เอง ได้โดยตรง หากต้องจัดส่งผู้ถูกคุมความประพฤติไปเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูตามโปรแกรมหรือวิธีการดังกล่าวจาก หน่วยงานหรือสถาบันอื่นๆ เช่น โปรแกรมจิตบำบัดโดยนักจิตวิทยาในสถาบันจิตเวช โปรแกรมบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โปรแกรมครอบครัวบำบัดโดยนักจิตวิทยาศูนย์สุขภาพจิต เป็นต้น พนักงานคุมประพฤติจึงต้องดำเนินการ ประสานงานส่งต่อผู้ถูกคุมความประพฤติไปเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูตามโปรแกรมหรือวิธีการที่หน่วยงานหรือสถาบัน อื่นกำหนดนั้น

๑๒) การสงเคราะห์ ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้บัญญัติเรื่อง การสงเคราะห์ไว้ในหมวด ๖ ซึ่งในมาตรา ๔๑ ได้กำหนดบุคคลที่ขอรับการสงเคราะห์ไว้ ๘ กรณีซึ่งผู้ถูกคุม ความประพฤติหรือผู้พ้นจากการคุมความประพฤติสามารถขอรับการสงเคราะห์ได้ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานของ พนักงานคุมประพฤติในการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติในด้านต่างๆ ในระหว่างการ คุมความประพฤติ การให้การสงเคราะห์ใน ด้านต่างๆ มีดังนี้

๑๒.๑) การสงเคราะห์ค่าพาหนะ เป็นการให้การสงเคราะห์เงินเป็น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเท่าที่จ่ายจริงไม่เกินอัตราต่ำสุดตามพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไป ราชการ พ.ศ. ๒๕๒๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สำหรับการไปรายงานตัว การไปให้ถ้อยคำ การไปทำงานบริการ สังคม การฝึกอาชีพ และเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูต่างๆ แก่ผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีฐานะยากจน ไม่มีเงินค่า พาหนะ

๑๒.๒) การสงเคราะห์ค่าอาหาร เป็นการให้การสงเคราะห์เงินเป็น ค่าอาหารเท่าที่จำเป็น สำหรับเป็นค่าอาหารในระหว่างการไปรายงานตัว การไปให้ถ้อยคำ การไปทำงานบริการ สังคม การฝึกอาชีพ และเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูต่างๆ ของผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีฐานะยากจน ไม่มีเงิน ค่าอาหาร

๑๒.๓) การสงเคราะห์ค่าบริการบำบัดรักษาทางกาย จิตและฟื้นฟู สมรรถภาพ ค่าตรวจร่างกายและสภาพจิตใจเป็นการให้การสงเคราะห์เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการเข้ารับ การบำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยทางกาย ทางจิตและบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งค่าตรวจร่างกาย

และสภาพจิตใจของผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริงตามที่เรียกเก็บ สำหรับสถานพยาบาลหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของรัฐเท่านั้น

ในกรณีที่สถานพยาบาลหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของรัฐไม่เพียงพอหรือไม่สามารถให้บริการได้ ให้เข้ารับบริการจากสถานพยาบาลหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของเอกชนและเบิกค่าใช้จ่ายได้เฉพาะที่เป็นการจ่ายค่าบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้เท่าที่จ่ายจริงและตามระเบียบ

๑๒.๔) การสงเคราะห์ด้านการศึกษา เป็นการให้การสงเคราะห์เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาในสายสามัญ สายอาชีพ และอุดมศึกษา ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ของผู้ถูกคุมความประพฤติ เท่าที่จ่ายจริงและตามระเบียบ นอกจากนี้ยังเป็นการให้การสงเคราะห์ในด้านการจัดหา/ ติดต่อสถานที่เรียนให้กับผู้ถูกคุมความประพฤติที่ยังไม่มีสถานที่เรียนต่อด้วย

๑๒.๕) การสงเคราะห์ด้านการส่งเสริมการหางาน เป็นการให้การสงเคราะห์เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการไปสมัครงานของผู้ถูกคุมความประพฤติที่ขัดสนเท่าที่จ่ายจริงและตามระเบียบ รวมทั้งการติดต่อหางานให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำด้วย

๑๒.๖) การสงเคราะห์อาชีพ เป็นการให้การสงเคราะห์เป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอาชีพที่ครอบคลุมถึงค่าสมัครเข้ารับการฝึกอาชีพ ค่าเครื่องแต่งกายในการฝึกอาชีพ ค่าอุปกรณ์และวัสดุประกอบการฝึกอาชีพ สำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่ไม่มีวิชาชีพติดตัวหรือต้องการฝึกอาชีพเพื่อยกระดับฝีมือ

กรณีสำนักงานคุมความประพฤติดำเนินการจัดฝึกอาชีพเอง สงเคราะห์ได้เท่าที่จ่ายจริงและตามระเบียบ

กรณีสำนักงานคุมประพฤติจัดส่งผู้ถูกคุมความประพฤติไปฝึกอาชีพยังสถานที่ฝึกอบรมอาชีพของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน สงเคราะห์ได้เท่าที่จ่ายจริงและตามระเบียบ

๑๒.๗) การสงเคราะห์เงินทุนประกอบอาชีพ เป็นการให้การสงเคราะห์เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนประกอบอาชีพที่ครอบคลุมถึง การจัดหาอุปกรณ์และสิ่งจำเป็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพตามความจำเป็นเหมาะสมเท่าที่จ่ายจริงและตามระเบียบ

๑๒.๘) การสงเคราะห์เงินค่ายังชีพ เป็นการให้การสงเคราะห์เงินเป็นค่าใช้จ่ายในการยังชีพระหว่างการคุมความประพฤติ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในด้านเครื่องอุปโภคและบริโภคของผู้ถูกคุมความประพฤติตามระเบียบ

๑๒.๙) การสงเคราะห์ด้านที่อยู่อาศัย เป็นการให้การสงเคราะห์ที่อยู่อาศัยในลักษณะของบ้านกึ่งวิถี (Halfway-House) สำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่ไม่มีที่พักอาศัยหรือมีที่พักอาศัยแต่มีปัญหาไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับครอบครัว ชุมชน หรือสังคมได้ โดยการจัดที่พักอาศัยให้เป็นการชั่วคราว

โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและเอกชนต่างๆ ปัจจุบันมีบ้านกึ่งวิถีในความดูแลรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติทั่วประเทศ

นอกจากการสงเคราะห์ในระหว่างการคุมประพฤติข้างต้นแล้ว สำนักงานคุมประพฤติยังมีการสงเคราะห์ภายหลังพ้นจากการคุมคุมประพฤติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดำเนินการภายหลังจากที่ผู้ถูกคุมคุมประพฤติได้พ้นจากการคุมคุมประพฤติ พ้นจากภาระที่จะต้องมารายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติแล้ว แต่เพื่อช่วยให้ผู้พ้นจากการคุมคุมประพฤติสามารถยืนหยัด ช่วยเหลือตนเองและใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นได้เช่นปกติ รวมทั้งลดการกระทำผิดซ้ำ พนักงานคุมคุมประพฤติก็จะให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ผู้ถูกคุมคุมประพฤติหรือส่งต่อไปยังหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องตามความจำเป็น ทั้งนี้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี นับแต่วันที่พ้นจากการคุมคุมประพฤติ ผู้พ้นการคุมคุมประพฤติสามารถแจ้งความประสงค์ขอรับการสงเคราะห์ได้ที่สำนักงานคุมประพฤติเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

๑๓) การปฏิบัติงานอื่นๆ นอกจากการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อเป็นการควบคุมดูแลให้ผู้ถูกคุมคุมประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขเพื่อการคุมประพฤติที่ศาลกำหนดไว้ และสนับสนุนช่วยเหลือผู้ถูกคุมคุมประพฤติในด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวและปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมเสียให้เป็นพลเมืองดีดังกล่าวแล้ว พนักงานคุมประพฤติอาจจำเป็นต้องปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อส่งเสริมหรือประสานงานให้เกิดประโยชน์ต่อการควบคุมดูแลและสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ถูกคุมคุมประพฤติตลอดจนดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อปรับปรุงแก้ไขผู้ถูกคุมคุมประพฤติให้มีการประพฤติปฏิบัติที่เป็นไปในทางที่พึงปรารถนาและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุขเป็นสำคัญ การปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติจึงอาจมีการปฏิบัติงานในรายละเอียดอื่นๆ ที่ยังไม่ได้กล่าวถึงไว้ได้อย่างไม่จำกัด โดยที่สามารถยืดหยุ่นและมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างออกไปได้ขึ้นอยู่กับบริบทและรายละเอียดของผู้ถูกคุมคุมประพฤติแต่ละรายนั้น ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้เป้าหมายเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมคุมประพฤติให้กลับตนเป็นพลเมืองดีเป็นสำคัญ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙ กำหนดให้นำมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดตามดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชนประกอบด้วย ๓ มาตรการและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ตามตารางที่ ๑ ดังนี้

ตารางที่ ๑ มาตรการบูรณาการการแก้ไขพื้นที่ผู้ติดตามดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน

มาตรการ	ภารกิจ	มอบหมายหน่วยงาน
๑. มาตรการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดและแก้ไขพื้นที่ผู้กระทำผิด	๑.๑ การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยจะเน้นในเรื่องการตรวจรักษา สนับสนุนบุคลากรและอบรมให้ความรู้ด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	กระทรวงสาธารณสุข และ กรุงเทพมหานคร มอบหมายหน่วยงานในพื้นที่ และกำหนดให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือศูนย์บริการสาธารณสุข กรุงเทพมหานครมีส่วนร่วมดูแลช่วยเหลือผู้กระทำผิดทุกกลุ่ม
	๑.๒ การจัดส่งข้อมูลเอกสารที่จำเป็นเกี่ยวข้องให้กรมคุมประพฤติ รวมถึงการสอดส่องดูแลผู้กระทำผิดในชุมชน	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และ กรุงเทพมหานครมอบหมายหน่วยงานในพื้นที่
	๑.๓ การดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้คำปรึกษา แนะนำและให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาและประกอบอาชีพ	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มอบหมายหน่วยงานในพื้นที่
๒. มาตรการการดูแลช่วยเหลือสร้างงานอาชีพ	๒.๑ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิดทุกกลุ่ม การดูแลด้านสวัสดิการสังคม สงเคราะห์ที่จำเป็น เช่น การสนับสนุนด้านที่อยู่อาศัยที่จำเป็น	กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงานและ กรุงเทพมหานครมอบหมายหน่วยงานในพื้นที่
	๒.๒ การให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์ด้านการศึกษาที่จำเป็นและเหมาะสม	กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายหน่วยงานในพื้นที่
๓. มาตรการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล แก้ไขพื้นที่ผู้กระทำผิด	๓.๑ การสนับสนุนให้ภาคประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรการ	กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงานและ กรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบ

มาตรการ	ภารกิจ	มอบหมายหน่วยงาน
	๓.๒ ขับเคลื่อนกลไกบูรณาการระดับพื้นที่	หลัก กรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น มอบหมายให้หน่วยงานในพื้นที่

๒.๘ การคุมความประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่

เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔ และกระทรวงยุติธรรมได้มอบหมายให้สำนักงานส่งเสริมตุลาการเป็นผู้ดำเนินการ ในการดำเนินการนั้น กระทรวงยุติธรรมได้มีการเสนอขอรับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของสำนักงานส่งเสริมตุลาการใหม่เพื่อให้มีสำนักงานคุมประพฤติกลางขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกองสังกัดสำนักงานส่งเสริมตุลาการ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับการคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ ไปให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาด้วย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาและมีมติรับหลักการและดำเนินการต่อไปจนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๖๒ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๓๖ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒

สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการได้บรรจุบุคคลเข้ารับราชการในสังกัดสำนักงานคุมประพฤติกลางขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๒ และสำนักงานคุมประพฤติกลางได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นมา จากผลการดำเนินงานของสำนักงานคุมประพฤติกลางได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจ รัฐบาลจึงได้ขยายงานคุมประพฤติดอกสู่ภูมิภาคมากขึ้นตามลำดับ ต่อมาเพื่อให้งานคุมประพฤติผู้ใหญ่มีการบริหารงานและการจัดองค์กรที่สามารถรองรับปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้นได้อย่างเหมาะสม กระทรวงยุติธรรมจึงยกฐานะสำนักงานคุมประพฤติกลางขึ้นเป็น "กรมคุมประพฤติ" เมื่อ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕

โดยการคุมความประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่มีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๑, หน้า ๓๑ - ๓๓)

๑) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุมความประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุมความประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ประกอบด้วยกฎหมายสำคัญๆ ดังต่อไปนี้

(๑) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ๕๘ ๗๔ และ ๗๕

(๒) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๖

(๓) พระราชบัญญัติความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒

(๔) พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

(๕) พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙

๒) ผู้มีอำนาจสั่งคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่

ผู้มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ คือ ศาล ตามพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐

๓) บทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและสอดส่องผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่

๓.๑) เงื่อนไขการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่

มาตรา ๕๖ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปีแล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติความประพฤติสติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอันอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประสิทธิผลของผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อตามควรแก่กรณีได้ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ หรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๕) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๖) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้

(๗) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

(๘) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว

(๙) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน

(๑๐) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสดังกล่าวซ้ำอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่เห็นสมควร

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคสองนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้หรือจะกำหนด

เงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคสองที่ศาลยังมิได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้หรือถ้ามีการกระทำผิดทับถมให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๓.๒) ระยะเวลาการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่

ศาลจะพิพากษาให้คุมความประพฤติแก่จำเลยรายใดไว้ในระยะเวลาเพียงใดขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาล แต่ต้องไม่เกิน ๕ ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ วรรคแรก

๓.๓) ผลทางกฎหมายของการปฏิบัติ/ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติหรือมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป

(๑) ผลของการปฏิบัติตามเงื่อนไข

ถ้าผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕๖ และไม่ฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมความประพฤติตามมาตรา ๕๗ จนศาลสั่งลงโทษหรือไม่ได้กระทำความผิดขึ้นใหม่ตามมาตรา ๕๘ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดก็จะพ้นจากโทษที่รอกำหนดไว้หรือที่รอการลงโทษไว้ ซึ่งเป็นการพ้นจากสภาพการบังคับ คือ เป็นการพ้นการคุมความประพฤติด้วยดีนั่นเอง

(๒) ผลของการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือกระทำความผิดขึ้นใหม่ หรือมีพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลงไป

กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือกระทำความผิดขึ้นใหม่ แบ่งออกเป็น ๓ กรณี ได้แก่

กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ถ้าผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดให้ตามมาตรา ๕๖ ศาลอาจตั้งเตือนผู้ถูกคุมความประพฤติ หรือ จะกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนด หรือลงโทษซึ่งรอไว้นั้นก็ได้ (ตามมาตรา ๕๗) กรณีนี้เป็นดุลยพินิจของศาล คือ ศาลจะเลือกวิธีใดใน ๒ วิธีก็ได้ ไม่จำเป็นต้องตั้งเตือนก่อนแล้วจึงสั่งลงโทษภายหลัง

กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำความผิดขึ้นใหม่ ตามมาตรา ๕๘ วรรคแรก ถ้าผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำความผิดขึ้นใหม่ ซึ่งความผิดที่กระทำขึ้นใหม่นี้จะต้องเป็นการกระทำความผิดภายในเวลาที่ศาลรอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษไว้ และถ้าคดีหลังนี้ศาลลงโทษจำคุกจำเลย ศาลก็จะนำโทษที่รอไว้ไปบวกด้วยได้ ในกรณีเช่นนี้เป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาว่า ถ้าศาลในคดีแรกรอการกำหนดโทษไว้ก็ให้ศาลที่พิจารณาคดีหลังกำหนดโทษสำหรับคดีแรกที่รอกำหนดไว้ แล้วรวมกับโทษที่กำหนด ในคดี

หลังเป็นโทษทั้งหมดที่ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับ แต่ถ้าศาลในคดีแรกให้การลงโทษ ศาลในคดีหลังก็นำโทษที่รอการลงโทษไว้มารวมกับโทษที่จะลงในคดีหลัง รวมเป็นโทษทั้งหมดที่ผู้กระทำผิดจะต้องได้รับ

กรณีมีพฤติการณ์เกี่ยวกับการคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลง ถ้าผู้ถูกคุมความประพฤติมีข้อเท็จจริงหรือมีพฤติการณ์เกี่ยวกับการคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลงไปและข้อเท็จจริงดังกล่าวปรากฏต่อศาลเองหรือจากการรายงานของพนักงานคุมประพฤติ ศาลมีอำนาจดำเนินการตาม มาตรา ๕๖ วรรคสาม ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนเงื่อนไขการคุมประพฤติข้อหนึ่งข้อใดก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติเพิ่มเติมขึ้นก็ได้

๓ หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติตามหลักการสหวิทยาการ

การแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation) เป็นหัวใจสำคัญของงานคุมประพฤติ เนื่องจากเชื่อว่าการกระทำผิดเป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งแตกต่างกันไปแต่ละบุคคล โดยการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดต้องพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิด และต้องแก้ไขที่สาเหตุของการกระทำผิดนั้นๆ โดยเน้นที่การศึกษาผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล เพื่อหาสาเหตุของการกระทำผิดและแนวทางแก้ไข โดยการค้นหาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิด ควรพิจารณาทั้งด้านพฤติกรรม (behavior) อารมณ์ความรู้สึก (emotion) ความคิดความเชื่อ (cognitive) เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติว่าผู้ถูกคุมความประพฤติรายใดมีสภาพปัญหา และ/หรือความต้องการในด้านใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูเพื่อติดตามสอดส่อง ควบคุมดูแล เยียวยาแก้ไขและให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละราย (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๙)

๓.๑ ความหมายของการแก้ไขฟื้นฟู

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (rehabilitation) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ปรับปรุงเจตคติ ความรู้สึก ความคิดและพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโดยปกติสุข ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยพนักงานคุมประพฤติจะคอยดูแล สอดส่อง ช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆทั้งทางด้านจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ และศาสตร์สาขาอื่นๆ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๙)

๓.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟู

๑) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation theory)

แนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดนั้นเป็นวิธีการตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม ที่มองในเรื่องของเจตจำนงกำหนด (determinism) กล่าวว่า การที่คนกระทำผิดนั้นเป็นเพราะว่ามีปัจจัยบางอย่างที่ไม่สามารถควบคุมได้ มาเป็นตัวกดดันและบีบคั้นให้เขาต้องหันเหไปกระทำผิดเพื่อความอยู่รอด

ปัจจัยเหล่านี้น่าจะเป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยทางชีวภาพ ปัจจัยทางจิตวิทยา และปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมทางสังคม มารวมตัวกัน ดังนั้นการกระทำผิดจึงเกิดมาจากหลายปัจจัยซึ่งแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงต้องมุ่งเน้นพิจารณาไปที่ตัวผู้กระทำผิดเพื่อที่จะได้หาสาเหตุในการกระทำผิดอันจะนำไปสู่หนทางในการสร้างเสริมและอุดช่องว่างของต้นตอสาเหตุที่นำไปสู่การกระทำผิด (นันทพร พิชัยอักษรพงศ์, ๒๕๕๖, หน้า ๑๐ – ๑๑)

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ปรับเปลี่ยนแนวคิด และทัศนคติต่างๆ ของผู้ต้องขัง ให้เป็นคนดี โดยการอาศัยการอบรม ให้ความรู้ทักษะในการทำงาน ฟื้นฟูสภาพจิตใจด้วยการอบรมทางธรรมะ ในช่วงที่อยู่ในเรือนจำ วิธีการต่างๆ เหล่านี้จะเป็นแนวทางในการลดปัญหาอันจะนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำอีก (Schmallegger, ๒๐๐๗: ๔๐๔-๔๐๕; สุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๒: ๑๑-๑๓ - ๑๑-๑๕)

๒) แนวคิดแบบการแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation Model)

แนวคิดแบบการแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation Model) หรือที่เรียกว่า Medical Model คือ รูปแบบการเยียวยา ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยวิธีการที่เหมาะสม โดยมีมุมมองต่อผู้กระทำผิดว่าเป็น “ผู้ป่วย (patient)” จำเป็นต้องได้รับการเยียวยารักษาด้วยการแก้ไขเป็นหลัก มิใช่อาชญากร ซึ่งสามารถแก้ไขหรือกลับใจเป็นคนที่มีความประพฤติดี ตามแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School of Criminology) ดังนั้นการจัดการกับปัญหาอาชญากรรมต้องพิจารณาแก้ปัญหาด้านต้นตอของสาเหตุ และให้ความช่วยเหลือส่งเสริม เช่น การฝึกอาชีพ การศึกษา การให้คำปรึกษา การคุมประพฤติ การพักการลงโทษ การใช้น้ำเงินกึ่งวิธี หรือการปฏิบัติโดยใช้ชุมชน เป็นต้น (เพียว ศรีแสงทอง, ๒๕๕๕, หน้า ๑๒๕)

๓) แนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (restorative justice)

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกรอบทฤษฎีและวิธีการจัดการความขัดแย้งในตัวเอง ที่มีเป้าหมายเพื่อการสันติสุขแก่สังคมภายหลังเกิดความขัดแย้งขึ้น โดยชี้ให้เห็นว่าสิ่งแรกสุดที่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำลายลงไปคือสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงมุ่งให้ความสำคัญแก่การฟื้นฟูสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมอย่างมากด้วยการจัดให้มีพื้นที่ร่วมกันของทุกฝ่ายเพื่อการนี้เป็นลำดับแรกสุด ก่อนที่พิจารณาความผิดตามกฎหมายที่รัฐกำหนดขึ้นหรือกฎระเบียบอื่นๆ ตามมาตามลำดับ

โดยจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (๒๕๕๖, หน้า ๑๙๖ - ๑๙๗) ได้กล่าวโดยสรุปว่า ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นทั้งปรัชญาแนวคิด และกระบวนการปฏิบัติต่อความขัดแย้ง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และอาชญากรรม ด้วยการคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและชุมชนผู้ได้รับผลกระทบเป็นศูนย์กลาง โดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะช่วยสร้างความตระหนักต่อความขัดแย้งหรือความเสียหาย เยียวยาความเสียหายทั้งทางร่างกาย

จิตใจ ทรัพย์สิน และความสัมพันธ์ รวมทั้งสร้างแผนความรับผิดชอบหรือข้อตกลงเชิงป้องกันที่เป็นไปได้อันนำไปสู่ผลลัพธ์แห่งความสมานฉันท์ของสังคม

ทั้งนี้ เป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มี ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อมอบการตัดสินใจหลักให้เป็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมมากที่สุด (๒) เพื่อทำกระบวนการยุติธรรมให้เป็นกระบวนการเยียวยามากขึ้นและพัฒนาไปสู่อุดมคติที่ต้องการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติและกรอบความคิดของกระบวนการยุติธรรมให้มากขึ้น และ (๓) เพื่อลดความเป็นไปได้ในการเกิดการกระทำความผิดซ้ำในอนาคต (จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย, ๒๕๔๘)

ส่วนการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้จะต้องทำให้เหยื่ออาชญากรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการและมีความพอใจกับผลของการดำเนินการตามกระบวนการนั้น อีกทั้งผู้กระทำความผิดเข้าใจได้ว่าการกระทำของเขามีผลกระทบต่อบุคคลอื่นอย่างไรบ้างและมีความรับผิดชอบต่อการกระทำนั้น โดยผลที่ออกมาจากกระบวนการนั้นจะช่วยแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นและได้พิจารณาดูแลแก้ไขสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิดนั้น (โดยมีการจัดทำแผนในการแก้ไขการกระทำผิดแต่ละรายเป็นการเฉพาะ ซึ่งแต่ละแผนนั้นมีการจัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องและสนองต่อความต้องการของเหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำความผิด) และทั้งเหยื่ออาชญากรรมและผู้กระทำความผิดต่างได้รับความรู้สึกละวางได้สิ้นสุดลงแล้วและทั้งสองฝ่ายได้กลับคืนเข้าสู่ชุมชนและใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข (จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย, ๒๕๔๘)

ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดไว้ในหมวด ๕ ว่าด้วยการดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ซึ่งมีหลักเกณฑ์และวิธีการตามระเบียบที่กรมคุมประพฤติกำหนด

บทที่ ๓

กลไกการควบคุมพฤติกรรมและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

๑. การควบคุมทางสังคม (social control)

๑) ความหมายและรูปแบบของการควบคุมทางสังคม

การควบคุมพฤติกรรมด้วยกระบวนการควบคุมทางสังคม โดยทั่วไปหมายถึง กระบวนการทางสังคมที่กลุ่มบุคคลหรือสังคมใช้ในการทำให้สมาชิกของกลุ่มหรือสังคมปฏิบัติตามที่สังคมคาดหวังหรือบรรทัดฐานที่กลุ่มหรือสังคมกำหนด โดยอาศัยรูปแบบวิธีการที่แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะใหญ่ๆ คือ

(๑) การควบคุมทางสังคมด้วยกฎหมายและการบริหารงาน/จัดระเบียบสังคม คือ การใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่กลุ่มบุคคลหรือสังคมกำหนดขึ้นและบังคับให้สมาชิกของกลุ่มหรือสังคมยอมรับและปฏิบัติตาม ภายใต้กลไกการบริหารของรัฐหรือสังคม/กลุ่มนั้นๆ และการฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ย่อมได้รับโทษตามที่กำหนดไว้

(๒) การควบคุมทางสังคมด้วยระบบวัฒนธรรม คือ การควบคุมพฤติกรรมโดยผ่านความเชื่อ ศรัทธา ศาสนา พิธีกรรม ศิลปะ ค่านิยมเชิงคุณธรรมหรือศีลธรรม จารีตประเพณี และกระบวนการทางจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์ต่างๆ การฝ่าฝืนหรือละเมิดการควบคุมทางสังคมลักษณะนี้ จะไม่ได้รับโทษที่มีลักษณะรุนแรงและชัดเจนเหมือนการฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎหมาย แต่จะได้รับการลงโทษทางสังคม (social sanction) ด้วยการแสดงออกในลักษณะต่างๆ เช่น การกีดกันออกจากกลุ่ม/สังคม การประณาม การเหยียดหยาม การเลิกคบค้าสมาคม การตัดสิทธิ์ทางสังคมบางอย่าง เป็นต้น

๒) กลไกการควบคุมพฤติกรรมด้วยกระบวนการควบคุมทางสังคม

เมื่อกล่าวถึงการควบคุมทางสังคมที่มีความหมายครอบคลุมถึงกระบวนการทางสังคมที่ระบบงานคุมประพฤตินำมาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติตนของผู้กระทำผิดให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ทั้งที่เป็นการควบคุมทางสังคมด้วยข้อกำหนดทางกฎหมายและการควบคุมทางสังคมด้วยกระบวนการทางพฤติกรรมศาสตร์ผ่านระบบวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การตัดโอกาสไม่ให้ผู้กระทำผิดกระทำผิดกฎหมายซ้ำและควบคุมให้ผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาไม่เป็นภัยต่อผู้อื่นและสังคม ซึ่งการจะให้การควบคุมทางสังคมกับผู้กระทำผิดแต่ละรายในระดับเข้มงวดกวดขันหรือผ่อนปรนเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำที่ได้จากการจำแนกผู้กระทำผิดแต่ละราย โดยมีหลักเกณฑ์พื้นฐานอยู่ว่า ผู้ที่มีความเสี่ยงในระดับสูงกว่าต้องได้รับการควบคุมดูแลที่เข้มงวดกวดขันมากกว่าผู้ที่ความเสี่ยงในระดับที่ต่ำกว่า

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาถึงกลไกการควบคุมพฤติกรรมผู้ถูกลงความประพฤติดังด้วยการควบคุมทางสังคมในกระบวนการงานควบคุมและสอดส่องเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ โดยพบว่ากลไกการควบคุมพฤติกรรมผู้ถูกลงความประพฤติดังด้วยการควบคุมทางสังคม สามารถแบ่งออกเป็น ๒ กลไก ได้แก่

๒.๑) การควบคุมพฤติกรรมด้วยกระบวนการควบคุมทางสังคมด้านกฎหมาย

การควบคุมพฤติกรรมด้วยกระบวนการควบคุมทางสังคมด้วยข้อกำหนดทางกฎหมายในระบบงานคุมประพฤติ คือ การแสดงบทบาทในการ “บังคับใช้กฎหมาย (law enforcement)” ของพนักงานคุมประพฤติ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการควบคุมดูแลให้ผู้กระทำผิดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติต่างๆ ที่ศาลกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องประพฤติปฏิบัติ และการควบคุมทางสังคมผ่านอำนาจหน้าที่ในการติดตามสอดส่องและตรวจสอบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของผู้กระทำผิด หากผู้ถูกลงความประพฤติฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือกระทำความผิดขึ้นใหม่ ผู้ถูกลงความประพฤติจะถูกดำเนินการตามกฎหมายโดยศาลจะกำหนดโทษ หรือนำโทษที่รอไว้มาลงโทษ สำหรับกรณีพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวส่งคืนเรือนจำเพื่อรับโทษที่เหลืออยู่ (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๕๗, หน้า ๓๓)

ทั้งนี้ การบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดต้องบังคับใช้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ถูกลงความประพฤติตระหนักว่ากฎหมายมีความศักดิ์สิทธิ์ ผู้ที่กระทำความผิดย่อมได้รับการลงโทษซึ่งถือเป็นมาตรการควบคุมทางกฎหมาย (อภิฑิต ภูเพชร, ๒๕๕๙) โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติ ได้แก่

- (๑) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ และ ๕๗
- (๒) พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒
- (๓) พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐
- (๔) พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙
- (๕) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๗๙ มาตรา ๔๓
- (๖) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔๗ และ ๔๘
- (๗) พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕

โดยการควบคุมพฤติกรรมด้วยกระบวนการควบคุมทางสังคมด้านกฎหมาย พนักงานคุมประพฤติสามารถแสดงบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายตามกฎหมายที่ให้อำนาจ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๔๗, หน้า ๓๓)

(๑) การควบคุมดูแลให้ผู้กระทำผิดไปปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติต่างๆ ที่ศาลกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องประพฤติปฏิบัติ ได้แก่ การควบคุมดูแลให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติในการรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติตามกำหนด เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติทราบถึงข้อมูล พฤติการณ์ ความเป็นไป ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของผู้กระทำผิด และให้การปรึกษา แนะนำ ว่ากล่าวตักเตือนในเรื่องความประพฤติของผู้กระทำผิด หรือควบคุมดูแลให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติในเรื่องการให้ทำงาน/ประกอบอาชีพอย่างเป็นกิจจะลักษณะ การละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคล ที่อาจชักนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำ หรือการควบคุมดูแลให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดหรือแก้ไขฟื้นฟูความประพฤติที่เป็นปัญหาอื่นๆ เป็นต้น

(๒) การควบคุมทางสังคมผ่านอำนาจหน้าที่ในการติดตามสอดส่องและตรวจสอบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของผู้กระทำผิด เพื่อประเมินและควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม ซึ่งจะมีผลในการป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดกระทำความผิดกฎหมายซ้ำ และหากปรากฏว่าผู้กระทำผิดประพฤติปฏิบัติตนฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ หรือมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปในทางร้าย พนักงานคุมประพฤติสามารถใช้อำนาจหน้าที่ในการควบคุมทางสังคมกับผู้กระทำผิดด้วยการว่ากล่าวตักเตือน หรืออาจใช้อำนาจในการลงโทษได้สูงสุด หรือการรายงานต่อศาลหรือผู้มีอำนาจสั่งคุมความประพฤติเพื่อให้ยกเลิกหรือเพิกถอนการคุมความประพฤตินั้น

๒.๒) การควบคุมพฤติกรรมด้วยกระบวนการควบคุมทางสังคมด้าน

จิตวิทยาสังคม

การควบคุมทางสังคมด้วยกระบวนการควบคุมทางสังคมด้านจิตวิทยาสังคม คือ การแก้ไขฟื้นฟู บำบัดผู้กระทำผิดที่ไม่เชื่ออาชญากรโดยนัยให้เกิดการปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมให้อยู่ในบรรทัดฐานของสังคม โดยพนักงานคุมประพฤติจะคอยสอดส่องดูแล ช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ โดยใช้หลักจิตวิทยาและสังคมสงเคราะห์เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดควบคู่กันไป (กรมคุมประพฤติ, ๒๕๔๗, หน้า ๓๓)

นอกจากนี้ การควบคุมทางสังคมด้วยกระบวนการควบคุมทางสังคมด้านจิตวิทยาสังคม ยังหมายถึง การปฏิบัติงานผ่านทักษะทางวิชาชีพในการปฏิบัติงานต่างๆ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดด้วยกลไกทางจิตวิทยาของการให้การเสริมแรง (reinforcement) และการลงโทษ (punishment) ด้วยรูปแบบต่างๆ ในระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุมประพฤติและผู้กระทำผิด ทั้งที่เป็นปฏิสัมพันธ์โดยตรงในการรายงานตัวและปฏิสัมพันธ์โดยอ้อมผ่านกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูต่างๆ ทั้งนี้เพื่อกำกับควบคุมให้ผู้กระทำผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติและป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดกระทำความผิดซ้ำ

หรือ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่างๆ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา

๒. การสนับสนุนทางสังคม (Social Support)

๑) ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม

กระบวนการสนับสนุนทางสังคม โดยทั่วไปหมายถึง กระบวนการทางสังคมที่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของบุคคล ๒ ฝ่าย คือ ฝ่าย “ผู้ให้” การสนับสนุนทางสังคม และ “ผู้รับ” การสนับสนุนทางสังคมโดยฝ่าย “ผู้ให้” เป็นผู้กระทำการหนึ่งอย่างใด เพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วัสดุ สิ่งของ หรือ ให้ความสนับสนุนทางด้านจิตใจด้วยวิธีการใดก็ตาม ที่มีผลให้ “ผู้รับ” ปฏิบัติหรือแสดงออกทางพฤติกรรมไปในทางที่เป็นผลดีหรือเกิดประโยชน์แก่ผู้รับ หรืออาจเป็นแรงผลักดันให้ผู้รับไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ รวมถึงการที่ผู้รับรู้สึกว่าคุณเองได้รับการยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของผู้อื่นด้วย องค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการสนับสนุนทางสังคม จึงประกอบด้วย ๒ ส่วน คือ (๑) ต้องมีการติดต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้และผู้รับการสนับสนุนทางสังคม และ (๒) การติดต่อปฏิสัมพันธ์นั้นต้องมีลักษณะต่อไปนี้ ได้แก่ ทำให้ผู้รับเชื่อว่ามี ความเอาใจใส่ ความรักและความหวังดี ทำให้ผู้รับรู้สึกว่าคุณเองมีค่า เป็นที่ยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

๒) องค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม แบ่งออกได้ตามประเภทของพฤติกรรมในการให้การสนับสนุนทางสังคมเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

(๑) การให้การสนับสนุนด้านวัตถุหรือเครื่องมือ (material/instrumental support) เช่น สิ่งของ เงิน แรงงาน เวลา เป็นต้น

(๒) การให้การสนับสนุนทางอารมณ์ (emotional support) เช่น การให้ความพอใจ การยอมรับนับถือ การแสดงถึงความห่วงใย

(๓) การให้การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร (information support) เช่น การให้คำแนะนำ (suggestion) การตักเตือน การให้คำปรึกษา (advice) และการให้ข่าวสารรูปแบบต่างๆ

(๔) การให้การสนับสนุนด้านการให้การประเมินผล (appraisal support) เช่น การให้ข้อมูลป้อนกลับ (feed back) การเห็นพ้องหรือให้การรับรอง (affirmation) ผลการกระทำใดๆ หรือการบอกให้ทราบถึงผลดีที่ผู้รับได้กระทำไปนั้น

นอกจากนี้การสนับสนุนทางสังคม ยังแบ่งออกตามระดับของการให้การสนับสนุนทางสังคมเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

(๑) ระดับบุคคลหรือระดับเล็ก (micro level) เป็นการให้การสนับสนุนทางสังคมระหว่างบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกันการสนับสนุนในระดับนี้ ได้แก่ การให้การสนับสนุนทางสังคมระหว่างสามีภรรยาและสมาชิกในครอบครัวซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์ และจิตใจด้วยการแสดงความรักและห่วงใย (affective support) เป็นต้น รวมถึงระหว่างผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ระหว่างกันเช่นกรณีของการให้การสนับสนุนทางสังคมระหว่างพนักงานคุมประพฤติที่มีหน้าที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติด้วยกัน

(๒) ระดับกลุ่ม/สังคมหรือระดับกว้าง (macro level) เป็นการให้การสนับสนุนทางสังคมระหว่างกลุ่ม/สถาบันทางสังคมกับบุคคลหรือสมาชิกของกลุ่ม /สถาบันทางสังคมนั้น เช่น การให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้วยการให้กำลังใจของกลุ่มกิจกรรมในสังคม/ชุมชน ได้แก่ กลุ่มแม่บ้านเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มหนุ่มสาวพัฒนาหมู่บ้าน กลุ่มต้านภัยเอดส์ กลุ่มเลี้ยงสัตว์ปีก กลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้ป่วยโรคใดโรคหนึ่ง เป็นต้น

(๓) ระดับเครือข่ายทางสังคม (mezzo level) เป็นการให้การสนับสนุนระหว่างกลุ่มบุคคลที่มีสัมพันธ์ภาพอย่างสม่ำเสมอ เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มบุคคลใกล้ชิดในสังคมนานาชาติ การสนับสนุนในระดับนี้ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การช่วยเหลือด้านวัสดุสิ่งของ ความเป็นมิตร การสนับสนุนทางอารมณ์และการยกย่อง เป็นต้น

๓) การสนับสนุนช่วยเหลือและสงเคราะห์ (การสนับสนุนทางสังคม) ของพนักงานคุมประพฤติ

ในมิติของงานคุมประพฤติ การสนับสนุนทางสังคม จึงหมายถึง กระบวนการทางสังคมที่ระบบงานคุมนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้สามารถแก้ไขและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือนิสัยความประพฤติของตน โดยมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข การสนับสนุนทางสังคมหรือการสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติจึงเกิดขึ้นได้จากการดำเนินบทบาทในการ “แก้ไขฟื้นฟู” (rehabilitation) ของพนักงานคุมประพฤติ โดยอาศัยกระบวนการสนับสนุนทางสังคมในประเภทต่างๆ ทั้งที่เป็นการสนับสนุนทางสังคมด้านวัตถุหรือเครื่องมือ การสนับสนุนทางอารมณ์การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและการสนับสนุนด้านการให้การประเมินผลผ่านกระบวนการปฏิบัติงานในลักษณะต่างๆ ของพนักงานคุมประพฤติ

การให้สนับสนุนทางสังคมสำหรับผู้กระทำผิดแต่ละรายจึงมีความแตกต่างกันไปทั้งในมิติของประเภทของการให้การสนับสนุนและระดับของการให้การสนับสนุน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะในรายละเอียดของสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิดแต่ละรายนั้น โดยที่สภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิดอาจแยกออกได้เป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๑) กลุ่มผู้ที่ขาดแคลนปัจจัยจำเป็น (๒) กลุ่มผู้ที่มีความผิดปกติหรือ เบี่ยงเบนจากปกติ และ (๓) กลุ่มผู้ที่มีความบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ และแต่ละกลุ่ม

ของผู้ที่มีสภาพปัญหา และความต้องการดังกล่าวต่างย่อมจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทางสังคมหรือการสนับสนุนช่วยเหลือจากพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งแนวทางในการให้การสนับสนุนทางสังคมแต่ละประเภทสำหรับผู้กระทำผิดแต่ละกลุ่มข้างต้นมีดังนี้

(๑) กลุ่มผู้ที่ขาดแคลนปัจจัยจำเป็น ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ ได้แก่ ผู้กระทำผิดที่มีปัญหาและความต้องการในด้านต่างๆ เนื่องจากความขาดแคลน/ความยากไร้ ไม่มีปัจจัยจำเป็นต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาและความต้องการเฉพาะหน้า เช่น ไม่มีรายได้ ไม่มีงานอาชีพ ขาดค่าใช้จ่ายในการศึกษา ต่อขาดค่ารักษาพยาบาล ขาดเงินลงทุนประกอบอาชีพ เป็นต้น ปัญหาและความต้องการเหล่านี้ จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านวัตถุหรือเครื่องมือในรูปของการสงเคราะห์ต่างๆ ตามที่ระบบงานคุมประพฤติมีบริการให้การสงเคราะห์เหล่านี้อยู่แล้ว เช่น การสงเคราะห์ค่าพาหนะ ค่าอาหาร ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียน ค่าสมัครงาน ค่าฝึกวิชาชีพ เงินทุนประกอบอาชีพ และค่ายืมชีพ เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตามในปัญหาและความต้องการเหล่านี้ นอกเหนือจากการให้การสนับสนุนด้านวัตถุหรือเครื่องมือดังกล่าวแล้ว พนักงานคุมประพฤดียังสามารถจัดให้มีการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร ด้วยการบริการข้อมูลการรับสมัครงาน การฝึกวิชาชีพ และสารสนเทศอื่นที่จะช่วยแก้ไข/บรรเทาปัญหาและ ความต้องการดังกล่าว รวมทั้งยังจำเป็นต้องให้การสนับสนุนทางอารมณ์ ด้วยกระบวนการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อให้กำลังใจและดูแลช่วยเหลือทางด้าน จิตใจ ควบคู่ไปกับการให้การสนับสนุนด้านการให้การประเมินผล ในการติดตามดูแลหลังจากผู้กระทำผิดเหล่านี้ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือแล้วในแต่ละขั้นตอนด้วยเช่นกัน

(๒) กลุ่มที่มีความผิดปกติหรือเปี่ยงเบนจากปกติ ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้กระทำผิดที่มีปัญหาและความต้องการที่มีสาเหตุมาจากความไม่ปกติหรือเปี่ยงเบนไปของสภาพจิตใจ บุคลิกภาพ สุขภาพจิต อารมณ์ การรับรู้ หรือการปรับตัว ตลอดจนกระบวนการทางความคิด ทศนคติ ค่านิยมและจริยธรรม ซึ่งปัญหาและความต้องการเหล่านี้ อาจมีได้ตั้งแต่ระดับที่ไม่รุนแรง เช่น มีปัญหาเรื่องการปรับตัวที่ยังไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนดำเนินชีวิตมากนักไปจนถึงระดับที่รุนแรง เช่น ป่วยเป็นโรคจิตโรคประสาท ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการ สนับสนุนทางสังคมด้วยการบำบัดรักษาหรือแก้ไขเยียวยาด้วยกระบวนการทางจิตเวช และจิตวิทยาที่แตกต่างกัน ด้วยการให้การสนับสนุนด้านวัตถุหรือเครื่องมือต่างๆ โดยตรง สำหรับความผิดปกติหรือความเปี่ยงเบนในระดับที่รุนแรง เช่น การจัดให้ผู้กระทำผิดที่มีอาการประสาทหลอนหรือหลงผิดได้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการ ทางจิตประสาทนั้นๆ หรือการจัดให้ผู้กระทำผิดที่มีปัญหาด้านความวิตกกังวลได้เข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจากคลินิกสุขวิทยาทางจิต หรือการจัดให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อป้องกันการเสพซ้ำแบบรายบุคคลหรือแบบกลุ่มโดยพนักงานคุมประพฤติ เป็นต้น นอกจากนี้การให้การสนับสนุนดังกล่าว ยังอาจเกิดขึ้นได้ในลักษณะของการให้การสนับสนุนทางอารมณ์ ด้วยกระบวนการให้การปรึกษาของพนักงานคุมประพฤติโดยตรง เพื่อให้กำลังใจในการเข้ารับการบำบัดรักษา หรือการให้การสนับสนุนทางด้านข้อมูล ข่าวสาร ด้วยการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการบริการทางจิตเวชและสุขวิทยาจิตต่างๆ เพื่อการส่งต่อไปเข้ารับ บริการ

ดังกล่าว รวมทั้งการให้การสนับสนุนด้านการให้การประเมินผล เพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงประเมินผลหลังจาก การได้รับการบริการต่างๆ เหล่านั้นแล้ว เป็นต้น

(๓) **กลุ่มที่มีความบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์** ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ไม่ได้มีปัญหา และความต้องการ เนื่องจากความไม่มีหรือขาดแคลน หรือมีความผิดปกติใดๆ หากแต่เป็นปัญหาและความ ต้องการที่เกิดจากความบกพร่องหรือไม่สมบูรณ์ของทักษะ ความสามารถหรือคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งที่มี ผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การขาดประสบการณ์ทางสังคมในระดับที่เพียงพอต่อการมีทักษะชีวิตที่เหมาะสม การขาดความตระหนักรู้ในคุณค่าแห่งตน การขาดโอกาสในการศึกษา การขาดโอกาสทางงานอาชีพ ดังนั้น สิ่ง ที่พนักงานคุมประพฤติจะสามารถให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ได้ก็คือ การให้การสนับสนุน ทางสังคมที่เป็นการส่งเสริม หรือจะช่วยให้เกิดการพัฒนาคูณลักษณะที่ร่องไปหรือไม่สมบูรณ์นั้น เช่น การให้ การสนับสนุนด้านวัตถุหรือ เครื่องมือในรูปของการสงเคราะห์ เพื่อให้โอกาสในการพัฒนาทางการศึกษา งาน อาชีพ หรือการให้การสนับสนุนทางอารมณ์และการให้การสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร ด้วยการให้การ ปกษาแนะแนว หรือการจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การเสริมสร้างคุณค่าแห่งตน รวมทั้งการ ให้การสนับสนุนด้านการ ให้การประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลของการให้การสนับสนุนต่างๆ นั้น

จากประเภทของการให้การสนับสนุนทางสังคมต่างๆ ที่ระบบงานคุมประพฤติ สามารถนำมาใช้ในการให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำผิดดังกล่าวแล้วนี้ จึงเห็นได้ว่าพนักงานคุมประพฤติ สามารถใช้กระบวนการสนับสนุนทางสังคมเหล่านั้นได้ ทั้งการสนับสนุนทางสังคมในระดับบุคคล คือ การให้ การสนับสนุนช่วยเหลือ ด้วยการบำบัดบาปหน้าทีของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้กระทำผิด หรือการสนับสนุน ทางสังคมในระดับกลุ่ม/สังคม คือ การให้การสนับสนุนช่วยเหลือโดยผ่านการใช้หน่วยงาน/สถาบันทางสังคม หรือทรัพยากรทางสังคมต่างๆ ตลอดจนการสนับสนุนทางสังคมในระดับเครือข่ายทางสังคม คือ การให้การ สนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำผิดโดยอาศัยการทำงานร่วมกันของพนักงานคุมประพฤติกับเครือข่ายทางสังคม ต่างๆ ทั้งนี้โดยการจะให้การสนับสนุนทางสังคมเพื่อสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำผิดแต่ละรายในปัญหาและ ความต้องการใดนั้นขึ้นอยู่กับรายละเอียดและความสลับซับซ้อนของสภาพปัญหาและความต้องการของ ผู้กระทำผิดแต่ละรายที่ได้จากการจำแนกผู้กระทำผิดรายนั้นๆ เป็นสำคัญ

จากที่กล่าวมาแล้วจึงย่อมเห็นได้ว่า การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยกระบวนการคุม ประเวตินั้น พนักงานคุมประพฤติจำเป็นต้องปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ ๒ ประการ คือ (๑) การใช้ กระบวนการควบคุมทางสังคมในการควบคุมดูแลพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดตามระดับความเสี่ยงหรือแนวโน้มใน การกระทำผิดซ้ำเพื่อควบคุมพฤติกรรมและตัดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิด และ (๒) การใช้ กระบวนการสนับสนุน ทางสังคมในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้สามารถปรับปรุงแก้ไขนิสัยความ ประพฤติหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมให้ได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ แก้ไข บำบัดรักษา หรือส่งเสริมพัฒนา ให้มีการเปลี่ยนแปลงไป ในทางที่เหมาะสม เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี

การควบคุมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมประพฤติ ต้องเริ่มจากการพัฒนาระบบ/กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ โดยการปรับเปลี่ยนวิธีคิด/แนวทางการทำงาน โดยให้ความสำคัญกับหลักการ ๔ อย่าง ได้แก่ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, ๒๕๕๙; ระพีพร หิมะคุณ ศรีสมบัติตระกูล, ๒๕๕๙, หน้า ๑๕)

(๑) การตอบสนองต่อการกระทำผิด คือ การลงโทษแก่ผู้ที่กระทำผิด เจื่อนใจและให้รางวัลแก่ผู้ถูกคุมประพฤติที่ปฏิบัติตามเจื่อนใจและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ถูกคุมประพฤตรายอื่น พร้อมทั้งสามารถให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น สามารถก้าวข้ามปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางในการแสดง พฤติกรรมที่ถูกกฎหมาย เพื่อกลับคืนสู่สภาพเดิม โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดเพื่อการยับยั้งพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย

(๒) การสำรวจและวิเคราะห์พฤติกรรมการกระทำผิด คือ การสำรวจและ วิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงที่นำไปสู่การตัดสินใจกระทำผิดโดยการใช้วิธีการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ เช่น การใช้ ประโยคคำถามตามหลัก ๕ WH (What Who Where When Why) การให้เล่าเรื่อง การเขียนบันทึก การศึกษาสภาพภูมิศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งวิธีการแบบไม่เป็นทางการมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด ทำ ให้ผู้กระทำผิดเกิดความไว้วางใจและกล้าที่จะบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ปิดบัง และในที่สุดจะทำให้ พนักงานคุมประพฤติสามารถวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงในการกระทำผิดซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวาง โปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างแท้จริง

(๓) การทำงานกับผู้ถูกคุมประพฤตรายบุคคล คือ พนักงานคุมประพฤติ ต้องสร้างเสริมทักษะทางสังคม ทักษะการควบคุมตนเองเพื่อให้พร้อมต่อการรับมือกับพฤติกรรมเสี่ยง ต้องมี ทักษะในการพูดคุยกับผู้ถูกคุมประพฤติในระดับที่สามารถเข้าใจถึงระดับความคิด ค่านิยม ความเชื่อของผู้ถูกคุม ประพฤติ และสามารถที่จะดึงจุดเด่นของผู้ถูกคุมประพฤติออกมาขัดเกลาและพัฒนาในดียิ่งขึ้น

(๔) การเสริมทักษะการใช้ชีวิตตามบรรทัดฐานของสังคม คือ การปรับ ทศนคติที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ การจับกุม สิทธิที่พึงกระทำ การให้ความร่วมมือ ความเข้าใจที่การดำเนินงาน ของศาล อีกทั้งวิถีชีวิตของผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อเป็นการทำให้ผู้ถูกคุมประพฤติตระหนักถึงเรื่องราวต่างๆ อย่างรอบด้าน เข้าใจบริบทต่างๆ ของสังคมที่ตนจำเป็นต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคมเพื่อให้ทุกคนใน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

ดังนั้น การควบคุมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุม ประพฤติ จึงสามารถสรุปกรอบแนวคิดตามภาพที่ ๔

ภาพที่ ๔ กรอบแนวคิดการควบคุมพฤติกรรมและ

การสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ

ที่มา: จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, ๒๕๕๙

จากภาพที่ ๓ อธิบายได้ว่า เมื่อผู้กระทำผิดถูกศาลพิจารณาพิพากษาให้คุมความประพฤติ ผู้กระทำผิดดังกล่าวที่มีสาเหตุที่แท้จริงในการกระทำผิดเฉพาะรายจะถูกส่งไปยังพนักงานคุมประพฤติที่ได้รับการปรับเปลี่ยนวิธีคิด/แนวทางในการทำงาน ๔ ประการ ได้แก่ ๑) การตอบสนองต่อการกระทำผิด ๒) การสำรวจและวิเคราะห์พฤติกรรมและการกระทำผิด ๓) การทำงานกับผู้ถูกคุมความประพฤติรายบุคคล และ ๔) ผู้ถูกคุมความประพฤติกับสังคม เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยพนักงานคุมประพฤติพึงมีหลักในการดำเนินงาน ๓ ประการ ได้แก่ ๑) การสำรวจและกำหนดพฤติกรรมที่ควรปรับเปลี่ยนของผู้ถูกคุมความประพฤติ ๒) การสอนให้เรียนรู้อันตราย/ความเสียหายจากการกระทำของตน (ต่อเหยื่อ ทรัพย์สิน และศีลธรรม) และ ๓) การสอนให้เรียนรู้ทางเลือก-ปรับเปลี่ยนวิธีการตอบโต้ต่อระบบกฎหมาย และสังคม ผลสุดท้ายหลังจากการดำเนินการตามวิธีการข้างต้นจะแสดงให้เห็นว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติประสบความสำเร็จ/ไม่สำเร็จ

ดังนั้น การควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติที่อาศัยการควบคุมทางสังคมด้วยกระบวนการทางพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อให้ผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมเป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนาและอยู่ใน กรอบของกฎหมายและศีลธรรมอันดีนี้ พนักงานคุมประพฤติสามารถใช้การให้การเสริมแรงและการลงโทษกับ การกระทำหรือพฤติกรรมและนิสัยความประพฤติต่างๆ ของผู้กระทำผิด ด้วยการให้ “สิ่งเสริมแรง” กับการกระทำหรือพฤติกรรมและนิสัยความประพฤติที่เหมาะสม และให้การ “ลงโทษ” กับ การกระทำ หรือพฤติกรรมและนิสัยความประพฤติที่ไม่เหมาะสม เพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและอยู่ ใน

กรอบของกฎหมายและศีลธรรมอันดี และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาหรืออาจนำไปสู่การกระทำที่ผิดกฎหมายได้ ในอนาคตควบคู่กันไป

การให้การเสริมแรงเพื่อควบคุมพฤติกรรมที่พึงปรารถนา รวมทั้งเพื่อส่งเสริม ให้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากขึ้น และรักษาให้พฤติกรรมเหล่านั้นดำรงอยู่ ได้อย่างยั่งยืนนั้น พนักงานคุมประพฤติอาจเลือกใช้ “**สิ่งเสริมแรง**” สำหรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาต่างๆ ของผู้กระทำผิด ในลักษณะของการเสริมแรงทางบวกด้วยการชมเชย ยกย่อง ให้การยอมรับ สนับสนุน รวมทั้งการแสดงปฏิสัมพันธ์ในทางที่ดีต่างๆ กับผู้กระทำผิด เมื่อผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา ในขณะที่พนักงานคุมประพฤติสามารถใช้การเสริมแรงทางลบด้วยการลดความเคร่งครัด ลดความเข้มงวดกวดขัน หรือลดทอนผ่อนปรนเงื่อนไขข้อบังคับในการประพฤติปฏิบัติตนต่างๆ ของผู้กระทำผิดลง รวมไปถึงการเสนอขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคุมความประพฤติให้ผ่อนคลายเป็นขึ้น เมื่อผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือเปลี่ยนแปลงจากที่เคยมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาไปในทางที่พึงปรารถนามากขึ้น และอาจให้การเสริมแรงทางลบมากที่สุดด้วยการเสนอขอให้พ้นการคุมความประพฤติก่อนกำหนด เนื่องจากผู้กระทำผิดได้ปรับปรุงแก้ไขนิสัยความประพฤติของตนเองจนเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่าไม่มีความจำเป็นต้องอยู่ในการควบคุมดูแลของพนักงานคุมประพฤติอีกต่อไป เป็นต้น

ในทำนองเดียวกัน พนักงานคุมประพฤติสามารถใช้ “**การลงโทษ**” สำหรับพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของผู้กระทำผิด เพื่อให้พฤติกรรมเหล่านั้นลดลงหรือหมดไปได้ โดยใช้การลงโทษทางบวกด้วยการว่ากล่าวตักเตือน ตำหนิ รวมทั้งการแสดงปฏิสัมพันธ์กับผู้กระทำผิดในทางที่เคร่งครัดจริงจัง หรือติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรมต่างๆ อย่างเข้มงวดกวดขัน เมื่อผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ไม่เหมาะสม หรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับในการประพฤติปฏิบัติตนฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมความประพฤติ และพนักงานคุมประพฤติสามารถใช้การลงโทษทางลบ ด้วยการลดสิทธิประโยชน์ ลดความสะดวกสบายด้วยการเพิ่ม ความเคร่งครัด เพิ่มความเข้มงวดกวดขัน เพิ่มเติมข้อบังคับในการประพฤติปฏิบัติ หรือติดตามตรวจสอบพฤติกรรมถี่ขึ้น เข้มข้นขึ้น รวมไปถึงการให้ลงโทษมากขึ้นถึงขั้นการขอเพิ่มเติมเงื่อนไขการคุมความประพฤติหรือมากที่สุดด้วยการเสนอขอยกเลิกเพิกถอนการคุมความประพฤติ เนื่องจากผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมที่เสียหายร้ายแรงจนไม่อาจแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการคุมความประพฤติให้ได้ผลดีได้อีกต่อไป เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการให้การเสริมแรงและการลงโทษที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมพฤติกรรมให้ได้ผลอย่างแท้จริงเพื่อไม่ให้ผู้กระทำผิดประพฤติปฏิบัติตนฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมความประพฤติหรือมีพฤติกรรม ไปในทางที่ไม่เหมาะสมหรือไม่พึงปรารถนา จนกระทั่งถึงมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือมีแนวโน้มจะนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำขึ้นใหม่นั้น จำเป็นต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบและมีมาตรฐานเป็นแบบแผนเดียวกัน โดยต้อง กำหนดกรอบและหลักเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรมของผู้กระทำผิดที่ชัดเจน เพื่อบ่งชี้ให้ได้ว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนาควรได้รับการส่งเสริมให้เพิ่มขึ้นและพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ต้องควบคุมดูแลและปรับเปลี่ยนให้ลดน้อยลงหรือหมดไป นอกจากนี้การให้การเสริมแรงและการลงโทษใดๆ ก็ตาม ยังจำเป็นต้องมีการดำเนินการเสริมแรงและ/หรือลงโทษทันทีที่ผู้กระทำผิด มีพฤติกรรมที่ไม่

เหมาะสมหรือไม่พึงปรารถยานั้น หรืออย่างน้อยก็ต้องเร็วที่สุดเท่าที่ทำได้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทางสังคมจากการเชื่อมโยงกันระหว่างพฤติกรรมของผู้กระทำผิดกับการเสริมแรงหรือลงโทษของพนักงานคุมประพฤติ นอกจากนี้ยังต้องมีลักษณะของความต่อเนื่องและความคงเส้นคงวาเพื่อให้การควบคุมทางสังคม ด้วยกระบวนการทางพฤติกรรมศาสตร์นี้ มีระดับความเข้มข้นเพียงพอที่จะมีผลอย่างแท้จริงในทางเสริมการควบคุมทางสังคมด้วยข้อกำหนดทางกฎหมายที่เป็นการควบคุมหลักดังกล่าวแล้วนั้น

๓. กลไกการปฏิบัติงานด้านการควบคุมพฤติกรรมและสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ

กลไกการควบคุมพฤติกรรม Social Control	กลไกการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัย Social Support
(๑) การรายงานตัว โดยทั่วไปการรายงานตัวจะถูกกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของการคุมความประพฤติ เพื่อใช้เป็นมาตรการที่จะทำให้พนักงานคุมประพฤติมีโอกาสได้พบและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้กระทำผิดในระหว่างระยะเวลาของการคุมความประพฤติ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้พนักงานคุมประพฤติสามารถใช้การรายงานตัวเป็นช่องทางในการรับทราบข้อมูลและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปของผู้กระทำผิดจากการพูดคุยสอบถามผู้กระทำผิดในเรื่องต่างๆ การรายงานตัวของผู้กระทำผิดต่อพนักงานคุมประพฤติจึงไม่ได้เป็นเพียงการมาพบพนักงานคุมประพฤติเพื่อให้ถือว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติที่ถูกกำหนดไว้แล้วเท่านั้น หากแต่การรายงานตัวยังเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้พนักงานคุมประพฤติสามารถประเมินความเป็นไปของผู้กระทำผิดในเชิงควบคุมพฤติกรรม การตรวจสอบข้อเท็จจริงและเฝ้าระวังเกี่ยวกับพฤติกรรม และการกระทำต่างๆ ของ ผู้กระทำผิดให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม ไม่สร้างปัญหาหรือความเดือดร้อนต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม รวมทั้งยังช่วยลดโอกาสหรือความเสี่ยงต่อการกระทำผิดกฎหมายหรือกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดด้วยทางหนึ่ง อนึ่งในกระบวนการของการรายงานตัวนั้น พนักงานคุมประพฤติยังสามารถดำเนินการ ในด้านการสนับสนุนทางสังคมด้วยการให้การช่วยเหลือ สงเคราะห์ในลักษณะต่างๆ ควบคู่ไปด้วยเช่นกัน ซึ่งจะได้แยกกล่าวถึงรายละเอียดดังกล่าวในส่วนของการสนับสนุนทางสังคมเป็นลำดับต่อไป	(๑) การแนะนำ การให้คำแนะนำต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูล คำชี้แจง แนะนำ ตลอดจนสารสนเทศอื่นๆ ที่จะช่วยให้ผู้กระทำผิดได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการประพฤติปฏิบัติตน ปรับปรุงแก้ไขตนเอง การคิด การเลือก การตัดสินใจ ในการดำเนินชีวิต หรือปรับปรุงพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ให้มีความเหมาะสมหรือมีพฤติกรรมที่พึงปรารถยานั้น ล้วนเป็นลักษณะของการให้การสนับสนุนทางสังคมประเภทการสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร ที่พนักงานคุมประพฤติสามารถจัดให้ผู้กระทำผิดได้รับ ซึ่งจะเป็นส่วนประกอบพื้นฐานที่สำคัญในกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น ใน ระหว่าง การ คุม ความ ประพฤติ (๒) การให้การปรึกษา การให้การปรึกษาเป็นกระบวนการที่มีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดทั้งในฐานะที่เป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้กระทำผิด และยังเป็นกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดด้วยตัวของกระบวนการให้การปรึกษานั้นเองด้วย การจัดให้ผู้กระทำผิดได้รับการ ให้การปรึกษาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถปรับตัวในสถานะของการเปลี่ยนแปลงจากสถานะของบุคคลปกติธรรมดา มาสู่การเป็นบุคคลที่อยู่ภายใต้ข้อกำหนดทางกฎหมายของการคุมความประพฤติและเตรียมพร้อมสำหรับการก้าวออกสู่สังคมหลังพ้นการคุมความประพฤติแล้ว หรือเพื่อให้การ

(๒) การสอดส่อง การเดินทางออกไปสอดส่องยังที่อยู่อาศัย ที่ทำงาน สถานศึกษา หรือ สถานที่ใดๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำผิด เป็นการปฏิบัติงานภาคสนามที่จะทำให้พนักงานคุมประพฤติสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติตนของผู้กระทำผิดที่จะมีผลในเชิงควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะการออกไปสอดส่องยังสถานที่ที่ผู้กระทำผิดพักอาศัย ทำงาน อาชีพ ศึกษาเล่าเรียน หรือประกอบกิจกรรมใดๆ นั้น ย่อมช่วยให้พนักงานคุมประพฤติได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่แท้จริง ภายในสภาพแวดล้อมและบริบทที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิดโดยตรง อนึ่งในกระบวนการของการสอดส่องนั้น พนักงานคุมประพฤติก็ยังสามารถดำเนินการในด้านการสนับสนุนทางสังคมด้วยการให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ในลักษณะต่างๆ ควบคู่ไปด้วย เช่นเดียวกับในกระบวนการรายงานตัว ซึ่งจะได้แยกกล่าวถึงรายละเอียดในส่วนของการสนับสนุนทางสังคมเป็นลำดับต่อไป (๓) การตรวจสอบข้อเท็จจริง การตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับผู้กระทำผิด เช่น การตรวจสอบหาสารเสพติดในปัสสาวะ การตรวจสอบสถานะสภาพการศึกษาและผลการเรียน การตรวจสอบการทำงานอาชีพ เป็นต้น การดำเนินการเหล่านี้ล้วนเป็นกลไกที่จำเป็นสำหรับพนักงานคุมประพฤติที่จะนำมาใช้เพื่อพิสูจน์หรือยืนยันความถูกต้องของข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับผู้กระทำผิด ซึ่งพนักงานคุมประพฤติอาจได้รับโดยตรงจากผู้กระทำผิดหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจได้ว่า ข้อมูลที่ได้รับเหล่านั้นเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้กระทำผิดการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ จึงเป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติตนของผู้กระทำผิดด้วยทางหนึ่ง ซึ่งตามนโยบายของกรมคุมประพฤติและตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้กำหนดให้มีการนำการมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐ และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานสร้างเครือข่ายหรือให้ความช่วยเหลือในการกิจของ	ช่วยเหลือในการทำความเข้าใจปัญหาความอึดอัดคับข้องใจ ความวิตกกังวล ความเครียดและสภาวะทางสุขภาพจิต อารมณ์ ความคิดและความรู้สึกของผู้กระทำผิดที่ต้องเผชิญปัญหาต่างๆ ในการดำเนินชีวิต ให้สามารถเข้าใจ วิเคราะห์และประเมินสาเหตุ ผลกระทบและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ที่ตนประสบอยู่อย่างมีสมเหตุสมผลจนสามารถเลือกตัดสินใจหรือหาทางออกในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม รวมทั้งเพื่อให้การบำบัดเยียวยาสุขภาพ ความเครียด ความวิตกกังวล ปัญหาทางสภาวะทางจิต ตลอดจน เสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นปัญหาในการดำเนินชีวิตของผู้กระทำผิด การให้การปรึกษาในลักษณะเหล่านี้ จึงล้วนเป็นการให้การสนับสนุนทางสังคมที่พนักงานคุมประพฤติสามารถจัดให้กับผู้กระทำผิดเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขฟื้นฟูได้ทั้งสิ้น โดยพนักงานคุมประพฤติที่มีทักษะ ในการให้การปรึกษาทางจิตวิทยาสามารถดำเนินการให้การปรึกษาด้วยตนเอง ซึ่งถือเป็นการให้การสนับสนุนทางสังคมประเภทการสนับสนุนทางอารมณ์โดยตรง แต่หากพนักงานคุมประพฤติที่ไม่มีทักษะ ในการให้การปรึกษาพนักงานคุมประพฤติก็สามารถให้การสนับสนุนทางสังคมประเภทการสนับสนุนทางด้านข้อมูลข่าวสาร โดยการให้การแนะนำชี้แจงและประสานงานส่งต่อผู้กระทำผิด ผ่านการสนับสนุน ในระดับเครือข่ายทางสังคม ไปเข้ารับการให้การปรึกษาทางจิตวิทยาจากผู้ชำนาญการเฉพาะทางได้ต่อไป แบบให้คำปรึกษาผู้ถูกคุม ๑. สร้างสัมพันธภาพ (ทักทาย สร้างความเป็นเอง) แสดงความสนใจ ใส่ใจในเรื่องของเขา เช่น ตอนนี้ทำอะไรอยู่ ทำงานเป็นอย่างไรบ้าง มีครอบครัวหรือยังมีลูกกี่คนแล้ว วันนี้หน้าตาดูสดใสนะ ชมการแต่งตัวของเขา เดินทางมาเหนื่อยไหม กินข้าวหรือยัง เป็นต้น โดยที่ทุกถ้อยคำพูด สีสหน้า สายตาของพนักงานคุมประพฤติ ควรแสดงออกถึงความห่วงใยและใส่ใจผู้ถูกคุมความประพฤติจริงๆ ๒. เป้าหมายของการพูดคุย ตกลงบริการ ว่าเพราะ
--	--

กรมคุมประพฤติด้วย ทำให้สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับผู้กระทำผิดได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น (๔) การตักเตือน การตักเตือนเป็นการแสดงบทบาทเพื่อควบคุมพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติของผู้กระทำผิดอีกลักษณะหนึ่ง ที่พนักงานคุมประพฤติสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติตนของผู้กระทำผิด ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติหรือในกรณีที่ผู้กระทำผิดมีการประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดในลักษณะที่ไม่เหมาะสม/ไม่พึงปรารถนาหรือการประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดนั้น ส่อแสดงให้พนักงานคุมประพฤติพิจารณาได้ว่าอาจนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำ การกระทำความผิดกฎหมาย หรืออาจสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้กระทำผิดเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม การตักเตือนในลักษณะเช่นนี้จะช่วยป้องกันและลดโอกาสหรือความเสี่ยงต่อการกระทำผิดกฎหมายหรือ กระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดด้วยเช่นกัน (๕) การติดตาม การติดตามเป็นการทำหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติเพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ในกรณีที่ผู้กระทำผิดขาดการรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติตามที่กำหนดในเงื่อนไขการคุมความประพฤติ โดยไม่ติดต่อแจ้งเหตุขัดข้องใดๆ และพนักงานคุมประพฤติได้ดำเนินการตักเตือนให้ผู้กระทำผิดไปรายงานตัวด้วยวิธีการต่างๆ แล้วผู้กระทำผิดก็ยังไม่ไปพบพนักงานคุมประพฤติ การออกติดตามผู้กระทำผิดจึงเป็นการดำเนินการเพื่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงของการที่ผู้กระทำผิดไม่ไปพบหรือรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ และยังมีนัยเป็นการควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดในระดับหนึ่งด้วย (๖) การว่ากล่าว/ตักเตือน ในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติรับทราบถึงข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า ผู้กระทำผิด มีการกระทำ/พฤติกรรมไปในทางที่ไม่เหมาะสมหรือการกระทำ/พฤติกรรมนั้นอาจส่งผลเสียหายต่อตัวผู้กระทำผิดเอง ครอบครัวหรือสังคม/ชุมชน หรือผู้กระทำผิดมีการกระทำใดที่ส่อไปในทางที่อาจจะนำไปสู่การกระทำความผิดกฎหมายได้ในอนาคต รวมทั้งการ	อะไรจึงต้องรายงานตัว พนักงานคุมประพฤติมีหน้าที่อะไร เจอกันนานแค่ไหน มีวัตถุประสงค์ใดและอาจตกลงว่าเรื่องใดเป็นความลับได้เรื่องใดที่ต้องรายงานเพื่อประโยชน์ของเขาเอง ๓. การสนทนาค้นหาข้อมูลและแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น แรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อครอบครัวหรือคนที่รัก ๔. การให้ข้อมูลและเสนอแนะแบบมีทางเลือก ๕. สรุปประเด็นการสนทนา โดยเฉพาะการสรุปเกี่ยวกับมูลเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา ประเด็นยึดเหนี่ยวที่ช่วยผลักดันการเปลี่ยนแปลงและแผนการที่เป็นไปได้ (๓) การให้กำลังใจ การให้กำลังใจถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้การสนับสนุนทางสังคม ประเภทการสนับสนุนทางอารมณ์ที่มีความสำคัญในการช่วยประคับประคองสภาพจิตใจของผู้กระทำผิดให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์ความกดดันที่ได้รับจากการเข้าสู่ห้องของการเปลี่ยนผ่านด้วยกระบวนการคุมความประพฤติ นอกจากนี้การให้กำลังใจยังเป็นตัวช่วยในการปรับสภาพความเครียดทางอารมณ์และจิตใจในขณะที่ยุติการเผชิญกับปัญหาต่างๆ และยังเป็นแรงผลักดันให้ผู้กระทำผิดเกิดแรงจูงใจในการฝ่าฟันปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินชีวิตด้วยเช่นกัน การให้กำลังใจซึ่งอาจเกิดขึ้นในฐานะที่เป็นส่วนประกอบหนึ่งของการให้การปรึกษาหรืออาจถูกใช้เป็นเครื่องมือในกระบวนการมีปฏิสัมพันธ์แบบสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (motivational interaction) ระหว่างพนักงานคุมประพฤติและผู้กระทำผิดจึงเป็นการให้การสนับสนุนที่มีความจำเป็นในการให้การสนับสนุนเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยเช่นกัน แบบให้กำลังใจ ๑. การสะท้อนความรู้สึกของผู้ถูกคุมความประพฤติ ๒. การแสดงความเข้าใจให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ ๓. การแสดงความชื่นชมต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ เช่น วันนี้คุณมารายงานตัวตรงเวลาดีนะ ๔. การใช้น้ำเสียง สายตา ในทางที่ให้กำลังใจ (๔) การช่วยเหลือ การให้ความช่วยเหลือในด้าน
---	---

มีพฤติกรรมในลักษณะของการฝ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด เงื่อนไขเพื่อการคุ้มครองประพฤติกทำหนดไว้ จะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ซึ่งไม่ว่ากรณีใดดังกล่าว ถ้าพนักงานคุมประพฤติพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำ/พฤติกรรมเหล่านั้นยังไม่ได้เป็นความเสียหายร้ายแรง หรือยังไม่ถึงขั้นของการกระทำผิดกฎหมาย หรือมีเจตนาชัดเจนที่จะไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติก และเห็นว่าผู้กระทำผิดไม่อยู่ในวิสัยที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเองให้กลับตนเป็นพลเมืองดีได้อีกต่อไป พนักงานคุมประพฤติจึงย่อมมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องใช้กลไกของการควบคุมทางสังคมด้วยกระบวนการทางพฤติกรรมศาสตร์ในการควบคุมการกระทำ/พฤติกรรมของผู้กระทำผิดรายนั้นๆ ได้โดยอาศัยการว่ากล่าว หรือตำหนิด้วยวาจา รวมถึงการแสดงออกในลักษณะของการตำหนิ ตีเตือนด้วยสีหน้า ท่าทางและอื่นๆ ในปฏิสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุมประพฤติกับผู้กระทำผิด อันเป็นการสื่อสารถึงการลงโทษเชิงพฤติกรรมที่จะช่วยในการควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดได้ด้วยเช่นกัน

(๗) การบังคับโทษ การบังคับโทษตามนัยของการใช้กระบวนการทางสังคมเพื่อการควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดในที่นี้ หมายถึงการดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติ ในกรณีที่ผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางร้าย หรือผู้กระทำผิดฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุ้มครองประพฤติกและพนักงานคุมประพฤติได้ให้ออกาสผู้กระทำผิดได้ปรับปรุงแก้ไขตนเอง ด้วยการว่ากล่าว /ตำหนิ ตักเตือน ให้การปรึกษาแนะนำ หรือให้การแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการใดๆ แล้ว แต่ผู้กระทำผิดก็ยังไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมในทางร้ายนั้นได้ รวมทั้งกรณีที่ผู้กระทำผิดกระทำความผิดกฎหมายขึ้นใหม่และถูกจับกุมดำเนินคดีหรือต้องโทษในคดีใหม่ จนทำให้พนักงานคุมประพฤติพิจารณาประเมินแล้วเห็นว่า ผู้กระทำผิดรายนั้นไม่อยู่ในวิสัยที่จะควบคุมดูแลและช่วยเหลือสงเคราะห์ให้ปรับปรุงแก้ไขตนเองเป็นพลเมืองดีด้วยกระบวนการคุ้มครองประพฤติก ได้อีกต่อไป กรณีเช่นนี้พนักงานคุมประพฤติจึงต้องควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดด้วยการบังคับโทษที่มีอยู่ตามกฎหมาย โดยการจัดทำ

ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือผู้กระทำผิดโดยตรงด้วยการให้บริการที่พนักงานคุมประพฤติหรือหน่วยงานคุมประพฤติจัดให้แก่ผู้กระทำผิด หรือการให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลหรือประสานงานการให้บริการระหว่างผู้กระทำผิดกับแหล่งให้บริการต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ย่อมเป็นการให้การสนับสนุนทางสังคมอีกลักษณะหนึ่งที่มีความจำเป็น ในการช่วยให้ผู้กระทำผิด ซึ่งขาดทักษะความพร้อมในการแสวงหาข้อมูลและการขอรับบริการ ที่จำเป็นต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ การให้ความช่วยเหลือในกรณีต่างๆ เหล่านี้ ของพนักงานคุมประพฤติ จึงถือเป็นการสนับสนุนทางสังคมเบื้องต้นของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยกระบวนการคุ้มครองประพฤติก

การช่วยเหลือทางวัตถุหรือให้ข้อมูล

๑. การประสานงาน การติดต่อข้อมูล ระหว่างหน่วยงาน

๒. การประสานงานแหล่งสนับสนุนการสงเคราะห์ เช่น พมจ. กษาด ณะนำการทำหนังสือเดินทาง บัตรประจำตัวประชาชน ใบอนุญาตขับรถ

(๕) การให้การแก้ไขฟื้นฟู การให้การแก้ไขฟื้นฟูเป็นกระบวนการแทรกแซง (Intervention) ที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้กระทำผิด การให้การแก้ไขฟื้นฟูจึงมีลักษณะของการดำเนินการ (treatment) อย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อทำให้เกิดผลบางประการที่คาดหวังไว้ในตัวผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นกระบวนการทางพฤติกรรมศาสตร์ที่สามารถควบคุมและประเมินผลได้กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูจึงต้องเป็นการจัดการอย่างมีเป้าหมายเฉพาะสำหรับผู้กระทำผิดที่มีสภาพปัญหาหรือความต้องการที่จะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง ทั้งโดยที่ผู้กระทำผิดอาจรับรู้ว่ามีปัญหา/ความต้องการนั้นและต้องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหา/ตอบสนองต่อความต้องการนั้น หรือผู้กระทำผิดไม่รู้ตัว แต่ได้รับการประเมินแล้วว่าสมควรจะได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปัญหา/ตอบสนองต่อความต้องการ และผู้กระทำผิดได้รับการชี้แจงจนทำให้สมัครใจที่จะยอมรับการดำเนินการนั้น แผนการจัดการแก้ไขฟื้นฟู

รายงานเพื่อเสนอให้ยกเลิกเพิกถอนการคุมความประพฤติของผู้กระทำผิด เนื่องจากผู้กระทำผิดมีพฤติกรรมที่เสียหายร้ายแรงจนไม่อาจแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการคุมความประพฤติให้ได้ผลดีได้อีกต่อไป การบังคับโทษเพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดจึงถือเป็นขั้นสูงสุดของการควบคุมพฤติกรรม อันนำไปสู่การยุติการคุมประพฤตินั้นๆ ในที่สุด	จึงควรเป็นการกำหนดร่วมกัน ระหว่างพนักงานคุมประพฤติและผู้กระทำผิด โดยที่กิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูจะมีลักษณะเป็นกิจกรรมเดี่ยว (activity) หรือ ชุดของกิจกรรม หรือ โปรแกรม (program) ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของ ผู้กระทำผิดแต่ละกรณี ปัจจุบันการให้การแก้ไขฟื้นฟูจึงมุ่งเน้นที่กระบวนการตามแนวความคิด-พฤติกรรม (cognitive behavioral approach) เพื่อมุ่งปรับเปลี่ยนกระบวนการทางการรับรู้ ความคิด ความสามารถในการวิเคราะห์เป็นประการแรก เพื่อให้นำไปสู่การปรับเปลี่ยนทางด้านพฤติกรรมการกระทำที่จะเกิดตามมา การให้การแก้ไขฟื้นฟูจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนความรู้ ทักษะ อารมณ์ นิสัยความประพฤติ ตลอดจนความรู้คิดที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการกระทำต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้กระทำผิดเรียนรู้ที่จะมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาแทนที่พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาให้สามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและปกติสุข พนักงานคุมประพฤติจึงมีบทบาทสำคัญที่จะต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้เกิดการให้การแก้ไขฟื้นฟูทั้งที่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง เช่น กิจกรรมการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยจากยาเสพติด กิจกรรมการวางแผนชีวิต หรือโปรแกรมป้องกันการเสพติด โปรแกรมควบคุมความโกรธ (anger management Program) โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิต โปรแกรมการสร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม เป็นต้น และที่อาศัยการประสานงานส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นผู้ดำเนินการก็ได้ เช่น การบำบัดรักษาอาการทางจิตประสาท เป็นต้น (รายละเอียดปรากฏตามตัวอย่างการจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาความต้องการและความเสี่ยงในหน้า ๖๑) (๖) การสงเคราะห์ การให้การสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ ในกระบวนการคุมประพฤติเป็นการให้การสนับสนุนทางสังคมที่มีความเป็นรูปธรรมจับต้องได้ง่าย เนื่องจากส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนด้านวัตถุหรือเครื่องมือ เช่น การให้การสงเคราะห์ค่าพาหนะ ค่าอาหาร ค่าบริการบำบัดรักษาทางกาย ทางจิต และ
---	---

	การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการฝึกอาชีพ เงินทุนประกอบอาชีพ ค่ายังชีพ รวมทั้งให้การสงเคราะห์ด้านที่อยู่อาศัยในลักษณะของบ้านกึ่งวิถี การให้การสงเคราะห์เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการสนับสนุนผู้กระทำผิดที่มีปัญหา/ความต้องการ เนื่องจากความขาดแคลนในปัจจัยสี่และสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิต หรือปัจจัยในการพัฒนาศักยภาพ ความสามารถและความพร้อมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รวมทั้งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้กระทำผิด การให้การสงเคราะห์จึงถือเป็นการให้การสนับสนุนทางสังคมเบื้องต้นที่จำเป็นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ดังนั้นพนักงานคุมประพฤติจึงต้องให้การสงเคราะห์ผู้กระทำผิดตามสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้กระทำผิดแต่ละรายเป็นสำคัญ (๗) การเสริมแรง/รางวัล โดยทั่วไปแม้ว่าการเสริมแรงหรือการให้รางวัลจะเป็นเครื่องมือโดยตรงของกระบวนการควบคุมทางสังคมที่ใช้ควบคู่กับการลงโทษ แต่อย่างไรก็ตามในบริบทของการสนับสนุนทางสังคม การเสริมแรงทั้งการเสริมแรงทางบวก คือ การให้สิ่งที่ทำให้ผู้กระทำผิดพอใจ หรือให้สิ่งที่เป็น “รางวัล” เช่น การกล่าวคำชมเมื่อผู้กระทำผิดประพฤติปฏิบัติตัวเหมาะสม การยืมยืมทักทายให้ความเป็นกันเองเมื่อผู้กระทำผิดมารายงานตัวตรงตามกำหนดนัด เป็นต้น และการเสริมแรงทางลบ คือ การนำสิ่งที่ผู้กระทำผิดไม่พึงพอใจออกไป เช่น การลดความเคร่งครัดในข้อกำหนดการประพฤติปฏิบัติต่างๆ หลังจาก que ผู้กระทำผิดปรับปรุงนิสัยความประพฤติดีขึ้น การผ่อนคลายความถี่ของการรายงานตัวเมื่อผู้กระทำผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขเป็นปกติดีมาระยะหนึ่ง เป็นต้น ต่างก็สามารถถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการให้การสนับสนุนทางสังคมประเภทการสนับสนุนทางอารมณ์แก่ผู้กระทำผิดได้เช่นกัน นอกจากการให้การสนับสนุนทางสังคมด้วยการให้แรงเสริมทางบวกหรือรางวัลแก่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาหรือเหมาะสมของผู้กระทำผิดนี้จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดตามหลักการของการเสริมแรงดังกล่าวแล้ว การให้การ
--	---

	สนับสนุนทางสังคมด้วยการให้แรงเสริมทางบวกหรือรางวัลก็ยังมีผลทางจิตวิทยาต่อการสร้างแรงจูงใจและสร้างคุณค่าของปฏิสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุณประพจน์และผู้กระทำผิดในมิติของการให้การสนับสนุนทางสังคม ที่จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายใต้กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยกระบวนการคุ้มครองความประพฤตินี้ด้วยเช่นกัน แบบการให้รางวัลหรือเสริมแรง ๑. การเสนอรายงานต่อศาลให้พ้นการคุมประพฤติก่อนกำหนด ๒. การขอลดหรือเพิกถอนเงื่อนไขการคุมความประพฤติเมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมีความประพฤติที่ดีขึ้น
--	---

ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาความต้องการและความเสี่ยง

ปัญหา ความต้องการ ความเสี่ยง	รูปแบบกิจกรรม
ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว - ขาดความรักความเข้าใจ - ได้รับการเลี้ยงดูแบบตามใจ /เผด็จการ - ถูกกระทำทารุณ/ถูกกระทำไม่ดีซ้ำๆ - กฎของครอบครัวที่ผิดปกติไปจากธรรมชาติ ปัญหาทางด้านพฤติกรรม/ความคิด อารมณ์ - ขาดความรับผิดชอบ - ขาดการเห็นคุณค่าตนเอง - ติดเพื่อน ไม่มั่นใจในตนเอง ปฏิเสธเพื่อนไม่เป็น - ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ - ขาดการควบคุมอารมณ์ มีความก้าวร้าว - ขาดเป้าหมายในการดำรงชีวิต ปัญหาทางการเงิน - รายได้น้อย - สรุ่ยสรวาย ไม่วางแผนการใช้จ่าย ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา/อาชีพ - การศึกษา	ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว - ครอบครัวสัมพันธ์ กลุ่ม Walk Rally - ครอบครัวสัมพันธ์ - การให้คำปรึกษารายบุคคล/ ครอบครัว /ส่งต่อ - การให้คำปรึกษารายบุคคล/ ครอบครัว /ส่งต่อ ปัญหาทางด้านพฤติกรรม/ความคิด อารมณ์ - กิจกรรมความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม - ความประทับใจของฉันทัน - กิจกรรมทักษะการปฏิเสธ - กิจกรรมความประทับใจของฉันทัน - กิจกรรมการจัดการอารมณ์และความเครียด - กิจกรรมเป้าหมายชีวิตและการวางแผนชีวิต ปัญหาทางการเงิน - ส่งเสริมอาชีพ ฝึกอาชีพ ให้ทุนประกอบอาชีพ - อบรมเศรษฐกิจพอเพียง บัญชีครัวเรือน ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา/อาชีพ - ให้คำแนะนำปรึกษาแนวทางในการศึกษาต่อ ให้

- ไม่ได้รับการศึกษา/ต้องการศึกษาต่อ - ไม่ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน - อาชีพ (ไม่มีงานทำ) ปัญหาด้านสุขภาพ - เจ็บป่วยทางกาย - ผิดปกติทางจิต ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย - ไม่มีที่อยู่อาศัย - สภาพแวดล้อม ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด - ผู้เสพ - ผู้ติด - ผู้รับจ้างซื้อ/จำหน่าย ปัญหาการดื่มสุรา - เมมาแล้วขับ ปัญหาด้านนิสัยและความประพฤติ - โลภ เห็นแก่ตัว เห็นแก่ได้ - โกรธง่าย ขาดการควบคุมอารมณ์ - คล้อยตามผู้อื่นได้ง่าย - พฤติกรรมมั่วสุม - พุดจากักร้าว ทำร้ายผู้อื่น ชอบใช้ความรุนแรงทำลายข้าวของ	ทุนการศึกษา - การให้คำปรึกษารายบุคคล (พิจารณาจากสาเหตุ) - หาแหล่งงาน สงเคราะห์การทำงานทำ ฝึกอาชีพ ปัญหาด้านสุขภาพ - การให้คำแนะนำ ประสานข้อมูลสิทธิการรักษาพยาบาล /สงเคราะห์ค่ารักษา /ส่งต่อรักษา ส่งบำบัดรักษา รพ.จิตเวช ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย - ส่งเข้าบ้านกึ่งวิถี - ย้ายที่พักอาศัย - ทักเฝ้าระวังและการปฏิบัติ ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด - โปรแกรมพื้นฐาน - โปรแกรมพื้นฐาน ทักเฝ้าระวังและการปฏิบัติ จัดการอารมณ์และความเครียด - อบรมธรรมะ ค่ายจริยธรรม ปัญหาการดื่มสุรา - ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการดื่มสุรา - อบรมธรรมะ - อบรมความรู้จราจร การขับขี่ปลอดภัย - ทวีรดับจิต ปัญหาด้านนิสัยและความประพฤติ - อบรมธรรมะ ค่ายจริยธรรม บริการสังคมตามกรณีที่เหมาะสม อบรมให้ความรู้เฉพาะทาง - อบรมธรรมะ การจัดการกับอารมณ์ - ทักเฝ้าระวังและการปฏิบัติ - ทักเฝ้าระวังแก้ปัญหาและการตัดสินใจ - ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ทักเฝ้าระวังจัดการกับอารมณ์และความเครียด
--	--

๔. แนวทางการปฏิบัติการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกระบวนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่อง

กลไกการควบคุมและสนับสนุน	ผลการจำแนกเกณฑ์ความเสี่ยง			ขั้นตอนการปฏิบัติงาน
	ไม่เข้มงวด	ปานกลาง	เข้มงวด	
ด้านการควบคุม (กฎหมายและวัฒนธรรม)				
๑. รายงานตัว	☒	☒	☒	ขั้นตอนที่ ๔ (การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง)
๒. สอดส่อง		☒	☒	ขั้นตอนที่ ๔ (การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง)
- พนักงานคุมประพฤติ			☒	
-อาสาสมัครคุมความประพฤติ		☒	☒	
๓. ตรวจสอบข้อเท็จจริง	ตรวจสอบจากเอกสาร	☒	☒	ขั้นตอนที่ ๒ (การชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติและรวบรวมข้อมูล)
๔. EM			☒	ขั้นตอนที่ ๒ (การชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติและรวบรวมข้อมูล)
๕. การปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆตามที่ศาลกำหนด	☒	☒	☒	ขั้นตอนที่ ๔ (การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง)
๖. ว่ากล่าวตักเตือน		☒	☒	ขั้นตอนที่ ๔,๕ (การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)
๗. ตำหนิ		☒	☒	ขั้นตอนที่ ๔,๕ (การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)
๘. การติดตาม		☒	☒	ขั้นตอนที่ ๔,๕ (การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)
๙. การบังคับโทษ		☒	☒	ขั้นตอนที่ ๔,๕,๖ (การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล, การจัดทำรายงานการคุมความประพฤติ)
กลไกสนับสนุน (สังคม)				

วิเคราะห์จากความต้องการและ ความเสี่ยงรวมทั้งสภาพปัญหา				
๑ การให้คำแนะนำประพจน์ ปฏิบัติตน		☑	☑	ขั้นตอนที่ ๒,๔,๕ (การชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครอง ประพจน์และรวบรวมข้อมูล, การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)
๒. การให้คำปรึกษาชี้แนะ แนวทางปฏิบัติ/แก้ปัญหา		☑	☑	ขั้นตอนที่ ๒,๔,๕ (การชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครอง ประพจน์และรวบรวมข้อมูล, การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)
๓. การให้กำลังใจ		☑	☑	ขั้นตอนที่ ๒,๔,๕ (การชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครอง ประพจน์และรวบรวมข้อมูล, การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)
๔ การช่วยเหลือทางวัตถุและ ข้อมูล				ขั้นตอนที่ ๔,๕ (การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)
๕ การแก้ไขฟื้นฟู โปรแกรมจัดตามความต้องการและ ความเสี่ยง		☑	☑	ขั้นตอนที่ ๔,๕ (การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)
๖. การสงเคราะห์		☑	☑	ขั้นตอนที่ ๒, ๔,๕ (การชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครอง ประพจน์และรวบรวมข้อมูล, การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)
๗. การเสริมแรงให้รางวัล		☑	☑	ขั้นตอนที่ ๒, ๔,๕ (การชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครอง ประพจน์และรวบรวมข้อมูล, การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง, การติดตามและประเมินผล)

บทที่ ๔

ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรม และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ขั้นตอนการปฏิบัติงานคุมความประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่เพื่อควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับพนักงานคุมประพฤติมีรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การรับคดี เป็นขั้นตอนเมื่อสำนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือแจ้งคำพิพากษา/คำสั่งจากศาล หรือหนังสือแจ้งการปล่อยคุมความประพฤติจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่ธุรการคดีจะลงทะเบียนรับคดีเข้าสู่ระบบสารสนเทศ ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะพิจารณาจ่ายคดีให้พนักงานคุมประพฤติ

ขั้นตอนที่ ๒ การชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติ เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบพนักงานคุมประพฤติหลังจากที่มีคำพิพากษา/คำสั่งให้คุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะดำเนินการปฐมนิเทศและพูดคุยชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจถึงคำพิพากษา/คำสั่งและเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ตลอดจนรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติต้องใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์ใดในการติดตามตัวบุคคลให้ดำเนินการในขั้นตอนนี้ด้วย

ขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนจะนำข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้ถูกคุมความประพฤติ ตลอดจนสภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีมาวิเคราะห์และประเมินและวางแผนแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติโดยการจำแนกผู้กระทำผิดเพื่อประเมินความเสี่ยงและสภาพปัญหาความต้องการอันจะส่งผลถึงการจัดทำแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟู

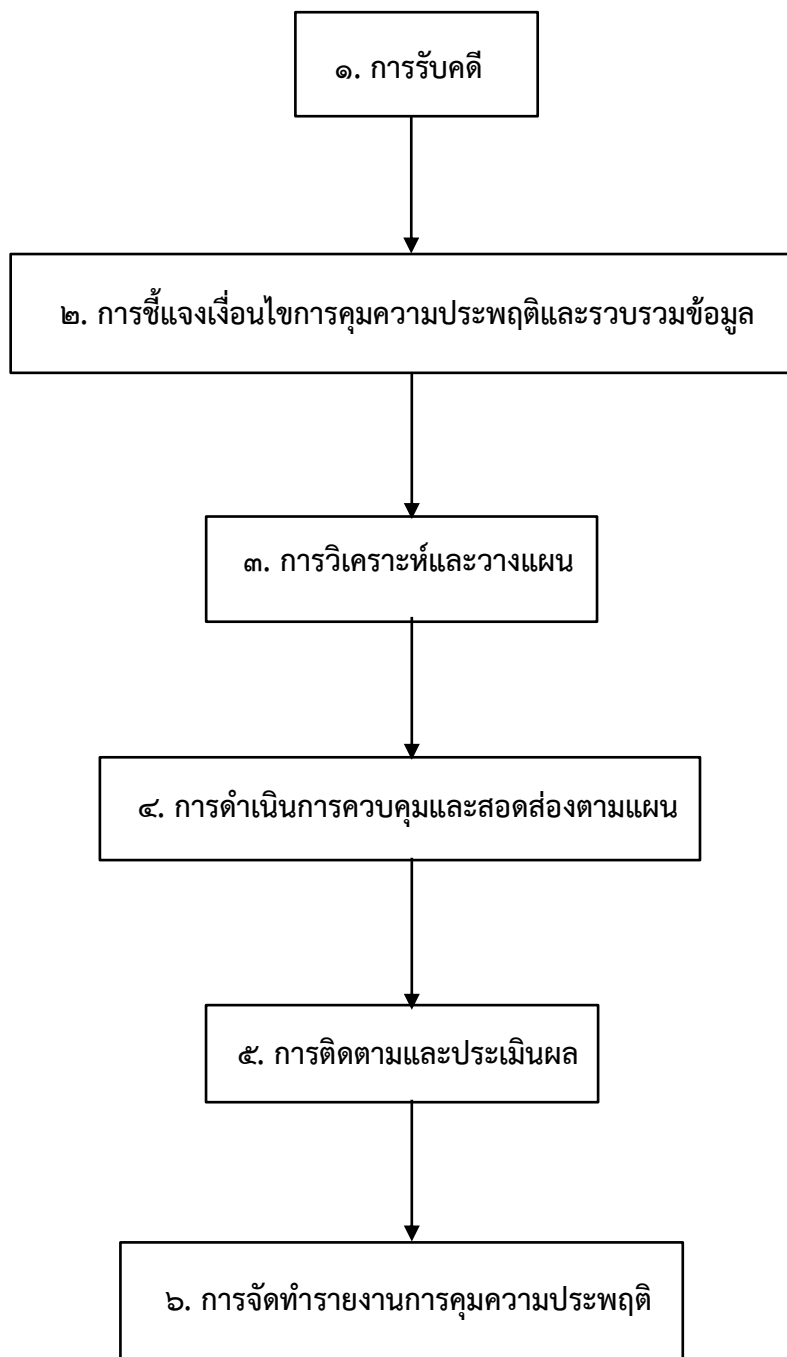
ขั้นตอนที่ ๔ การดำเนินการควบคุมและสอดส่องตามแผน เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติ เพื่อควบคุมดูแลและช่วยเหลือให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติและได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลับตนเป็นพลเมืองดี และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก ทั้งนี้จะเป็นไปตามแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่กำหนดไว้ ทั้งนี้แผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟูจะต้องมีมาตรการบูรณาการการแก้ไขฟื้นฟู การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติ การดำเนินการเพื่อสร้างคามยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกรณีผู้เสียหายและการร้องขอและอีกฝ่ายยินยอม รวมทั้งการนำภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติจะต้องการตรวจสอบการดำเนินงานในแต่ละสำนวนคดี โดยพนักงานคุมประพฤติจะต้องทบทวนแผนการดำเนินงาน และทำการประเมินซ้ำตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการคุมความประพฤติที่กำหนดไว้มีการดำเนินการตามแผน เพื่อปรับแผนการคุมความประพฤติให้มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ

ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำรายงานการคุมความประพฤติ เป็นขั้นตอนของพนักงานคุมประพฤติในการประมวลข้อมูลในการควบคุมความประพฤติผู้ถูกคุมความประพฤติที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งในกรณี ที่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติและไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ มาจัดทำเป็นรายงานการคุมความประพฤติเพื่อเสนอต่อศาล หรือต่อกรมราชทัณฑ์

แผนผังที่ ๑

กระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
นิตยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์สำหรับพนักงานคุมประพฤติ

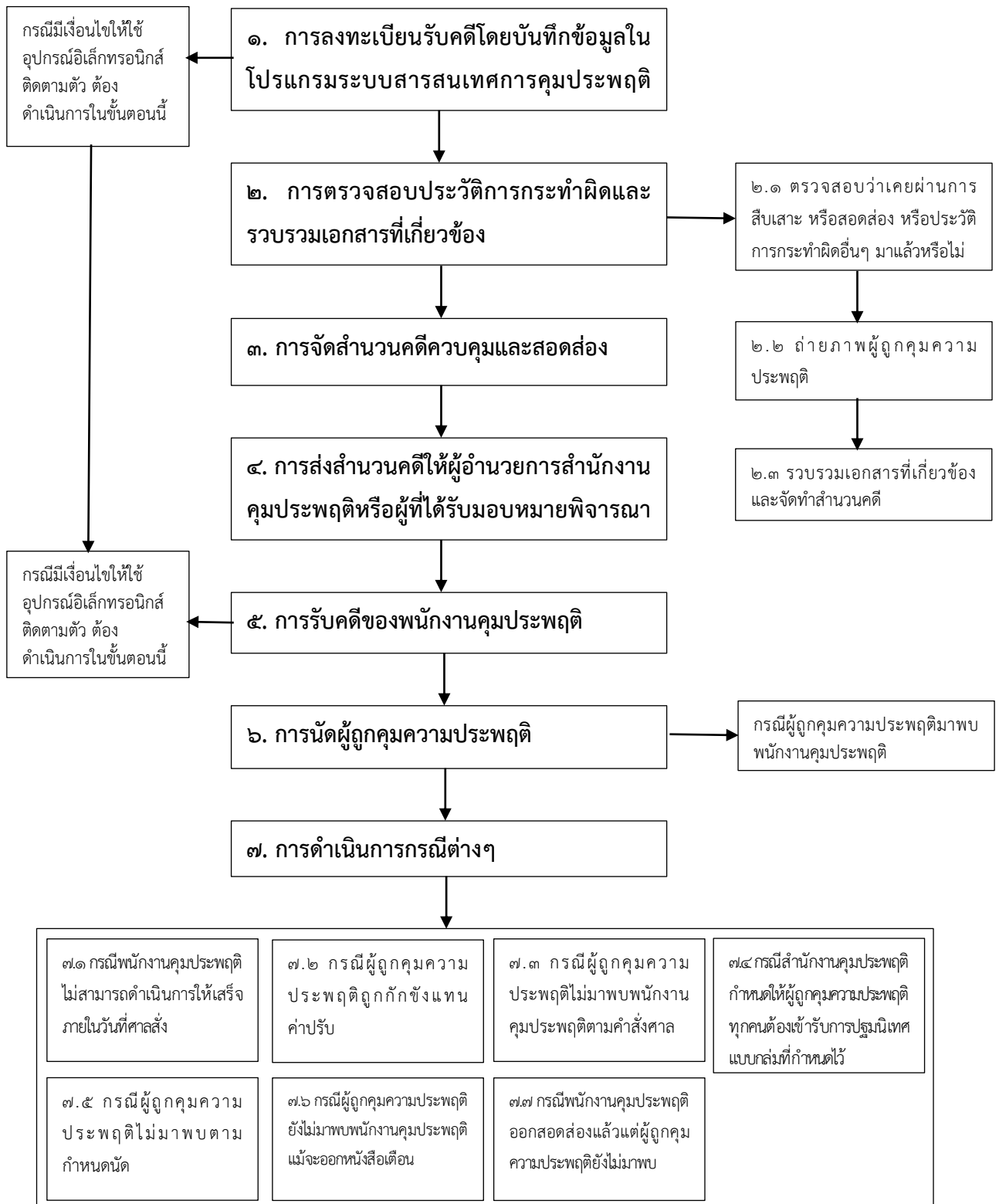

ขั้นตอนที่ ๑ การรับคดี

ขั้นตอนที่ ๑ การรับคดี เป็นขั้นตอนเมื่อสำนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือแจ้งคำพิพากษา/คำสั่งจากศาล หรือหนังสือแจ้งการปล่อยคุมความประพฤติจากเรือนจำ/ทัณฑสถาน เจ้าหน้าที่ธุรการคดีจะลงทะเบียนรับคดีเข้าสู่ระบบ ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะพิจารณาจ่ายคดีให้พนักงานคุมประพฤติ

โดยขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ ปรากฏตามแผนผังที่ ๒ และรายละเอียดดังตารางที่ ๕

แผนผัง ๒ ขั้นตอนการรับคดี

ตารางที่ ๕ ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานรับคดี

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
๑. การลงทะเบียน รับคดีโดยบันทึก ข้อมูลในโปรแกรม ระบบสารสนเทศ การคุมประพฤติ (IT)	<u>เจ้าหน้าที่ธุรการคดี</u> ลงทะเบียน รับคดีตามที่ได้รับคำสั่งจากศาลที่ สำนักงานคุมประพฤตินั้นสังกัด หรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา ที่ส่ง คำพิพากษา ให้ศาลที่ สำนักงาน คุมประพฤติตั้งอยู่อ่าน คำพิพากษา หรือศาลที่ไม่มี สำนักงาน คุม ประพฤติตั้งอยู่ส่งคุมความ ประพฤติ และบันทึกข้อมูลลงใน โปรแกรมระบบสารสนเทศการ คุมประพฤติ (IT)		- การบันทึกข้อมูลในโปรแกรมระบบ สารสนเทศการคุมประพฤติในกรณีศาล เยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งให้ คุม ความประพฤติผู้กระทำผิดที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป อันเป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ เมื่อบันทึกข้อมูลให้เลือก การกิจ คุมประพฤติผู้ใหญ่ ส่วนเลขทะเบียนให้ กำหนดตามการรับคดีปกติ แต่ในส่วน ของ ศาล ให้เลือก ศาลเยาวชนและ ครอบครัว - ให้ดำเนินการลงทะเบียนรับคดีโดย บันทึกข้อมูลในโปรแกรมระบบ สารสนเทศการคุมประพฤติ (IT) ให้แล้ว เสร็จภายในวันที่รับคดี
๒. การตรวจสอบ ประวัติการกระทำ ผิดและรวบรวม เอกสารที่เกี่ยวข้อง	๒.๑ ตรวจสอบว่าเคยผ่านการ สืบเสาะ หรือสอดส่อง หรือ ประวัติการกระทำผิดอื่นๆ มาแล้วหรือไม่ <u>เจ้าหน้าที่ธุรการคดี</u> ทำการ ตรวจสอบว่าผู้กระทำผิดเคยผ่าน การสืบเสาะหรือสอดส่องมาแล้ว หรือไม่ หากผู้กระทำผิดเคยผ่าน <u>การสืบเสาะหรือสอดส่องมา ก่อน*</u> ให้สำเนารายงานการ สืบเสาะและพินิจ แผนที่บ้าน เป็นต้น จากสำนวนเดิมมา ประกอบไว้ในสำนวนใหม่		- ระบบ IT ตรวจสอบประวัติการกระทำ ผิด การสืบเสาะหรือสอดส่อง (หากเคย ผ่านการสืบเสาะให้ค้นหาและ ดึง ข้อมูลจากทะเบียนสืบเสาะและนำมาลง ในทะเบียนสอดส่อง) *กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติผ่านการ สืบเสาะและพินิจ หรือการควบคุมและ สอดส่องมาแล้ว ให้พนักงานคุมประพฤติ ดำเนินการดังนี้ ๑. ให้สำเนารายงานการสืบเสาะ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องและจำเป็นใน สำนวนเดิมเก็บไว้ในสำนวนปัจจุบัน ๒. สอบถามข้อมูลทวนซ้ำตาม แบบ ค.ป.๑๑ แบบบันทึกข้อมูลผู้ถูก คุมความประพฤติ แต่ให้จดบันทึกเฉพาะ ข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงไป ลงใน แบบค.ป. ๑๑/ส และให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดลง

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
			ลายมือชื่อรับรองความจริง ๓. กรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติ เปลี่ยนแปลงที่อยู่ ให้บันทึกสภาพบ้าน สภาพแวดล้อม วาดแผนที่บ้านไว้ด้วย
	๒.๒ ถ่ายภาพผู้ถูกคุมความ ประพฤติ <u>เจ้าหน้าที่ธุรการคดี</u> ถ่ายภาพผู้ ถูกคุมความประพฤติด้วยกล้อง ดิจิตอลและจัดเก็บภาพถ่ายไว้ใน ระบบ IT ยกเว้นกรณีที่มีการ สืบเสาะและพินิจมาแล้วให้ใช้ ภาพจากทะเบียนสืบเสาะและ พินิจเดิม ๒.๓ รวบรวมเอกสารที่ เกี่ยวข้องและจัดทำสำนวนคดี <u>เจ้าหน้าที่ธุรการคดี</u> รวบรวม เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น บัตร ประจำตัวประชาชน ทะเบียน บ้าน หรือเอกสารอื่นที่จำเป็น พร้อมทั้งให้ผู้ถูกคุมความ ประพฤติก่อลายมือชื่อรับรอง สำเนา และมอบให้พนักงานคุม ประพฤติเจ้าของสำนวน <u>เจ้าหน้าที่ธุรการคดี</u> รวบรวม เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ปก สำนวน สารบัญ หนังสือแจ้ง คำสั่งให้คุมความประพฤติ สำเนา คำฟ้องและคำพิพากษา แบบ บันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความ ประพฤติ และเอกสารที่ได้จาก การดำเนินการตามข้อ ๒.๒ ๒.๓ มาจัดทำเป็นสำนวนคดี และ บันทึกเลขทะเบียนคดีสอดส่องที่ ปกสำนวน	- มา ต ร ร ฐ า น แห่งชาติว่าด้วย การปฏิบัติงาน ของ ก ร ม ค ู ม พ ร ะ พ ฤ ติ ข้อ ๑๐.๒ - ระบบ IT พิมพ์ ปกหน้าสำนวน สอดส่อง (ค.ป.๑ ข สีเหลือง) - ระบบ IT ตรวจสอบการขอ ความร่วมมือจาก สำนักงานคุม ประพฤติ (หากมี การขอ ความ ร่วมมือให้บันทึก ข้อมูลรับประเด็น ในระบบ IT)	ข้อสังเกต: - กรณีหนังสือแจ้งคำพิพากษา (ค.ป. ๔) ไม่ชัดเจน ให้เจ้าหน้าที่ธุรการคดี ขอยืม สำนวนศาลแล้วถ่ายเอกสารคำพิพากษา และรายงานกระบวนการพิจารณาตามความ จำเป็น - กรณีที่ศาลไม่ได้ส่ง ค.ป. ๔ มาในวันที่ แจ้งคำสั่ง ให้เจ้าหน้าที่ธุรการคดี ติดตาม ค.ป. ๔ โดยเร็วเพื่อส่งให้พนักงานคุม ประพฤติเจ้าของสำนวนในภายหลัง - กรณีสำนักงานคุมประพฤติแห่งอื่น ขอให้ดำเนินการควบคุมและสอดส่อง แทน ให้เจ้าหน้าที่ธุรการคดีจัดทำสำนวน สอดส่อง และบันทึกเลขทะเบียนคดีที่ปก สำนวน โดยกำหนดรหัสประกอบเลข ทะเบียนเป็น ป...(เลขคดี)/ ...(ปี พ.ศ.) ยกเว้นกรณีการขอความร่วมมือให้ ดำเนินการตรวจสอบประวัติการกระทำ ความผิด ไม่ต้องจัดทำสำนวนคดีประเด็น สอดส่อง
๓. การจัดสำนวน คดี ควบคุม และ	<u>เจ้าหน้าที่ธุรการคดี</u> รวบรวม เอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ปก	- ระบบ IT พิมพ์ ปกหน้าสำนวน	ข้อสังเกต: - กรณีสำนักงานคุมประพฤติแห่งอื่น

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
สอดส่อง	สำนวน สารบัญ หนังสือแจ้ง คำสั่งให้คุมความประพฤติ สำเนา คำฟ้องและคำพิพากษา แบบ บันทึกรายชื่อผู้ถูกคุมความประพฤติ และเอกสารที่ได้จากการดำเนินการตามข้อ ๑.๒ มา จัดทำเป็นสำนวนคดี และบันทึก เลขทะเบียนคดีสอดส่องที่ปก สำนวน	สอดส่อง (ค.ป.๑ ข สีเหลือง) - ระบบ IT ตรวจสอบการขอ ความร่วมมือจาก สำนั ก งาน คุม ประพฤติ (หากมี การ ขอ ความ ร่วมมือให้บันทึก ข้อมูลรับประเด็น ในระบบ IT)	ขอให้ดำเนินการควบคุมและสอดส่อง แทน ให้เจ้าหน้าที่ธุรการคดีจัดทำสำนวน สอดส่อง และบันทึกเลขทะเบียนคดีที่ปก สำนวน โดยกำหนดรหัสประกอบเลข ทะเบียนเป็น ป...(เลขคดี)/ ...(ปี พ.ศ.) ยกเว้นกรณีการขอความร่วมมือให้ ดำเนินการตรวจสอบประวัติการกระทำ ความผิด ไม่ต้องจัดทำสำนวนคดีประเด็น สอดส่อง
๔. การส่งสำนวน คดีให้ผู้อำนวยการ สำนั ก งาน คุม ประพฤติหรือผู้ที่ ได้รับมอบหมาย พิจารณาจ่ายคดี	<u>เจ้าหน้าที่ธุรการคดี</u> เสนอ สำนวนคดีต่อผู้อำนวยการ สำนั ก งาน คุม ประพฤติ หรือผู้ที่ ได้รับมอบหมายเพื่อพิจารณา จ่ายคดีให้พนักงานคุมประพฤติ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงาน กำหนด เช่น จ่ายตามพื้นที่ เลข หรืออำเภอ หรือตามความ เชี่ยวชาญของพนักงานคุม ประพฤติแต่ละคน โดยทุกครั้งให้ เจ้าหน้าที่ธุรการคดีตรวจสอบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวเคยเข้ามาสู่ระบบงานคุม ประพฤติหรือไม่ เพื่อเสนอเป็น ข้อมูลการบริหารคดี ทั้งนี้ให้ พิจารณาว่าสำนักงานมีการ จัดแบ่งพื้นที่รับคดีและกำหนด ผู้รับผิดชอบคดีไว้แล้วด้วย	ผู้อำนวยการ สำนั ก งาน คุม ประพฤติ - ระบบ IT ตรวจสอบคดีที่ อยู่ ใน ความ รับผิดชอบของ พนักงาน คุม ประพฤติแต่ละ คน และ/หรือ บันทึกการจ่ายคดี ลงในระบบ IT เจ้าหน้าที่ธุรการ คดี - ทราบรายชื่อ ของพนักงานคุม ประพฤติเจ้าของ สำนวน จาก ผู้ อำนวยการ สำนั ก งาน คุมประพฤติหรือ ผู้ ที่ ไ้ ด้ รับ มอบหมาย	- กรณีมาพบพนักงานคุมประพฤติแต่ไม่มีเอกสารมาด้วย

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
		จากนั้นให้ทำการ บันทึกการจ่ายคดี ลงในระบบ IT	
๕. การรับคดีของ พนักงานคุม ประพฤติ	<u>พนักงานคุมประพฤติเจ้าของ สำนวน</u> บันทึกการรับคดีและลง รายละเอียดตามแบบที่กำหนด ในสมุดรับคดีสอดส่อง <u>โดย ดำเนินการบันทึกข้อมูลเบื้องต้น ให้แล้วเสร็จภายใน ๑ วัน หลังจากที่ได้รับมอบหมาย</u> ส่วนข้อมูลอื่นในระหว่างการคุม ความประพฤติให้บันทึกโดยเร็ว ให้เป็นปัจจุบัน - หากศาลสั่งใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้ถูกคุม ความประพฤติ ให้ดำเนินการใน ขั้นตอนนี้ด้วยตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	- คู่มือกระทรวง เรื่อง การติดตั้ง อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ คู่มือกระทรวง เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการเรื่องการใช้ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์อื่น ใดในการติดตาม ตัวบุคคล	
๖. การนัดผู้ถูกคุม ความประพฤติ	<u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ต้อง พิจารณาว่าจะสอบถามผู้ถูกคุม ความประพฤติเพื่อบันทึกถ้อยคำ <u>ทันทีหรือนัดให้มาพบในภายหลัง</u> เมื่อได้รับมอบหมายให้ รับผิดชอบคดี <u>กรณีสอบปากคำทันที</u> ให้ พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ในขั้นตอนชี้แจงเงื่อนไขการคุม ความประพฤติให้ผู้ถูกคุม ความประพฤติรับทราบต่อไป		- กำหนดวันนัดรายงานตัวและอื่นๆ พนักงานคุมประพฤติ จะจัดทำ เอกสารข้อกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความ ประพฤติพร้อมสำเนา แล้วให้ผู้ถูกคุม ความประพฤติลงลายมือชื่อในเอกสาร ดังกล่าวพร้อมสำเนา แล้วเก็บสำเนา ไว้ในสำนวนควบคุมและสอดส่องส่วน เอกสารต้นฉบับมอบให้ผู้ถูกคุมความ ประพฤติเก็บไว้ การจัดทำเอกสารข้อกำหนดเงื่อนไข เพื่อคุมความประพฤติให้พนักงาน คุมประพฤติพิจารณาจากคำสั่งของศาล เป็นสำคัญ ซึ่งจะมีรูปแบบดังนี้

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	<u>กรณีนัดให้มาพบพนักงานคุมประพฤติในภายหลัง</u> ให้ดำเนินการตามข้อ ๗. การดำเนินการกรณีต่างๆ ทั้งนี้การนัดให้มาพบภายหลังมีกรณีต้องพิจารณา ดังนี้ ๑. ไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จภายในวันที่ศาลสั่ง ๒. ผู้ถูกคุมความประพฤติถูกกักขังแทนค่าปรับ ๓. ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มาพบพนักงานคุมประพฤติตามคำสั่งศาล		๑. สั่งให้มารายงานตัวในระยะเวลาที่ชัดเจนแน่นอนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เช่น กำหนดให้มารายงานตัวจำนวน ๓ เดือนต่อครั้งภายในระยะเวลา ๑ ปี ให้กำหนดวันรายงานตัวในใบนัด พร้อมทั้งเงื่อนไขอื่นๆ ที่ศาลสั่ง พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ การกำหนดหลักเกณฑ์การรอกการกำหนดโทษและการคุมความประพฤติ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖) ๒. สั่งให้มารายงานตัวเป็นจำนวนครั้งภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้พนักงานคุมประพฤตินำจำนวนครั้งที่ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องมารายงานตัวหารด้วยระยะเวลาในการคุมความประพฤติ สำหรับกำหนดนัดรายงานตัวครั้งสุดท้ายนั้นควรนัดก่อนวันพ้นระยะเวลาการคุมความประพฤติอย่างน้อย ๓๐ วัน เพื่อเป็นประโยชน์ในการติดตามกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาล หรือมารายงานตัวไม่ตรงตามกำหนดนัดด้วยเหตุอื่นๆ
๗. การดำเนินการกรณีต่างๆ	<u>๗.๑ กรณีไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จภายในวันที่ศาลสั่งพนักงานคุมประพฤติ</u> นัดผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบในวันที่เห็นสมควร ไม่เกิน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่ออกหนังสือนัด โดยขณะที่นัดต้องย้ำเตือนให้เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลและให้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติไว้ด้วย เช่น ชื่อ-ชื่อสกุล ชื่อเล่น วัน เดือน ปีเกิด	- ระบบ IT ตรวจสอบ ทะเบียนราษฎร์ และทะเบียน ประวัติ (CDS) และแจ้งผลให้ พนักงานคุม ประพฤติเจ้าของ สำนวนทราบ	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ชื่อบิดามารดา ภรรยาสามี ที่อยู่ แผนที่บ้าน สถานที่ทำงาน หมายเลขโทรศัพท์ เป็นต้น เพื่อ เป็นข้อมูลในการตรวจสอบ ทะเบียนราษฎรและรายการ ประวัติการกระทำความผิด (CDS) ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความ ประพฤตินิมาพบพนักงานคุม ประพฤติ		
	๗.๒ กรณีที่ผู้ถูกคุมความ ประพฤติดูถูกกักขังแทนค่าปรับ พนักงานคุมประพฤติ ควรนัดให้ ผู้ถูกคุมความประพฤติดูถูกกักขัง แทนค่าปรับมาพบทันทีหลังจาก ได้รับการปล่อยตัวและให้บันทึก รายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ถูกคุม ความประพฤติ พร้อมแผนที่บ้าน ไว้ในใบนัด เช่นเดียวกับข้อ ๑.๑ หากผู้ถูกคุมความประพฤติดูถูก กักขังแทนค่าปรับเป็นเวลานาน ให้พนักงานคุมประพฤติ ตรวจสอบเป็นระยะ ถ้าหากพัน การรายงานตัวครั้งที่ ๑ ไปแล้ว แต่ผู้ถูกคุมความประพฤดียังถูก กักขังแทนค่าปรับอยู่ ต้องจัดทำ รายงานเสนอต่อศาลภายใน ๗ วัน	- แบบบันทึกการ สอดส่อง (ค.ป. ๑๒๒) - แบบบันทึก ถ้อยคำพยาน (ค.ป.๕) - แบบบันทึกการ สอดส่อง (ค.ป. ๑๒๒) - แบบบันทึก ถ้อยคำพยาน (ค.ป.๕)	
	๗.๓ กรณีผู้ถูกคุมความ ประพฤตินิมาพบพนักงานคุม ประพฤติตามคำสั่งศาล ทำการ ตรวจสอบที่อยู่และจัดทำหนังสือ นัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤตินิมา ในวันที่พนักงานคุมประพฤติ กำหนดและส่งทางไปรษณีย์โดย ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๗	- หนังสือเดินทางไป พบพนักงานคุม ประพฤติ - หนังสือ สอบถามไปที่ผู้นำ ชุมชนว่าผู้ถูกคุม ความประพฤติ ที่ได้อาศัยอยู่ตาม ภูมิลำเนา	อาจมีหนังสือขอความร่วมมือตรวจสอบ บุคคลไปที่ผู้นำชุมชน หน่วยงานหรือ องค์กรปกครองท้องถิ่น ที่ผู้ถูกคุมความ ประพฤตินิมีภูมิลำเนาอยู่และให้แจ้งผลให้ ทราบด้วย

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกคุมความ ประพฤติไม่มาพบ	- ต ร ว จ ส อ บ ป ร ะ ว ติ ก า ร กระทำผิด	
	๗.๔ กรณีสำนักงานคุมประพฤติ กำหนดให้ผู้ถูกคุมความ ประพฤติทุกคนต้องเข้ารับการ ปฐมนิเทศแบบกลุ่ม <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> นัดผู้ถูก คุมความประพฤติมาพบในวัน ปฐมนิเทศ	- นัดไว้ในสมุดนัด รายงานตัว	
	๗.๕ <u>กรณีผู้ถูกคุมความ ประพฤติไม่มาพบตามกำหนด นัด</u> พนักงาน คุม ประ พ ติ ผู้รับผิดชอบ ดำเนินการ ตามลำดับดังนี้ ๑) <u>ตรวจสอบรายละเอียด</u> <u>เกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ</u> เช่น หมายเลขโทรศัพท์ ตรวจสอบทะเบียนราษฎร ประวัติการทำความผิด โดย ต้องตรวจสอบหลักฐาน เปรียบเทียบกับข้อมูลในสำนวน ศาล ภาพถ่าย อายุ ชื่อบิดา- มารดา ว่าเป็นบุคคลเดียวกัน หรือไม่ ก่อนดำเนินการออก หนังสือเตือนให้ไปพบพนักงาน คุมประพฤติต่อไป ๒) <u>จัดทำและส่งหนังสือเตือน</u> <u>ให้ไปพบพนักงานคุมประพฤติ</u> โดยกำหนดนัดให้มาพบภายใน ๗ วัน พร้อมทั้งแจ้งกำหนดนัด รายงานตัวและเงื่อนไขอื่นๆ ใน การคุมความประพฤติให้ผู้ถูกคุม ความประพฤติทราบ	- อาจมีหนังสือ เตือนให้ไปพบ พนักงาน คุม ประพฤติ หรือขอ ความร่วมมือ	อาจมีหนังสือขอความร่วมมือตรวจสอบ บุคคลไปที่ผู้นำชุมชน หน่วยงานหรือ องค์กรปกครองท้องถิ่น ที่ผู้ถูกคุมความ ประพฤติมีภูมิลำเนาอยู่และให้แจ้งผลให้ ทราบด้วย - โทรศัพท์สอบถามสาเหตุที่ไม่มาพบจาก ผู้ถูกคุมความประพฤติ ญาติ , ผู้นำชุมชน , นายจ้าง , อาสาสมัครคุมประพฤติ และ อื่นๆ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ทั้งนี้ให้ดำเนินการภายใน ๗ วัน นับแต่ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ไปพบตามนัด		
	<u>๗.๖ กรณีออกหนังสือเตือนให้ไปพบพนักงานคุมประพฤติแล้ว แต่ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวยังไม่มาพบ</u> <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ออก สอดส่องสถานที่ที่สามารถตรวจสอบได้ โดยให้ดำเนินการภายใน ๗ วัน นับจากวันผิดนัด	- แบบบันทึกการ สอดส่อง (ค.ป. ๑๒๗) - แบบบันทึก ก ล้อยคำพยาน (ค.ป.๕) - แบบบันทึกการ สอดส่อง (ค.ป. ๑๒๗) - แบบบันทึก ก ล้อยคำพยาน (ค.ป.๕)	- การออกสอดส่อง ใน ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบ สอบถามสาเหตุที่ผู้ถูกคุมความประพฤติ ไม่มาพบเพื่อรับทราบเงื่อนไข ดังนั้น พนักงานคุมประพฤติต้องเตรียมพร้อมใน ทุกด้าน เช่น ๑. <u>เตรียมสำนวน</u> ศึกษาข้อมูลใน สำนวนอย่างละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ถูก คุมความประพฤติ ชื่อเล่น ชื่อบิดามารดา อายุ อาชีพ เลขที่บ้าน แผนที่บ้าน อุปกรณ์เอกสารต่างๆ ที่ต้องใช้ เช่น แบบ บันทึกการสอดส่อง แบบบันทึกล้อยคำ พยาน แบบหนังสือเตือนให้ไปพบ พนักงานคุมประพฤติ กระดาษเส้น ซอง ปากกา บัตรประจำตัวพนักงานคุม ประพฤติ ฯลฯ ๒. <u>แต่งกายให้สุภาพเรียบร้อย</u> รักษา สุขภาพกายให้มีสุขอนามัยที่ดีและพูดจา ให้คำแนะนำแสดงตนอย่างสุภาพและ เป็นมิตรต่อประชาชนที่ได้พบ ๓. <u>ศึกษาเส้นทางตามแผนที่บ้านผู้ถูก คุมความประพฤติ</u> เพื่อสามารถนำ สำนวนคดีอื่นๆ ไปดำเนินการด้วยในวัน เดียวกัน ๔. <u>ขออนุญาตออกไปปฏิบัติราชการ</u> ๕. <u>ขออนุญาตใช้รถยนต์ราชการใน การเดินทางไปสอดส่อง</u> - ผลการออกสอดส่อง มีหลายกรณี ดังนี้ ๑. กรณีพบผู้ถูกคุมความประพฤติหรือ ผู้ที่พักอาศัยอยู่ในบ้านที่ผู้ถูกคุมความ ประพฤติแจ้งไว้ ให้พนักงานคุมประพฤติ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
			บันทึกการสอดส่องตามแบบที่กำหนด และออกหนังสือเตือนให้ไปพบพนักงานคุมประพฤติตามกำหนดใหม่ พร้อมให้ผู้ถูกคุมความประพฤติหรือญาติลงลายมือชื่อรับหนังสือดังกล่าวไว้ในสำเนา ๒. กรณีไม่พบผู้ถูกคุมความประพฤติ และญาติแต่พบบ้านและบ้านปิดไว้ ให้สอบถามเพื่อนบ้านแล้วบันทึกถ้อยคำพยานตามแบบที่กำหนด ๓. กรณีไม่พบบ้านหรือสถานที่ที่แจ้งไว้ให้ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เช่น ไปรษณีย์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน และบันทึกถ้อยคำพยานตามแบบที่กำหนด ๔. กรณีพบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติย้ายที่อยู่ให้สอบถามผู้ที่พักอาศัยหรือพยานที่อยู่ใกล้เคียง และบันทึกรายละเอียดตามแบบที่กำหนดเพื่อดำเนินการต่อไป ๕. กรณีพบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติถึงแก่กรรม/ถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่/เดินทางไปต่างประเทศ/เจ็บป่วยสาหัส/มีอาการทางจิตรุนแรง ให้บันทึกรายละเอียดต่างๆ ไว้ เพื่อใช้เป็นหลักฐานและจัดทำรายงานเสนอต่อศาล เช่น - วันและสาเหตุการถึงแก่กรรม, วัตถุประสงค์, หลักฐานใบมรณบัตร(ถ้ามี) และรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง - วัน เดือน ปี และสถานที่ตำรวจที่จับกุม, ฐานความผิด, สถานที่ต้องขัง, วันที่พิพากษา - รายละเอียดการเดินทางไปต่างประเทศและหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง - รายละเอียดการเจ็บป่วยสาหัส

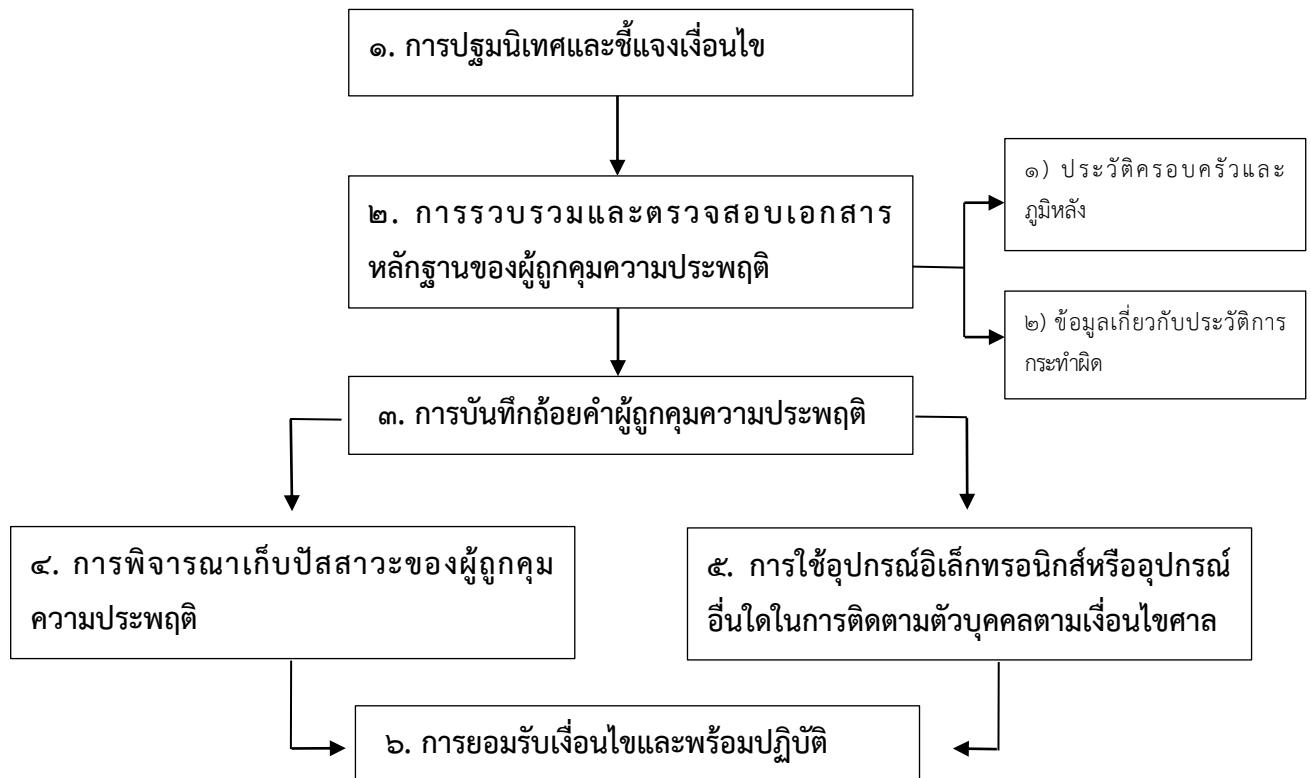
ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
			- รายละเอียดการป่วยทางจิต ๖. กรณีพยานเขียนหนังสือไม่ได้ หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้บันทึกเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถลงลายมือชื่อ และรูปพรรณสัณฐานของพยานดังกล่าวไว้ด้วย ทั้งนี้ พนักงานคุมประพฤติต้องดำเนินการทุกขั้นตอนด้วยความรอบคอบคำนึงถึงความปลอดภัยและความรวดเร็ว - อื่นๆ: ๑) ถ้าพนักงานคุมประพฤติเดินทางไปเองโดยพาหนะอื่น สามารถเบิกค่าโดยสารรถประจำทางได้ตามระเบียบฯ ในการเดินทางไปราชการ ๒) พนักงานคุมประพฤติต้องทำความเข้าใจและชี้แจงเงื่อนไขในการคุมความประพฤติให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกคุมความประพฤติได้เข้าใจและให้ความร่วมมือในการไปพบพนักงานคุมประพฤติเพื่อรายงานตัว หรือปฏิบัติตามคำสั่งหรือเงื่อนไขศาลได้กำหนดต่อไป
	๗.๗ กรณีออกสตอส่องแล้วแต่ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวไม่มาพบ พนักงานคุมประพฤติ ทำการสรุปผลการคุมความประพฤติเพื่อยกร่างรายงานการคุมความประพฤติภายใน ๗ วัน นับแต่วันครบกำหนดการรายงานตัวครั้งที่ ๑		

ขั้นตอนที่ ๒ การชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติและรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ ๒ การชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติและรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานคุ้มครองประพฤติ เมื่อผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติมาพบพนักงานคุ้มครองประพฤติหลังจากที่มีคำพิพากษา/คำสั่งให้คุ้มครองความประพฤติ พนักงานคุ้มครองประพฤติจะดำเนินการปฐมนิเทศและพูดคุยชี้แจงให้ผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติเข้าใจถึงคำพิพากษา/คำสั่งและเงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติ ตลอดจนรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้ถูกคุ้มครองความประพฤติ

โดยขั้นตอนการชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติและรวบรวมข้อมูล ปรากฏตามแผนผังที่ ๓ และรายละเอียดดังตารางที่ ๖

แผนผังที่ ๓ ขั้นตอนการชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติและรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ ๖ ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการชี้แจงเงื่อนไขการคุ้มครองความประพฤติและรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
๑. การชี้แจง เงื่อนไขการ ค ุ ม ค ว า ม ประพฤติและ ร ว บ ร ร ม ข้อมูล	พนักงานคุมประพฤติ ต้องปฐมนิเทศผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อให้ทราบถึง ๑) วัตถุประสงค์ของงานคุมประพฤติ ๒) ขั้นตอนการปฏิบัติงานและวิธีการคุมความประพฤติ ๓) สิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกคุมความประพฤติ ๔) ข้อควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติในระหว่างการคุมความประพฤติ ๕) บริการที่อาจจะได้รับจากสำนักงานคุมประพฤติ ๖) เงื่อนไขการคุมความประพฤติตามคำพิพากษาของศาลตามพ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ๗. ผลที่ได้รับหากปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ๘. ผลที่ได้รับหากฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุมความประพฤติ	- ดู รายละเอียด เพิ่มเติม ภาค ๑ หลักการ และทฤษฎี เกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน ควบคุมและ สอดส่อง หน้า ๑๑ - ๑๔ - ดู รายละเอียด เพิ่มเติม ภาค ๑ หลักการ และทฤษฎี เกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน ควบคุมและ สอดส่อง หน้า ๑๔ - ๑๕ - มาตรฐาน แห่งชาติว่า ด้วยการ ปฏิบัติงาน ของกรมคุม ประพฤติ ข้อ ๑๐.๔	ข้อสังเกต: - พนักงานคุม ประพฤติ สามารถจัด ปฐมนิเทศแบบ รายบุคคลหรือ ปฐมนิเทศแบบ กลุ่ม โดย พิจารณาจาก บริบทและ ความพร้อมของ แต่ละสำนักงาน คุมประพฤติ - พ.ร.บ. แก้ไข เพิ่มเติม ประมวล กฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ และกรมส่ง หนังสือเวียนที่ ยธ. ๐๓๐๘/ว ๒๓๐ ลว. ๑๒ เมษายน ๒๕๕๙ - พระราชบัญญัติ คุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒, ๒๕, ๒๖

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
๒ . ก า ร รวบรวมและ ตรวจสอบ เอ ก ส า ร หลักฐานของ ผู้ถูกคุมความ ประพฤติ	พนักงานคุมประพฤติ ทำการตรวจสอบเอกสารในสำนวนคดีว่า เจ้าหน้าที่ธุรการดำเนินการให้ครบถ้วนหรือไม่ หากไม่ครบถ้วน ให้ดำเนินการ ดังนี้ ๑) หากขาด ค.ป.๔ หรือ ค.ป.๕ ไม่ครบให้แจ้งเจ้าหน้าที่ ธุรการดำเนินการต่อไป ๒) หากขาดเอกสารประจำตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ ซึ่งใช้ เพียงใบใดใบหนึ่งก็ได้ เช่น บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียน บ้าน ใบอนุญาตขับขี่ หลักฐานการศึกษา เป็นต้น พนักงานคุม ประพฤติสามารถขอสำเนาเอกสารดังกล่าวจากผู้ถูกคุมความ ประพฤติ และให้เจ้าของหรือผู้นามาลงลายมือชื่อรับรองสำเนา ดังกล่าวด้วย หากผู้ถูกคุมความประพฤติหรือญาติของผู้ถูกคุม ความประพฤติไม่ได้นำเอกสารดังกล่าวติดตัวมาในวันนั้นให้แจ้ง ผู้ถูกคุมความประพฤติหรือญาติจัดส่งเอกสารข้างต้นมายัง สำนักงานคุมประพฤติ หรือให้ผู้ถูกคุมความประพฤตินำเอกสาร ติดตัวมาในการรายงานตัวครั้งที่ ๑	* ระบบ IT ส่งคำขอ ตรวจสอบ ประวัติ (CDS) และ แจ้งผลการ ตรวจสอบให้ พนักงานคุม ประพฤติเจ้า สำนวนทราบ	
๓. การบันทึก ถ้อยคำผู้ถูก ค ุ ม ค ว า ม ประพฤติ	พนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดี ต้องดำเนินการสอบถามตาม แบบที่กำหนด และใช้ทักษะการสอบถามตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้รายละเอียดเบื้องต้นมากที่สุด และเพียงพอต่อการ วิเคราะห์ประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยทำการสอบถาม เกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้ ๑) ประวัติครอบครัวและภูมิหลัง ๑.๑) ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ เช่น ชื่อและชื่อสกุลจริง พร้อมทั้งชื่อเล่น หรือชื่ออื่นๆที่ผู้อื่นเรียก สถานที่เกิด อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา และข้อมูลอื่นๆ ที่ เกี่ยวกับ ตัวผู้ถูกคุมความประพฤตินั้น ๑.๒) ข้อมูลเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่อาศัย ควรสอบถามถึง ภูมิลำเนาตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบันว่าพักที่ใด กับใคร นานเพียงใด บ้านเป็นกรรมสิทธิ์ของใคร สาเหตุของการย้ายที่อยู่ สภาพที่อยู่ อาศัย ตลอดจนบ้านดังกล่าวในปัจจุบันยังมีอยู่หรือมีผู้ใดพัก อาศัยอยู่หรือไม่ เป็นต้น โดยสอบถามให้ละเอียดที่สุด เพื่อ ประโยชน์ในการสอดส่องที่อยู่อาศัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ หากเป็นที่อยู่ในต่างจังหวัด ควรสอบถามถึงผู้นำท้องถิ่นว่าเป็น ใคร เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ทั้งควร ถามถึงหมู่บ้านที่พัก เรียกว่าบ้านอะไร ในการสอบถามถึงที่อยู่อาศัยนี้พยายาม สอบถามสถานที่ ซึ่งสามารถติดต่อกับผู้ถูกคุมความประพฤติได้	- แบบบันทึก ข้อมูลผู้ถูกคุม ความ ประพฤติ (ค.ป.๑๑) * ระบบ IT ค้นหา ทะเบียนคดีที่ เจ้าหน้าที่ ธุรการคดี บันทึกไว้ใน ระบบ IT เพื่อ บันทึกข้อมูล เพิ่มเติมให้ ครบถ้วน เช่น ชื่อ-สกุลจริง หมายเลข ประจำตัว ประชาชน ๑๓ หลัก	ข้อพึงระวัง: - ข้อมูลการ เกี่ยวข้องกับยา และสารเสพติด ให้โทษ ข้อมูล ส่วนนี้มี ความสำคัญ มากในการ วิเคราะห์ว่า ผู้ ถูกคุมความ ประพฤติราย นั้นจะสามารถ เลิกเกี่ยวข้องกับ ยาและสาร เสพติดให้โทษ ได้หรือไม่ โดย พนักงานคุม ประพฤติ พยายามถามถึง ชนิดของยาเสพติดให้โทษ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ให้มากที่สุดพร้อมวาดแผนที่บ้านอย่างละเอียด หรือจดหมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อผู้ถูกคุมความประพฤติได้ไว้ด้วย นอกจากนี้ในระหว่างการคุมความประพฤติ ผู้ถูกคุมความประพฤติพักอยู่ที่ใด กับใคร ที่พักดังกล่าวมีสภาพแวดล้อมอย่างไร เป็นแหล่งยาเสพติดหรือแหล่งการพนันหรือไม่ มีปัญหาอาชญากรรมร้ายแรงใดๆ หรือไม่ เหล่านี้เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลวิเคราะห์ผู้ถูกคุมความประพฤติต่อไป ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติดำเนินการที่อยู่นอกกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด หรือมีที่อยู่อาศัยหลายแห่ง พนักงานคุมประพฤติต้องสอบถามและวาดแผนที่บ้านไว้ทุกแห่งด้วย ในกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติดำเนินการที่อยู่นอกกรุงเทพมหานครพนักงานคุมประพฤติอาจสอบถามถึงที่อยู่ของญาติหรือบุคคลที่ติดต่อผู้ถูกคุมความประพฤติได้ไว้ให้ได้มากที่สุด หรือที่ทำงาน พร้อมวาดแผนที่บ้านไว้ด้วย ๑.๓) การวาดแผนที่บ้าน ควรวาดอย่างละเอียดว่า บ้านดังกล่าวอยู่ที่ใด ใกล้เคียงสถานที่ใดบ้าง การเดินทางไปอย่างไร มีรถประจำทางสายใดผ่านเส้นทางดังกล่าวบ้าง บ้านมีลักษณะอย่างไร ทาสีใด มีรั้วหรือไม่ มีลักษณะเด่นกว่าบ้านอื่นอย่างไร บ้านข้างเคียง มีลักษณะใด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสอดส่อง ๑.๔) ข้อมูลด้านครอบครัวและผู้ใกล้ชิด พนักงานคุมประพฤติพยายามสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลทางครอบครัวและผู้ใกล้ชิดเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติรายนั้นให้ได้มากที่สุด อาทิ ผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นบุตรใคร พร้อมรายละเอียดต่างๆ ของบิดามารดา จำนวนพี่น้อง โดยผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นบุตรคนที่เท่าใด พี่น้องเป็นใคร อยู่ที่ไหน ทำงานอะไร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวเป็นอย่างไร มีปัญหาครอบครัวหรือไม่ ฐานะครอบครัวอยู่ในระดับใด บุคคลในครอบครัวมีบุคคลใดติดยาเสพติดให้โทษหรือเล่นการพนัน หรือถูกจับกุมดำเนินคดี หรือมีอาการทางจิตประสาทหรือไม่ เป็นต้น นอกจากนี้มีบุคคลใดในครอบครัวหรือผู้ใกล้ชิดที่จะสามารถกล่าวตักเตือนผู้ถูกคุมความประพฤติหรือช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติได้บ้าง ๑.๕) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการสมรส เพื่อสอบถามดูว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีสถานภาพทางการสมรสเป็นอย่างไร	การศึกษา อาชีพ เป็นต้น - ดูรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวกที่ ๑ หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ควบคุมและสอดส่อง - มาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ ข้อ ๑๐.๓ - แบบบันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติที่ผ่านการสืบเสาะ/สอดส่อง (ค.ป.๑๑/ส) - หนังสือ ยธ. ๐๓๑๗/ว๔ ลงวันที่ ๒๔	ตลอดจนวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทหรือสารระเหยต่างๆ ที่ผู้นั้นเสพ ตั้งแต่ชนิดแรกที่ทดลองจนถึงปัจจุบัน ทั้งวิธีการเสพยาเสพติด ปริมาณการเสพยาเสพติด ระยะเวลาในการเกี่ยวข้อง ความถี่ของการเสพยาเสพติด เพียงใด เคยเข้ารับการรักษาเสพยาเสพติด ณ สถานพยาบาลใดหรือไม่ หากเสพยาเสพติดให้โทษมาจากแหล่งใด เคยถูกจับกุม ดำเนินคดียาเสพติดให้โทษมาก่อนหรือไม่ เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งข้อมูลส่วนนี้สามารถเป็นแนวทางในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติคดียาเสพติดให้โทษ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ยังโสด มีคนรักหรือยัง หรือมีครอบครัวแล้วหรือไม่ โดยสอบถามรายละเอียดของบุคคลที่เกี่ยวข้อง (สามีหรือภรรยา) ว่า เป็นใคร อายุเท่าใด ทำงานอะไร มีภูมิลำเนาที่ใด คบกันมานานเพียงใด อยู่ด้วยกันนานเพียงใด มีบุตรกี่คน บุตรอยู่ในความอุปการะของผู้ใด ใครเป็นผู้รับภาระในบ้าน นิสัยใจคอของคู่สมรสเป็นอย่างไร เคยมีเหตุขัดใจทะเลาะกันบ้างหรือไม่ มีปัญหาครอบครัวหรือไม่และสาเหตุส่วนใหญ่มาจากเรื่องใด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อดูสภาพปัญหาครอบครัวของผู้ถูกคุมความประพฤติ ซึ่งอาจมีผลต่อการกระทำความผิดของผู้ถูกคุมความประพฤติได้ ๑.๖) ข้อมูลด้านการศึกษา สอบถามเพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นมีพื้นฐานการศึกษาเพียงใด เรียนที่ไหน ผลการเรียนเป็นอย่างไร ตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงชั้นสูงสุด หรือกำลังศึกษาอยู่ที่ใดพร้อมรายละเอียดหลังเรียนจบแล้ว เคยได้รับการศึกษาเพิ่มเติมอีกหรือไม่ สาเหตุที่ไม่ศึกษาต่อเพราะเหตุใด นิสัยความประพฤติระหว่างเรียนเป็นอย่างไร เคยสอบตกเรียนซ้ำชั้นหรือไม่ หากเคยสอบตกชั้นใด ระยะเวลาที่เรียนซ้ำชั้น มีเพียงใด นอกจากนี้ในระหว่างเรียนเคยมีพฤติกรรมเกเร หนีเรียน ทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นหรือเคยถูกลงโทษทางวินัยของโรงเรียนหรือไม่ โดยสอบถามให้ละเอียดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาการทางสมอง การปรับตัว และการเรียนรู้ รวมถึงระดับสติปัญญาของผู้ขึ้นด้วย ๑.๗) ข้อมูลด้านการประกอบอาชีพ สอบถามถึงการทำงานของผู้ถูกคุมความประพฤติโดยละเอียดตั้งแต่เริ่มทำงานจนถึงปัจจุบัน (โดยเฉพาะในระยะเวลา ๑ ปี ก่อนกระทำผิดในคดีนี้) ว่าเคยทำงานประเภทใด ที่ไหน ระยะเวลาานานเพียงใด ได้รับเงินเดือนเท่าไร หากเคยเปลี่ยนงานสาเหตุเปลี่ยนงานเพราะเหตุใด รายได้เพียงพอหรือไม่ หากไม่พอใช้จ่ายใช้วิธีการใดในการแก้ปัญหาหรือมีบุคคลใดที่จะให้ความช่วยเหลือได้ ขณะนี้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องการความช่วยเหลือด้านอาชีพหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นถึงความถนัดในด้านการทำงานของผู้ถูกคุมความประพฤติ โอกาสและปัจจัยอื่นๆ ในบางรายลักษณะของอาชีพมีผลต่อการกระทำความผิดของผู้ถูกคุมความประพฤติ ๑.๘) ข้อมูลด้านการรับราชการทหาร เพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นเคยเข้ารับราชการทหารหรือไม่ พร้อมรายละเอียดการรับราชการทหารหากไม่เคยเข้ารับราชการ	มกราคม ๒๕๔๘	ได้ ข้อสังเกต: - การดำเนินการในขั้นตอนรวบรวมข้อมูลนี้ควรดำเนินการให้ได้ - รายละเอียดข้อมูลเพียงพอที่จะทำให้รู้จักผู้ถูกคุมความประพฤติซึ่งจะมีผลต่อคุณภาพในการดำเนินการจำแนก การวิเคราะห์และวางแผนในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ทหารเพราะเหตุใด ๑.๙) ข้อมูลด้านสุขภาพและรูปพรรณ เพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติเคยเจ็บป่วยหรือเข้ารับการรักษาที่ใดบ้างนานเพียงใด ด้วยโรคใด ขณะนี้อาการอยู่ในระดับใด มีโรคประจำตัวหรือไม่ เป็นต้น ส่วนในด้านภาวะแห่งจิตนั้นเพื่อดูว่าผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นมีสภาพผิดปกติทางจิตหรือไม่ เช่น มีอาการทางจิตและประสาท อาการประสาทหลอน หูแว่ว เป็นต้น เคยได้รับการรักษาจากโรงพยาบาลจิตเวชมาก่อนหรือไม่ หากเคยรักษาให้สอบถามรายละเอียดไว้ นอกจากนี้ อาจสอบถามว่าผู้นั้นเคยมีประวัติการคลอดที่ผิดปกติหรือไม่ เคยตกจากที่สูงจนสมองได้รับความกระทบกระเทือนหรือไม่ เป็นต้น ประวัติต่างๆ เหล่านี้ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ว่าหากผู้นั้นมีความผิดปกติ เป็นเพราะเหตุใด มีโรคประจำตัวหรือไม่ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขฟื้นฟู ผู้ถูกคุมความประพฤติต่อไป ๒) ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการกระทำผิด เพื่อให้ทราบว่าผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นเคยมีประวัติการกระทำความผิดมาก่อนหรือไม่เพียงใด เคยผ่านขั้นตอนการคุมความประพฤติก่อนหรือไม่ เคยผ่านขั้นตอนการสืบเสาะมาก่อนหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อดูว่าผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นกระทำความผิดติดนิสัยหรือไม่ และมีแนวโน้มที่จะแก้ไขฟื้นฟูได้มากน้อยเพียงใด		
๔ . ก า ร พิจารณาเก็บ ปัสสาวะของ ผู้ถูกคุมความ ประพฤติ	พนักงานคุมประพฤติ ต้องพิจารณาจัดเก็บปัสสาวะผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อส่งตรวจหาสารเสพติดจากเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้ ๑) คติยาเสพติดให้โทษทุกคดี ๒) คติอื่นที่ศาลมีเงื่อนไขห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกคดี ๓) คติอื่นที่มีพฤติการณ์น่าสงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ		ข้อพึงระวัง: - การดำเนินการพิจารณาเก็บปัสสาวะของผู้ถูกคุมความประพฤติให้ใช้การสอบถามและบันทึกการยอมรับว่ายังคงเสพยาเสพติดเป็นหลัก หากรายใดมีพฤติการณ์น่าสงสัยและไม่

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
			ยอมรับว่าเสพให้ใช้วิธีการจัดเก็บปัสสาวะเพื่อการตรวจเบื้องต้น และการตรวจยืนยันผลตามที่เห็นสมควรซึ่งให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขตามประกาศกระทรวงยุติธรรมเรื่อง การตรวจสอบหรือทดสอบเกี่ยวกับยาเสพติด ที่ออกตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙
๕. การใช้ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์ อื่นใดในการ ติดตามตัว บุคคลตาม เงื่อนไขศาล	พนักงานคุมประพฤติ ต้องเข้าใจเงื่อนไขการสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวบุคคลตามเงื่อนไขศาล และต้องเข้าใจทัศนคติของผู้ถูกคุมความประพฤติที่มองว่าการใช้เครื่องมือติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์เป็นการลงโทษแบบหนึ่ง ซึ่งเขารู้สึกยินดีที่ต้องติดเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แทนการลงโทษจำคุก อีกทั้งคิดว่า การติดเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นการได้รับโอกาสในการพิสูจน์ตนเองและแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดในอดีต โดยบุคคลในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดต่างมีความเข้าใจในเงื่อนไขการติดเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้กระทำผิดเชื่อว่าการติดเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้พวกเขาระมัดระวังพฤติกรรมตนเองมากขึ้น อยากเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น อีกทั้งยังได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เมื่อมีปัญหา/เหตุ	- บันทึก ข้อมูล ใน ระบบการ ควบคุมตัว ด้วยเครื่องมือ อิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ให้ ปฏิบัติตาม กฎกระทรวง ยุติธรรมว่า ด้วย หลักเกณฑ์	ศาลอาจ กำหนดเงื่อนไข ตาม พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติม ประมวล กฎหมาย (ฉบับ ที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๕๖ (๖) ห้าม ออกนอก สถานที่อยู่

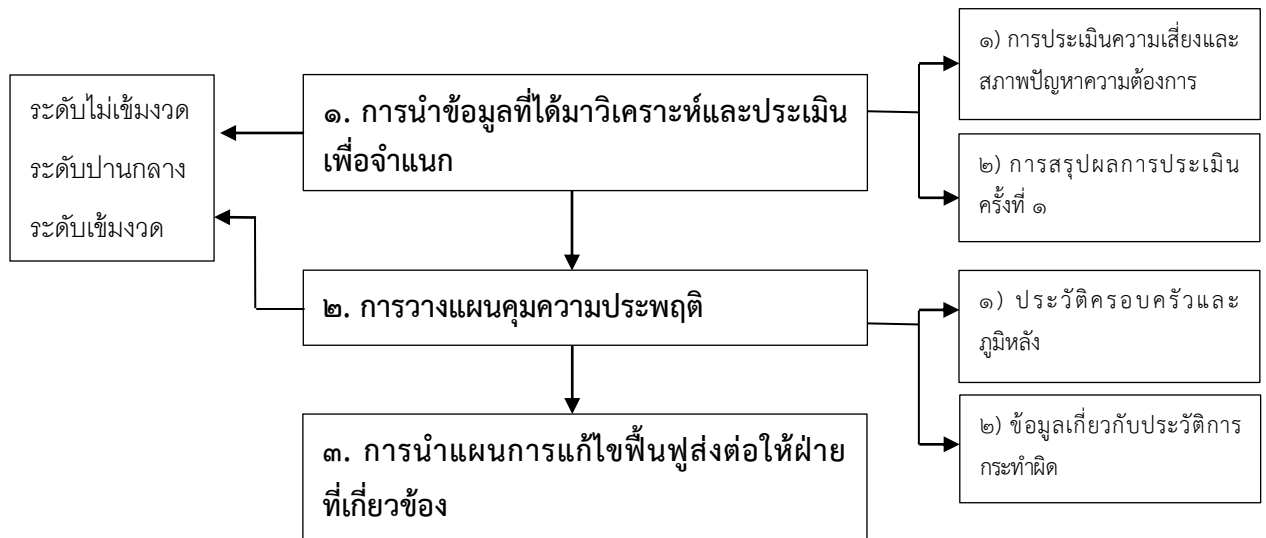
ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ลูกเดิน หรือเจ้าหน้าที่คอยรับฟังปัญหาและตอบข้อซักถามด้วยความเต็มใจ ในขณะเดียวกัน การติดเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณจับตามองจากบุคคลรอบข้างและใช้ชีวิตหรือทำงานไม่ได้เต็มที่ดังแต่ก่อน ซึ่งพนักงานคุมประพฤติต้องให้ความสำคัญในการชี้แจงเงื่อนไขข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แก่ผู้ถูกคุมความประพฤติเพราะการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แม้จะมีความยุ่งยากมากขึ้นแต่เป็นการกระตุ้นทำให้เกิดการปฏิบัติตามเงื่อนไขและเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมและสอดส่อง	และวิธีการ การใช้ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์หรือ อุปกรณ์อื่นใด ในการ ติดตามตัว บุคคลตาม เงื่อนไขที่ศาล สั่ง ที่ออก ตาม พระราชบัญญัติ คุม ประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙	อาศัยหรือห้าม เข้าในสถานที่ใด ในระหว่างเวลา ที่ศาลกำหนด ทั้งนี้จะใช้ อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์อื่น ใดที่สามารถใช้ ตรวจสอบหรือ จำกัดการ เดินทางด้วยก็ได้
๖. การ ยอมรับ เงื่อนไขและ พร้อมปฏิบัติ	<u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ได้อธิบายและชี้แจงเงื่อนไขในการปฏิบัติแล้วผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจและพร้อมปฏิบัติตามเงื่อนไข	การลง ลายมือใน เอกสารที่ได้มี การบันทึก และชี้แจง เงื่อนไขเพื่อ แสดงการ ยอมรับ	*กรณีไม่ ยอมรับคำ พิพากษา เพิ่มเติม รายละเอียด การชี้แจงและ การเขียนคำ อุทธรณ์

ขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน

ขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนจะนำข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้ถูกคุมความประพฤติ ตลอดจนสภาพความผิดและพฤติการณ์แห่งคดีมาวิเคราะห์และประเมินและวางแผนแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติโดยการจำแนกผู้กระทำผิด

โดยขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ ปรากฏตามแผนผังที่ ๔ และรายละเอียดดังตารางที่ ๗

แผนผังที่ ๔ ขั้นตอนการวิเคราะห์และวางแผน

ตารางที่ ๗ ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการวิเคราะห์และวางแผน

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
๑. การนำ ข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ และ ประเมิน เพื่อ จำแนก	พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงและสภาพปัญหาความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติ ๒ ขั้นตอนต่อไปนี้ ๑) การประเมินความเสี่ยงและสภาพปัญหาความต้องการ พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน พิจารณาเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ เกณฑ์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ (Risk) ๑.๑ การกระทำผิดกฎหมายแต่ไม่ถูกดำเนินคดีหรือถูกดำเนินคดีแต่ไม่มีโทษจำคุก ๑.๒ ประวัติการกระทำผิดที่ศาลพิพากษาจำคุก/รอการลงโทษจำคุก ๑.๓ การผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ๑.๔ ประวัติการก่อเหตุรุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าว หรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดความสำนึก/ความรับผิดชอบ ๑.๕ การคบค้าสมาคมกับนักเลงอันธพาล/กลุ่มอาชญากร/ผู้ค้าหรือผู้เสพยาเสพติด ๑.๖ ปัจจัยอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ ๑.๗ พิจารณาข้อเท็จจริงอื่นๆ ประกอบการประเมินความเสี่ยง เช่น ความสำนึกผิดในคดีนี้การบรรเทาผลร้ายในคดีนี้ ความรุนแรงของพฤติการณ์คดีนี้ การมีคดีอื่นอยู่ในระหว่างการดำเนินคดี หรือ ข้อเท็จจริงอื่น ๆ เป็นต้น ส่วนที่ ๒ เกณฑ์สภาพปัญหาและความต้องการ (Need) ๒.๑ ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย/สภาพแวดล้อม ๒.๒ ปัญหาเกี่ยวกับผู้อุปการะ/ผู้ดูแล ๒.๓ ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย ๒.๔ ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา/อาชีพ ๒.๕ ปัญหาทางการเงิน ๒.๖ การมีโรคประจำตัวร้ายแรง ๒.๗ การมีอาการผิดปกติทางจิต/บุคลิกภาพ/พฤติกรรม ๒.๘ ปัญหาการดื่มสุรา ๒.๙ ปัญหาการใช้ยาหรือสารเสพติด ๒.๑๐ ปัญหาอื่นๆ ๒) การสรุปผลการประเมินครั้งที่ ๑ พนักงานคุมประพฤติ นำผลจากการประเมินตามข้อ ๑. การประเมินความเสี่ยงและสภาพปัญหาความต้องการ มาสรุปว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติมีความเสี่ยง	- แบบ บ ประเมินผู้ถูก คุม ความ ประ พฤติ (ค . ป . ๔ ข) ส่วนที่ ๓ - คู่มือจำแนก ผู้กระทำผิด ใน งาน คุม ประ พฤติ (เอก ส าร ห ม า ย เลข ๙/๒๕๔๙) - มาตรฐาน แห่งชาติว่า ด้ ว ย ก าร ป ฏิ บั ติ ง าน ของกรมคุม ประพฤติ ข้อ ๑๐.๗ ๑๐.๘ และ ๑๐.๙ - ระบบ IT บันทึกข้อมูล การประเมิน และแผนการ คุม ค ว าม ประพฤติไว้ ในระบบ IT - หนังสือ ยธ. ๐ ๓ ๑ ๗ / ว	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	อยู่ในระดับใด (ไม่มีความเสี่ยง/ต่ำ/ปานกลาง/สูง) และระดับของการควบคุมและ สอดคล้อง (ไม่เข้มงวด/ปานกลาง/เข้มงวด) การสรุประดับของความเสี่ยง พนักงานคุมประพฤติ พิจารณาจากจำนวนข้อความเสี่ยงที่ผู้ถูกคุมความ ประพฤตินี้มีลักษณะตามความเสี่ยงนั้น ประกอบกับการพิจารณาข้อเท็จจริงอื่นๆ ประกอบด้วย การสรุประดับของการควบคุมและสอดคล้อง พนักงานคุมประพฤติ พิจารณาจากระดับของความเสี่ยงที่ประเมินได้ ดังนี้ ๑. กรณีที่ตอบในข้อ ๑ - ๖ (เกณฑ์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ ซ้ำ (Risk)) ว่า <u>“ไม่มี” ทั้งหมด</u> ถือว่าผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวถูกจัดอยู่ใน ระดับ <u>ไม่มีความเสี่ยง</u> หรือ <u>ไม่มีแนวโน้มที่จะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ</u> และระดับ ของการควบคุมและสอดคล้อง <u>ไม่เข้มงวด</u> ๒. กรณีที่ตอบข้อ ๑ - ๖ เกณฑ์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ (Risk)) ว่า <u>“มี” ๑ - ๒ ข้อ (ไม่มีข้อใดเป็นการผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ)</u> ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอื่นๆ ประกอบด้วย ซึ่งอาจจัดให้อยู่ในระดับ <u>“ต่ำ”</u> หรือ <u>“ปานกลาง”</u> ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเหล่านั้นว่าเป็นทางบวกหรือทางลบ หากข้อเท็จจริงอื่นๆ เป็นไปในทางบวก ถือว่าผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าว ถูกจัดอยู่ในระดับความเสี่ยงระดับต่ำ หรือมีแนวโน้มที่จะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ได้น้อย และระดับของการควบคุมและสอดคล้อง<u>ไม่เข้มงวด</u> หากข้อเท็จจริงอื่น ๆ เป็นไปในทางลบ ถือว่าผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าว ถูกจัดอยู่ในระดับความเสี่ยงระดับปานกลาง หรือมีแนวโน้มที่จะหวนกลับไปกระทำ ผิดซ้ำได้ปานกลาง และระดับของการควบคุมและสอดคล้อง<u>ปานกลาง</u> ๓. กรณีที่ตอบข้อ ๑ - ๖ เกณฑ์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ (Risk)) ว่า <u>“มี” ๒ ข้อ (มีข้อใดข้อหนึ่งเป็นการผิดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ)</u> ไม่ว่าจะมีข้อเท็จจริงอื่นๆ ในทางบวกหรือลบ ถือว่าผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวถูก จัดอยู่ในระดับความเสี่ยงระดับสูง หรือมีแนวโน้มที่จะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำได้ มาก และระดับของการควบคุมและสอดคล้อง<u>เข้มงวด</u> ๔. กรณีที่ตอบในข้อ ๑-๖ เกณฑ์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ (Risk)) ว่า <u>“มี” ตั้งแต่ ๓ ข้อขึ้นไป</u> ถือว่าผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวถูกจัดอยู่ ในระดับความเสี่ยงระดับสูง หรือมีแนวโน้มที่จะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำได้มาก และระดับของการควบคุมและสอดคล้อง<u>เข้มงวด</u>	๓๐๓ ลงวันที่ ๑ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘	
๒. การ วางแผน คุมความ ประพฤติ	พนักงานคุมประพฤติ สามารถวางแผนการคุมความประพฤติเมื่อกำหนดระดับการ ควบคุมและสอดคล้อง ดังนี้ ๑) กำหนดแผนตามระดับการควบคุมและสอดคล้อง ๑.๑) กรณีกลุ่มไม่เข้มงวด	- แ บ บ ประเมินผู้ถูก ค ู ม ค ว า ม ป ร ะ พ ร ะ (ค . ป . ๔ ข)	ข้อสังเกต - พนักงาน คุมความ ประพฤติ ชี้แจงทำ เข้าใจ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	พนักงานคุมประพฤติ ดำเนินการวางแผนการควบคุมและสอดส่องต่อ กลุ่มไม่เข้มงวด ดังนี้ (๑) รับรายงานตัวแบบกลุ่มหรือให้เข้าร่วมกิจกรรมของสำนักงานแทนการรายงานตัว (๒) ส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติออกสอดส่อง ๑ ครั้ง ภายในระยะเวลาการคุมความประพฤติ ยกเว้นในกรณีที่ไม่สามารถจัดส่งให้อาสาสมัครคุมประพฤติดูแลได้ พนักงานคุมประพฤติต้องออกสอดส่อง ๑ ครั้ง (๓) ตรวจปัสสาวะเฉพาะกรณีที่ศาลกำหนดเงื่อนไขห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสุ่มตรวจเมื่อมารายงานตัวหรือหากเห็นว่ามีความเสี่ยงสูง และแม้ศาลจะไม่กำหนดเงื่อนไขห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้ แต่หากเห็นว่ามีความเสี่ยงสูง ก็สามารถตรวจสารเสพติดในปัสสาวะได้ ๑.๒) กรณีกลุ่มปานกลาง พนักงานคุมประพฤติ ดำเนินการวางแผนการควบคุมและสอดส่องต่อ กลุ่มปานกลาง ดังนี้ (๑) รับรายงานตัวแบบรายบุคคลในครั้งแรก เพื่อพนักงานคุมประพฤติจะได้สอบถามและสังเกตได้อย่างใกล้ชิดว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติกรรมอย่างไร ครั้งต่อไปอาจใช้วิธีการรับรายงานตัวเป็นรายบุคคลหรือแบบกลุ่มก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและการพิจารณาของพนักงานคุมประพฤตินั้นจำเป็นต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดหรือไม่ (การใช้วิธีรับรายงานตัวแบบกลุ่มหากพบปัญหาหรือมีพฤติกรรมผิดสังเกตควรให้พบเจ้าของคดีทันที) (๒) พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติออกสอดส่อง ทุก ๓-๖ เดือน (๓) กรณีที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ตรวจปัสสาวะทุกครั้งที่มารายงานตัว ๓) กรณีกลุ่มเข้มงวด พนักงานคุมประพฤติ ดำเนินการวางแผนการควบคุมและสอดส่องต่อ กลุ่มเข้มงวด ให้วางแผนการควบคุมและสอดส่อง ดังนี้ (๑) รับรายงานตัวแบบรายบุคคล ตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด (ถ้าพนักงานคุมประพฤติเห็นว่าเงื่อนไขกำหนดไว้น้อยไป อาจนำรายงานตัวพิเศษด้วยความสมัครใจหรือยินยอมของผู้ถูกคุมความประพฤติหรือรายงานศาลขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคุมความประพฤติ โดยเพิ่มจำนวนครั้งในการรายงานตัว ส่วนคดียาเสพติดให้โทษศาลไม่ได้กำหนดเงื่อนไขการห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ขอเพิ่มเงื่อนไขในข้อนี้ด้วย) (๒) ออกสอดส่อง ทุก ๑ - ๒ เดือน หรือมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และในกรณีที่เป็นการออกสอดส่องโดยอาสาสมัครคุมประพฤติควรส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติที่มีประสบการณ์ช่วยสอดส่องดูแล โดยพนักงานคุมประพฤติต้องออกไป	ส่วนที่ ๓ - คู่มือการจำแนกผู้กระทำผิดในงานคุมประพฤติ (เอกสารหมายเลข ๙/๒๕๔๙) - บันทึกข้อมูลการประเมินและแผนการควบคุมความประพฤติไว้ใน IT - การดำเนินการควรคำนึงถึงมาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ ข้อ ๑๐.๗ ข้อ ๑๐.๘ ข้อ ๑๐.๙ - คู่มือรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่หนังสือที่ ยธ	คุม ค ประ พ รับทราบดำเนินการ พนักงานคุมประพฤติ ถูกคุมความประพฤติ ปฏิบัติรวมทั้ง อธิบา โปรแกรมวิธีการฟื้นฟูตัว จำเป็นสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติควรให้ผู้มีความปร มีส่วนร่วมในการกำหนดแผน - พระราช คุมประ พ.ศ. ๒ มาตรา กำหนด รายละเอียดการปฏิบัติ เงื่อนไขได้ตกลง ถูกคุมความ ประ พ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมาย
	สวดสวดเองอย่างน้อย ๑ ครั้ง ก่อนครั้งหนึ่งของระยะเวลาการคุมความประพฤติ (๓) ติดต่อกับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตลอดจนหน่วยงานในพื้นที่เพื่อช่วยกันควบคุมดูแล (๔) ตรวจปัสสาวะ ทุก ๑๕ วัน หรือในระยะเวลาที่เห็นสมควร กรณีที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในการออกสวดสวด พนักงานคุมประพฤติสามารถใช้ดุลพินิจปรับระยะเวลาในการออกสวดสวดตามที่สำนักงานฯ เห็นสมควร โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพของงานเป็นสำคัญ ๒) กำหนดแผนการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความต้องการ พนักงานคุมประพฤติ นำปัญหา/ความต้องการที่กำหนดในแบบประเมินส่วนที่ ๒) การสรุปผลการประเมินครั้งที่ ๑ มาจัดลำดับความสำคัญก่อน-หลัง ตามความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อวางแผนการช่วยเหลือให้สอดคล้องกับปัญหา จากนั้น ทำการกำหนดแผนการดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือการให้ความช่วยเหลือพิจารณาจาก (๑) กิจกรรม/โครงการที่กรมกำหนดไว้ หรือที่สำนักงานคิดริเริ่มหรือพัฒนาขึ้นใหม่ (จัดเอง) (๒) องค์กรในชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีบริการด้านต่างๆ ที่ตรงกับปัญหา/ความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติ (ส่งต่อ) และให้มีการติดตามรายงานผลด้วย	๐ ๓ ๑ ๗ / ว ๓ ๐ ๓ ลง วันที่ ๑ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ - ลงระบบ IT เรื่องแผนการ จำแนกและ แผนการคุม ควา ม ประพฤติและ การ แก้ไข ฟื้นฟู	ประโย การคุม ประพฤ มาตรา ๒

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
		-มติ ครม. ลง วัน ที่ ๑๒ ม ก ร า ค ม ๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการ บูรณาการ การแก้ไข พื้นที่ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ และ สงเคราะห์ ผู้กระทำผิด ในชุมชน - ระเบียบ ก ร ม คุ ม ประพจน์ ว่า ด้ ว ย หลักเกณฑ์ วิธีการและ เงื่อนไข เกี่ยว กับ แผนการคุม ค ว า ม ประพจน์และ แผน ก า ร	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
		แก้ไขฟื้นฟูซึ่ง อ อ ก ต าม พ ร บ . ค ุ ม ป ร ะ พ ฤ ตี ๒๕๕๙	
๓. การ นำ แผนการ แก้ไข ฟื้นฟูส่ง ต่อให้ ฝ่ายที่ เกี่ยวข้อง	พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน นำแผนการแก้ไขฟื้นฟูส่งต่อฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้ ๑) ประสานข้อมูลการวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยอาจเลือกปฏิบัติตามแนวทางใดแนวทางหนึ่งต่อไปนี้ ตามที่สำนักงานคุมประพฤติเห็นว่าสะดวกและเหมาะสม ๒) นำข้อมูลเลขทะเบียนและกิจกรรมที่ต้องการจัดให้แก่ผู้ถูกคุมความประพฤติไปบันทึกลงในทะเบียนกลางกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟู และ/หรือ ทะเบียนกลางการทำงานบริการสังคม ที่สำนักงานคุมประพฤติกำหนดรูปแบบขึ้นใช้ตามความเหมาะสมไว้แล้ว ๓) สำเนาแผนการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความต้องการที่ได้จากการจำแนก (แบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ (ค.ป. ๔ ข) ส่วนที่ ๓ ข้อ ๓.๒) ส่งให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูและดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและบันทึกผลการดำเนินการส่งกลับมายังพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว อนึ่งการประสานข้อมูลกับกลุ่มงานกิจกรรมชุมชนตามแนวทางข้างต้น สามารถยกเลิกได้เมื่อระบบ IT สามารถประมวลและจัดทำฐานข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติที่แยกตามการกำหนดแผนการจัดกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูให้กลุ่มงานกิจกรรมชุมชนนำไปใช้ในการดำเนินการในส่วนที่รับผิดชอบได้แล้ว	- ม ตี คณะรัฐมนตรี ลงวันที่ ๑๒ ม ก ร าค ม ๒๕๕๙ เรื่อง มาตรการ บูรณาการ การแก้ไข ฟื้นฟูติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ และ สงเคราะห์ ผู้กระทำผิด ในชุมชน - ลงระบบ IT ในแผนการ คุมค ความ ประ พ ฤ ตี รวมทั้งการ ข้า ร ่ว ม กิจกรรมแต่ ละ ครั้ง ให้ แล้ว เสร็จ ในทันที	หมายเหตุ โครงสร้าง สำนักงาน ประพฤ ติ เรื่องการ การการ เชิงพื้น การแก้ไข ดูแลช่วย ผู้กระทำ ชุมชน ก ประพฤ จะมีท รับผิดชอบ การค สำนวนแ ต่อผู้กระ ให้ แก่ เครือข่าย ยุติธรรม ดูแลช่วย ต่อไป

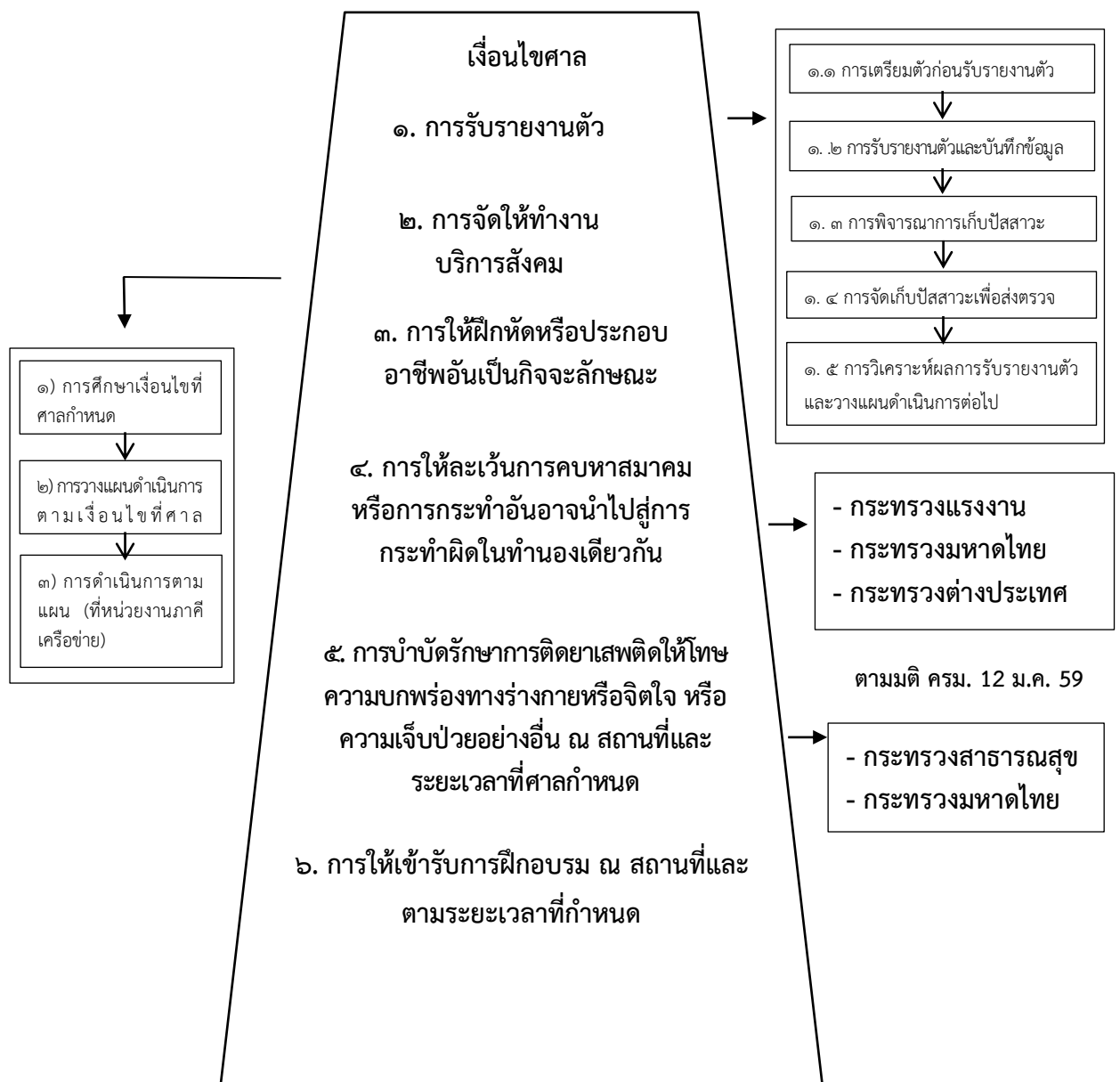
ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมาย

๔. การดำเนินการควบคุมและสอดส่องตามแผน

ขั้นตอนที่ ๔ การดำเนินการควบคุมและสอดส่องตามแผน เป็นขั้นตอนการดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติ เพื่อควบคุมดูแลและช่วยเหลือให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติและได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลับตนเป็นพลเมืองดี และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก ทั้งนี้จะเป็นไปตามแผนการคุมความประพฤติที่กำหนดไว้

โดยขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ ปรากฏตามแผนผังที่ ๕ และรายละเอียดดังตารางที่ ๘

แผนผังที่ ๕ ขั้นตอนการดำเนินการควบคุมและสอดส่องตามแผน

๗. การห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยหรือห้ามเข้าใน
สถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด

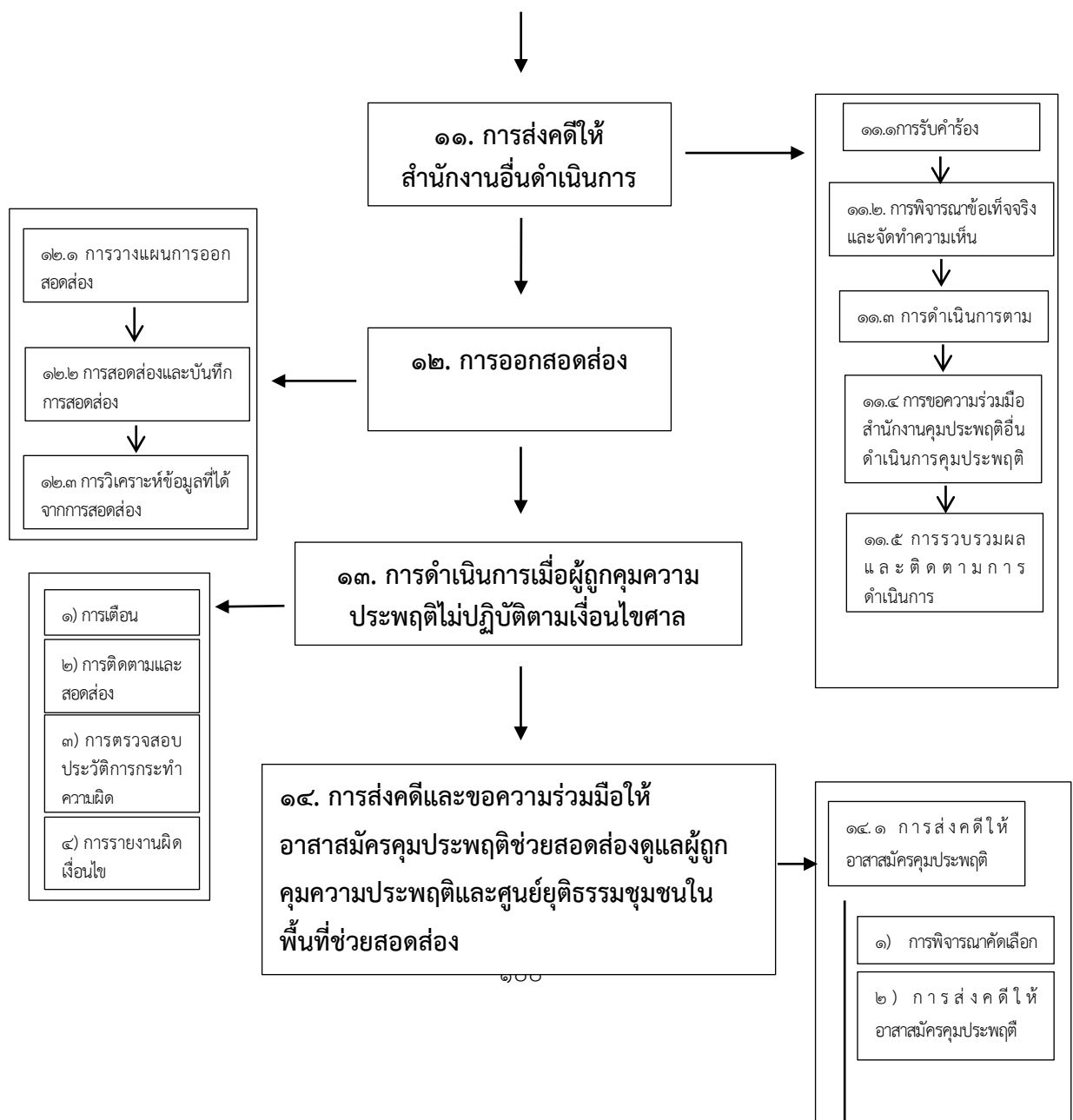
๘. การให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความ
เสียหายโดยวิธีอื่น

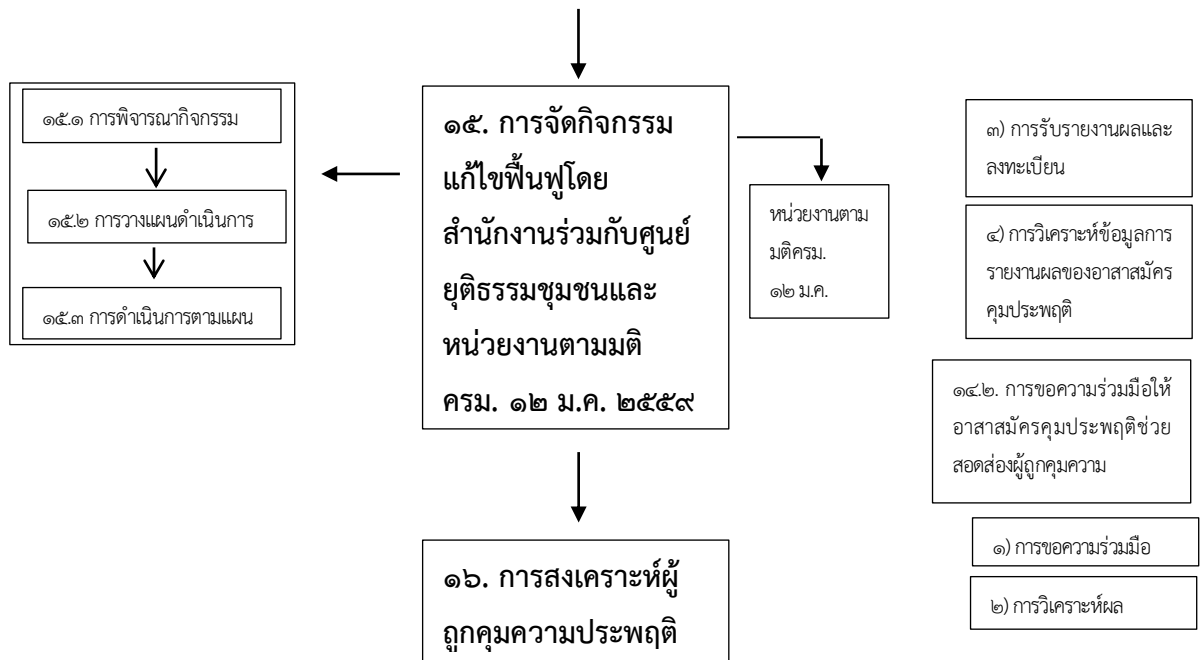
๙. การให้แก่ไข้ฟันฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่
ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม

๑๐. การให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาล

เห็นแก่สมควร

ต่อ

ตารางที่ ๘ ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการควบคุมและสอดส่องตามแผน

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
๑. การรับรายงานตัว	๑.๑ การเตรียมตัวก่อนรับรายงานตัว พนักงานคุมประพฤติ ดำเนินการดังนี้ ๑) จัดเตรียมสำนวนผู้ถูกคุมความประพฤติที่จะมารายงานตัวไว้ล่วงหน้า ๒) ศึกษาข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติเตรียมประเด็นที่จะสอบถาม ๓) ในกรณีรับรายงานตัวแบบกลุ่มดำเนินการเพิ่มเติม คือ ๓.๑) จัดเตรียมสถานที่ให้เป็นสัดส่วน มีขนาดพอเหมาะ กับจำนวนผู้ถูกคุมความประพฤติไม่แออัดเกินไป ๓.๒) ชักซ้อมการรับรายงานตัวแบบกลุ่มกับพนักงานคุมประพฤติผู้ร่วมดำเนินการ ๓.๓) ประสานงานรับรายงานตัวต่ออาสาสมัครคุมประพฤติ	- ระบบ IT ตรวจสอบข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติที่ครบกำหนด - มาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ ข้อ ๑๐.๑๐	ข้อสังเกต: - การติดตามและประเมินผล ข้อ ๒ และหากพบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำ พนักงานคุมประพฤติต้องให้คำแนะนำตักเตือนผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ - ในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติมีผู้ถูกคุมความประพฤติหลายคนรอรายงานตัว ให้คัดแยกผู้ถูกคุมความประพฤติกลุ่มความเสี่ยงต่ำและไม่มีปัญหาต้องการความช่วยเหลือสงเคราะห์ หรือการแก้ไขฟื้นฟูเป็นพิเศษให้พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานคุมประพฤติและไม่มีภารกิจอื่นเร่งด่วน ช่วยรับรายงานตัวแทนได้ - ในกรณีที่จัดการรับรายงานตัวแบบกลุ่ม โดยจัดให้มีกิจกรรมการทำงานบริการสังคมด้วยนั้น ควรเผื่อระยะเวลาการรับรายงานตัวก่อนหรือหลังการทำงานบริการสังคม และควรสอดคล้องกับระดับการควบคุมและสอดส่องจากการจำแนก

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
			- ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติโทรศัพท์แจ้งเหตุขัดข้องไม่สามารถไปรายงานตัวได้ ให้บันทึกไว้เป็นหลักฐานเก็บในสำนวน
	๑.๒ การรับรายงานตัวรายบุคคลและบันทึกข้อมูล <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ทำการรับรายงานตัวและบันทึกข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้ ๑) ทักทายด้วยเรื่องต่างๆ ไปเพื่อให้เกิดความผ่อนคลายและเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพ ๒) <u>สอบถาม</u>ผู้ถูกคุมความประพฤติเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ครอบครัว การศึกษา และการประกอบอาชีพ ความประพฤติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการกระทำ ความผิด โดยเน้นถามถึงความเปลี่ยนแปลงหลังจากการพบกันในครั้งก่อน ซึ่งอาจจะเป็นช่วงของการบันทึกถ้อยคำเบื้องต้น (ค.ป. ๑๑) หรือการรับรายงานตัวครั้งที่แล้ว หากมีความเปลี่ยนแปลงในเรื่องใดต้องบันทึกโดยละเอียด เช่น - หากเปลี่ยนแปลงที่อยู่ต้องบันทึกสภาพบ้าน สภาพแวดล้อม และวาดแผนที่บ้านด้วย - สภาพความสัมพันธ์ในครอบครัว - ผลการศึกษา - ปัญหาในที่ทำงาน - ความประพฤติและการใช้เวลาว่างระหว่างถูกคุมความประพฤติ หลังจากการรับรายงานตัวทุกครั้ง พนักงานคุมประพฤติต้องให้ผู้ถูกคุมความประพฤติลงลายมือชื่อในบันทึกการรับรายงานตัว (ค.ป. ๑๒ ก) ทุกครั้ง ๓) <u>ดำเนินการปรับแผนการคุมความ</u>	- แบบบันทึกการรับรายงานตัวรายบุคคล (ค.ป. ๑๒ก) * ระบบ IT บันทึกการรายงานตัวลงในระบบ IT	ข้อสังเกต: - การติดตามและประเมินผล ข้อ ๒ และหากพบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำ พนักงานคุมประพฤติต้องให้คำแนะนำตักเตือนผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ประพจน์ตามขั้นตอน หากผู้ถูกคุมความประพจน์มีปัญหาควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟู ๔) กำชับให้ผู้ถูกคุมความประพจน์ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด		
	๑.๓ การพิจารณาเก็บปัสสาวะ	- คู่มือปฏิบัติตามประกาศกระทรวงยุติธรรมเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ การตรวจหรือทดสอบเกี่ยวกับยาเสพติด ออกตามพรบ. คุมประพจน์ ๒๕๕๙ - ระบบ IT บันทึกข้อมูลผลการตรวจปัสสาวะลงในระบบ IT	
	๑.๔ การจัดเก็บปัสสาวะเพื่อส่งตรวจ		
	๑.๕ การวิเคราะห์ผลการรับรายงานตัวและวางแผนการดำเนินการต่อไป <u>พนักงานคุมประพจน์</u> ดำเนินการวิเคราะห์ผลการรับรายงานตัวและวางแผนการดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ๑) วิเคราะห์ผลการรับรายงานตัวครั้งนี้โดยประเมินว่าผู้ถูกคุมความประพจน์มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความก้าวหน้าหรือมีการพัฒนาหรือไม่ หรือมีแนวโน้มที่กลับไปกระทำความผิดอีก และพนักงานคุมประพจน์ได้ดำเนินการอะไรไปแล้วบ้าง เช่น แนะนำให้ปฏิบัติตัวดีขึ้นในด้านใดกับใคร หรือส่งเข้ากระบวนการแก้ไขฟื้นฟูในกิจกรรมใด ให้บันทึกการแนะนำนั้น ๆ ไว้ในแบบ ค.ป. ๑๒ก และควรวางแผนว่าในการรับรายงานตัวครั้งต่อไปควรสอบถามประเด็นใดเป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้ให้ ดำเนินการทันทีหรืออย่างช้าไม่เกิน ๗ วัน หลังจากที่ได้รับ		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	รายงานตัวเสร็จเรียบร้อยแล้ว ๒) <u>นัดผู้ถูกคุมความประพฤติมาเก็บ</u> <u>ปัสสาวะเพิ่มเติมอีกครั้ง</u> ตามความสมัคร ใจหรือยินยอมของผู้ถูกคุมความประพฤติ หากปรากฏว่าพบสารเสพติดให้โทษใน ปัสสาวะของ ผู้ถูกคุมความประพฤติหรือ รับว่าเสพยาเสพติด		
	๑.๖ การรับรายงานตัวแบบกลุ่ม พนักงานคุมประพฤตินัดหมายให้ผู้ถูกคุม ความประพฤติเข้าร่วมกิจกรรมและถือ เป็นการรับรายงานตัวแบบกลุ่ม	- เอกสารหลักฐาน การรับรายงานตัว แบบกลุ่ม/อาจจัด ร่วมกับกิจกรรม บริการสังคมแบบ กลุ่ม	ในขั้นตอนนี้ มี อ.ส.ค. และ เครือข่ายยุติธรรมชุมชนและ หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง มาร่วมดำเนินการ
๒. การจัดให้ ทำงานบริการ สังคม	๒.๑ การศึกษาเงื่อนไขที่ศาลกำหนด <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ศึกษาว่าศาล กำหนดเรื่องต่อไปนี้หรือไม่ ๑) ประเภทของงานและสถานที่ในการ ทำงานบริการสังคม ๒) ชั่วโมงการทำงาน และระยะเวลา เริ่มต้น - สิ้นสุด	- คู่มืองานกิจกรรม ชุมชน (เอกสาร หมายเลข ๗/๒๕๕๐)	
	๒.๒ การวางแผนดำเนินการตาม เงื่อนไขที่ศาลกำหนด <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ควรดำเนินการ วางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ ปฏิบัติตามเงื่อนไข นับแต่การประเมิน เพื่อจำแนกครั้งที่ ๑ ตามขั้นตอน ที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน โดยวางแผน ให้ทำงานบริการสังคมมีวิธีดำเนินการ ดังนี้ ๑) กำหนดระยะเวลาให้ผู้ถูกคุมความ ประพฤติทำงานบริการสังคมเป็นราย ชั่วโมงต้องคำนึงถึง ความหนักเบาของ น้ำหนักแห่งคดี และโทษที่ศาลกำหนด ด้วย โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้ ๑.๑) หากศาลกำหนดประเภทงาน สถานที่ ตลอดจนจำนวนชั่วโมงไว้แล้ว ให้พิจารณาจัดกิจกรรมให้ผู้ถูกคุมความ	- คู่มือการปฏิบัติงาน การทำงานบริการ สังคมสำหรับ พนักงานคุมประพฤติ - เอกสารการทำงาน บริการสังคมที่ส่งไป จากสำนักงานและ เอกสารส่งกลับจาก หน่วยงานที่ตกลง เป็นภาคีเครือข่าย การทำงานบริการ สังคม	ข้อสังเกต: - ระยะเวลาขั้นสูงจะต้องไม่ เกินกว่าระยะเวลาคุมความ ประพฤติ เพราะเป็นส่วนหนึ่ง ของเงื่อนไขการคุมความ ประพฤติที่จะต้องสามารถ ควบคุมดูแลได้ - ควรกำหนดระยะเวลา สิ้นสุด มิฉะนั้นผู้ถูกคุมความ ประพฤติอาจผิดผ่อนการ ทำงานเรื่อยไป ควรกำหนดให้ทำงานอย่าง ต่อเนื่องสม่ำเสมอเท่าที่จะทำ ได้ เพื่อสร้างนิสัยและวินัยใน การทำงาน

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ประพฤติทำตามที่ศาลกำหนด ๑.๒) หากศาลไม่ได้กำหนดรายละเอียด เช่น สั่งว่า“ให้ทำงานบริการสังคม ตามที่พนักงานคุมประพฤติและจำเลยเห็นสมควร” ให้กำหนดสถานที่ โดยตกลงกับผู้ถูกคุมความประพฤติ ถึงความสะดวกและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ส่วนจำนวนชั่วโมงให้ใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ (๑) <u>คดีที่คุมความประพฤติไม่เกิน ๑ ปี</u> กำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคม ระหว่าง ๑๒ -๔๘ ชั่วโมง (๒) <u>คดีที่คุมความประพฤติไม่เกิน ๒ ปี</u> กำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคม ระหว่าง ๒๔ -๙๖ ชั่วโมง (๓) <u>คดีที่คุมความประพฤติตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป</u> กำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมอย่างน้อย ไม่ต่ำกว่า ๓๖ ชั่วโมง ขึ้นสูงไม่เกิน ๒๐๐ ชั่วโมง ๒) วางแผนให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำงานบริการสังคมให้เสร็จก่อน ครบกำหนดระยะเวลาคุมความประพฤติอย่างน้อย ๓ เดือน		
	๒.๓ การดำเนินการตามแผน	- คู่มืองานกิจกรรมชุมชน - คู่มือการปฏิบัติงานการทำงานบริการสังคมสำหรับพนักงานคุมประพฤติ	
๓. การให้ฝึกหัดหรือประกอบอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ	๓.๑ การศึกษาเงื่อนไขที่ศาลกำหนด <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดประเภทของการฝึกหัดหรือทำงานอาชีพฯ ตลอดจนสถานที่รองรับ	- คู่มืองานกิจกรรมชุมชน (เอกสารหมายเลข ๗/๒๕๕๐)	หนังสือเวียนสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ ที่ ยธ. ๐๓๐๘/ว๓ ลว. ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙ แจ่มติกรม. เรื่องมาตรการบูรณา

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ตามที่ศาลสั่ง		การการแก้ไขฟื้นฟู ติดตามดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน
	๓.๒ การวางแผนดำเนินการตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติ ดำเนินการวางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไข นับแต่การประเมินเพื่อจำแนกครั้งที่ ๑ ตามขั้นตอน ที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้ ๑) <u>แจ้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบ</u> รายละเอียดของการฝึกหัดหรือทำงานอาชีวอันเป็นกิจจะลักษณะ และกำหนดเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามให้เข้าใจล่วงหน้าชัดเจนพร้อมให้ลงลายมือชื่อรับทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ๒) <u>พิจารณาหาสถานที่รองรับ</u> สำหรับให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หากศาลกำหนดประเภทของการฝึกหัดหรือทำงานอาชีวฯ ตลอดจนสถานที่รองรับตามที่ศาลสั่ง ๓) <u>ร่วมกันกับผู้ถูกคุมความประพฤติ</u> กำหนดอาชีพที่เห็นควรโดยพิจารณาถึงความสนใจ และความตั้งใจที่จะยึดเป็นอาชีพในอนาคต หากศาลไม่ได้กำหนดรายละเอียด เช่น สั่งว่า “ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีวอันเป็นกิจจะลักษณะตามที่พนักงานคุมประพฤติและจำเลยเห็นสมควร” เป็นต้น ๔) <u>วางแผนให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ</u> ได้รับการฝึกหัดหรือทำงานอาชีวอันเป็นกิจจะลักษณะอย่างซ้ำต้องไม่เกินกำหนดนัดรายงานตัวครั้งที่ ๑ หรือภายในกำหนดวันปฐมนิเทศแบบกลุ่ม	- เอกสารแนวทาง การเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำหรับผู้ต้องหาและผู้กระทำผิดที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติและค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ - เอกสารสรุปผล โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ปฏิบัติงานด้านการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดของกรมคุมประพฤติ	
	๓.๓ การดำเนินการตามแผน	- คู่มืองานกิจกรรมชุมชน (เอกสาร	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
		หมายเลข ๗/๒๕๕๐) เรื่องการฝึกหัดอาชีพ - เอกสารแนวทางการเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำหรับผู้ต้องหาและผู้กระทำความผิดที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติและค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ - เอกสารสรุปผลโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ปฏิบัติงานด้านการสงเคราะห์ผู้กระทำความผิดของกรมคุมประพฤติ	
๔. การให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการกระทำอันอาจนำไปสู่การกระทำผิดในทำนองเดียวกัน	๔.๑ การศึกษาเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติ ต้องศึกษาว่าศาลกำหนดเรื่องต่อไปนี้หรือไม่ ๑) เงื่อนไขศาลที่กำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติละเว้นการกระทำใดบ้าง เช่น - ห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกชนิด โดยยินยอมให้มีการตรวจทดสอบการใช้ยาเสพติดให้โทษและให้ละเว้นจากการคบหาสมาคมกับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกประเภท - ห้ามดื่มสุราหรือสิ่งมีแอลกอฮอล์ทุกชนิด อันอาจเป็นสาเหตุให้กระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก - ห้ามขับยานพาหนะเว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย	- ดูเงื่อนไขอื่นๆ ในคู่มือตุลาการ	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	- ห้ามมีไว้ในครอบครองหรือพกพาซึ่งอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิดซึ่งผิดกฎหมาย - หลีกเลี่ยงการประทุติชั่วและการคบหาสมาคมกับบุคคลที่มีความประพฤติเสียหาย - ห้ามเที่ยวเตร่ยามวิกาล - ห้ามเกี่ยวข้องกับการพนันทุกชนิด ตลอดจนห้ามเข้าสถานที่ที่จัดให้มีการเล่นการพนันทุกชนิด และให้ละเว้นการคบหาสมาคมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพนันทุกชนิด - ห้ามทำหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอุปกรณ์ในการทำสุรา หรือสุราที่ผิดกฎหมาย - ห้ามจัดหาคนงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตตามกฎหมาย - ห้ามประกอบวิชาชีพเวชกรรมโดยฝ่าฝืนกฎหมาย - ห้ามมีเทปหรือวัสดุโทรทัศน์ซึ่งผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง - ห้ามมีสิ่งพิมพ์หรือวัสดุลามกไว้ในครอบครองโดยฝ่าฝืนกฎหมาย - ห้ามจับสัตว์น้ำในสถานที่หวงห้าม - ห้ามลักลอบตัดไม้ทำลายป่า - ห้ามแปรรูปไม้และมีไม้แปรรูปไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต - ห้ามเข้าไปในสถานที่ที่มีการจำหน่ายหรือบริโภคเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ ๒) ระยะเวลาที่ศาลกำหนดเงื่อนไขให้ละเว้นการกระทำใดๆ ว่ามีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดเมื่อใด		
	๔.๒ การวางแผนดำเนินการตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติ ควรดำเนินการวางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ		อาจมีการมอบหมายให้ อ.ส.ค หรือเครือข่ายภาคประชาชน/ ยุติธรรมชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ ดูแลและรายงานผล

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ปฏิบัติตามเงื่อนไข นับแต่การประเมินเพื่อจำแนกครั้งที่ ๑ ตามขั้นตอน ที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้ ๑) <u>กำกับและร่วมกำหนดวิธีการควบคุมผู้ถูกคุมความประพฤติ</u> เพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยเคร่งครัด หากศาลกำหนดชนิดของการให้ละเว้นการกระทำใด ๒) <u>พิจารณากำหนดโครงการที่จะให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้เข้าร่วมเพื่อเป็นการแก้ไขและส่งเสริมพฤติกรรมในทางที่ดี</u> ๓) <u>พิจารณาส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยควบคุมและสอดส่องเป็นพิเศษ</u> เพราะต้องดูแลอย่างใกล้ชิด		หากมีการฝ่าฝืนเงื่อนไขข้อนี้
	๔.๓ การดำเนินการตามแผน พนักงานคุมประพฤติ ดำเนินการตามแผนดังนี้ ๑) <u>ต้องกำกับให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขศาลโดยเคร่งครัด และกำหนดวิธีการควบคุม</u> เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดโดย ๑.๑) <u>สอบถามและสังเกตพฤติกรรม</u> ของผู้ถูกคุมความประพฤติขณะมารายงานตัว ๑.๒) <u>ออกสอดส่องเพื่อสอบถามข้อมูล</u>ของผู้ถูกคุมความประพฤติจากบุคคลใกล้ชิด ๑.๓) <u>ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ</u> ๑.๔) <u>รายงานผลการสอดส่อง</u>ของอาสาสมัครคุมประพฤติ ๒) <u>ส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยควบคุมและสอดส่อง</u>		- กรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติมีแนวโน้มที่จะ<u>ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข</u> พนักงานคุมประพฤติต้องปฏิบัติ ดังนี้ ๑) เตือนผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยเคร่งครัดและชี้ให้เห็นถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข ๒) รายงานผิดเงื่อนไขเสนอศาล หากผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของพนักงานคุมประพฤติ - กรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติ<u>ปฏิบัติตามเงื่อนไข</u> ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการตามแผนที่วางไว้ต่อไป <u>จัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าร่วมโครงการ</u>เพื่อเป็นการแก้ไขและส่งเสริมพฤติกรรมในทางที่ดี

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
๕. การบำบัดรักษา การติดยาเสพติด ให้โทษ ความ บกพร่องทาง ร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วย อ ย่ า ง อื่น ใด ส ต ห น ที่ แ ล ะ ระยะเวลาที่ศาล กำหนด	๕.๑ การศึกษาเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติ ต้องศึกษาว่า ๑) ศาลได้กำหนดระยะเวลาและ สถานพยาบาลหรือไม่ ๒) ศาลได้กำหนดเวลาการรายงานผล การบำบัดรักษาหรือไม่		หนังสือสำนักพัฒนาการคุม ประพฤติ ที่ ยช. ๐๓๐๘/ว.๓ ลว. ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙ เรื่องแจ้ง มติกรม. เรื่องมาตรการบูรณา การการแก้ไขฟื้นฟูติดตาม ดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ ผู้กระทำผิดในชุมชน
	๕.๒ การวางแผนดำเนินการตาม เงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติ ควรดำเนินการ วางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ ปฏิบัติตามเงื่อนไข นับแต่การประเมิน เพื่อจำแนกครั้งที่ ๑ ตามขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน โดยมี วิธีดำเนินการดังนี้ ๑) หากศาลกำหนดรายละเอียดไว้แล้ว ให้วางแผนตามที่ศาลกำหนด ๒) หากศาลมิได้กำหนดรายละเอียด เช่น สั่งว่า “ให้รับการรักษาพยาบาล ตามที่พนักงานคุมประพฤติและผู้ถูกคุม ความประพฤติเห็นสมควร” ให้พนักงาน คุมประพฤติและผู้ถูกคุมความประพฤติ ร่วมกันพิจารณาว่าผู้ถูกคุมความประพฤติ สมควรได้รับการบำบัดรักษาด้านใด เช่น บำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกาย เป็นต้น เพื่อ กำหนดสถานพยาบาลได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีทั้งการบริการแบบผู้ป่วยนอกและ ผู้ป่วยใน โดยในการวางแผนสามารถทำ ได้ทั้ง ๒ แบบ ๓) กำหนดวันประสานงานกับ สถานพยาบาล, กำหนดวันส่งผู้ถูกคุม ความประพฤติเข้ารับการบำบัดรักษา โดยให้ดำเนินการส่งผู้ถูกคุมความ ประพฤติในทันทีหรือภายใน ๗ วันนับ แต่ที่ได้รับทราบเงื่อนไข ๔) กำหนดระยะเวลาและวิธีการใน		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	การติดตามผลการบำบัดรักษา ๕) ในการพิจารณาเพื่อให้การช่วยเหลือด้านค่ารักษาพยาบาล มีหลักเกณฑ์ตามรายละเอียดที่ปรากฏในเรื่องการสงเคราะห์ด้านการรักษาพยาบาล		
	๕.๓ การดำเนินการตามแผน ๑) กรณีศาลกำหนดรายละเอียดให้ดำเนินการตามที่ศาลสั่ง <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ต้องดำเนินการตามแผนทันที หรือภายใน ๗ วัน นับแต่ที่ได้รับทราบเงื่อนไข หากศาลมิได้กำหนดรายละเอียด ให้ส่งผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการบำบัดรักษายังสถานพยาบาลตามที่พนักงานคุมประพฤติและผู้ถูกคุมความประพฤติเห็นสมควร		
๖. ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด	๖.๑ <u>การศึกษาเงื่อนไขที่ศาลกำหนด</u> พนักงานคุมประพฤติ ศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของการฝึกอบรมและสถานที่ตลอดจนระยะเวลาที่ศาลกำหนด	- หนังสือส่งตัวและขอความร่วมมือ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามแต่เงื่อนไขของศาล	
	๖.๒ <u>การวางแผนดำเนินการตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด</u> พนักงานคุมประพฤติดำเนินการวางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไข ตั้งแต่การประเมินเพื่อจำแนกครั้งที่๑ ตามขั้นตอนที่๓ การวิเคราะห์และวางแผนโดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้ ๑.แจ้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบรายละเอียดของการฝึกอบรมและสถานที่และรายละเอียดที่ศาลกำหนด ๒.นัดหมายและประสานสถานที่เพื่อส่งตัวผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการฝึกอบรม		
	๖.๓ การดำเนินการตามแผนส่งตัวผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการฝึกอบรม		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	และติดตามตรวจสอบการฝึกอบรมต่อไป		
๗. ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยหรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางก็ได้	๗.๑ การศึกษาเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของเงื่อนไขการห้ามออกหรือห้ามเข้าในสถานที่ที่กำหนด ทั้งนี้ให้พิจารณาว่าศาลได้มีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางหรือไม่	กฎกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวบุคคลที่ออกตาม พ.ร.บ. คุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙	หมายเหตุ โดยปกติการกำหนดเงื่อนไขให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง จะต้องพิจารณาใช้ทันทีในวันที่ศาลมีคำสั่งหรือรับทราบคำสั่ง
	๗.๒ การวางแผนดำเนินการตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติแจ้งผู้ถูกคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการกำหนดห้ามเข้าและห้ามออกสถานที่ที่กำหนด		กรณีไม่มีการสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เงื่อนไขการห้ามเข้า ห้ามออกสถานที่ที่กำหนดอาจมีความจำเป็นต้องอาศัยการรายงานจากผู้ดูแลสถานที่นั้นๆด้วย หรือมีการมอบหมายให้ อ.ส.ค. เครือข่ายยุติธรรมชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าระวังและดูแลตรวจสอบ เช่น รูปถ่าย หนังสือ, พยานบุคคล เป็นต้น และให้ผู้ถูกคุมความประพฤติยอมรับการผิดเงื่อนไขนั้น
	๗.๓ การดำเนินการตามแผน พนักงานคุมประพฤติ ติดตั้ง หรือสวมใส่อุปกรณ์ติดตามตัว (หากศาลมีคำสั่ง)		
๘. การให้ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำผิด	๘.๑ การศึกษาเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติ ศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของการให้ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายตามที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายตกลงกัน		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
และผู้เสียหายตกลงกัน			
	๘.๒ การวางแผนดำเนินการตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติดำเนินการวางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขตั้งแต่การประเมินเพื่อจำแนกครั้งที่๑ตามขั้นตอนที่๓ การวิเคราะห์และวางแผนโดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้ โดยแจ้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบรายละเอียดของการให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายตามที่ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายตกลงกัน		
	๘.๓ การดำเนินการตามแผนโดย กำหนดนัดหมายวันเวลาที่ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นตามที่ได้ตกลงกัน		
๙. การให้แก่ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว	๙.๑ การศึกษาเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติ ศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของการให้แก่ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว		
	๙.๒ การวางแผนดำเนินการตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติดำเนินการวางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขตั้งแต่การประเมินเพื่อจำแนกครั้งที่๑ตามขั้นตอนที่๓ การวิเคราะห์และวางแผนโดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้ ๑.แจ้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบรายละเอียดของเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ๒.นัดหมายและประสานสถานที่เพื่อ		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	การแก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น		
	๙.๓ การดำเนินการตามแผนส่งตัวผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการฝึกอบรมและติดตามตรวจสอบการฝึกอบรมต่อไป		
๑๐. การให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน	๑๐.๑ การศึกษาเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติ ศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของการให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายหรือก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน		
	๑๐.๒ การวางแผนดำเนินการตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด พนักงานคุมประพฤติดำเนินการวางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไข ตั้งแต่การประเมินเพื่อจำแนกครั้งที่ ๑ ตามขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผนโดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้ โดยแจ้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบรายละเอียดของเงื่อนไขและรายละเอียดที่ศาลกำหนด		
	กรณีเงื่อนไขอื่นๆที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ศึกษารายละเอียดเงื่อนไขว่าศาลได้กำหนดวิธีการแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดมีโอกากระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกอย่างไร โดยควรดำเนินการวางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไข นับแต่การประเมินเพื่อจำแนกครั้งที่ ๑ ตามขั้นตอน ที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	๑) หากศาลกำหนดรายละเอียดเงื่อนไขไว้ชัดเจนให้วางแผนดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาล เช่น ให้เข้าร่วมโครงการฟั่งธรรม ให้ศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรม ๒) หากศาลไม่ได้กำหนดรายละเอียดเงื่อนไขไว้ชัดเจนให้พนักงานคุมประพฤติพิจารณาวางแผนร่วมกับผู้ถูกคุมความประพฤติในการกำหนดวิธีปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งศาล <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบและเข้าใจ ทั้งกำกับและดูแลให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาล หากฝ่าฝืนให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการตามเงื่อนไขการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข		
๑๑. การส่งคดีให้สำนักงานคุมประพฤติอื่นดำเนินการแทน	๑๑.๑ การรับคำร้อง <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> บันทึกเหตุผลความจำเป็นของผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีความประสงค์จะขออนุญาตไปรายงานตัวที่สำนักงานคุมประพฤติแห่งอื่น เช่น มีภูมิลำเนาแตกต่างจากสำนักงานคุมประพฤติที่ศาลสั่ง ย้ายภูมิลำเนาหรือไปประกอบอาชีพที่อื่น เป็นต้น และที่อยู่ รวมทั้งรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ในแบบบันทึกการรับรายงานตัว หรือแบบคำร้องในกรณีนี้ที่สำนักงานคุมประพฤติจัดทำขึ้น	- แบบบันทึกการรับรายงานตัว (ค.ป. ๑๒ ก) - แบบคำร้องขออนุญาตไปรายงานตัวที่อื่น - จัดทำ Line Group ของธุรการคดีระหว่างสำนักงาน	แบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ ๑) กรณีพนักงานคุมประพฤตินำเรื่องเสนอสำนักงานอื่นก่อนที่ผู้ถูกคุมความประพฤติจะย้ายไปรายงานตัวที่สำนักงานอื่น ๒) กรณีพนักงานคุมประพฤตินำเรื่องเสนอสำนักงานอื่นแต่ผู้ถูกคุมความประพฤตินำไปรายงานตัวที่สำนักงานอื่น
	๑๑.๒ การพิจารณาข้อเท็จจริงและจัดทำความเห็น <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุผลความจำเป็นที่ผู้ถูกคุมความประพฤติชี้แจงมา รวมทั้งพิจารณาว่าสำนักงานคุมประพฤติที่ผู้ถูกคุมความประพฤติขออนุญาตไปรายงานตัวมีเขตอำนาจความรับผิดชอบครอบคลุมถึงภูมิลำเนาหรือสถานที่ประกอบอาชีพของผู้ถูกคุมความ	- ทำเนียบสำนักงานคุมประพฤติและเขตพื้นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุมประพฤติผู้ใหญ่ การคุมประพฤติเด็กและเยาวชน การพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ประพจน์หรือไม่ จากนั้นพนักงานคุมประพจน์ทำบันทึกพร้อมความเห็นเสนอผู้อำนวยการสำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตัดสินใจ <u>ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพจน์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย พิจารณา</u>ได้ใน ๒ กรณี ดังนี้ ๑) กรณีไม่อนุญาตให้พนักงานคุมประพจน์ดำเนินการส่งคดีให้สำนักงานอื่นดำเนินการแทน และยังคงต้องดำเนินการตามแผนการคุมความประพฤติปกติ ๒) กรณีอนุญาต ให้พนักงานคุมประพจน์ดำเนินการส่งคดีให้สำนักงานอื่นดำเนินการแทน และประสานขอความร่วมมือสำนักงานคุมประพจน์อื่นดำเนินการคุมความประพฤติแทน		
	๑๑.๓ การดำเนินการตามแผนการคุมความประพฤติ <u>พนักงานคุมประพจน์ ดำเนินการวิเคราะห์วางแผนและแก้ไขฟื้นฟูตามกระบวนการควบคุมและสอดส่องตามปกติต่อไป</u>		
	๑๑.๔ การขอความร่วมมือสำนักงานคุมประพจน์อื่นดำเนินการคุมความประพฤติแทน <u>พนักงานคุมประพจน์ ดำเนินการดังนี้</u> ๑) <u>จัดทำหนังสือขอความร่วมมือ</u> ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมและสอดส่องไปยังสำนักงานคุมประพจน์แห่งอื่น ตามแบบที่กำหนดเพื่อเสนอผู้อำนวยการสำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงนามในหนังสือ ๒) <u>จัดเตรียมสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง</u> ได้แก่ ค.ป.๔ สรุปรายชื่อของผู้ถูกคุมความประพฤติ รูปถ่ายผู้ถูกคุมความประพฤติ แผนที่บ้านหรือสถานที่ประกอบอาชีพ	- แบบบันทึกขอความร่วมมือดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมและสอดส่อง - ลงระบบ IT ให้มีการส่งต่อ/ รับ/โอนผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นรายประเด็น	ข้อสังเกต: - กรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีความประสงค์จะขออนุญาตไปรายงานตัวที่สำนักงานคุมประพจน์แห่งอื่น ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องจัดทำคำร้องยื่นต่อพนักงานคุมประพจน์เจ้าของสำนวนในท้องที่เดิมและได้รับอนุญาตก่อน อย่างไรก็ตามหากผู้ถูกคุมความประพฤติได้ไปขอรายงานตัวกับสำนักงานคุมประพจน์แห่งใหม่ ก่อนที่จะได้รับอนุญาต (ซึ่งเป็น

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ของผู้ถูกคุมความประพฤติ และคำร้องขออนุญาตไปรายงานตัว ที่สำนักงานคุมประพฤติแห่งอื่น แนบไปพร้อมกับหนังสือขอความร่วมมือฯ เจ้าหน้าที่ธุรการ ลงทะเบียนหนังสือส่ง พร้อมออกเลขที่หนังสือ และ จัดส่งไปยังสำนักงานคุมประพฤติแห่งอื่นที่กำหนด		ชื่อยกเว้น) ให้สำนักงานคุมประพฤติแห่งใหม่ประสานงานสำนักงานเดิมและให้รับรายงานตัว รวมทั้งดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การรับ-ส่งประเด็นต่อไป โดยผู้ถูกคุมความประพฤติอาจไปรายงานตัวที่สำนักงานคุมประพฤติอื่นหรือศูนย์ยุติธรรมชุมชนอื่นๆ และต้องแจ้งให้สำนักงานคุมประพฤติต้นสังกัดทราบด้วย - ในกรณีที่สำนักงานคุมประพฤติผู้รับดำเนินการแทนส่งขอความร่วมมือดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมและสอดส่องต่อไปให้สำนักงานคุมประพฤติอื่นดำเนินการแทนให้สำนักงานฯ แจ้งให้สำนักงานคุมประพฤติที่ดำเนินการแทนนั้นรายงานผลให้สำนักงานคุมประพฤติผู้ส่งขอความร่วมมือฯ โดยตรง และแจ้งสำนักงานคุมประพฤติผู้ส่งขอความร่วมมือฯ ทราบด้วยว่าได้แจ้งให้สำนักงานคุมประพฤติที่ดำเนินการแทนรายงานผลให้สำนักงานคุมประพฤติผู้ส่งขอความร่วมมือฯ โดยตรงด้วยแล้ว
	๑๑.๕ การรวบรวมผลและติดตามการดำเนินการ พนักงานคุมประพฤติ จัดเก็บเอกสารการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นในสำนวนหลังดำเนินการส่งขอความร่วมมือฯ แล้ว		- สำนักงานคุมประพฤติที่ได้รับมอบหมายให้ทำการแทนต้องปฏิบัติ ดังนี้ ๑) เมื่อครบกำหนด ๖ เดือน ต้องรายงานผลให้ผู้ส่ง

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	จากนั้น ทำการสอบถามไปยัง <u>สำนักงานคุมประพฤติที่ดำเนินการคุมประพฤติแทน</u>ว่าได้รับเอกสารขออนุญาตไปรายงานตัวที่สำนักงานคุมประพฤติแห่งอื่นแทนหรือไม่ และผู้ถูกคุมความประพฤติมารายงานตัวที่สำนักงานหรือไม่ เมื่อครบกำหนดระยะเวลารายงาน งวด ๖ เดือน หรือจะครบระยะเวลาการคุมความประพฤติ ให้พนักงานคุมประพฤติรวบรวมผลการคุมความประพฤติที่สำนักงานฯ ซึ่งทำงานแทนส่งมาเพื่อดำเนินการในขั้นตอนที่เกี่ยวข้องต่อไป		ประ เ ต้ น ไ ต่ ท ร า บ ความก้าวหน้าของการคุมความประพฤติ ๒) เมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้รับรายงานผลให้ผู้ส่งประเด็นโดยมิชักช้า - อนึ่งเนื่องจากสำนักงานคุมประพฤติแต่ละแห่งมีปริมาณคดีในความรับผิดชอบมาก ดังนั้นในการส่งประเด็น สอดส่องดังกล่าว จึงต้องพิจารณาตามความจำเป็นเป็นกรณีไป ทั้งด้านที่อยู่อาศัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ การประกอบอาชีพ ระยะเวลาที่ผู้ถูกคุมความประพฤติจะไปอยู่ ตลอดจนความจำเป็นอื่น ๆ ของผู้ถูกคุมความประพฤติประกอบด้วย
๑๒. การออก สอดส่อง	๑๒.๑ การวางแผนการออกสอดส่อง พนักงานคุมประพฤติ ดำเนินการวางแผนการออกสอดส่อง ดังต่อไปนี้ ๑) กำหนดวันเวลาในการออกสอดส่อง ให้ชัดเจนในแต่ละช่วงเวลาเพื่อสามารถดำเนินการในขั้นตอนต่อไปได้ ๒) จัดเตรียมสำนวนคดีที่จะออกสอดส่อง สำหรับความถี่ในการออกสอดส่องในแต่ละคดีให้เป็นไปตามแผนการคุมความประพฤติที่กำหนดไว้ แต่ทั้งนี้ในการออกสอดส่องแต่ละครั้งควรไปในพื้นที่เดียวกัน หรือใกล้เคียงกัน ๓) ศึกษาเส้นทางในแต่ละสถานที่ที่จะออกไปสอดส่อง เพื่อที่จะสามารถคาดคะเนได้ว่าจะสามารถสอดส่องได้จำนวนกี่คดีในการออกสอดส่องแต่ละ	- แบบบันทึกการสอดส่อง (ค.ป. ๑๒ข) - แบบบันทึกถ้อยคำพยาน (ค.ป. ๕) - แบบการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล - พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๗ (๑) - คำสั่งศาลตามแบบ	ข้อสังเกต: - กรณีมีความจำเป็นต้องเดินทางไปสอดส่องภายหลังพระอาทิตย์ตก จะต้องทำคำร้องเสนอไปยังศาลตามแบบที่กำหนดเพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตก่อน จึงจะไปสอดส่องในสถานที่นั้นได้ - พิจารณาการใช้ Google Map ประกอบ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ครั้ง ๔) จัดเตรียมเอกสารที่ต้องใช้ในการบันทึกการสวดส่อง และเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ ค.ป.๑๒ ข แบบ ค.ป.๕ แบบบันทึกแผ่นต่อ แบบการคัดลอกหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน ๕) ขออนุญาตใช้รถยนต์ กรณีใช้รถยนต์ส่วนกลางของสำนักงานฯ เสนอต่อผู้มีอำนาจอนุญาต ๖) ขออนุญาตเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง กรณีเดินทางไปเองโดยใช้ยานพาหนะที่จำเป็น ซึ่งต้องดำเนินการตามระเบียบการเบิกจ่าย	ค.ป. ๓ - คู่มือการจำแนก - ยุติธรรมชุมชนและภาคีเครือข่ายในพื้นที่และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ดำเนินการแทน	
	๑๒.๒ การออกสวดส่องและบันทึกการสวดส่อง ๑) กรณีพบสถานที่ที่ไปสวดส่อง ๑.๑) พบสถานที่และพบผู้ถูกคุมความประพฤติ <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> สอบถามรายละเอียดตามข้อมูล แล้วบันทึกข้อมูลในแบบ ค.ป. ๑๒ ข พร้อมทั้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน นอกจากนี้จะต้องวาดแผนที่สถานที่ไปสวดส่อง เพื่อเก็บไว้เป็นข้อมูลในสำนวน ๑.๒) พบสถานที่แต่ไม่พบผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยพบกับครอบครัวของผู้ถูกคุมความประพฤติ <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ดำเนินการสอบถามข้อมูลและบันทึกถ้อยคำญาติ และให้ลงลายมือชื่อไว้ พร้อมทั้งวาดแผนที่ ๑.๓) พบสถานที่แต่สถานที่ปิดไม่พบบุคคลใดเลย <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ต้องสอบถามพยานในละแวกใกล้เคียงสถานที่ดังกล่าวตามข้อมูลและบันทึกลงในแบบค.ป.๕ โดยให้พยานลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วย		พนักงานคุมประพฤติอาจพิจารณาให้ อ.ส.ค หรือเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน หน่วยงานภาคีในพื้นที่เป็นผู้ติดตามรายงานพฤติการณ์ของผู้ถูกคุมความประพฤติอีกทางหนึ่งได้ และสามารถใช้อายงานที่ได้ประกอบการพิจารณาจากพฤติการณ์ของผู้ถูกคุมความประพฤติได้

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	กรณีพยานไม่ยอมลงลายมือชื่อให้จัดรายละเอียดรูปพรรณสัณฐานของพยานดังกล่าวไว้ด้วย นอกจากนี้จะต้องมีการบันทึกการสวดส่องตามแบบ ค.ป. ๑๒ ข และวาดแผนที่สถานที่ที่ไปสวดส่องเพื่อเก็บเป็นข้อมูลในสำนวน ๒) กรณีไม่พบสถานที่ที่ไปสวดส่อง พนักงานคุมประพฤติ ทำการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้ ผู้นำท้องถิ่น ประธานชุมชนหรือที่ทำการไปรษณีย์ เมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว และสามารถพบสถานที่ที่ไปสวดส่องให้ดำเนินการเป็นแต่ละกรณีดังที่กล่าวไปแล้วใน ๑) กรณีพบสถานที่ที่ไปสวดส่อง หากไม่พบสถานที่ที่ไปสวดส่อง ให้บันทึกผลการสวดส่องในแบบ ค.ป.๑๒ ข พร้อมรายละเอียดการดำเนินการให้ครบถ้วนเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการต่อไป		
	๑๒.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสวดส่อง พนักงานคุมประพฤติ ต้องวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสวดส่อง ให้ดำเนินการวิเคราะห์ทันทีหรือภายใน ๗ วัน หลังจากออกสวดส่อง แยกได้เป็น ๒ กรณี ดังนี้ ๑) กรณีไม่มีปัญหาใดๆ ให้ดำเนินการบันทึกการออกสวดส่องตามแบบ ค.ป. ๑๒ ข และพร้อมกันนั้นให้ดำเนินการจัดทำแผนที่ในการออกสวดส่อง ทั้งนี้ให้พนักงานคุมประพฤติตรวจสอบจากแผนที่เดิมที่ผู้ถูกคุมความประพฤติเคยให้รายละเอียดไว้ หากสอดคล้องต้องกันก็ให้บันทึกไว้ว่า ปรากฏตามแผนที่เดิม ๒) กรณีมีปัญหาที่เกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ ต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ เช่น		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	๒.๑) ปัญหาผู้ถูกคุมความประพฤติป่วย ถ้ามีอาการไม่มากนักและจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือ พนักงานคุมประพฤติจะต้องพิจารณาให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ตามสมควร หากอาการป่วยเป็นมากจนคาดว่าจะไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลได้ ต้องดำเนินการในขั้นตอนการรายงานศาล ๒.๒) ปัญหาผู้ถูกคุมความประพฤติถึงแก่กรรม พนักงานคุมประพฤติต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงติดตามเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการในขั้นตอนของการรายงานศาล ๒.๓) ปัญหาผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจับในคดีใหม่ พนักงานคุมประพฤติต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาดำเนินการในขั้นตอนของการรายงานศาล ๒.๔) ปัญหาผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจำคุกในคดีใหม่ พนักงานคุมประพฤติต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงติดตามเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องและดำเนินการในขั้นตอนของการรายงานศาล ๒.๕) ปัญหาพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี ต้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลและดำเนินการในขั้นตอนของการรายงานศาล		
๑๓. ก าร ดำเนินการเมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาล	๑๓.๑ การตรวจสอบในกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ดำเนินการตรวจสอบทันที หรืออย่างช้าภายใน ๗ วัน นับแต่วันครบกำหนดนัดรายงานตัวในกรณีเงื่อนไขรายงานตัว หรือ ๗ วัน นับจากวันที่พนักงานคุมประพฤติดำเนินการว่าผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตาม	- ระบบ IT ตรวจสอบข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติที่ไม่มารายงานตัวตามกำหนดจากระบบ IT - มาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการ	- การไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาลตามมาตรา ๕๖ ต้องเรียบเรียงตามมาตรา ๕๖ มีกรณีต่างๆ รวม ๑๐ เงื่อนไข ข้อสังเกต: - ไม่จำเป็นต้องเตือน ตามตรวจสอบตามกระบวนการ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	เงื่อนไขของศาลในกรณีเงื่อนไขอื่น ๆ เพื่อสอบถามสาเหตุที่ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาล การเตือนสามารถดำเนินการได้ ๒ ลักษณะ ได้แก่ การเตือนทางโทรศัพท์ และการเตือนทางหนังสือ ๑.๑) การเตือนทางโทรศัพท์ หากผู้ถูกคุมความประพฤติได้แจ้งหมายเลขโทรศัพท์ไว้ ให้พนักงานคุมประพฤติ โทรศัพท์เรียกผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบ โดยต้องบันทึกการดำเนินการไว้เป็นหลักฐาน ระบุเนื้อหาสาระในการเตือน รวมถึง วัน เดือน ปี และเวลาที่พนักงานคุมประพฤติได้โทรศัพท์ด้วย ทั้งนี้ในการดำเนินการดังกล่าวให้พนักงานคุมประพฤติแจ้งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบภายใน ๗ วันนับจากวันที่ผู้ถูกคุมความประพฤติได้รับแจ้งด้วยตนเอง โดยให้พนักงานคุมประพฤติใช้ดุลยพินิจพิจารณาตามความเหมาะสมอันเกี่ยวกับความจำเป็นเร่งด่วนแห่งคดี หรือระยะเวลาการเดินทาง เป็นต้น หากปรากฏว่าไม่สามารถติดต่อผู้ถูกคุมความประพฤติได้ ให้ดำเนินการเตือนทางหนังสือตามข้อ ๑.๒ ต่อไป ๑.๒) การเตือนทางหนังสือ ให้มีหนังสือตามแบบที่กรมคุมประพฤติ กำหนดเตือนให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบ โดยส่งทางไปรษณีย์หรือส่งผ่านไปทางอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งมีที่พักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับที่พักอาศัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ ในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ห่างไกล และโอกาสที่พนักงานคุมประพฤติจะออกไปสอดส่องก็นี้น้อยมาก จะใช้วิธีส่งหนังสือเตือนโดยลงทะเบียนตอบรับไปด้วย เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ใดเป็น	ปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ ข้อ ๑๐.๑๑ - แบบบันทึกการติดต่อกับทางโทรศัพท์ - หนังสือเตือนให้ไปพบพนักงานคุมประพฤติ - หนังสือเตือนให้ไปรายงานตัว - แบบบันทึกการสอดส่อง ค.ป.๑๒ข - หนังสือ ยธ. ๐๓๑๗/ว๓๐๓ ข้อ ข ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เจ้าหน้าที่ธุรการ ส่งคำขอตรวจสอบประวัติ (CDS) และแจ้งผลการตรวจสอบให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนทราบ	หากแต่อาจดำเนินการตามความเหมาะสม อาจนำเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ - กรณีการเตือน พนักงานคุมประพฤติต้องมีการตรวจสอบผลการเตือน * ให้ ดำ เนิน การ พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๗ และ ต้อง ไม่ เป็ น การ ข ยาย ระยะเวลาการคุมความประพฤติ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ผู้รับหนังสือเตือนไว้ สำหรับกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติที่อยู่อาศัยหลายแห่งไม่แจ้งชัดว่าอยู่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นการถาวร ให้ส่งหนังสือเตือนไปยังที่อยู่ในทุกๆ แห่ง กรณีที่อยู่ของผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ชัดเจน ให้ตรวจสอบที่อยู่จากศูนย์ข้อมูล กรมคุมประพฤติ ซึ่งมีระบบเชื่อมต่อข้อมูลกับสำนักบริหารการทะเบียน กระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้ พนักงานคุมประพฤติควรตรวจสอบรายละเอียดที่ได้เปรียบเทียบกับข้อมูลในสำนวนด้วยว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือไม่ ก่อนดำเนินการออกหนังสือให้มาพบพนักงานคุมประพฤติ หลังจากที่ได้ดำเนินการเตือนและผู้ถูกคุมความประพฤติได้มารายงานตัวแล้ว ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการคุมความประพฤติต่อไป แต่หากผู้ถูกคุมความประพฤตินี้ยังไม่มาพบก็ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการติดตามและสอดส่องต่อไป		
	๑๓.๒ การติดตามและสอดส่อง พนักงานคุมประพฤติ ออกติดตามและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติโดยเรื้อรนับแต่วันที่ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มาพบตามที่พนักงานคุมประพฤติได้เตือนไป (สำหรับวิธีการสอดส่องให้ศึกษาจากเรื่อง “การออกสอดส่อง”) ในกรณีที่ข้อเท็จจริงปรากฏชัดว่า ผู้ถูกคุมความประพฤตินี้รู้ว่าตนมีภาระที่จะต้องมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติแต่เพิกเฉยไม่มารายงานตัวตามกำหนดนัดโดยไม่มีเหตุอันสมควรและการมารายงานตัวในแต่ละครั้งพนักงานคุมประพฤติจะต้องออกหนังสือเตือนและออกไปตามตัวถึงที่อยู่อาศัยหรือที่ทำงาน		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ทุกครั้ง หากพิจารณาแล้วเชื่อได้ว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีเจตนาไม่เอาใจใส่ ในการขานัตรายงานตัวในครั้งต่อไปเมื่อพนักงานคุมประพฤติมีหนังสือเตือนแล้วแต่ผู้ถูกคุมความประพฤติยังคงเพิกเฉย พนักงานคุมประพฤติสามารถพิจารณาการออกติดตามได้โดยเสนอผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติพิจารณาอนุมัติ		
	๑๓.๓ การตรวจสอบประวัติการกระทำ ความผิด <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> สงสัยว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติได้กระทำความผิดขึ้นในคดีใหม่ หลังจากดำเนินการตาม ๑) การเตือน และ ๒) การติดตามและสอดส่องให้ตรวจสอบประวัติการกระทำ ความผิด โดยกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ ชื่อสกุล ของผู้ถูกคุมความประพฤติ วัน เดือน ปี เกิด ชื่อบิดา-มารดา ฐานความผิด และเลขทะเบียนสอดส่องในแบบการตรวจสอบประวัติการกระทำ ความผิดด้วยวิธีการตรวจรายการประวัติการกระทำ ความผิด (CDS) ไปยังศูนย์ข้อมูล กรมคุมประพฤติ หากตรวจสอบพบประวัติการกระทำ ความผิดครั้งใหม่ในเขตจังหวัดเดียวกับที่สำนักงานคุมประพฤติตั้งอยู่ให้พนักงานคุมประพฤติตรวจสอบ และรวบรวมหลักฐานได้จากสถานีตำรวจ สำนักงาน อัยการ ศาล และเรือนจำ แต่หากผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำความผิดในเขตจังหวัดอื่น ให้พนักงานคุมประพฤติทำหนังสือขอความร่วมมือตรวจสอบประวัติ ฯ ไปยังสำนักงานคุมประพฤติที่อยู่ในความรับผิดชอบ พร้อมจัดส่งสำเนาผลการตรวจรายการประวัติการกระทำ ความผิด(CDS) หลังจากที่พนักงานคุม		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ประพจน์ได้รวบรวมหลักฐานเอกสารการกระทำความผิดเรียบร้อยแล้วให้รายงานเสนอศาลตามแต่กรณี หากตรวจไม่พบประวัติการกระทำความผิดครั้งใหม่ ให้พนักงานคุมประพจน์ดำเนินการรายงานเสนอศาลต่อไป		
	๑๓.๔ การรายงานผิดเงื่อนไข <u>พนักงานคุมประพจน์</u> ต้องรายงานผิดเงื่อนไขเสนอศาลโดยเร็วภายใน ๑๕ วัน นับแต่ดำเนินการตรวจสอบพฤติการณ์นั้นแล้วตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ ต้องไม่เกินระยะเวลาการคุมความประพจน์ เมื่อดำเนินการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปรากฏแน่ชัดว่าผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยไม่มีเหตุอันสมควร		
๑๔. การส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพจน์ และศูนย์ยุติธรรมชุมชน	๑๔.๑) การพิจารณาคัดเลือกคดีส่งอาสาสมัครคุมประพจน์และศูนย์ยุติธรรมชุมชน ๑) การพิจารณาคัดเลือกคดี <u>พนักงานคุมประพจน์</u> อาจพิจารณาคัดเลือกคดีเพื่อส่งให้อาสาสมัครคุมประพจน์ช่วยควบคุมและสอดส่องสามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น วิธีที่ ๑ พนักงานคุมประพจน์เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกคดีส่งให้อาสาสมัครคุมประพจน์และศูนย์ยุติธรรมชุมชน วิธีที่ ๒ จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ถูกคุมความประพจน์เสนอต่อคณะกรรมการบริหารอาสาสมัครคุมประพจน์ระดับอำเภอ เพื่อพิจารณาคัดเลือกคดีให้อาสาสมัครคุมประพจน์ และศูนย์ยุติธรรมชุมชน นอกจากนี้หากสำนักงานฯ ใดมีอาสาสมัครคุมประพจน์มาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงานฯ อาจมอบหมาย		- อาสาสมัครคุมประพจน์ทั้งระดับหมู่บ้าน ตำบล โดยต้องปฏิบัติงานเชิงบูรณาการตามเขตพื้นที่ และตามนโยบายกระทรวงยุติธรรมเรื่องการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนและพระราชบัญญัติคุมประพจน์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๔ และ ๔๕

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ให้อาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งมาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงานฯดังกล่าว ช่วยคัดเลือกคดีส่งให้อาสาสมัครคุมประพฤติ หรือช่วยประสานงานกับอาสาสมัครคุมประพฤติ ในการเข้ามาคัดเลือกคดีในสำนักงานฯ ก็ได้ <u>อาสาสมัครคุมประพฤติและศูนย์ยุติธรรมชุมชน</u> ประสานงานพนักงานคุมประพฤติผู้ที่ได้รับมอบหมายในการส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติและศูนย์ยุติธรรมชุมชน เมื่อจัดส่งคดีเรียบร้อยแล้ว <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> จะต้องบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติในสำนวนสอดส่อง เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินงานของอาสาสมัครคุมประพฤติต่อไป ๒) การส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติและศูนย์ยุติธรรมชุมชน <u>อาสาสมัครคุมประพฤติ</u> ประสานงานพนักงานคุมประพฤติผู้ที่ได้รับมอบหมายในการส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติ เมื่อจัดส่งคดีเรียบร้อยแล้ว <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> จะต้องบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติในสำนวนสอดส่อง เพื่อประโยชน์ในการติดตามผลการดำเนินงานของอาสาสมัครคุมประพฤติต่อไป ๓) การรับรายงานผลและลงทะเบียน <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> รับรายงานผลจากอาสาสมัครคุมประพฤติทุกครั้ง พนักงานคุมประพฤติจะต้องทำการ<u>บันทึกจำนวนครั้ง</u>ของการรายงานผลแต่ละคดี และ<u>ต้องบันทึกรายละเอียดอื่นๆ</u> เช่น วันเดือนปีที่ได้รับรายงานผล หรือประเภท		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ของการรายงาน ในสำนวน เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ อย่างไรก็ตาม เมื่อได้มีการส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติระยะหนึ่งแล้ว หากอาสาสมัครคุมประพฤติไม่รายงานผลใดๆ กลับมา หรือการรายงานผลขาดช่วงติดต่อกันเกิน ๒ เดือน ให้มีหนังสือขอทราบผลการควบคุมและสอดส่อง (อ.ค.ป.๕)ไปยังอาสาสมัครคุมประพฤติ ๔) การวิเคราะห์ข้อมูลการรายงานผลของอาสาสมัครคุมประพฤติ <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> วิเคราะห์ข้อมูลการรายงานผลของอาสาสมัครคุมประพฤติขึ้นอยู่กับประเภทของการรายงานผล กล่าวคือ (๑) กรณีปกติ เป็นการรายงานผลการสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติตามแบบ อ.ค.ป.๓ ซึ่งพนักงานคุมประพฤติสามารถศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆ เกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ เช่น การให้คำแนะนำ การให้การสงเคราะห์ หรืออื่นๆ ตามที่อาสาสมัครคุมประพฤติรายงานหรือเสนอแนะมา เพื่อเป็นข้อมูลประกอบสำนวนการควบคุมและสอดส่อง และใช้ประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติต่อไป (๒) กรณีมีพฤติการณ์พิเศษ เป็นการรายงานผลการสอดส่องของอาสาสมัคร คุมประพฤติ ในกรณีผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติการณ์พิเศษหรือมีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป อาสาสมัครคุมประพฤติจะต้องใช้แบบสำหรับรายงานพฤติการณ์พิเศษ(อ.ค.ป.๔) เช่น (๒.๑) ผู้ถูกคุมความประพฤติถึงแก่กรรม		

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	(๒.๒) ผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่ (๒.๓) ผู้ถูกคุมความประพฤติย้ายที่อยู่ (๒.๔) ผู้ถูกคุมความประพฤติเจ็บป่วยร้ายแรง (๒.๕) ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข (๒.๖) กรณีอื่นๆ เมื่อพนักงานคุมประพฤติได้รับรายงานพฤติการณ์พิเศษดังกล่าวข้างต้นจากอาสาสมัครคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะต้องตรวจสอบข้อมูลและพยานหลักฐานจากรายงานของอาสาสมัครคุมประพฤติว่ามีเพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอให้ดำเนินการประสานงานกับอาสาสมัครคุมประพฤติหรือออกไปสอดส่อง เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมโดยเร็วหรืออย่างช้าภายใน ๓๐ วัน ต่อจากนั้นจึงดำเนินการต่อไปตามขั้นตอนของแต่ละสภาพปัญหา		
	๑๔.๒ การขอความร่วมมือให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยสอดส่อง ผู้ถูกคุมความประพฤติ ๑) การคัดเลือกคดี <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ทำการคัดเลือกคดีที่จะขอความร่วมมือ โดยพิจารณาหลักเกณฑ์การคัดเลือกคดีที่จะขอความร่วมมือเช่นเดียวกับการคัดเลือกคดีส่งให้อาสาสมัครคุมประพฤติควบคุมและสอดส่องตามปกติ ๒) การขอความร่วมมือ <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ดำเนินการขอความร่วมมือไปยังอาสาสมัครคุมประพฤติหากคดีที่พนักงานคุมประพฤติคัดเลือกและเห็นสมควรขอความร่วมมือ		- การขอความร่วมมือให้อาสาสมัครคุมประพฤติสอดส่องหรือติดตามผู้ถูกคุมความประพฤติ เป็นกรณีที่พนักงานคุมประพฤติขอความร่วมมือกับอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นครั้งคราวเฉพาะราย เช่น ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ไปรายงานตัวตามกำหนดนัด ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ไปทำงานบริการสังคม หรือ พนักงานคุมประพฤติต้องการตรวจสอบที่อยู่ของผู้ถูกคุมความประพฤติ เป็นต้น แต่เนื่องจากคดียุติ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยสอดส่องติดตาม ซึ่งสามารถดำเนินการได้ดังนี้ (๑) จัดทำเป็นหนังสือขอความร่วมมือไปยังอาสาสมัครคุมประพฤติโดยเสนอผู้อำนวยการสำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงนาม พร้อมส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนที่บ้าน รูปถ่าย หรือข้อมูลที่จำเป็น เป็นต้น (๒) ติดต่อโดยวิธีการอื่นๆ เช่น ทางโทรศัพท์ หรืออินเทอร์เน็ต โดยต้องให้รายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปด้วย ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติจะต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานในการขอความร่วมมือดังกล่าว ๓) การวิเคราะห์ผล พนักงานคุมประพฤติ นำผลที่ได้รับรายงานจากอาสาสมัครคุมประพฤติไปวิเคราะห์และดำเนินการตามสภาพปัญหา และขั้นตอนต่างๆ ต่อไป		พนักงานคุมประพฤติไม่ได้ส่งให้อาสาสมัครคุมประพฤติดำเนินการควบคุมและสอดส่องมาก่อน ประกอบกับพนักงานคุมประพฤติไม่สะดวกหรือมีเหตุขัดข้องไม่อาจออกไปสอดส่องหรือติดตามผู้ถูกคุมความประพฤติได้ทันตามกำหนดเวลา จึงอาจขอความร่วมมือไปยังอาสาสมัครคุมประพฤติในพื้นที่ใกล้เคียงกับภูมิลำเนาของผู้ถูกคุมความประพฤติให้ช่วยสอดส่องติดตามหรือสอบถามผู้ถูกคุมความประพฤติตามสภาพปัญหา แล้วรายงานให้พนักงานคุมประพฤติทราบก็ได้
๑๕. การจัดทำกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟู โดยสำนักงานร่วมกับศูนย์ยุติธรรมชุมชน	๑๕.๑ การพิจารณากิจกรรม พนักงานคุมประพฤติ พิจารณาโปรแกรมหรือกิจกรรมที่จัดว่าสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ หรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดที่ได้รับการจำคุกแล้วเพื่อมิให้กระทำผิดซ้ำอีก	- ดูรายละเอียดกรณีตัวอย่างโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติในภาคผนวกที่ ๒	การจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนควรมีการนำความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชนมาสนับสนุน
	๑๕.๒ การวางแผนดำเนินการ พนักงานคุมประพฤติ ควรดำเนินการวางแผนเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความต้องการ นับแต่การประเมินเพื่อจำแนกครั้งที่ ๑ ตามขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน โดยมีหลักการและขั้นตอนดังนี้ ๑) มีการประเมินสภาพปัญหา/ความต้องการ ตามเกณฑ์การจำแนกและวิเคราะห์ถึงสาเหตุการกระทำผิด และ	- สามารถใช้โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูตามบริบทพื้นที่สำนักงานได้	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๒) มีการวางแผนให้ความช่วยเหลือแก่ไข้พื้ฟู ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา/ความต้องการที่ถูกจำแนก ครอบคลุมไปถึงสาเหตุการกระทำผิดและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ๓) ชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตน ที่ต้องให้ความร่วมมือกับโปรแกรม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการกระทำผิด		
	๑๕.๓ การดำเนินการตามแผน	- แนวทางในการกำหนดหลักสูตรการจัดค่ายจริยธรรม (เอกสารหมายเลข ๖/๒๕๕๑) - คู่มือการดำเนินการโปรแกรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติ (เอกสารหมายเลข ๗/๒๕๕๒) - หลักสูตรค่ายยาเสพติดสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติและครอบครัว (ค่ายก้าวใหม่) (เอกสารหมายเลข ๗/๒๕๕๕) - หลักสูตรสำหรับอบรม ผู้ถูกคุมความประพฤติที่ดี จรรยา(เอกสาร	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
		หมายเลข ๘/๒๕๔๖) - คู่มือการปฏิบัติงาน แก้ไขฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ ติดยาเสพติด (เอกสารหมายเลข ๑/๒๕๔๘) - คู่มือการจัด โปรแกรมการแก้ไข ฟื้นฟูผู้เสพ/ ผู้ติด ยาเสพติด : โปรแกรมพื้นฐาน - คู่มือการจัด โปรแกรมการแก้ไข ฟื้นฟูผู้กระทำความผิด : โปรแกรมปัญหา เฉพาะด้าน - คู่มือการจัด กิจกรรมแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด - มติคณะรัฐมนตรี เรื่องมาตรการบูรณา การการแก้ไขฟื้นฟู ติดตาม ดูแล ช่วยเหลือและ สงเคราะห์ผู้กระทำ ผิดในชุมชนลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙	
๑๖. การให้การ สงเคราะห์ผู้ถูกคุม ความประพฤติ	การสงเคราะห์ผู้ถูกคุมความประพฤติ สามารถดำเนินการได้ ๒ แนวทางคือ การสงเคราะห์ระหว่างคุมประพฤติ และ การสงเคราะห์ภายหลังพ้นการคุม ประพฤติ กิจกรรมการให้การสงเคราะห์ผู้กระทำ	- คู่มือจำแนก ผู้กระทำความผิดในงานคุม ประพฤติเอกสาร หมายเลข ๘/๒๕๔๙ - เอกสารการรวบรวม	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	มีดังนี้ - การให้การศึกษา - การส่งเสริมด้านการหางาน - การฝึกอาชีพ - ค่าอาหาร - ค่าพาหนะ - ค่ารักษาพยาบาล (ทางกาย/ทางจิต/บำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด) - ค่ายั้งชีพ - เงินทุนประกอบอาชีพ - การประกันตัวจำเลย - ด้านที่พักอาศัย หรือบ้านกึ่งวิถี (Halfway House) (อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานคุมประพฤติ) การให้การสงเคราะห์ในแต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการดังนี้ ๑. รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และประเมินสภาพปัญหา และ/หรือความต้องการ/ความจำเป็นของผู้กระทำผิดตามเกณฑ์การจำแนก(ถ้ามี) แล้วนำข้อมูลที่ได้มา กำหนดแนวทาง/แผนการแก้ไขฟื้นฟูและช่วยเหลือสงเคราะห์ประกอบกับความประสงค์ในการขอรับการสงเคราะห์ ๒. แจ้งประเภทที่สามารถขอรับการสงเคราะห์ได้ให้ผู้กระทำผิดทราบ ๓. จัดให้ผู้กระทำผิดกรอกคำร้องขอรับการสงเคราะห์ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด ๔. พนักงานคุมประพฤติพิจารณาจากผลการจำแนก(ถ้ามี) และตรวจสอบข้อเท็จจริงพร้อมทำความเข้าใจสมควรให้การสงเคราะห์หรือไม่เป็นเงินจำนวนเท่าไร ๕. เจ้าหน้าที่ธุรการตรวจสอบรายละเอียดของเอกสารว่าครบถ้วนถูกต้องหรือไม่รวมทั้งมีงบประมาณหรือเงินสนับสนุนที่จะให้การสงเคราะห์	บทบัญญัติกฎหมายเรื่องเดียวกันไว้ด้วยกัน เล่ม ๓ มติ คำสั่ง หนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง - หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๗.๗/๑๔๒๐๖ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ ที่ กค ๐๔๐๗.๗/๑๖๔๑๒ ลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ - แนวทางการเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสำหรับผู้ต้องหาและผู้กระทำผิดที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติและค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการตามหนังสือลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐ - แนวปฏิบัติในการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังพ้นจากการคุมความประพฤติหรือภายหลังปล่อย (After care) หนังสือที่ ยธ ๐๓๑๗/ว๒๕๙ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๗	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	หรือไม่ แล้วทำความเข้าใจเสนอผู้อำนวยการสำนักงานฯ ๖. ผู้อำนวยการสำนักงาน พิจารณาให้ความเห็นตามเกณฑ์ที่ได้รับพิจารณาจากกรมบัญชีกลางและแนวทางของกรมคุมประพฤติ กรณี ผู้อำนวยการสำนักงาน พิจารณาอนุมัติ - ให้เจ้าหน้าที่ธุรการจ่ายเงินให้ผู้ได้รับการสงเคราะห์ - จัดให้ผู้ได้รับการสงเคราะห์ ลงลายมือชื่อในคำร้องขอรับการสงเคราะห์หน้า ๒(๔) เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการเบิกจ่าย - จัดเก็บหลักฐานประกอบการเบิกจ่าย (คำร้องขอรับการสงเคราะห์) โดยสำเนาเอกสารทั้งหมดให้พนักงานคุมประพฤติเก็บเข้าสำนวน ๗. ให้พนักงานคุมประพฤติหรือเจ้าหน้าที่ธุรการลงทำเบียนสงเคราะห์ในโปรแกรมสารสนเทศการสงเคราะห์ผู้กระทำผิด ๘. ให้พนักงานคุมประพฤติจัดเก็บสำเนาเอกสารเข้าสำนวน ๙. กรณีผู้อำนวยการสำนักงานไม่อนุมัติ เนื่องจากมีเหตุผลจำเป็น เช่น งบประมาณหมด เป็นต้น ให้พนักงานคุมประพฤติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายแจ้งเหตุผลให้ผู้ขอรับการสงเคราะห์ทราบ ทั้งนี้ ควรพิจารณาแนะนำส่งต่อไปยังหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์ด้านนี้ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เป็นต้น ๑๐. ติดตามประเมินผลว่าผู้ได้รับการสงเคราะห์สามารถช่วยเหลือตนเองประสบความสำเร็จ หรือมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือไม่ ทั้งนี้ อาจมอบหมายให้อาสาสมัครคุมประพฤติ/	- แนวทางการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดด้วยบ้านกึ่งวิถี หนังสือที่ ยธ ๐๓๑๗/ว๘ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๒ - การสงเคราะห์ด้านการประกันตัวจำเลย เป็นการสงเคราะห์ในระหว่างคุมประพฤติ ทั้งนี้ต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน (กรณีประกันตัว) ตามแบบฟอร์มที่ใช้ในการปฏิบัติงาน คุมประพฤติ หน้า ๒๓๐-๒๓๑ - การให้การสงเคราะห์ค่าอาหาร ค่าพาหนะ และค่ายังชีพ ไม่ต้องติดตามประเมินผล - ดูหนังสือเวียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เรื่อง การเพิ่มวงเงิน - ดูพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๐, ๔๑ และ ๔๓ - ดูหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้การสงเคราะห์ตาม	

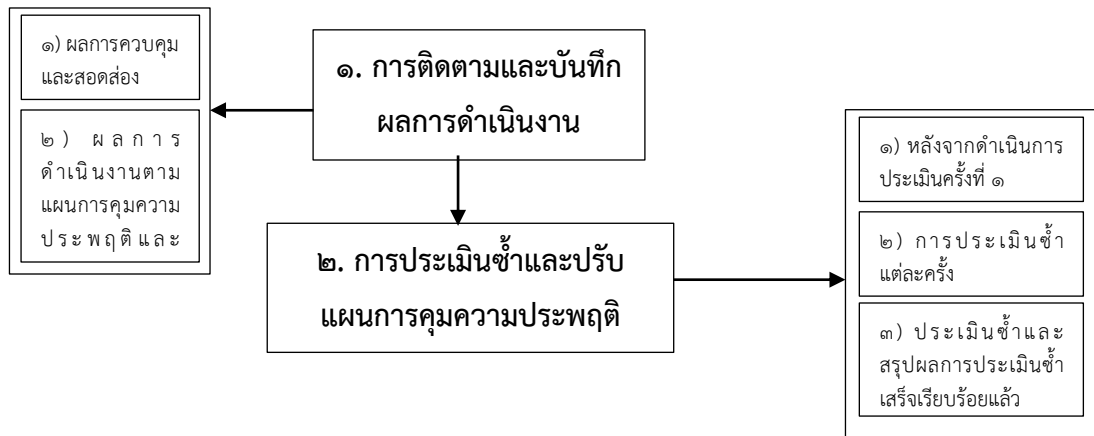
ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	เครือข่ายยุติธรรมชุมชนช่วยดูแลและรายงานผลให้ทราบ กรณีผู้ได้รับการสงเคราะห์ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้หรือยังมีปัญหาในการดำเนินชีวิต พนักงานคุมประพฤติต้องค้นหาสาเหตุ แล้ววางแผนการดำเนินการใหม่ ภายใต้ระเบียบที่กรมคุมประพฤติกำหนดไว้ กรณีผู้กระทำผิดประสบผลสำเร็จให้ยุติเรื่อง กรณีผู้กระทำผิดไม่มีที่พักอาศัย หรือยังไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพครอบครัว ชุมชน สังคมได้ สามารถขอเข้าพักอาศัยในบ้านสงเคราะห์ผู้กระทำผิด หรือ บ้านกึ่งวิถี (Halfway House) ซึ่งเป็นที่พักอาศัยชั่วคราวได้และเมื่อผู้อำนวยการสำนักงานพิจารณาอนุมัติให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ดังนี้ ๑. จัดทำหนังสือส่งตัวไปยังบ้านกึ่งวิถี (Halfway House) ที่ผู้กระทำผิดจะไปพักอาศัย และ หนังสือแจ้งสำนักงานประพฤติในพื้นที่ที่บ้านสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหรือบ้านกึ่งวิถี (Halfway House) อยู่ในเขตอำนาจ ๒. ติดต่อประสานงานกับผู้ดำเนินการบ้านกึ่งวิถี (Halfway House) เรื่องการจัดส่งตัวผู้ขอรับการสงเคราะห์ ทั้งนี้อาจพิจารณาเบิกรถยนต์ไปส่งหรือให้การสงเคราะห์เป็นค่าพาหนะให้ผู้ขอรับการสงเคราะห์เดินทางไปยังบ้านกึ่งวิถี (Halfway House) แห่งนั้นด้วยตนเอง	ระเบียบกระทรวงยุติธรรม - คู่มือระเบียบกระทรวงยุติธรรมเรื่องการประกาศให้สถานที่ใดเป็นสถานที่เพื่อการสงเคราะห์บุคคลที่ออกตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙	

ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผล

ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่พนักงานคุมประพฤติจะต้องการตรวจสอบการดำเนินงานในแต่ละสำนวนคดี โดยพนักงานคุมประพฤติจะต้องทบทวนแผนการดำเนินงาน และทำการประเมินซ้ำตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้มั่นใจว่าแผนการคุมความประพฤติและการแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่กำหนดไว้มีการดำเนินการตามแผน เพื่อปรับแผนการคุมความประพฤติและการแผนการแก้ไขฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ

โดยขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ ปรากฏตามแผนผังที่ ๖ และรายละเอียดดังตารางที่ ๙

แผนผังที่ ๖ ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

ตารางที่ ๙ ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการติดตามและประเมินผล

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
๑. การติดตามและบันทึกผลการดำเนินงาน	พนักงานคุมประพฤติ ที่ได้ดำเนินการในเรื่องใดไปแล้วตามแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่กำหนดไว้ หรือในทุกกระยะ ๑ - ๓ เดือน อย่างช้าไม่เกิน ๖ เดือน ให้บันทึกสรุปผลการดำเนินงานไว้ในแบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ ส่วนที่ ๔ ผลการดำเนินงาน เพื่อจะได้เป็นหลักฐานว่าได้มีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว และหากไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้จะได้ชี้แจงเหตุผล หรือทำการปรับปรุงแผนการควบคุมและสอดส่องและแผนการแก้ไขฟื้นฟูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น (ถ้าจำเป็น) ตลอดจนเพื่อดูความก้าวหน้าและแนวโน้มว่าผู้ถูกคุมความประพฤติจะผิดเงื่อนไขหรือสามารถพ้นการคุมความประพฤติไปด้วยดี โดยทำการบันทึกผลการดำเนินงานดังนี้ ๑) ผลการควบคุมและสอดส่อง ๑.๑) การดำเนินงานตามเงื่อนไขศาล พนักงานคุมประพฤติ พิจารณาว่าแผนหรือการดำเนินงานที่กำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ นั้น เป็นไปตามแผนที่วางไว้ในแบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ ส่วนที่ ๓ ข้อ ๓.๑.๑ หรือไม่ ถ้าไม่เป็นตามแผนที่กำหนดหรือจำเป็นต้องปรับแผนเป็นเพราะสาเหตุใดให้ระบุไว้ด้วย ๑.๒) การดำเนินงานตามความเห็นของพนักงานคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ พิจารณากำหนดแผนหรือการดำเนินงานตามที่พนักงานคุมประพฤติเห็นสมควร	- แบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ (ค.ป.๔ ข.) - คู่มือการเพิ่มเติมได้ที่ คู่มือการจำแนกผู้กระทำผิดในงาน คุม ประ พ ฤ ติ (เอกสารหมายเลข ๙/๒๕๕๙) - คู่มือระบบการคุม ประ พ ฤ ติ ร ะ อ ง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับแผนการคุมความประพฤติและแผนการแก้ไขฟื้นฟูที่ออกตาม พ.ร.บ. คุมประพฤติ ๒๕๕๙	ข้อสังเกต: - พนักงานคุมประพฤติควรทำการประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติทุกครั้งที่มารายงานตัว เพื่อจะได้สังเกตติดตามพฤติกรรมได้อย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	เพิ่มเติมไว้ในแบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ ส่วนที่ ๓ ข้อ ๓.๒.๑ นั้นสามารถดำเนินการได้ตามแผนหรือไม่ หากไม่เป็นตามแผนหรือเห็นควรปรับแผนก็ให้สรุปเหตุผลไว้พอสังเขป ๒) ผลการดำเนินงานตามสภาพปัญหา จากแผนการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาในแบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติส่วนที่ ๓ ข้อ ๓.๒ ที่กำหนดไว้ตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วนนั้น เมื่อระยะเวลาการคุมประพฤติผ่านไปอย่างน้อย ๑ เดือน หรือเมื่อมีการดำเนินงานตามแผนแล้ว พนักงานคุมประพฤติ บันทึกผลการดำเนินงานในแต่ละสภาพปัญหาไว้ให้ชัดเจน ซึ่งตามหลักการแล้วการแก้ไขปัญหามิควรทำตามลำดับ แต่ในทางปฏิบัติบางครั้งอาจมีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหามาตามที่กำหนดไว้ได้หรือบางปัญหาอาจคลี่คลายไปก่อนที่จะมีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ หากมีการดำเนินงานตามแผนแล้ว ให้สรุปว่ามีผลที่คาดว่าจะได้รับเกิดขึ้นหรือไม่ ซึ่งในส่วนนี้พนักงานคุมประพฤติอาจได้ข้อมูลจากการประเมิน หรือการติดตามผลภายหลังการจัดกิจกรรม/การสังเกตและการสอบถาม เช่น หลังจากเข้าโครงการค่ายยาเสพติด ผู้ถูกคุมความประพฤติลดการเสพยาบ้าได้และต้องการหางานทำ แต่ถ้ายังไม่มีการแก้ไขปัญหามาตามที่กำหนดไว้ ให้ระบุเหตุผลหรือแผนการดำเนินงานใหม่ด้วย		
๒. การประเมินซ้ำ และ ปรับแผนการคุมความประพฤติ	การประเมินซ้ำและปรับแผนการคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ดังนี้ ๑) หลังจากดำเนินการประเมินครั้งที่ ๑	- แบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ (ค.ป.๔ ข.)	การประเมินในขั้นตอนนี้ อาจหาข้อมูลเพื่อประกอบการประเมินจากบุคคลใกล้ชิดผู้ถูกคุมความ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
และแผนการ แก้ไขฟื้นฟู	<u>พนักงานคุมประพฤติ ต้องทำการ</u> <u>ประเมินซ้ำทุก ๓-๖ เดือน</u> ตามระดับ ของการควบคุมและสอดส่อง หรือเมื่อ พบข้อเท็จจริงที่เป็นสาระสำคัญในการ ประเมินเปลี่ยนแปลงไปจากการ ประเมินครั้งแรก ระยะเวลาในการประเมินซ้ำ แบ่ง ตามกลุ่มดังนี้ - กลุ่มเข้มงวด ควรประเมินทุก ๓ เดือน - กลุ่มปานกลาง ควรประเมินทุก ๓-๖ เดือน - กลุ่มไม่เข้มงวด ควรประเมินทุก ๖ เดือน ทั้งนี้ ผู้อำนวยการสำนักงานคุม ประพฤติสามารถใช้ดุลพินิจปรับ ระยะเวลาตามที่สำนักงานฯ เห็นสมควร โดยคำนึงถึงปริมาณและคุณภาพของ งานเป็นสำคัญ ๒) การประเมินซ้ำแต่ละครั้ง หลังจากการประเมินความเสี่ยงหรือ แนวโน้มการกระทำผิดซ้ำและประเมิน สภาพปัญหาและความต้องการเสร็จ เรียบร้อยแล้วให้นำผลการประเมินนั้น ไปสรุประดับความเสี่ยงและระดับของ การควบคุมและสอดส่อง <u>พนักงานคุมประพฤติ สามารถปรับ</u> <u>ระดับของการควบคุมและสอดส่องได้</u> หากการสรุปผลการประเมินของการ ประเมินซ้ำครั้งใดก็ตาม มีข้อเท็จจริง เปลี่ยนแปลงไป การปรับระดับการ ควบคุมและสอดส่องทุกครั้ง ให้ระบุ เหตุผลของการปรับไว้โดยสังเขปลงใน ช่อง เหตุที่ปรับ ของการประเมินครั้ง นั้นๆ ด้วย ๓) ประเมินซ้ำและสรุปผลการ ประเมินซ้ำเสร็จเรียบร้อยแล้ว	- ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่คู่มือการ จำแนกผู้กระทำผิดใน งาน คุม ประ พ ฤ ตี (เอกสารหมายเลข ๙/๒๕๕๙) - การดำเนินการควร คำนึงถึงมาตรฐาน แห่งชาติว่าด้วยการ ปฏิบัติงานของกรมคุม ประพฤติ ข้อ ๑๐.๑๐	ประฤติ อาทิ บุคคลใน ครอบครัว/อ.ส.ค. หรือ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน หรือองค์กรหน่วยงานภาคี ในพื้นที่ร่วมด้วย

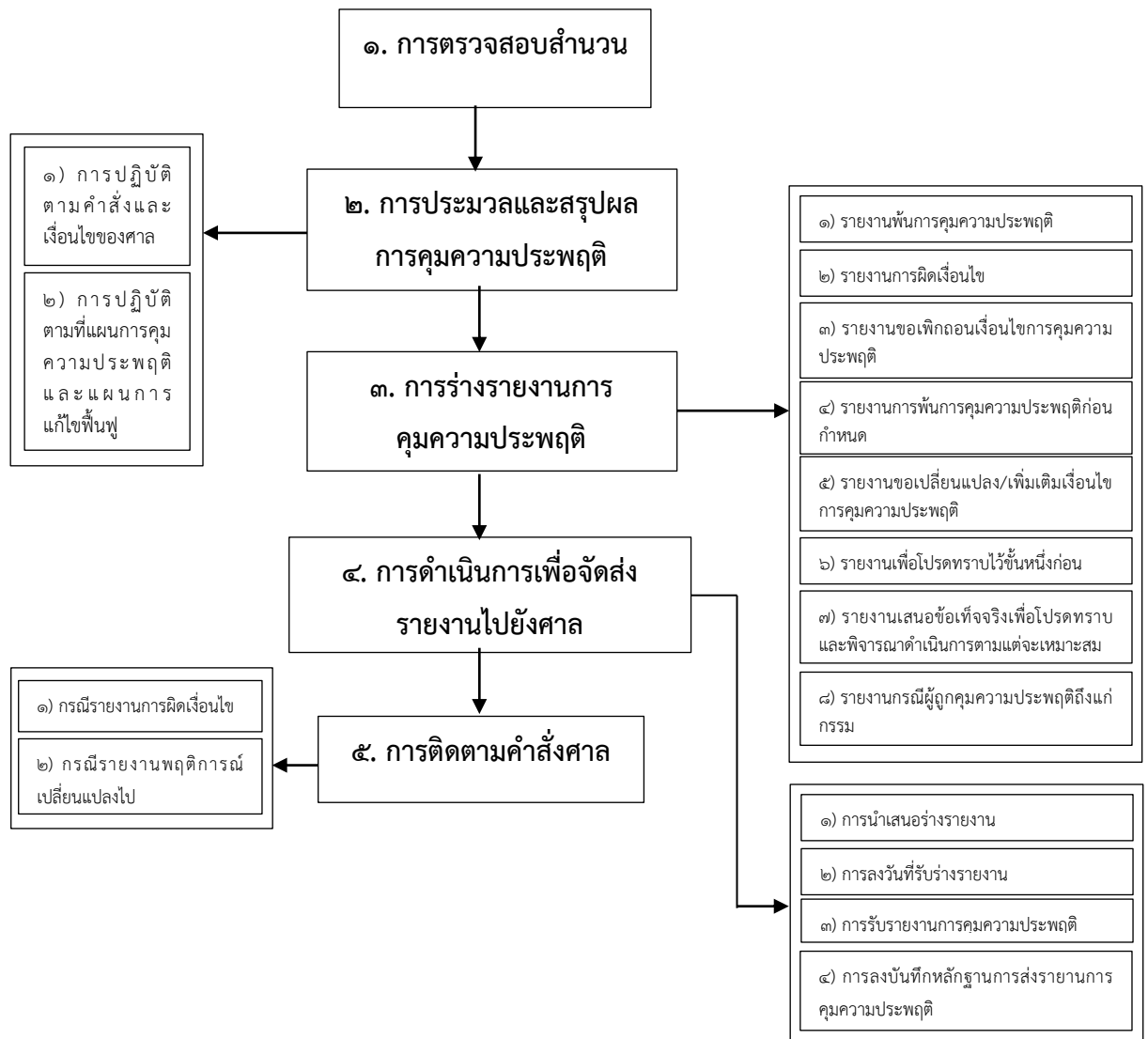
ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ในกรณีที่มีการปรับระดับการควบคุม และสอดคล้องหรือเพิ่มระดับขึ้น หรือ ผู้ถูกคุมความประพฤติมีสภาพปัญหา และความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป หรือในกรณีที่พบว่าวิธีการแก้ไขฟื้นฟู และกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูที่จัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติตามแผนเดิมนั้น ไม่ ประสบผลสำเร็จในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมหรือแก้ไขปัญหาและความ ต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติ <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> พิจารณาปรับ <u>แผนการคุมความประพฤติและแผนการ</u> <u>แก้ไขฟื้นฟู</u> ให้เหมาะสมสอดคล้องกับ ระดับการควบคุมและสอดคล้องและ สภาพปัญหาและ ความต้องการที่ เปลี่ยนแปลงไป หรือกำหนด/ ปรับเปลี่ยนแผนใหม่ทดแทนแผนเดิมที่ ไม่ประสบผลสำเร็จนั้นตามความ เหมาะสม แล้วจึงดำเนินการตามแผนที่ ปรับหรือกำหนดขึ้นใหม่นั้นต่อไป		

ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำรายงานการคุมความประพฤติ

ขั้นตอนที่ ๖ การจัดทำรายงานการคุมความประพฤติ เป็นขั้นตอนของพนักงานคุมประพฤติ ในการประมวลข้อมูลในการควบคุมความประพฤติผู้ถูกคุมความประพฤติที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งในกรณีที่ ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติและไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ มาจัดทำเป็นรายงาน การ คุมความประพฤติเพื่อเสนอต่อศาล หรือต่อกรมราชทัณฑ์

โดยขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติ ปรากฏตามแผนผังที่ ๗ และรายละเอียด ดังตารางที่ ๑๐

แผนผังที่ ๗ ขั้นตอนการจัดทำรายงานการคุมความประพฤติ

ตารางที่ ๑๐ ขั้นตอนและกระบวนการดำเนินการจัดทำรายงานการคุ้มครองความประพฤติ

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
๑. การตรวจสอบสำนวน	พนักงานคุมประพฤติ ตรวจสอบความเรียบร้อยของสำนวนคดี เช่น การกรอกข้อความต่างๆ ตั้งแต่ปกสำนวนจนถึงเอกสารภายในสำนวนเป็นต้น	- แบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ (ค.ป.๔ข) ส่วนที่ ๕ - คู่มือการจำแนก	
๒. การประมวลและสรุปผลการคุ้มครองความประพฤติ	พนักงานคุมประพฤติ ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสำนวนจากการควบคุมและสอดส่องในด้านต่างๆ ดังนี้ ๑) การปฏิบัติตามคำสั่งและเงื่อนไขของศาล ๑.๑) ตรวจสอบคำสั่งและเงื่อนไขของศาลและวิเคราะห์กับผลการปฏิบัติของผู้ถูกคุมความประพฤติ ๑.๒) หากไม่เป็นไปตามคำสั่งและเงื่อนไขของศาล ให้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนด แล้วจัดทำรายงานทันทีเพื่อเสนอตามลำดับชั้นจนถึงศาลเป็นกรณีผิดเงื่อนไข ๑.๓) หากเป็นไปตามคำสั่งและเงื่อนไขของศาล และพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี จนกระทั่งสิ้นสุดระยะการคุมความประพฤติ ให้ดำเนินการรายงานเสนอตามลำดับชั้นจนถึงศาลเป็นกรณีพ้นคุมความประพฤติด้วยดี อนึ่งสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติที่ปฏิบัติตามคำสั่งและเงื่อนไขของศาล และมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และเมื่อพิจารณาแล้วผู้ถูกคุมความประพฤติมิได้มีนิสัยหรือพฤติกรรมที่เคยกระทำความผิดมาก่อน ไม่มีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดอีกมีความรับผิดชอบที่ดีตามเกณฑ์ที่กรมคุมประพฤติกำหนด พนักงานคุมประพฤติสามารถเสนอให้ผู้ถูกคุมความประพฤติพ้นคุมความประพฤติก่อนกำหนดได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล ๒) การปฏิบัติตามที่พนักงานคุมประพฤติเห็นสมควรเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ๒.๑) ศึกษาจากพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพโดยรวมของผู้ถูกคุมความประพฤติว่ามีทิศทางในการเปลี่ยนแปลงเป็นเช่นใด ๒.๒) หากผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติกรรมในทางที่เสี่ยงต่อการไปกระทำความผิดใหม่ หรือมีพฤติกรรมที่มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปในทางไม่ดี ให้ดำเนินการแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือนผู้ถูกคุมความ	- คู่มือระเบียบเพิ่มเติมได้ที่คู่มือการจำแนกผู้กระทำผิดในงานคุมประพฤติ (เอกสารหมายเลข ๙/๒๕๔๙) - คู่มือระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการคุมความประพฤติที่ออกตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ประพจน์ในเบื้องต้น และหากไม่ปฏิบัติตามที่พนักงานคุมประพจน์ แนะนำเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู ให้ดำเนินการเสนอรายงานตามลำดับชั้น จนถึงศาลเป็นกรณีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดี		
๓. การร่าง รายงานการ คุม ความ ประพจน์	พนักงานคุมประพจน์ ร่างรายงานตามประเภทรายงาน หลังจาก ประมวลและสรุปผลการคุมความประพจน์แล้ว ดังนี้ ๑) รายงานพันการคุมความประพจน์ พนักงานคุมประพจน์ จัดทำรายงานพันการคุมความประพจน์ นับ แต่วันที่ผู้ถูกคุมความประพจน์ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาลครบถ้วน ๒) รายงานผิดเงื่อนไข พนักงานคุมประพจน์ จัดทำรายงานผิดเงื่อนไขทันที ยกเว้นมีเหตุ จำเป็น แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน ๑๕ วัน นับแต่พนักงานคุมประพจน์ ดำเนินการครบกระบวนการ หรือก่อนครบกำหนดระยะเวลาการ คุมความประพจน์ รายงานผิดเงื่อนไขนี้จะจัดทำในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่ ปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อรวมกันต่อไปนี้ (๑) ผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่ไปรายงานตัว (๒) ผู้ถูกคุมความประพจน์ยังคงเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ (๓) ผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่ไปรายงานตัวและยังคงเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดให้โทษ (๔) ผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่ไปรายงานตัวและยังคงเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดให้โทษ ต่อมาถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่และศาลพิพากษาให้ รอกการลงโทษในคดีหลัง (๕) ผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่ทำงานบริการสังคมตามคำสั่งศาล (๖) ผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่เข้ารับการบำบัดรักษาตามคำสั่ง ศาล (๗) ผู้ถูกคุมความประพจน์ยังคงเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ ต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีใหม่ (๘) รายงานผิดเงื่อนไขและศาลออกหมายจับแล้ว ต่อมาผู้ถูกคุม ความประพจน์ถูกจับกุมคดีใหม่อีก (๙) กรณีศาลสั่งให้ทำงานบริการสังคม แต่ไม่ได้สั่งให้มารายงาน ตัวต่อพนักงานคุมประพจน์ เมื่อผู้ถูกคุมความประพจน์ขาดนัดทำงาน บริการสังคมตามกำหนดเมื่อใด ให้พนักงานคุมประพจน์ดำเนินการ ตามกระบวนการที่ต้องปฏิบัติในกรณีที่ผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่ ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาล แล้วกร่างรายงานผิดเงื่อนไข (๑๐) ผู้ถูกคุมความประพจน์ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ที่ศาล กำหนด	- มาตรฐาน แห่งชาติว่าด้วย การปฏิบัติงาน ของกรมคุม ประพจน์ ข้อ ๑๐.๕ ข้อ ๑๐.๑๒ ข้อ ๑๐.๑๓ ข้อ ๑๐.๑๔ - การ ปฏิบัติงานที่ เกี่ยวข้องกับ IT ให้ดู รายละเอียดที่ ยธ ๐๓๑๗/ว ๓๖๙ ลงวันที่ ๒๓ มิ.ย. ๒๕๕๙ เรื่อง แจ้งแนว ทางการ ปฏิบัติงานคุม ประพจน์ตาม ระบบ สารสนเทศการ คุมประพจน์ - คู่มือขอ ซักซ้อมและ เพิ่มเติมแนว ปฏิบัติเกี่ยวกับ การบริหาร	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ทั้งนี้ในการเสนอความเห็นให้เสนอความเห็นตามที่ศาลกำหนดให้ลงโทษให้ชัดเจน ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๗ ๓) รายงานขอเพิกถอนเงื่อนไขการคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ จัดทำรายงานเสนอศาลเพื่อโปรดทราบไว้ชั้นหนึ่งก่อนหรือเพื่อโปรดทราบ หรือเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปตามแต่จะเห็นสมควรในกรณีต่างๆ ดังนี้ (๑) ในระหว่างการคุมความประพฤติ ผู้ถูกคุมความประพฤติได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด แต่ต่อมาป่วยจนไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ (๒) กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ และยังไม่มีการงดออกจากโรงพยาบาล จนใกล้จะครบกำหนดระยะเวลาการคุมความประพฤติ (๓) กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่ และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ซึ่งมีระยะเวลายาวนานกว่าระยะเวลาการคุมความประพฤติ (๔) กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่ ต่อมาศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก และบวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีนี้ด้วยแล้ว (๕) กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติไปศึกษาต่อต่างประเทศ ไปอยู่ต่างประเทศ ซึ่งมีระยะเวลานานกว่าระยะเวลาการคุมประพฤติ ๔) รายงานการพ้นคุมความประพฤติก่อนกำหนด พนักงานคุมประพฤติ จัดทำรายงานการพ้นคุมความประพฤติก่อนกำหนด เมื่อออกสอดส่องแล้วพบว่านิสัยและความประพฤติดีขึ้น ประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข และเงื่อนไขอื่นๆ ตามเกณฑ์ที่กรมคุมประพฤติกำหนด ๕) รายงานขอเปลี่ยนแปลง/เพิ่มเติมเงื่อนไขการคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ จัดทำรายงานขอเปลี่ยนแปลง/เพิ่มเติมเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ตามกรณีต่างๆ ดังนี้ (๑) กรณีผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษและศาลไม่ได้กำหนดเงื่อนไขห้ามผู้ถูกคุมความประพฤติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ แต่ในระหว่างการคุมความประพฤติผู้ถูกคุมความประพฤดียังคงเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ	จัดการงานคดีที่ยธ ๐๓๐๘/ว.๑๙ ลว. ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ - คู่มือแจ้งเปลี่ยนแปลงและกำกับแนวทางในการรายงานผลการควบคุมและสอดส่องและการบริหารสำนวนคดีเพื่อแก้ไขปัญหาคดีค้างค้ำที่ยธ ๐๓๐๘/ว.๖๕ ลว. ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ - คู่มือแนวทางการบริหารสำนวนคดีเชิงแก้ไขปัญหาคดีค้างค้ำที่ยธ. ๐๓๐๘/ว.๖๕ ๑๔๑ ลว. ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖ - คู่มือเปรียบเทียบคุมประพฤติระเบียบกระทรวงยุติธรรม กฎกระทรวง ที่ออกตามพระราชบัญญัติ	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
		หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองประพฤติกุณของผู้ถูกคุมความประพฤติเปลี่ยนแปลงให้พนักงานคุมประพฤติตรวจสอบกับพฤติการณ์ดังกล่าว และแก้ไขฟื้นฟูเท่าที่สามารถทำได้ก่อน หากไม่อาจดำเนินการเพื่อการคุ้มครองความประพฤติต่อไปได้ หรือควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคุมความประพฤติให้รับทำรายงานและความเห็นต่อศาล พนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจโดยเร็ว	
๔. การดำเนินการเพื่อจัดส่งรายงานไปยังศาล เพื่ อ จั ด ส่ ง รายงานไปยัง	การดำเนินการเพื่อจัดส่งรายงานไปยังศาล ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้ ๑) การนำเสนอร่างรายงาน <u>พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน</u> นำเสนอร่างรายงานและ <u>แบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ</u> (ค.ป.๔ข) ต่อผู้อำนวยการ	- สมุดรับคดี - สอดส่อง - พิมพ์รายงาน	

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
ศาล	สำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายพร้อมสำนวนและสมุดรับคดี สอดส่อง ๒) การลงวันที่รับร่างรายงาน <u>ผู้อำนวยการสำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย</u> ลงวันที่รับร่าง รายงานในสมุดรับคดีสอดส่อง แล้วตรวจร่างรายงานและแบบ ประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ (ค.ป.๔ข) โดยเร็ว หากผู้อำนวยการสำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย มีความเห็น ไม่สอดคล้องกับพนักงานคุมประพฤติที่เสนอรายงาน ควรสอบถาม และหารือกับพนักงานคุมประพฤติในประเด็นดังกล่าว แล้วทำ ความเห็นในร่างรายงานก่อนส่งให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ต่อไป หากเห็นชอบกับร่างรายงานการคุมความประพฤติที่ส่งมาให้ส่ง มอบเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีดพิมพ์หรือพิมพ์จาก IT แล้วแต่กรณี ๓) การตรวจสอบความถูกต้อง <u>พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน</u> ตรวจทานความถูกต้อง รายงานที่จัดพิมพ์ แล้วส่งรายงานพร้อมสมุดรับคดีสอดส่องต่อ ผู้อำนวยการสำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงนาม ๔) การรับรายงานการคุมความประพฤติ ธุรการคดี รับรายงานการคุมความประพฤติที่ผู้อำนวยการ สำนักงานฯ ลงนาม แล้วบันทึกรายละเอียดชื่อ-ชื่อสกุลของผู้ถูกคุม ความประพฤติ เลขทะเบียนคดีอาญาหมายเลขแดง ประเภทของ รายงาน ลงในสมุดส่งรายงานศาล แล้วดำเนินการส่งรายงาน ๕) การลงบันทึกหลักฐานการส่งรายงาน <u>พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน</u> บันทึกหลักฐานเลขที่ หนังสือส่งรายงานและวันที่ส่งรายงานในสมุดรับคดี หลังจากส่ง รายงานการคุมความประพฤติแล้ว	พันการคุม ความประพฤติ โดยใช้ IT - บันทึก รายละเอียด การส่งรายงาน ใน IT	
๕. การ ติดตาม คำสั่งศาล	การติดตามคำสั่งศาลให้ดำเนินการตามกรณี ได้แก่ ๑) กรณีรายงานพันคุมความประพฤติ <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ส่งสำนวนให้ธุรการคดีจัดเก็บแล้วไม่ต้อง ติดตามคำสั่งศาล กรณีรายงานพันคุมความประพฤติและรายงานเพิก ถอนการคุมความประพฤติเนื่องจากผู้ถูกคุมความประพฤติถึงแก่ กรรมที่มีหลักฐานมรณบัตรที่สมบูรณ์ถูกต้อง ให้ถือว่าการคุมความ ประพฤติยุติลง ๒) กรณีรายงานผิดเงื่อนไข <u>พนักงานคุมประพฤติ</u> ต้องดำเนินการติดตามคำสั่งศาลภายใน ๑ เดือน นับแต่เสนอรายงานศาล โดยให้เยี่ยมสำนวนจากศาล เพื่อ	- บันทึกผลการ คุมความ ประพฤติ ใน IT - แบบรายงาน ผลการติดตาม คำสั่งศาล - แบบหนังสือ ขอรทราบคำสั่ง	ข้อสังเกต: ผู้อำนวยการ สำนักงาน/ หัวหน้ากลุ่ม งาน สามารถ ควบคุม ตรวจสอบ สำนวนคดี ตามแนว

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ตรวจสอบว่าศาลมีคำสั่งอย่างไร แล้วบันทึกผลลงในแบบการติดตามคำสั่ง หากยังไม่สามารถทราบคำสั่งศาลได้เนื่องจากข้อขัดข้องของงานธุรการศาล ให้มีหนังสือขอทราบคำสั่งศาล หากศาลมีคำสั่งไม่ชัดเจนให้เสนอสำนวนพร้อมรายงานการติดตามคำสั่งต่อหัวหน้าสาย หัวหน้ากลุ่ม หรือผู้อำนวยการสำนักงานฯ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป อนึ่งแนวทางในการปฏิบัติของศาลหลังจากพิจารณารายงานการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขศาลของผู้ถูกคุมความประพฤติ ศาลมักจะออกหมายเรียกผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อมาสอบถาม หรือนัดพร้อมพนักงานอัยการ พนักงานคุมประพฤติ และผู้ถูกคุมความประพฤติมาเพื่อสอบถาม ซึ่งศาลจะส่งหมายนัดพร้อมมายังสำนักงานคุมประพฤติ เมื่อได้รับหมายนัดพร้อมต้องดำเนินการ ดังนี้ - ธุรการคดีลงบัญชีนัดพร้อมและแจ้งพนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนทราบ - พนักงานคุมประพฤติเตรียมสำนวนและศึกษาข้อมูลให้พร้อมเพื่อเสนอข้อมูลเพิ่มเติมต่อศาลและหลังจากไปนัดพร้อมแล้วพนักงานคุมประพฤติต้องบันทึกผลการนัดพร้อมไว้ในสำนวน ผลการนัดพร้อม มี ๓ ประการ คือ (๑) ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการคุมประพฤติต่อไป (๒) ศาลเปลี่ยนแปลงคำสั่งโดยให้พักถอนการคุมความประพฤติและลงโทษจำคุกที่รอไว้้นั้น ซึ่งศาลจะส่งหนังสือแจ้งคำสั่งศาลมายังสำนักงานคุมประพฤติและพนักงานคุมประพฤติต้องเก็บหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าวไว้ในสำนวน บันทึกผลการคุมความประพฤติที่ปกสำนวนและสมุดรับคดีสอดส่อง แล้วนำเสนอสำนวนต่อผู้อำนวยการสำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อมีคำสั่งให้เก็บสำนวนเป็นการสิ้นสุดการคุมความประพฤติ ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ เดือน หลังจากนัดพร้อม หากพ้นระยะเวลาไปพอสมควรแล้วยังไม่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งศาล ให้ดำเนินการติดตามคำสั่งจากสำนวนศาลมาเพื่อดำเนินการดังกล่าวข้างต้น (๓) ศาลมีคำสั่งให้ออกหมายจับเนื่องจากผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มาศาลตามหมายเรียก หรือได้หนีไป หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะหลบหนี ซึ่งศาลจะส่งหนังสือแจ้งคำสั่งพร้อมสำเนาหมายจับให้พนักงานคุมประพฤติทราบ เมื่อได้รับหมายจับให้ดำเนินการ ดังนี้	ศาล - บันทึกวันเวลาและศาลที่นัดพร้อมใน IT - แบบรายงานผลการติดตามคำสั่งศาล - แบบหนังสือขอทราบคำสั่งศาล - ดุราละเอียดในเรื่องการสงเคราะห์ภายหลังปล่อยในแนวปฏิบัติในการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังพ้นจากการคุมความประพฤติหรือภายหลังปล่อย (After care) ตามหนังสือ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๗ - ดุราละเอียดเพิ่มเติมได้ที่หนังสือ ยธ	ทางการบริหาร สำนวนคดีทั้งนี้สามารถตรวจสอบข้อมูลการส่งรายงานข้อมูลการนัดพร้อมรายการทะเบียนคดีควบคุมและสอดส่องที่อยู่ระหว่างดำเนินการได้จาก IT - ในระหว่างการคุมความประพฤติแม้พนักงานคุมประพฤดียังไม่ได้เขียนรายงานเสนอศาลแต่หัวหน้ากลุ่มงานหรือผู้อำนวยการสำนักงานอาจเรียกดูสำนวนพร้อมแบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติได้

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	(๓.๑) เจ้าหน้าที่ธุรการคัดลงทะเบียนรับหมายจับ แล้วส่งมอบพนักงานคุมประพฤติ (๓.๒) พนักงานคุมประพฤติเก็บหมายจับพร้อมทั้งบันทึกคำสั่งดังกล่าวที่ ปกสำนวนและสมุดรับคดี แล้วเสนอสำนวนพร้อมสมุดรับคดีส่งผู้อำนวยการสำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย และส่งเก็บสำนวน เป็นการสิ้นสุดการคุมความประพฤติชั่วคราว ๓) กรณีรายงานพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป พนักงานคุมประพฤติ ต้องติดตามคำสั่งศาลภายใน ๒ เดือน หลังจากส่งรายงานต่อศาล หากยังไม่สามารถทราบคำสั่งศาลได้ เนื่องจากข้อขัดข้องของงานธุรการศาล ให้มีหนังสือขอทราบคำสั่งศาล ซึ่งในกรณีรายงานพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปนี้ พนักงานคุมประพฤติต้องทราบว่าศาลอาจมีแนวทางพิจารณาได้ ดังนี้ (๑) กรณีรายงานการคุมความประพฤติเป็นคุณแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติและศาลได้พิจารณาหลักฐานเอกสารประกอบรายงานแล้วสามารถพิจารณาและมีคำสั่งโดยไม่ต้องออกหมายเรียก (๒) กรณีรายงานการคุมความประพฤติเป็นผลร้ายแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติ ศาลอาจเรียกผู้ถูกคุมความประพฤติมาแจ้งข้อความเป็นผลร้ายนั้นให้ทราบ (๓) ศาลอาจเรียกพนักงานคุมประพฤติมาสอบถามหรือให้การเพื่อประกอบการพิจารณาตามคำขอหรือคำแถลง (๔) ศาลอาจนัดพร้อมพนักงานอัยการ พนักงานคุมประพฤติ และผู้ถูกคุมประพฤติมาเพื่อสอบถาม (๕) เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นสมควร ศาลอาจดำเนินการ (๕.๑) แก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการคุมความประพฤติ (๕.๒) เพิกถอนเงื่อนไขการคุมความประพฤติข้อหนึ่งข้อใด (๕.๓) กำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติข้อใดที่ยังมิได้กำหนดไว้เพิ่มเติม ศาลจะแจ้งคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทราบตามแบบพิมพ์ ค.ป.๕ พนักงานคุมประพฤติต้องบันทึกผลการคุมความประพฤติที่ ปกสำนวนและในสมุดรับคดี พร้อมทั้งเสนอสำนวนและสมุดรับคดีต่อผู้อำนวยการสำนักงานฯ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อพิจารณาสั่งเก็บสำนวน ถ้าศาลมีคำสั่งให้เพิกถอนการคุมความประพฤติถือว่าสิ้นสุดการคุมประพฤติ (๕.๔) ถ้าผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบพนักงานคุมประพฤติ หลังจากเสนอรายงานกรณีไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขแล้ว ให้พนักงานคุมประเวตินำตัวผู้ถูกคุมความประพฤติมาพร้อมและยื่นคำร้องเสนอ	๐๓๑๗/ว ๓๔๕ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ - ดุรายละเอียด เรื่องขอชักซ้อม และเพิ่มเติม แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการ บริหารจัดการ งานคดี ที่ ยธ ๐๓๐๘/ว ๑๙ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘	ตาม ระยะเวลาที่ สำนักงาน เห็นสมควร เช่น ทุก ๖ เดือน ทั้งนี้ เพื่อช่วย กำกับดูแล และให้ คำแนะนำใน การ ปฏิบัติงาน ให้มีคุณภาพ และป้องกัน คดีค้าง หรือการ ไม่ ดำเนินงาน ใน ระยะเวลาที่ เหมาะสม เช่น การส่ง หนังสือ เตือน และ การออก สอดส่อง เป็นต้น - ในกรณีที่ผู้ ถูกคุมความ ประพฤติ ขอให้ สำนักงาน คุมประพฤติ ออกหนังสือ รับรองผล การคุมความ ประพฤติให้

ขั้นตอน	ขั้นตอน/ กิจกรรม/ วิธีดำเนินการ	เอกสารที่ใช้/ IT*	หมายเหตุ
	ศาลเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้ชี้แจงเหตุขัดข้องที่ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาล หรือกรณีมีหมายจับ และเจ้าพนักงานตำรวจสามารถจับกุมตัวได้ ศาลอาจว่ากล่าวตักเตือนและอาจมีคำสั่งดังนี้ - เพิกถอนหมายจับ - ดำเนินการคุมความประพฤติต่อไป - เพิกถอนการคุมความประพฤติและลงโทษจำคุกที่รอไว้ กรณีที่ศาลสั่งให้ดำเนินการคุมความประพฤติต่อไป ให้ใช้สำนวนเดิมจัดทำเป็นสำนวนใหม่ เนื่องจากคดีเดิมได้จำหน่ายเป็น การสิ้นสุดการคุมความประพฤติชั่วคราวแล้ว อนึ่งเพื่อประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้ถูกคุมความประพฤติที่มีฐานะยากจน มีความเดือดร้อน จำเป็น ให้สามารถแก้ไขปัญหาระงับด่วนเฉพาะหน้า และแก้ไขปัญหาคือต่อเนื่องระยะยาว เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติจะสามารถยืนหยัด ช่วยเหลือตนเองได้และสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้เช่นคนปกติ โดยไม่หวนกลับไปเป็นปัญหาของสังคมอีก กรมคุมประพฤติดังมีกระบวนการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังพ้นจากการคุมความประพฤติโดยภายในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี นับแต่วันที่พ้นจากการคุมประพฤติ ผู้พ้นการคุมประพฤติสามารถแจ้งความประสงค์ขอรับการสงเคราะห์ ต่อพนักงานคุมประพฤติ ณ สำนักงานคุมประพฤติในพื้นที่ที่พักอาศัย หรือแจ้งความประสงค์ต่ออาสาสมัครคุมประพฤติหรือสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไปได้		ยื่นคำร้องต่อผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ โดยระบุเหตุผลความจำเป็น - กรณีที่เป็นสำนวนรับประเด็นให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติที่เป็นเจ้าของสำนวนที่จะออกหนังสือรับรอง โดยระบุเหตุผลความจำเป็นเพื่อความสะดวกเรียบร้อยซึ่งต้องยึดตามสำนักงานคุมประพฤติต้นสังกัดก่อน

บรรณานุกรม

- กรมคุมประพฤติ. (๒๕๕๗). **มาตรฐานแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติงานของกรมคุมประพฤติ**. กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมคุมประพฤติ. (๒๕๕๙ก). **การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในงานคุมประพฤติ**. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ จาก <http://www.probation.go.th/>
- กรมคุมประพฤติ. (๒๕๕๙ข). **การคุมความประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่**. สืบค้นเมื่อ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๙ จาก <http://www.probation.go.th/>
- คุมประพฤติ, กรม. (๒๕๕๒). **รายงานวิจัยการกระทำผิดซ้ำภายหลังพ้นคุมความประพฤติ**. เอกสารหมายเลข ๑๙/๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ. (เอกสารอัดสำเนา)
- คุมประพฤติ, กรม. (๒๕๕๑). **คู่มือการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่องผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ เด็กหรือเยาวชน และผู้ได้รับพักการลงโทษ/ลดวันต้องโทษจคุก**. เอกสารหมายเลข ๙/๒๕๕๑. กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (๒๕๕๘). **กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การคืนอำนาจ แก่เหยื่อ อาชญากรรมและชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (๒๕๕๖). **ระบบยุติธรรมและยุติธรรมทางเลือก แนวการวิเคราะห์เชิงสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (๒๕๕๙). **เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “จิตวิทยาสังคมกับการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ”**. การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การกำหนดและพัฒนารูปแบบกระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรม และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (ครั้งที่ ๑) ตามโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ” ระหว่างวันที่ ๔ - ๕ เมษายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมที เค พาเลซ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร. (เอกสารอัดสำเนา)
- นันทพรชัย อัครพงศ์. (๒๕๕๖). **เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีทัณฑ์โทษและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Theory of Penology and Offender Rehabilitation)**. อุบลราชธานี: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (เอกสารอัดสำเนา)

พเยาว์ ศรีแสงทอง. (๒๕๕๕). การลงโทษและการแก้ไขผู้กระทำผิด (Punishment and Correction). กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักส์.

ระพีพร หิมะคุณ ศรีสมบัติตระกูล. (๒๕๕๙). รายงานสรุปโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การกำหนดและพัฒนารูปแบบกระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (ครั้งที่ ๑) ตามโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ”. กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ. (เอกสารอัดสำเนา)

สวัสดิการกรมคุมประพฤติ. (๒๕๕๒). **รวมความรู้และกฎหมายเกี่ยวข้อง สำหรับพนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม**. กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (๒๕๕๒). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรม **หน่วยที่ ๘-๑๕**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อภิฑูรย์ ภูเพชร. (๒๕๕๙). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “การบังคับใช้กฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพต่อการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ”. การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การกำหนดและพัฒนารูปแบบกระบวนการปฏิบัติงานด้วยกลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยตามหลักการสหวิทยาการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (ครั้งที่ ๑) ตามโครงการวิจัย เรื่อง “การพัฒนากลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อยกระดับสัมฤทธิ์ผลของการคุมประพฤติ” ระหว่างวันที่ ๔ - ๕ เมษายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมที เค พาเลส ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร. (เอกสารอัดสำเนา)

อัจฉริยา ชูตินันท์. (๒๕๕๗). **อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.

Schmallegger, Frank. (๒๐๐๗). **Criminal justice today: an introductory text for the twenty-first century**. ๙th ed. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall.

ภาคผนวกที่ ก

กรณีตัวอย่างโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ

๑. โปรแกรมรับรายงานตัวรายบุคคล เรื่องการควบคุมอารณ

๑.๑ พฤติการณ์แห่งการกระทำผิดของผู้ถูกคุมความประพฤติ

ผู้ถูกคุมความประพฤติ กระทำผิดฐานความผิดต่อร่างกาย โดยกระทำผิดที่ตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ด้วยเหตุบันดาลโทสะที่ถูกล้อเลียน โดยผู้ถูกคุมความประพฤติได้ขว้างแก้วน้ำใส่ศีรษะผู้เสียหายจนได้รับบาดเจ็บ ซึ่งพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดที่แท้จริงว่าเกิดจากผู้ถูกคุมความประพฤติขาดการควบคุมอารณ

๑.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการรับคดีตามขั้นตอนแล้วส่งผู้ถูกคุมความประพฤติให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนดำเนินการสอบปากคำตามแบบบันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติ (คป.๑๑) จากนั้นออกสมุดนัดรายงานตัว วาดแผนที่และรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยพนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงระดับต่ำ แบบกลุ่มไม่เข้มงวด และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมรับรายงานตัวรายบุคคลเรื่องการควบคุมอารณเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ โปรแกรมรับรายงานตัวรายบุคคลเรื่องการควบคุมอารณ

โปรแกรมรับรายงานตัวรายบุคคลเรื่องการควบคุมอารณ	
คำอธิบายโปรแกรม	โปรแกรมรับรายงานตัวรายบุคคลเรื่องการควบคุมอารณ คือ โปรแกรมการรายงานตัวและให้ความรู้ด้านการควบคุมอารณแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติ
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพฤติกำหนดวันนัดรายงานตัว ณ ศูนย์ประสานอาสาสมัครคุมประพฤติอำเภอศรีราชา (ศาลาประชาคมเทศบาลนครแหลมฉบัง) จังหวัดชลบุรี ๒) พนักงานคุมประพฤตรับรายงานตัวร่วมกับการให้ความรู้ในการรับรายงานตัวแบบกลุ่ม และเสริมความรู้ให้เมื่อรับรายงานตัวแบบรายบุคคล
ผลการดำเนินการ/ การติดตาม	- ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติได้ชี้แจงกำชับให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าใจการปฏิบัติตัว และรายงานตัวตามกำหนดโดยไม่ต้องมีการเตือน/ตาม ก่อนที่จะเขียนรายงานผลการดำเนินงานคุมประพฤติต่อศาล
บทเรียนที่ได้รับ	- สามารถพูดคุยและให้คำปรึกษาได้ตรงจุดมากขึ้น
เงื่อนไข/ข้อจำกัด	- การรับแบบรายงานตัวแบบรายบุคคลอาจทำได้ยากในวันที่มีผู้ถูกคุมความประพฤติมารายงานตัวเป็นกลุ่มใหญ่
ข้อเสนอแนะ	-

๒. โปรแกรมการประเมินความฉลาดทางอารณ

๒.๑ พฤติการณ์แห่งการกระทำผิดของผู้ถูkcุมความประพฤติ

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยกระทำผิดที่อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๗ เนื่องจากต้องการเงินค่าจ้างเพื่อใช้จ่ายส่วนตัว ดังนั้นจึงรับจ้างเป็นคนขับรถนำทางเพื่อช่วยเหลือการขนส่งไม้ให้รอดพ้นจากการจับกุมของหน้าที่ตำรวจ ซึ่งพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมและสภาพเศรษฐกิจของตนเองไม่ดี การคบเพื่อน รู้เท่าไม่ถึงการณ์ และขาดการยั้งคิดคล้อยตามคนอื่นง่าย

๒.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการคดีรับคดีเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘ โดยทำการบันทึกในสมุดรับคดีของเขตพื้นที่ จากนั้นได้ชี้แจงเงื่อนไขการคุมประพฤติแบบรายบุคคล พร้อมทั้งรวบรวมและตรวจสอบเอกสารหลักฐานของผู้ถูกคุมความประพฤติ ได้แก่ หนังสือแจ้งคำพิพากษา สำเนาทะเบียนบ้าน และบัตรประชาชนของผู้ถูกคุมความประพฤติและผู้ปกครอง จากนั้นจึงออกสมุดข้อกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติและแบบสัมภาษณ์เบื้องต้นเด็กและเยาวชนและผู้ปกครอง

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติได้วางแผนการคุมประพฤติ ดังนี้

๑) กำหนดนัดรายงาน ๖ ครั้ง ในกำหนด ๒ ปี

๒) นัดทำงานบริการสังคมแบบกลุ่ม จำนวน ๑๒ ชั่วโมง

๓) กำหนดส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติดูแล

๔) กำหนดออกสวดส้อง อย่างน้อย ๑ ครั้ง

๕) กำหนดแผนให้เข้ารับการอบรมโปรแกรมพื้นฐาน (โปรแกรมพื้นฐาน ๕ ด้าน ศึกษาเพิ่มเติมจากโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐาน กรมคุมประพฤติ และโปรแกรมสำนักงาน เนื่องผู้ถูกคุมความประพฤติมีสภาพปัญหาด้านสภาพแวดล้อม รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดการ ยั้งคิด

โดยพนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงระดับต่ำ แบบกลุ่มไม่เข้มงวด และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมประเมินความลาดทางอารมณ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติ ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๒ โปรแกรมการประเมินความฉลาดทางอารมณ์

โปรแกรมการประเมินความฉลาดทางอารมณ์	
คำอธิบาย	โปรแกรมการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ คือ โปรแกรมตามแผนการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานและของเขตพื้นที่ โดยพนักงานคุมประพฤติจะต้องนัดหมายผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าร่วมกิจกรรมอบรมความรู้/เข้าค่ายกิจกรรม อีกทั้งให้คำปรึกษารายบุคคล และตรวจวัดความฉลาดทางอารมณ์ ของสำนักงานตามผลการจำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ถูกคุมความประพฤติ
ขั้นตอน	๑. พนักงานคุมประพฤติให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมีรายงานตัวที่ศูนย์ประสานงานเขตพื้นที่ ๖ ที่วัดไชยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ๒. พนักงานคุมประพฤติให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการอบรมความรู้ในกิจกรรมเขตพื้นที่ และเข้าค่ายกิจกรรมตามแผนสำนักงาน
ผลการดำเนินการ บทเรียนที่ได้รับ	อยู่ระหว่างการคุมประพฤติ โดยปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด - กิจกรรมที่ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าร่วมไม่ตรงตามผลการจำแนกที่แท้จริง เนื่องจากกิจกรรมที่สำนักงานจัดขึ้นมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณจึงไม่สามารถจัดกิจกรรมแก้ไขได้ตรงตามตามสภาพปัญหาและความต้องการได้ทุกคน - โปรแกรมให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลที่ดำเนินการควบคู่กับการประเมินความฉลาดทางอารมณ์เป็นโปรแกรมที่สามารถทำได้ทั้งที่สำนักงานและที่ศูนย์ประสานงานการรับรายงานนอกพื้นที่ โดยพนักงานคุมประพฤติจะให้คำปรึกษาแก่บุคคลที่พบปัญหาและเกิดขึ้นใหม่ในระหว่างการคุมประพฤติ เช่น ไม่มียางงานตัวตามกำหนดนัด ไม่มีอาชีพหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ผลที่ได้รับ คือ การให้คำปรึกษาที่สำนักงานจะได้ผลดีกว่าให้คำปรึกษาที่ศูนย์รับรายงานตัว เนื่องจากที่ศูนย์ฯ จะมีการรับรายงานตัวและจัดกิจกรรมแบบกลุ่มจึงไม่เหมาะที่จะให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลแต่ข้อจำกัดการมาพบที่สำนักงานต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพิ่มขึ้นจึงเป็นปัญหาที่ผู้ถูกคุมความประพฤติจะไม่ไปพบพนักงานคุมประพฤติ
เงื่อนไข/ข้อจำกัด	๑) เงื่อนไขที่ศาลกำหนดให้คุมความประพฤตินั้น มีลักษณะเป็นมาตรฐานเดียวกันในทุกฐานความผิด โดยส่วนใหญ่จะกำหนดเพียงจำนวนครั้งในการมารายงานตัว และกำหนดการทำงานบริการสังคม เป็นต้น เป็นเหตุให้ผู้ถูกคุมความประพฤติใช้เป็นข้ออ้างในการจะปฏิบัติตามเฉพาะเงื่อนไขของศาล ๒) การรับรายงานตัวของเขตพื้นที่จะเป็นลักษณะรับรายงานตัวแบบกลุ่มและมีปริมาณผู้มารายงานจำนวนมาก จึงเป็นข้อจำกัดในการให้คำปรึกษาเป็นแบบรายบุคคลในฐานความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ได้ยาก ๓) โปรแกรมใช้ในปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ใช้อยู่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ๔) พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนขาดทักษะและความรอบรู้ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะด้านหรือเฉพาะฐานความผิด ๕) สัดส่วนการปริมาณคดีไม่สมดุลกับปริมาณพนักงานคุมประพฤติ
ข้อเสนอแนะ	๑) ปัจจัยหนุนเสริมที่ทำให้งานสำเร็จตามเงื่อนไขของศาล คือ ความรับผิดชอบของ

โปรแกรมการประเมินความฉลาดทางอารมณ์

พนักงานคุมประพฤติและการทำงานเป็นทีม

๒) องค์กรควรสร้างแหล่งเรียนรู้งาน สอนเทคนิคและวิธีการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติตามสภาพพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยพนักงานคุมประพฤติสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ตลอดเวลาเมื่อต้องการคำแนะนำปรึกษา

๓) คู่มือโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดน่าจะปรับปรุงหรือเพิ่มเติมโปรแกรมให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

๔) โปรแกรมพื้นฐาน ใช้ได้ผลดีกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน เนื่องจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ จะเกิดจากการถูกชักชวน การคบคนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม คล้อยตามคนอื่นง่ายและไม่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินชีวิตตนเอง

๕) โปรแกรมเฉพาะด้านใช้ได้ผลกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ เนื่องจากการกระทำผิดในคดีผู้ใหญ่ มักจะเกิดจากขาดจิตสำนึกที่ดี เห็นแก่เห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ซึ่งโดยวุฒิภาวะแล้วสามารถแยกได้ว่าอะไรถูกและอะไรที่ทำได้แล้วผิดกฎหมาย จะอ้างว่าไม่รู้ไม่ทราบกฎหมายหรือมีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตก็หาใช่เหตุผลที่เพียงพอ

๓. โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น และการป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ (สำหรับชนเผ่า)

๓.๑ พฤติการณ์แห่งการกระทำผิดของผู้ถูกคุมความประพฤติ

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดฐานเสพยาเมทแอมเฟตามีน โดยกระทำผิดที่ตำบลป่าตอง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘ โดยมีพฤติการณ์เสพยาเมทแอมเฟตามีนมาก่อน อีกทั้งอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและคบหาสมาคมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจับกุมตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ แต่ในระหว่างการตรวจพิสูจน์พบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติอยู่ระหว่างเป็นผู้ต้องหาในคดีอื่นจึงเป็นเหตุให้คดีนี้ถูกส่งคืนพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีอาญาต่อไป

๓.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

ภายหลังศาลจังหวัดเชียงรายมีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่ไปพบพนักงานคุมประพฤติ จนกระทั่งต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ พนักงานคุมประพฤติได้รับหนังสือแจ้งคำพิพากษา (ค.ป.๔) ระบุคำสั่งศาลให้คุมประพฤติผู้ถูกคุมความประพฤติรายนี้ พนักงานคุมประพฤติจึงได้มีหนังสือเรียกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติรายนี้มาพบพนักงานคุมประพฤติ แต่ผู้ถูกคุมความประพฤติก็ไม่ไปพบพนักงานคุมประพฤติตามกำหนดนัด ต่อมาพนักงานคุมประพฤติจึงได้ประสานผู้นำชุมชนตามที่อยู่ซึ่งระบุในเอกสาร ค.ป.๔ ให้ติดตามผู้ถูกคุมความประพฤติและนัดหมายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบพนักงานคุมประพฤติโดยด่วนที่สุด และเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๘ ผู้ถูกคุมความประพฤติได้มาที่สำนักงานคุมประพฤติ โดยก่อนหน้านั้นเจ้าหน้าที่งานธุรการสำนักงานคุมประพฤติได้ดำเนินการตั้งสำนวนและบันทึกข้อมูลที่ปรากฏตาม ค.ป.๔ ในระบบสารสนเทศแล้ว และเมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมาแสดงตัวต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ธุรการจึงได้ถ่ายภาพและบันทึกข้อมูลของผู้ถูกคุมความประพฤติเพิ่มเติมในระบบสารสนเทศของกรมคุมประพฤติ แล้วให้ผู้ถูกคุมความประพฤติไปพบพนักงานคุมประพฤติ

เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมาพบพนักงานคุมประพฤติจึงชี้แจงเงื่อนไขให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบว่า ศาลกำหนดเงื่อนไขให้คุมประพฤติ ๑ ปี รายงานตัว ๓ เดือนต่อครั้ง ห้ามเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษทุกประเภท และทำงานบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่จำเลยและพนักงานคุมประพฤติเห็นสมควร จำนวน ๑๒ ชั่วโมง

จากนั้นพนักงานคุมประพฤติจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และจำแนกผู้กระทำผิด พบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติมีความเสี่ยงกระทำผิดซ้ำในระดับสูง โดยมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ยาหรือสารเสพติดและการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด พนักงานคุมประพฤติจึงได้ดำเนินการวางแผนในการแก้ไขฟื้นฟูตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดและตามสภาพปัญหา ได้แก่

๑) ดำเนินการชี้แจงเงื่อนไขและปฐมนิเทศการคุมความประพฤติ พร้อมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นแก่ผู้ถูกคุมความประพฤติแบบรายบุคคล เนื่องจากผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นชนชาติพันธุ์และมีอุปสรรคด้านการสื่อสาร พนักงานคุมประพฤติจึงไม่ได้จัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้ารับการอบรมป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ ซึ่งเป็นการอบรมแบบกลุ่มและใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร

๒) นัดหมายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมารายงานตัวที่ศูนย์ประสานงานประจำอำเภอแม่จัน ซึ่งเป็นอำเภอที่ผู้ถูกคุมความประพฤติพักอาศัย โดยการรายงานตัวแต่ละครั้งพนักงานคุมประพฤติจะให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบรายบุคคล ซึ่งเป็นกิจกรรมในการแก้ไขฟื้นฟูและตรวจสืบสาวหาสารเสพติดให้โทษ และจัดทำบันทึกข้อตกลงการทำงานบริการสังคม โดยสอบถามกิจกรรมที่สนใจและสถานที่ที่ประสงค์ทำงานบริการสังคม จากนั้นจัดทำหนังสือส่งผู้ถูกคุมความประพฤติไปทำงานบริการสังคมตามช่วงระยะเวลาที่กำหนดให้ไปทำงานบริการสังคม

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงสูงและทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นและการป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ (สำหรับชนเผ่า) ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๑๓ โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นและการป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ (สำหรับชนเผ่า)

โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นและการป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ (สำหรับชนเผ่า)

คำอธิบาย	โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น (สำหรับชนเผ่า) คือ ๑) การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา ๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุมความประพฤติและระเบียบวิธีและขั้นตอนการดำเนินการคุมความประพฤติ ๓) ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยหรือโทษของยาเสพติด โรคสมองตื้อยาในผู้เสพเมทแอมเฟตามีน ความรู้เกี่ยวกับตัวกระตุ้นภายใน-ภายนอก และเส้นทางสู่การเลิกยา เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุมความประพฤติ ทราบและเข้าใจถึงระเบียบวิธีและขั้นตอนการดำเนินการคุมความประพฤติ อีกทั้งเกิดการประสานความร่วมมือและสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขและแผนการคุมความประพฤติได้ถูกต้อง เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเกิดความตระหนักรู้ถึงสาเหตุของการคุมความประพฤติ และผลกระทบจากการปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข นอกจากนี้เพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับพิษภัยหรือโทษของยาเสพติด อันจะนำไปสู่ความต้องการเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งจะช่วยให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมีความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการติดสารเสพติดประเภทเมทแอมเฟ
-----------------	---

โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น และการป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ (สำหรับชนเผ่า)

ขั้นตอน

ตามีน และรู้จักตัวกระตุ้นที่เป็นปัจจัยทำให้หวนกลับไปเสพยา เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่การเลิกยาเสพติด โดยเฉพาะทราบถึงเทคนิคการเลิกยาเสพติด และอาการในแต่ละระยะเพื่อให้เข้าใจสภาพร่างกายและจิตใจของตนเอง ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างความเข้มแข็งต่อการเลิกยาเสพติด

๑) พนักงานคุมประพฤตินัดหมายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมารายงานตัว ณ ศูนย์ประสานงานประจำอำเภอแม่จัน ตามข้อกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติที่ชี้แจงให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบตั้งแต่วันที่มาพบพนักงานคุมประพฤติก่อนเข้า

๒) พนักงานคุมประพฤติได้ปฐมนิเทศการคุมความประพฤติและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นแบบรายบุคคล

๓) พนักงานคุมประพฤติบรรยายความรู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุมความประพฤติ แนะนำงานคุมประพฤติ สำนักงานคุมประพฤติ และพนักงานคุมประพฤติ อีกทั้งอธิบายและแนะนำวิธีการปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ เช่น การรายงานตัว การทำงานบริการสังคม กิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู เป็นต้น รวมทั้งการให้การสงเคราะห์ และงานอาสาสมัครคุมประพฤติ

๔) พนักงานคุมประพฤติ/เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญบรรยายความรู้เกี่ยวกับพิษภัยหรือโทษของยาเสพติดและผลกระทบต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ โรคสมองติดยาในผู้เสพยาเมอมเฟตามีน ความรู้เกี่ยวกับตัวกระตุ้นภายใน-ภายนอก กิจกรรมการวิเคราะห์ตัวกระตุ้น ความรู้เกี่ยวกับระยะของการเลิกยาเสพติด และความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเลิกยาเสพติด

ผลการดำเนินการ

ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน

- **กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ** ดำเนินการสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ ๒ แนวทาง คือ

๑) ให้อาสาสมัครคุมประพฤติออกสอดส่องแทน หรือ

๒) ให้พนักงานคุมประพฤติออกสอดส่อง

- **กรณีผิดเงื่อนไขคุมประพฤติ** ดำเนินการดังนี้

๑) ให้พนักงานคุมประพฤติออกติดตามสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤที่ยังภูมิลำเนาหรือที่พักอาศัย

๒) เขียนรายงาน (ต้องตรวจประวัติการกระทำความผิดก่อนเขียนรายงาน)

หลังพ้นการคุมประพฤติ ไม่เกิน ๑ ปี

- **การกระทำผิดซ้ำ**

๑) ตรวจสอบจากผลการดำเนินการติดตามสอดส่องผู้พ้นการคุมความประพฤติ

๒) ตรวจสอบประวัติการกระทำความผิด (จาก cdos และระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ)

- **การใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว/ชุมชน/เพื่อนร่วมงาน**

พนักงานคุมประพฤติจะทำการติดตามผู้พ้นการคุมความประพฤติ จำนวน ๗ ครั้ง ในระยะเวลา ๑ ปี โดยการติดตามครั้งแรกจะดำเนินการภายหลังพ้นระยะเวลาการ

โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น และการป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ (สำหรับชนเผ่า)

คุมความประพฤติ ๑ เดือน ด้วยการนัดให้ไปรับหนังสือรับรองผลการคุมประพฤติ พร้อมติดตามผลครั้งที่ ๑ จากนั้นการติดตามครั้งที่ ๒, ๓, ๔ และ ๕ ส่งให้อาสาสมัคร คุมประพฤติสอดส่องยังภูมิลำเนาหรือที่พักอาศัย ครั้งที่ ๖ เป็นการติดตามจาก ครอบครัวหรือชุมชน ด้วยการออกสอดส่องหรือโทรศัพท์พูดคุย และครั้งที่ ๗ เป็นการพบพนักงานคุมประพฤติโดยมีการตรวจปัสสาวะหาสารเสพติดด้วย

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติสามารถติดตามการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ ผู้ถูกคุม ความประพฤติได้จากบันทึกการสอดส่องของ อสค. และจากการพูดคุยพบปะกับ ผู้ถูกคุมความประพฤติ และ/หรือบุคคลในครอบครัวหรือผู้นำชุมชน

บทเรียนที่ได้รับ

การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา

การให้คำปรึกษาและ แนะนำ ด้วยการใช้นิเทศการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา เพื่อกระตุ้นให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเกิดการตระหนักรู้ต่อตนเอง และผู้อื่น

การอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น

๑) การให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุมความ ประพฤติเพื่อให้ตระหนักรู้ถึงสาเหตุของการคุมความประพฤติ และผลกระทบจาก การปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข

๒) การให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทราบและเข้าใจถึงระเบียบวิธีและขั้นตอนการ ดำเนินการคุมความประพฤติ เพื่อความร่วมมือและสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขและ แผนการคุมความประพฤติได้ถูกต้อง

การอบรมการป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำ

๑) ผู้ถูกคุมความประพฤติเกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับพิษภัยหรือโทษของยาเสพติด อัน จะนำไปสู่ความต้องการเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๒) ผู้ถูกคุมความประพฤติมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการติดสารเสพติดประเภทเมตา และรู้จักตัวกระตุ้นที่เป็นปัจจัยทำให้วนกลับไปเสพยาซ้ำ เพื่อเตรียม ความพร้อมไปสู่การเลิกยาเสพติด

๓) ผู้ถูกคุมความประพฤติมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเลิกยาเสพติด และอาการใน แต่ละระยะเพื่อให้เข้าใจสภาพร่างกายและจิตใจของตนเอง และสร้างความเข้มแข็ง ต่อการเลิกยา

เงื่อนไข/ข้อจำกัด

๑) พนักงานคุมประพฤดียังขาดความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา

๒) พนักงานคุมประพฤดียังขาดความรู้ในการบรรยายการอบรมป้องกันเสพยาเสพติดซ้ำ และขาดทักษะในการถ่ายทอดเนื้อหา

๓) ผู้ถูกคุมความประพฤติที่เป็นชนชาติพันธุ์และมีอุปสรรคด้านการสื่อสาร ทำให้ ไม่ได้รับความรู้หรือเข้าร่วมการอบรมตามโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู ตลอดจนการให้ คำปรึกษาเชิงจิตวิทยากับผู้ถูกคุมความประพฤติกลุ่มนี้ก็ได้ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

๑) ควรมีการจัดการอบรมความรู้และเทคนิคการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาแก่ พนักงานคุมประพฤติ โดยวิทยากรภายนอกผู้มีความชำนาญหรือ พนักงาน คุมประพฤติที่มีความรู้และประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา

**โปรแกรมการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการอบรมปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น
และการป้องกันสพยาเสพติดซ้ำ (สำหรับชนเผ่า)**

- ๓) ควรมีการจัดการอบรมความรู้ในเนื้อหาการอบรมป้องกันสพซ้ำแก่พนักงาน
คุมประพฤติโดยวิทยากรภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ
- ๔) ควรมีการจัดการอบรมเทคนิคการถ่ายทอด/การเป็นวิทยากร ให้แก่ พนักงาน
คุมประพฤติ โดยวิทยากรภายนอกและ/หรือ พนักงานคุมประพฤติที่มีประสบการณ์
- ๕) ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจ้างผู้แปลภาษา เพื่อให้การสื่อสารเป็นไป
อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. โปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

๔.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ และแก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายยาเสพติดอื่นๆ โดยนำยาไอซ์จำนวน ๐.๐๑ กรัม ไปส่งให้นายเบิร์ต (ผู้ซื้อ) ยังจุดนัดหมาย เวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. บริเวณริมทางสาธารณะ เขตอำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด และถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าควบคุมตัวพร้อมยาไอซ์ (ของกลาง) และดำเนินคดีตามกฎหมาย นอกจากนี้พนักงานคุมประพฤติทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติเสพยาเสพติดให้โทษหลายชนิด เช่น ยาบ้า ผีนกัฏฐา เฮโรอีน และไอซ์ โดยเฉพาะยาไอซ์เริ่มเสพตั้งแต่อายุ ๑๖ ปี และเสพต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันและเพิ่มปริมาณการเสพและความถี่ในการเสพมากขึ้น ซึ่งผู้ถูกคุมความประพฤติเสพยาเสพติดเพียงลำพังหรือเข้ากลุ่มเสพกับเพื่อน โดยเสพยาไอซ์เป็นประจำทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละ ๑ - ๒ ครั้ง ครั้งละ ๕๐๐ บาท กระทั่งผันตัวเองมาเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดโดยรับยาไอซ์ไปจำหน่ายในปริมาณครั้งละ ๐.๕ กรัม เพื่อแลกกับยาไอซ์ หรือนำมาเงินมาซื้อยาไอซ์เพื่อเสพ โดยพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์ว่าสาเหตุแห่งการกระทำผิดที่แท้จริง คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติกรรมเสพยาเสพติดมานานและต่อเนื่อง ใช้ชีวิตหมกมุ่นกับยาเสพติด

๔.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการคดีลงทะเบียนรับคดีในระบบสารสนเทศ ถ่ายรูปและรวบรวมเอกสารเบื้องต้น/จัดทำสำนวนสอดส่อง/ส่งสำนวนพร้อมเอกสารให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการต่อ จากนั้นพนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีชี้แจงข้อกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติเบื้องต้น/สอบปากคำผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างละเอียด (ไม่ผ่านการสืบเสาะ) อีกทั้งจัดทำสมุดนัดตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ นัดเข้ารับการอบรมปฐมนิเทศและรวบรวมเอกสารเพิ่มเติม

จากนั้นพนักงานคุมประพฤตินำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และวางแผนตามสภาพปัญหา โดยกำหนดแผนการคุมความประพฤติ ดังนี้

- ๑) ให้รายงานตัวแบบรายบุคคล
- ๒) เก็บปัสสาวะหาสารเสพติดในวันมารายงานตัว/สุ่มตรวจ
- ๓) ติดตามสอดส่องในระหว่างคุมความประพฤติ

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงสูง ระดับการควบคุมแบบเข้มงวด และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๔ โปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

คำอธิบาย	โปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา
ขั้นตอน	โปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา คือ การให้คำแนะนำการใช้ชีวิต ในช่วงติดยาเสพติด/การใช้ชีวิตที่ไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด โดยโปรแกรมดังกล่าวจะปรับไปตามสภาพปัญหาของผู้ถูกคุมความประพฤติ ๑) พนักงานคุมประพฤตินัดหมายให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมารายงานตัวและเริ่มดำเนินการตามแผน ณ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด ๒) พนักงานคุมประพฤติจะเฝ้าให้คำปรึกษา แนะนำเป็นรายบุคคล ตามสภาพปัญหาที่ผู้ถูกคุมความประพฤติเผชิญในแต่ละครั้งที่มาพบพนักงานคุมประพฤติ
ผลการดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ๒ ประการ ได้แก่ ๑) การออกสอดส่องเป็นระยะ ๒) ตรวจสอบสำนวนเป็นระยะ
บทเรียนที่ได้รับ	ผู้ถูกคุมความประพฤตินักจะมองว่าเป็นปัญหาของบุคคลอื่น ไม่ได้มองว่าเป็นปัญหาของตนเองทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทศนคติของผู้ถูกคุมความประพฤติได้
เงื่อนไข/ข้อจำกัด	๑) ระยะเวลาในการให้คำปรึกษามีน้อย ๒) ผู้ปฏิบัติงานขาดทักษะในการให้คำปรึกษา
ข้อเสนอแนะ	สำนักงานควรมีกลุ่มงานที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาโดยเฉพาะ

* หมายเหตุ ดำเนินการควบคู่กับโปรแกรมบำบัดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (ฝ่ายปกครอง)

๕. โปรแกรมค่ายจริยธรรมคุณธรรม "วิถีศีล วิถีธรรม นำคนดีสู่สังคม"

๕.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ และแก้ไขเพิ่มเติม โดยมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตและพกพาติดตัวไปในเมือง/หมู่บ้าน จากรายงานการสืบเสาะพบว่า เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗ เวลากลางวัน ผู้ถูกคุมความประพฤติติดต่อกับผู้จำหน่ายยาเสพติดเพื่อซื้อขายเสพติดก่อนออกจากที่พักไปสถานที่ทำงาน (บ่อดิน) ผู้ถูกคุมความประพฤติได้พกพาอาวุธปืนสั้นโดยไม่ได้รับอนุญาต จำนวน ๑ กระบอก พร้อมเครื่องกระสุนปืนขนาด .๔๕ จำนวน ๑ นัด (อาวุธปืนมีทะเบียนซึ่งเป็นของนายจ้าง ผู้ถูกคุมความประพฤติ) ระหว่างทำงานผู้ถูกคุมความประพฤติถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจสุ่มตรวจจับสวาระเพื่อหาสารเสพติดแต่ไม่พบสารเสพติดพบว่ามีเพียงอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนในครอบครองและพกพาอาวุธปืนจึงถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการจับกุมและดำเนินคดีครอบครองอาวุธปืนและเครื่องกระสุนโดยไม่ได้รับอนุญาตและพกพาติดตัวไปในเมือง/หมู่บ้านแทน

โดยพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์ว่าสาเหตุแห่งการกระทำผิดที่แท้จริง คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่มีสำนึกผิดชอบ ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ทำให้ยังคงมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ เพราะจากรายงานสืบเสาะและพินิจ พบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติมีประวัติถูกจับกุมดำเนินคดีอาญาในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษมาแล้วถึง ๒ ครั้ง อีกทั้งยังมีพฤติกรรมเล่นการพนัน

๕.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการรับผู้ถูกคุมความประพฤติ เอกสารบันทึกแจ้งคำสั่งศาลให้คุมความประพฤติ สอบถามข้อมูลประวัติส่วนตัวเบื้องต้น จัดทำประวัติ ถ่ายรูป และบันทึกข้อมูลคดีและข้อมูลประวัติของผู้ถูกคุมความประพฤติเบื้องต้นลงระบบสารสนเทศ จากนั้นส่งผู้ถูกคุมความประพฤติพร้อมสำนวนควบคุมและสอดส่องให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน

จากนั้นพนักงานคุมประพฤตรวบรวมเอกสารของผู้ถูกคุมความประพฤติ พร้อมสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมตามแบบ คป.๑๑/ส พร้อมทั้งชี้แจงเงื่อนไขในการคุมความประพฤติเป็นรายบุคคล และจัดทำสมุดประจำตัวผู้ถูกคุมความประพฤติซึ่งระบุรายละเอียดวันรายงานตัวและเงื่อนไขการคุมความประพฤติตามคำสั่งศาล ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากรายงานสืบเสาะและพินิจและจากการสอบปากคำเพิ่มเติมจึงกำหนดนัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ตามแผนงานประจำปี และได้จัดส่งผู้ถูกคุมความประพฤติไปกลุ่มกิจกรรมเพื่อแจ้งความประสงค์และตกลงเลือกสถานที่การทำงานบริการสังคมตามคำสั่งศาล จำนวน ๑๘ ชั่วโมง (กำหนดสถานที่และช่วงระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดพร้อมส่งหนังสือส่งตัวไปยังหน่วยงานภาคีและเริ่มทำงานบริการสังคมภายในกำหนดเวลา)

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนศึกษาข้อมูลจากรายงานสืบเสาะและพินิจและบันทึกสอบปากคำเพิ่มเติม คป.๑๑/ส พบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติกรรมเสพยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ (ยาบ้า) ติดการพนัน และมีประวัติการถูกจับกุมและดำเนินคดีมาแล้ว ๒ ครั้ง โดยไม่มีความเกรงกลัวต่อโทษตามกฎหมาย ไม่มีจิตสำนึกในการแก้ไขปรับปรุงตนเอง จึงได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงสูง ระดับการควบคุมแบบเข้มงวด และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมค่ายจริยธรรมคุณธรรม "วิถีศีล วิถีธรรม นำคนดีสู่สังคม" ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ โปรแกรมค่ายจริยธรรมคุณธรรม "วิถีศีล วิถีธรรม นำคนดีสู่สังคม"

โปรแกรมค่ายจริยธรรมคุณธรรม "วิถีศีล วิถีธรรม นำคนดีสู่สังคม"	
คำอธิบาย	โปรแกรมค่ายจริยธรรมคุณธรรม "วิถีศีล วิถีธรรม นำคนดีสู่สังคม" คือ ค่ายจริยธรรม อบรมธรรมะ ปลุกจิตสำนึกต่อชาติ สถาบัน บิดามารดา ชุมชน และปรับทัศนคติเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง
ขั้นตอน	พนักงานคุมประพฤตินัดหมายผู้ถูกคุมความประพฤติ ณ พุทธมณฑล อำเภอพุทธมณฑล อำเภอศาลายา จังหวัดนครปฐม เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘ (๓ วัน ๒ คืน) ดำเนินกิจกรรมโดยพระวิทยากร และมีกิจกรรมหลัก ดังนี้ วันที่ ๑ - พิธีมอบตัวเป็นศิษย์ - ปฐมนิเทศ ชี้แจงระเบียบค่าย มารยาทชาวพุทธ - อบรมตามฐานการเรียนรู้ในพุทธมณฑล (ประวัติความเป็นมาขององค์พุทธมณฑล) - สวดมนต์เย็น ทำวัตรเย็น/เจริญภาวนา - กิจกรรมกระจกส่องใจ (การวิพากษ์/สื่อ และให้ย้อนนึกถึงพฤติกรรมของตนเอง) วันที่ ๒ - ต้นทำภารกิจส่วนตัว - ทำวัตรเช้า - กิจกรรมจิตอาสา (ทำความสะอาดพุทธมณฑล) - ธรรมะจากสื่อ - ธรรมะจากสื่อ (ปลูกฝังความรักชาติ สถาบัน) - แสดงเทียนแสงธรรม (กิจกรรมระลึกถึงพระคุณแม่) เป็นกิจกรรมให้ชมวีดิทัศน์การคลอดบุตร - สรุปกิจกรรมประจำวัน วันที่ ๓ - ทำวัตรเช้า/เจริญภาวนา/จุดเทียนปัญญา - กิจกรรมจิตอาสา - กิจกรรมทอดผ้าป่ากิเลส (พระวิทยากรแจกกระดาษเปล่าให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเขียนพฤติกรรมที่ไม่ดีของตนเองลงในกระดาษ และนำกระดาษใส่บาตรพระ หลังจากนั้นพระวิทยากรจะนำกระดาษเหล่านั้นไปเผา เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติแต่ละคนละทิ้งสิ่งที่ไม่ดี

	โปรแกรมค่ายจริยธรรมคุณธรรม "วิถีศีล วิถีธรรม นำคนดีสู่สังคม" พฤติกรรมที่ไม่ดีของตนเอง และต่อไปจะต้องมุ่งมั่นกระทำแต่ความดี ทำแต่สิ่งที่ดี) ๔. กิจกรรมพุทธบุตรอยากรู้ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกคุมความประพฤติสอบถามข้อมูลที่ตนต้องการทราบจากพระวิทยากร ๕. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ๖. กิจกรรมกลุ่ม โลกสวยด้วยมือเรา เป็นกิจกรรมให้ผู้ถูกคุมความประพฤติวาดภาพสังคม/โลกในอนาคตที่ตนอยากให้เป็น ๗. สรุปกิจกรรม
ผลการ ดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติตรวจสอบรายละเอียดในสำนวนการปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติแต่ละข้อเงื่อนไข ประเมินความเสี่ยง และปรับระดับการคุมความประพฤติเป็นแบบไม่เข้มงวด (คดีนี้พนักงานคุมประพฤติขออนุญาตงดสอดส่องเนื่องจากผู้ถูกคุมความประพฤติได้รายงานตัวตามกำหนด และเข้าร่วมกิจกรรมตามกำหนด)
บทเรียนที่ ได้รับ	- ผู้ถูกคุมความประพฤติได้ฝึกนั่งสมาธิ ทำให้เกิดสติ ได้ข้อคิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง
เงื่อนไข/ ข้อจำกัด	- ระยะเวลาทำกิจกรรมมีเพียง ๓ วัน อาจยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม
อาจไม่ ข้อเสนอแนะ	-

๖. โปรแกรมอบรมธรรมะหมู่บ้านศีล ๕ ธรรมะชำระใจ

๖.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๔๐ และแก้ไขเพิ่มเติม โดยมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตและพกพาติดตัวไปในเมือง/หมู่บ้าน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เวลา กลางวัน ผู้ถูกคุมความประพฤติถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ตั้งด่านตรวจ ตรวจพบยาเสพติด ผู้ถูกคุมความประพฤติจึง ขอแลกจากคดีเสพยาเสพติดเป็นคดีความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนฯ แทนเนื่องจาก ตนมีประวัติการถูกดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ดังนั้นพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์ว่า สาเหตุแห่งการกระทำผิดที่แท้จริง คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติกรรมการเสพยาเสพติดและต้องการ หลีกเลี่ยงโทษจำคุกโดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกคุมความประพฤติไม่เกรงกลัวต่อความผิด

๖.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการรับผู้ถูกคุมความประพฤติ เอกสารบันทึกแจ้งคำสั่งศาลให้คุมความประพฤติ สอบถามข้อมูลประวัติส่วนตัวเบื้องต้น จัดทำประวัติ ถ่ายรูป และบันทึกข้อมูลคดีและข้อมูลประวัติของผู้ถูกคุม ความประพฤติเบื้องต้นลงระบบสารสนเทศ จากนั้นส่งผู้ถูกคุมความประพฤติพร้อมสำนวนควบคุมและสอดส่อง ให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน

จากนั้นพนักงานคุมประพฤตรวบรวมเอกสารของผู้ถูกคุมความประพฤติ พร้อมสอบถามข้อมูล เพิ่มเติมตามแบบ คป.๑๑/ส พร้อมทั้งชี้แจงเงื่อนไขในการคุมความประพฤติแบบกลุ่ม ออกใบนัดปฐมนิเทศใน วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๘ และจัดทำสมุดประจำตัวผู้ถูกคุมความประพฤติซึ่งระบุรายละเอียดวันรายงานตัว และเงื่อนไขการคุมความประพฤติตามคำสั่งศาล ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก รายงานสืบเสาะและพินิจและจากการสอบปากคำเพิ่มเติมจึงกำหนดนัดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเข้าร่วม กิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมที่ได้กำหนดไว้ตามแผนงานประจำปี และได้จัดส่งผู้ถูกคุมความประพฤติ ไปกลุ่มกิจกรรมเพื่อแจ้งความประสงค์และตกลงเลือกสถานที่การทำงานบริการสังคมตามคำสั่งศาล จำนวน ๑๘ ชั่วโมง (กำหนดสถานที่และช่วงระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดพร้อมส่งหนังสือส่งตัวไปยังหน่วยงานภาคีและ เริ่มทำงานบริการสังคมภายในกำหนดเวลา)

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติดูแลข้อมูลจากรายงานสืบเสาะและพินิจและบันทึกสอบปากคำ เพิ่มเติม คป.๑๑/ส พบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติรายนี้กระทำความผิดเนื่องจากมีพื้นฐานเป็นผู้มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด (ยาบ้า) มาก่อนและกระทำผิดในคดีนี้ในระหว่างรอการลงโทษ มักไม่เคารพต่อกฎหมาย กฎระเบียบ ของสังคม เสพยาเสพติดให้โทษ คึกคะนอง ใช้ชีวิตโดยประมาท จึงได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการ กระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงปานกลาง ระดับการควบคุมแบบ

ปานกลาง และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมอบรมธรรมะหมู่บ้านศีล ๕ ธรรมะชำระใจ เพื่อขัดเกลาจิตใจและไม่ประมาทในการดำรงชีวิต ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ โปรแกรมอบรมธรรมะหมู่บ้านศีล ๕ ธรรมะชำระใจ

โปรแกรมอบรมธรรมะหมู่บ้านศีล ๕ ธรรมะชำระใจ	
คำอธิบาย	โปรแกรมอบรมธรรมะหมู่บ้านศีล ๕ ธรรมะชำระใจ คือ การอบรมธรรมะ การใช้สติในการดำรงชีวิต
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพฤตินัดหมายผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อร่วมกิจกรรม ณ วัดห้วยจรเข้ม้า อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๒.๐๐ น. ๒) พระวิทยากรให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทบทวนวิถีทัศน์การถือกำเนิดของมนุษย์ เพื่อหวังให้ข้อคิด ให้คุณค่าของคน การประพฤติดี การระงับอารมณ์ตนเอง และการใช้ชีวิตโดยไม่ประมาทเพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในทุกๆ ด้าน
ผลการดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติตรวจสอบรายละเอียดในสำนวน การปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติแต่ละข้อเงื่อนไข ประเมินความเสี่ยงและปรับระดับการคุมความประพฤติเป็นแบบไม่เข้มงวด (คดีนี้พนักงานคุมประพฤติขออนุญาตงดสอดส่อง เนื่องผู้ถูกคุมความประพฤติได้รายงานตัวตามกำหนด และเข้าร่วมกิจกรรมตามกำหนด)
บทเรียนที่ได้รับ เงื่อนไข/ข้อจำกัด	- ผู้ถูกคุมความประพฤติได้ข้อคิดการดำรงชีวิตในความไม่ประมาท - - ระยะเวลาทำกิจกรรมมีเพียง ๑ วัน อาจยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม
ข้อเสนอแนะ	-

๗. โปรแกรมฟั่งธรรมะดีดีเพื่การดำเนินชีวิตให้เป็นสุข

๗.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำความผิดฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ โดยลักทรัพย์ของนายจ้าง บริษัท ซีฟู้ดส์ ตำบลลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๖ ทั้งนี้ผู้ถูกคุมความประพฤติมีหน้าที่จัดเก็บเงินเข้าตู้เซฟของนายจ้าง ได้ลักขโมยเงิน จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งละ ๖๐,๐๐๐ และ ๓๐,๐๐๐ บาทตามลำดับ เนื่องจากตนมีหนี้สินจากการกู้เงินนอกระบบโดยคิดว่าตนเองจะสามารถนำเงินมาคืนนายจ้างทัน จึงตัดสินใจขโมยเงินนายจ้าง จำนวน ๒ ครั้ง ครั้งละ ๖๐,๐๐๐ และ ๓๐,๐๐๐ บาทตามลำดับ พนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์ว่าสาเหตุการกระทำผิดที่แท้จริงคือผู้ถูกคุมความประพฤติขาดจิตสำนึก

๗.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการรับคดีเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๗ โดยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกคุมความประพฤติ จากนั้นหน้ากลุ่มงานฯ มอบหมายผู้ถูกคุมความประพฤติและเอกสารที่เกี่ยวข้องส่งต่อให้พนักงานคุมประพฤติรับผิดชอบสำนวนคดีทำการสอบปากคำผู้ถูกคุมความประพฤติ บันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติและชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติให้ผู้ถูกคุมประพฤติทราบ

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติได้วิเคราะห์ว่าผู้ถูกคุมความประพฤติมีปัญหาด้านการเงินและขาดจิตสำนึกจึงได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงต่ำ ระดับการควบคุมแบบปานกลาง และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมฟั่งธรรมะดีดีเพื่การดำเนินชีวิตให้เป็นสุข เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต ตระหนักถึงผลของการกระทำผิด ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๑๗

ตารางที่ ๑๗ โปรแกรมฟั่งธรรมะดีดีเพื่การดำเนินชีวิตให้เป็นสุข

โปรแกรมฟั่งธรรมะดีดีเพื่การดำเนินชีวิตให้เป็นสุข	
คำอธิบาย	โปรแกรมฟั่งธรรมะดีดีเพื่การดำเนินชีวิตให้เป็นสุข คือ การร่วมฟั่งธรรมะในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งให้คำปรึกษาและการสงเคราะห์ร่วมด้วย
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพฤตินัดหมายผู้ถูกคุมความประพฤติที่ วัดภูมรินทร์กุฎีทอง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๙ ๒) ผู้ถูกคุมความประพฤติร่วมทำกิจกรรม ดังนี้ - ฟังเทศน์จากพระวิทยากร เรื่อง ธรรมะในการดำเนินชีวิต - ร่วมพัฒนาทำความสะอาดบริเวณวัด - ฝึกสมาธิ
ผลการดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติให้คำปรึกษารายบุคคล

โปรแกรมพึงพระเมตตาดีเพื่อการดำเนินชีวิตให้เป็นสุข และออกสวดสวดเป็นระยะ อีกทั้งส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติในพื้นที่ช่วยสวดสวด ดูแล หลังพ้นการคุมประพฤติ ไม่เกิน ๑ ปี	
บทเรียนที่ได้รับ	- การกระทำผิดซ้ำ พนักงานคุมประพฤติตรวจสอบจากระบบสารสนเทศกรม ไม่ กระทำผิดซ้ำ - กระตุ้นให้ผู้ถูกคุมความประพฤติ ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีธรรมะในการ ดำเนินชีวิต
เงื่อนไข/ข้อจำกัด	- ไม่มีงบประมาณในการจัดกิจกรรม - ผู้ถูกคุมความประพฤติมีภารกิจต้องประกอบอาชีพ ไม่สามารถหยุดหรือลางานได้ จึง ไม่สะดวกร่วมกิจกรรม
ข้อเสนอแนะ	- การนำหน่วยงานภาคีเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

*หมายเหตุ ดำเนินการพร้อมกับการให้คำปรึกษารายบุคคล และกิจกรรมบริจาคโลหิตเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ

๘. โปรแกรมรับรายงานตัวรายกลุ่ม เรื่องความปลอดภัยบนท้องถนนเพื่อปรับจิตสำนึก

๘.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำความผิดฐานเมาแล้วขับ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมที่ถนนสายสามพญาเหนือ ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๘ โดยในวันดังกล่าวผู้ถูกคุมความประพฤติไปร่วมดื่มสุรากับเพื่อนจนมีอาการเมามาแล้วขับรถกลับที่พัก ก่อนถึงที่พักพบเจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งด่านตรวจและตรวจวัดแอลกอฮอล์พบว่าปริมาณแอลกอฮอล์สูงถึง ๑๖๐ มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์ว่าสาเหตุการกระทำผิดที่แท้จริง คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติดื่มสุราเกินปริมาณที่จะสามารถขับชี่รถได้อย่างปลอดภัยและเกินปริมาณที่กฎหมายกำหนดทำให้ขาดสติและจิตสำนึกในการขับชี่อย่างปลอดภัย

๘.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการรับคดีตามขั้นตอนแล้วส่งผู้ถูกคุมความประพฤติให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนดำเนินการสอบปากคำตามแบบบันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติ (คป.๑๑) จากนั้นออกสมุดนัดรายงานตัว วาดแผนที่และรวบรวมหลักฐานเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยพนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงต่ำ ควบคุมตัวแบบไม่เข้มงวด และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมรับรายงานตัวรายกลุ่ม เรื่องความปลอดภัยบนท้องถนนเพื่อปรับจิตสำนึกเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ถูกคุมความประพฤติดังรายละเอียดตามตารางที่ ๑๘

ตารางที่ ๑๘ โปรแกรมรับรายงานตัวรายกลุ่ม เรื่องความปลอดภัยบนท้องถนนเพื่อปรับจิตสำนึก

โปรแกรมรับรายงานตัวรายกลุ่ม เรื่องความปลอดภัยบนท้องถนนเพื่อปรับจิตสำนึก	
คำอธิบาย	โปรแกรมรับรายงานตัวรายกลุ่ม เรื่องความปลอดภัยบนท้องถนนเพื่อปรับจิตสำนึกคือการรายงานตัวและให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยบนท้องถนนเพื่อปรับจิตสำนึก
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพฤติกำหนดวันนัดรายงานตัว ณ ศูนย์ประสานอาสาสมัครคุมประพฤติอำเภอสรีราชา (ศาลาประชาคมเทศบาลนครแหลมฉบัง) จังหวัดชลบุรี ๒) พนักงานคุมประพฤติรับรายงานตัวและกำชับให้เห็นความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยบนท้องถนน
ผลการดำเนินการ	- ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยดูแล
บทเรียนที่ได้รับ	สนง.ชลบุรี ช่วยเพิ่มข้อมูล
เงื่อนไข/ข้อจำกัด	- จำนวนเจ้าหน้าที่ให้ความรู้มีน้อยจึงทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติที่ต้องเข้ารับการอบรมรอคิวนาน
ข้อเสนอแนะ	- นำวิทยุคมนาคมเป็นสื่อในการนำเสนอ - ขอความอนุเคราะห์วิทยากรผู้มีความรู้จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

๙. โปรแกรมเมืองไทยน่าอยู่ จดเหล่าเข้าพรรษา

๙.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดฐานลักทรัพย์ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๗ ผู้ถูกคุมความประพฤติประกอบอาชีพหาปูเสฉตามแหล่งธรรมชาติและได้เข้าไปจับปูเสฉในพื้นที่เพาะเลี้ยงปูของผู้เสียหายที่ไม่มีรั้วกัน ดังนั้นพนักงานคุมประพฤติจึงวิเคราะห์ว่าสาเหตุแห่งการกระทำผิดที่แท้จริง คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติประกอบอาชีพเสี่ยงกับการทำความผิด อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจกฎหมายเบื้องต้น จึงทำให้รู้เท่าไม่ถึงการณ์และสำคัญผิด

๙.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการคดีรับคดีเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ จากนั้นทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องและส่งให้หัวหน้ากลุ่มงานฯ มอบหมายให้พนักงานคุมประพฤติรับผิดชอบสำนวนคดี โดยพนักงานคุมประพฤติผู้รับผิดชอบสำนวนทำการสอบปากคำเพิ่มเติม บันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติ และชี้แจงเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพฤติ ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงปานกลาง การควบคุมระดับปานกลาง และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมเมืองไทยน่าอยู่ จดเหล่าเข้าพรรษาเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต ตระหนักถึงพิษภัยของการดื่มสุรา ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๑๙

ตารางที่ ๑๙ โปรแกรมเมืองไทยน่าอยู่ จดเหล่าเข้าพรรษา

โปรแกรมเมืองไทยน่าอยู่ จดเหล่าเข้าพรรษา	
คำอธิบาย	โปรแกรมเมืองไทยน่าอยู่ จดเหล่าเข้าพรรษา คือ โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์จดเหล่าเข้าพรรษา
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพฤตินัดหมายผู้ถูกคุมความประพฤติที่ วัดแก่งจันทร์และวัดบางพลับ อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ๒) ผู้ถูกคุมความประพฤติรับฟังเทศน์จากพระวิทยากร เรื่อง ธรรมะในการดำเนินชีวิต ๓) ผู้ถูกคุมความประพฤติร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ดื่มสุรา
ผลการดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะให้คำปรึกษารายบุคคล และส่งทำงานบริการสังคมหน่วยงานภาคี หลังพ้นการคุมประพฤติ ไม่เกิน ๑ ปี - การกระทำผิดซ้ำ พนักงานคุมประพฤติจะทำการตรวจสอบจากระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ
บทเรียนที่ได้รับ	- กระตุ้นให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีธรรมะในการดำเนินชีวิต ตระหนักในพิษภัยจากการดื่มสุรา

โปรแกรมเมืองไทยน่าอยู่ งดเหล้าเข้าพรรษา

เงื่อนไข/ข้อจำกัด

- ไม่มีงบประมาณในการจัดกิจกรรม
- ผู้ถูกคุมความประพฤติมีภารกิจต้องประกอบอาชีพ หยุดหรือลางานไม่ได้ ไม่สะดวกในการร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

- การนำหน่วยงานภาคีเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมจะทำให้กิจกรรมประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

*หมายเหตุ ดำเนินการคู่กับการให้คำปรึกษารายบุคคลและกิจกรรมบริจาคโลหิตเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ

๑๐. โปรแกรมสุขกาย สุขใจ ขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่

๑๐.๑ พงศิการณัแห่งคคี

ผู้ถูกคุมความประพตึกระทำมิตฐานวืงราวทรัพย์ เมื่อวันทึ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๘ ผู้ถูกคุมความประพตึเข้าไปซื้อสินค้ภายในร้านทวืกิจ ตำบลแม่กลอง อำเภอมือง จังหวัตสมุทรสงคราม มองเห็นโทรศัพท์มืถือของผู้เสียหาวางไว้บริเวณจุดชำระค่าบริการ จังหยิบโทรศัพท์ดังกล่าวและวืงหนีแต่หนีไม่พ้น เพราะถูกพนักงานรายจับตัวไว้ได้ ทังนี้ผู้ถูกคุมความประพตึตงงาน ขาดรายได้ และอยากได้ทรัพย์ของผู้อื่น ดังนั้นพนักงานคุมประพตึจึงวิเคราะห์หาสาเหตุทึแท้จริงแห่งการกระทำมิต คื ผู้ถูกคุมความประพตึมีความโลภอยากได้ของผู้อื่น

๑๐.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพตึต่อผู้ถูกคุมความประพตึ

เจ้าหน้าที่ธุรการคคีรับคคีเมื่อวันทึ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ โดยทำการรวบรวมเอกสารทึเกี่ยวข้อง และส่งให้หัวหน้ากลุ่มงานฯ จากนั้นหัวหน้ากลุ่มงาน จังมอบหมายให้พนักงานคุมประพตึรับผิดชอบสำนวนคคีทำการสำนวนสอบปากค้ บันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพตึ และชี้แจงเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพตึในวันเดียวกัน จากนั้นเมื่อวันทึ ๕ มีนาคม ๒๕๕๘ ทังนี้พนักงานคุมประพตึได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำมิตจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพตึดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงปานกลาง การควบคุมระดับปานกลาง และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมสุขกาย สุขใจ ขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพตึมีตระหนักถึงพิษภัยของการดื่มสุรา มีความรับผิดชอบต่อสังคม ร่วมกับการทำงานบริการสังคม และการสงเคราะห์ทุนประกอบอาชีพ ดังรายละเอียดตามตารางทึ ๒๐

ตารางทึ ๒๐ โปรแกรมสุขกาย สุขใจ ขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่

โปรแกรมสุขกาย สุขใจ ขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่	
คำอธิบาย	โปรแกรมสุขกาย สุขใจ ขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่ คื การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ดื่มสุราแล้วไม่ขับรด
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพตึนัดหมายให้ผู้ถูกคุมความประพตึมาเข้าร่วมกิจกรรมทึวัดเกาะแก้ว อำเภอบางคคทึ จังหวัตสมุทรสงคราม ในวันทึ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ ๒) พนักงานคุมประพตึเริ่มดำเนินกิจกรรม ด้วยการบรรยายเชิญชวนให้ผู้ถูกคุมความประพตึร่วมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ดื่มสุราแล้วไม่ขับรด
ผลการดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพตึ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพตึ พนักงานคุมประพตึจะให้คำปรึกษารายบุคคล ให้ร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟู และให้การสงเคราะห์ หลังพ้นการคุมประพตึ ไม่เกิน ๑ ปี - การกระทำมิตซ้ำ พนักงานคุมประพตึจะทำการตรวจสอบจากระบบสารสนเทศกรมคุมประพตึ
บทเรียนทึได้รับ	- กระตุ้นให้ผู้ถูกคุมความประพตึปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี และตระหนักในพิษ

โปรแกรมสุขกาย สุขใจ ขับขี่ปลอดภัยรับปีใหม่

ภัยจากการดื่มสุรา

เงื่อนไข/ข้อจำกัด

- ผู้ถูกคุมความประพฤติมีภารกิจต้องประกอบอาชีพ หยุดหรือลางานไม่ได้ ไม่สะดวก
ในการร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

- การนำหน่วยงานภาคีเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมจะทำให้กิจกรรม
ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

*หมายเหตุ ดำเนินการคู่กับกิจกรรมบริจาคโลหิตเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ กิจกรรมบริจาคโลหิตเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ

๑๑. โปรแกรมอบรมป้องกันการเสพยาเสพติดซ้ำ "เป้าหมายและการวางแผนชีวิต"

๑๑.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดในฐานความผิดต่อชีวิตและร่างกาย บนถนนสาธารณะ ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ โดยผู้ถูกคุมความประพฤติ มีอาการเมามึนเมาสุราและยาบ้า ไม่ได้สติ เมื่อผู้เสียหายซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจพบจึงจะเข้าจับกุมแต่ถูกผู้ถูกคุมความประพฤติใช้มือตบบริเวณแก้มซ้ายจนเป็นรอยแดง โดยพนักงานคุมประพฤติได้วิเคราะห์สาเหตุแห่งการกระทำผิดที่แท้จริงว่าเกิดจากการทะเลาะกับบิดามาก่อน ประกอบกับเรื่องเงิน และดื่มสุราจนมีอาการเมามึนเมา พร้อมทั้งเสพยาบ้าร่วมด้วย จึงทำให้ขาดสติจนควบคุมตนเองไม่ได้

๑๑.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการคดีลงทะเบียนรับคดีในสมุดรับคดีสอดส่องและโปรแกรมสารสนเทศ อีกทั้งทำการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของผู้ถูกคุมความประพฤติและส่งสำนวนคดีให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวน จากนั้นพนักงานคุมประพฤติได้รวบรวม ตรวจสอบเอกสารหลักฐานของผู้ถูกคุมความประพฤติ แล้วจึงออกเงื่อนไขคุมประพฤติตามคำสั่งศาล (คป. ๑๐) ในสมุดนัดรายงานตัว บัตรสีเหลือง ซึ่งได้กำหนดกำหนดวันนัดรายงานตัวจำนวน ๔ ครั้ง และวันเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู นอกจากนี้พนักงานคุมประพฤติได้ชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติเรื่องการปฏิบัติตามเงื่อนไขของศาลและเงื่อนไขการคุมความประพฤติ โดยเน้นย้ำกำหนดนัดรายงานตัว การทำงานบริการสังคม และการเข้าร่วมกิจกรรมตรงตามกำหนดนัด

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนศึกษาข้อมูลจากจากประวัติการภูมิหลัง ประวัติการกระทำความผิด การสำนึกผิด สาเหตุการกระทำความผิดตลอดจนพฤติกรรม/บุคลิกของ ผู้ถูกคุมความประพฤติ พบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดชนิดยาบ้า คบหาเพื่อนที่ไม่ดี อยู่ในแหล่งยาเสพติด และมีพฤติกรรมในเรื่องการดื่มสุราจนเป็นเหตุทะเลาะวิวาท จึงได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงสูง ระดับการควบคุมแบบเข้มงวด และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมอบรมป้องกันการเสพยา(เป้าหมายและการวางแผนชีวิต) เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติรู้จักและเข้าใจขั้นตอน วิธีการในการวางแผนเป้าหมายชีวิตของตนเอง โดยเน้นให้ผู้ถูกคุมความประพฤติวางแผนเป็น ทราบปัญหาอุปสรรค และวิธีการแก้ไขที่ถูกต้อง ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๒๑

ตารางที่ ๒๑ โปรแกรมอบรมป้องกันการเสพติด “เป้าหมายและการวางแผนชีวิต”

โปรแกรมอบรมป้องกันการเสพติด “เป้าหมายและการวางแผนชีวิต”	
คำอธิบาย	โปรแกรมอบรมป้องกันการเสพติด “เป้าหมายและการวางแผนชีวิต” คือ การให้ผู้ถูกคุมความประพฤติรู้จักวางแผนและวางแผนเป้าหมายในชีวิตของตนเอง
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพฤตินัดหมายผู้ถูกคุมความประพฤติมารายงานตัวรายบุคคลที่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสงขลา เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติมารายงานตัว ครั้งที่ ๑ ๒) พนักงานคุมประพฤติพูดคุยและอธิบายใบกิจกรรมว่าผู้ถูกคุมความประพฤติอยากเป็นอะไรมากที่สุด และให้เขียนอธิบายวิธีการ มีอุปสรรค และวิธีการแก้ไขอุปสรรคได้อย่างไร ๓) ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติทำใบกิจกรรมโดยการเขียนบรรยาย และพนักงานคุมประพฤติสรุปใบกิจกรรมพร้อมทั้งพูดคุย ให้คำปรึกษา
ผลการดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ เมื่อปฏิบัติตามเงื่อนไขครบถ้วน พนักงานคุมประพฤติมีการประเมินแบบจำแนกครั้งที่ ๒ และจัดทำรายงานพันคุมประพฤติภายใน ๑ เดือน - กรณีผิดเงื่อนไขคุมประพฤติ มีการเตือนทางโทรศัพท์ หนังสือเตือน ให้อาสาสมัครคุมประพฤติติดตามสอดส่องที่บ้านพัก และตรวจสอบประวัติการกระทำความผิด หลังพ้นการคุมประพฤติ ไม่เกิน ๑ ปี - การกระทำผิดซ้ำ จัดส่งคดีให้ อสค. ในพื้นที่ติดตามสอดส่องเยี่ยมเยียน - การใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว/ชุมชน/เพื่อนร่วมงาน จัดส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติในพื้นที่สอดส่องเยี่ยมเยียน
บทเรียนที่ได้รับ	- ผู้ถูกคุมความประพฤติรู้จักการวางแผนชีวิตมากขึ้น - ผู้ถูกคุมความประพฤติมีสติ และการรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดีขึ้นและสามารถนำหลักศาสนาใช้ในการดำเนินชีวิตได้
เงื่อนไข/ข้อจำกัด	- ผู้ถูกคุมความประพฤติบางรายเขียนหนังสือไม่ได้/ไม่เข้าใจกระบวนการ/คิดไม่เป็น - ผู้ถูกคุมความประพฤติบางรายไม่สามารถลดละเลิกอบายมุขในระหว่างการเข้าค่ายจริยธรรมได้
ข้อเสนอแนะ	- ควรจัดทำเป็นรายกลุ่มเพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้ช่วยเหลือกันเอง โดยมีพนักงานคุมประพฤติกอยแนะนำช่วยเหลือ - ควรใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมากกว่านี้เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติสามารถซึมซับกับหลักศาสนาได้มากขึ้น

* หมายเหตุ ดำเนินการพร้อมกับการเข้าค่ายอบรมจริยธรรม

๑๒. โปรแกรมบำบัดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (ฝ่ายปกครอง)

๑๒.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ และแก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายยาเสพติดอื่นๆ โดยเสพยาบ้าด้วยวิธีสูดดมควัน จำนวน ๑ เม็ด ระหว่างรับจำคุก ข้างพารา ที่สวนยางพารา หมู่ ๒ ตำบลด่านชุมพล อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง หลังจากทำงานเสร็จและกำลังเดินทางกลับบ้านพักถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเรียกตรวจและสุ่มตรวจปัสสาวะและผลการตรวจพบสารเสพติดในปัสสาวะจึงถูกควบคุมตัวและดำเนินคดี เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗ นอกจากนี้พนักงานคุมประพฤติทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติเสพมาตั้งแต่อายุ ๒๐ ปี ด้วยวิธีสูดดมควันเพียงลำพังต่อเนื่องมานาน ๓ - ๔ ปี จากนั้นหยุดเสพมาได้สักระยะ แต่เมื่อต้องทำงานรับจ้างกรีดยางพาราก็หวนกลับไปเสพซ้ำเพื่อช่วยให้ไม่ง่วงนอนในขณะกรีดยางพารา โดยเสพครั้งละ ๑ เม็ด โดยพนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์ว่าสาเหตุแห่งการกระทำผิดที่แท้จริง คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติมีทัศนคติในทางบวกต่อการใช้สารเสพติดและไม่สามารถเลิกเสพได้ด้วยตัวเอง

๑๒.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการคดีลงทะเบียนรับคดีในระบบสารสนเทศ ถ่ายรูปและรวบรวมเอกสารเบื้องต้น/จัดทำสำนวนสอดส่อง/ส่งสำนวนพร้อมเอกสารให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการต่อ จากนั้นพนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีชี้แจงข้อกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติเบื้องต้น/สอบปากคำผู้ถูกคุมความประพฤติอย่างละเอียด (ไม่ผ่านการสืบเสาะ) อีกทั้งจัดทำสมุดนัดตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ นัดเข้ารับการอบรมปฐมนิเทศและรวบรวมเอกสารเพิ่มเติม

จากนั้นพนักงานคุมประพฤตินำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์และวางแผนตามสภาพปัญหา โดยกำหนดแผนการคุมความประพฤติ ดังนี้

- ๑) ให้อย่างน้อยรายบุคคล
- ๒) เก็บปัสสาวะหาสารเสพติดในวันมารายงานตัว/สุ่มตรวจ
- ๓) ส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยเหลือ ติดตาม ช่วยเหลือ และสงเคราะห์

ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงสูง ระดับการควบคุมแบบเข้มงวด และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๒๒

ตารางที่ ๒๒ โปรแกรมบำบัดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (ฝ่ายปกครอง)

โปรแกรมบำบัดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (ฝ่ายปกครอง)	
คำอธิบาย	โปรแกรมบำบัดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (ฝ่ายปกครอง) คือ การบำบัด ยาเสพติด/การให้ความรู้เกี่ยวกับโรคภัยยาเสพติด/การฝึกอาชีพ/ความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม/การฝึกระเบียบวินัยการอยู่ร่วมในสังคมตามกฎหมาย
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพฤตินัดหมายผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อเข้าร่วมโปรแกรมที่กองร้อยอำนวยการศึกษาดินแดนจังหวัดตราดที่ ๑ ๒) ผู้ถูกคุมความประพฤติ เข้าค่ายฯ บำบัดเป็นเวลา ๑๕ วัน (หลักสูตรค่าย ๑๕ วัน) ของฝ่ายปกครอง ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๘ (ดำเนินกิจกรรมค่ายอะไรและอย่างไร)
ผลการดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติดำเนินการ ๒ ประการ ได้แก่ ๑) ส่งคดีให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยติดตาม ดูแล และช่วยเหลือ ๒) ตรวจสอบจำนวนเป็นระยะ
บทเรียนที่ได้รับ	ผู้ถูกคุมความประพฤติได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับยาเสพติดจากผู้ที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดโดยตรง
เงื่อนไข/ข้อจำกัด	ระยะเวลาในการบำบัดน้อย
ข้อเสนอแนะ	ได้รับการสนับสนุนจาก หน่วยงานไหน จังหวัดตราด

*หมายเหตุ ดำเนินการพร้อมกับโปรแกรมการให้คำปรึกษาและแนะนำพฤติกรรมที่เป็นปัญหา

๑๓. โปรแกรมบริจาคลิขิตเฉลิมพระเกียรติ

๑๓.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดฐานยักยอกทรัพย์ บริษัท โดเมสติก ลิสซิง (๑๙๙๒) จำกัด ตำบลแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๗ – ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยผู้ถูกคุมความประพฤตินำเงินที่จัดเก็บเงินจากลูกค้าและนำส่งให้บริษัทผู้เสียหาย แต่ช่วงเกิดเหตุผู้ถูกคุมความประพฤติได้เก็บเงินจากลูกค้า จำนวนรวม ๖๒,๑๑๐ บาท แต่ไม่ได้นำส่งให้แก่บริษัทกลับไปใช้จ่ายส่วนตัว เนื่องจากขาดเงินใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งตนมีภาระต้องเลี้ยงดูภรรยาและบุตรซึ่งไม่ได้ประกอบอาชีพ ดังนั้น พนักงานคุมประพฤติจึงวิเคราะห์ว่าสาเหตุแห่งการกระทำผิดที่แท้จริง คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติมีพฤติกรรมขาดจิตสำนึกรับผิดชอบ

๑๓.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการรับคดีเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๘ ทำการตรวจสอบและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องและส่งให้หัวหน้ากลุ่มงานฯ เพื่อให้มอบหมายแก่พนักงานคุมประพฤติรับผิดชอบสำนวนคดี จากนั้น พนักงานคุมประพฤติได้รับมอบหมายสำนวนทำการสอบปากคำ บันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติ และชี้แจงเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพฤติในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๘ ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิดจึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงปานกลาง ระดับการควบคุมแบบปานกลาง และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมบริจาคลิขิตเฉลิมพระเกียรติ ร่วมกับการให้คำปรึกษารายบุคคล การอบรมธรรมะ การทำงานบริการสังคม เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดมมองเห็นในคุณค่าของตนเอง ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๒๓

ตารางที่ ๒๓ โปรแกรมบริจาคลิขิตเฉลิมพระเกียรติ

โปรแกรมบริจาคลิขิตเฉลิมพระเกียรติ	
คำอธิบาย	โปรแกรมบริจาคลิขิตเฉลิมพระเกียรติ คือ การบริจาคลิขิตเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพฤตินัดหมายผู้ถูกคุมความประพฤติที่สำนักงานเหล่ากาชาดจังหวัดสมุทรสงคราม ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๘ ๒) ผู้ถูกคุมความประพฤติบริจาคลิขิตร่วมกับสภากาชาดจังหวัดสมุทรสงคราม
ผลการดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะให้คำปรึกษารายบุคคล ให้ร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟู หลังพ้นการคุมประพฤติ ไม่เกิน ๑ ปี - การกระทำผิดซ้ำ พนักงานคุมประพฤติจะทำการตรวจสอบจากระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ
บทเรียนที่ได้รับ	- ผู้ถูกคุมความประพฤติ มองเห็นในคุณค่าของตนเอง เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

โปรแกรมบริจาคโลหิตเฉลิมพระเกียรติ

เงื่อนไข/ข้อจำกัด	- ผู้ถูกคุมความประพฤติบางคนอาจมีสุขภาพร่างกายที่ไม่พร้อมต่อการบริจาคโลหิต - ผู้ถูกคุมความประพฤติดังขาดความเข้าใจและความสำคัญของการบริจาคโลหิต
ข้อเสนอแนะ	- หน่วยงาน ส่งเสริม สนับสนุน และประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงประโยชน์จากการบริจาคโลหิตทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม

* หมายเหตุ สามารถดำเนินกิจกรรมพร้อมกับกิจกรรมอื่นๆ ได้

๑๔. โปรแกรมปลูกป่าชายเลนบริการสังคม

๑๔.๑ พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้ถูกคุมความประพฤติกระทำผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ที่ตำบลลาดใหญ่ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยผู้ถูกคุมความประพฤติเป็นวัยรุ่น มีความศึกษาคณะอาชีวศึกษา และควบคุมตนเองไม่ค่อยได้จึงทำร้ายร่างกายผู้เสียหายที่ ๑ และวิ่งราวทรัพย์ คือ รถจักรยานยนต์ มูลค่า ๒๐,๐๐๐ บาท ของผู้เสียหายที่ ๒ ไปด้วย ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติวิเคราะห์ว่าสาเหตุที่แท้จริงแห่งการกระทำผิด คือ ผู้ถูกคุมความประพฤติไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

๑๔.๒ กระบวนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

เจ้าหน้าที่ธุรการรับคดีเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ และทำการตรวจสอบและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องส่งให้หัวหน้ากลุ่มงานฯ เพื่อมอบหมายให้พนักงานคุมประพฤติรับผิดชอบดำเนินการสอบสวนปากคำ บันทึกข้อมูลผู้ถูกคุมความประพฤติ และชี้แจงเงื่อนไขเพื่อการคุมความประพฤติในวันดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ทั้งนี้พนักงานคุมประพฤติได้พิจารณาตามความเสี่ยงและเหตุแห่งการกระทำผิด จึงจำแนกให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดังกล่าวอยู่ในกลุ่มมีความเสี่ยงปานกลาง ระดับการควบคุมแบบปานกลาง และทำการวิเคราะห์และวางแผนเลือกโปรแกรมปลูกป่าชายเลนบริการสังคม ร่วมกับการให้คำปรึกษารายบุคคล การอบรมธรรมะ การทำงานบริการสังคม เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติดูแลในคุณค่าของตนเอง ดังรายละเอียดตามตารางที่ ๒๔

ตารางที่ ๒๔ โปรแกรมปลูกป่าชายเลนบริการสังคม

โปรแกรมปลูกป่าชายเลนบริการสังคม	
คำอธิบาย	โปรแกรมปลูกป่าชายเลนบริการสังคม คือ กิจกรรมที่ให้ผู้ถูกคุมความประพฤติร่วมปลูกป่าชายเลน
ขั้นตอน	๑) พนักงานคุมประพฤตินัดหมายผู้ถูกคุมความประพฤติที่เขตอนุรักษพันธุ์สัตว์น้ำ ชุมชน ตำบลบางแก้ว อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม ในวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘ ๒) ผู้ถูกคุมความประพฤติร่วมฟังคำบรรยายและร่วมปลูกป่าชายเลน
ผลการดำเนินการ	ก่อนครบกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ๖ เดือน - กรณีปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะให้คำปรึกษารายบุคคล ให้ร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟู หลังพ้นการคุมประพฤติ ไม่เกิน ๑ ปี - การกระทำผิดซ้ำ พนักงานคุมประพฤติจะทำการตรวจสอบจากระบบสารสนเทศกรมคุมประพฤติ
บทเรียนที่ได้รับ	- ผู้ถูกคุมความประพฤติดูแลในคุณค่าของตนเอง มองเห็นประโยชน์จากการปลูกป่าชายเลน
เงื่อนไข/ข้อจำกัด	- สภาพแวดล้อม อากาศร้อน ปริมาณน้ำทะเลไม่แน่นอน

โปรแกรมปลูกป่าชายเลนบริการสังคม

- ผู้ร่วมกิจกรรมมีจำนวนมากทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดูแลผู้ปลูกความประพฤติ ได้อย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะ

- ส่งเสริมให้ผู้ปลูกความประพฤติมีส่วนร่วมในการดูแลธรรมชาติและส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคม

* หมายเหตุ ดำเนินการพร้อมกับกิจกรรมทำงานบริการสังคม การให้คำปรึกษารายบุคคล การอบรมธรรมะ

๑๕. โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก”

๑๕.๑ ประวัติความเป็นมาของโปรแกรม

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบันมีแนวโน้มสูงขึ้น ประชากรกลุ่มเสี่ยงยังคงเป็นเยาวชน ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหม่มีจำนวนเพิ่มขึ้น กระบวนการบังคับใช้กฎหมายและบำบัดรักษาในระบบต่าง ๆ มีข้อจำกัด ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำซากของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วนของกระทรวงยุติธรรมที่ให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาพฤตินิสัย การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและป้องกันการกระทำผิด และด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยประสานงานบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งภาครัฐและชุมชน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและสิทธิมนุษยชน โดยไม่เลือกปฏิบัติและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด สามารถกลับคืนสู่สังคมและดำรงชีวิตได้ปกติโดยไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ดังนั้น สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มีประวัติการกระทำผิดซ้ำ โดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดตราด ผู้นำชุมชนและครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด อาสาเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือความประพฤติ ป้องกันและแก้ไขไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ โดยให้โอกาสผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวไม่ต้องควบคุมตัวแต่ต้องอยู่ภายใต้ข้อตกลงตามเงื่อนไขการฟื้นฟูฯ แบบไม่ควบคุมตัวร่วมกันระหว่างสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด อาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้นำชุมชนและครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกำหนดไว้ร่วมกัน

ในการนี้ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด จึงได้ดำเนินการจัดโครงการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก” ขึ้นมา เพื่อให้โอกาสผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวไม่จำเป็นต้องเข้ารับการฟื้นฟูแบบควบคุมตัว แต่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขร่วมกันระหว่างสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด อาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดตราด ผู้นำชุมชนและครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ ที่อาสาเป็นผู้ดูแลความประพฤติและเป็นการลดค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และสถานที่ควบคุมตัวสำนักงานฯ จึงได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงยุติธรรมต่อไป

ทั้งนี้เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๘ นายณรงค์ อธิ์จันทรางกูร ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด เป็นประธานในพิธีเปิดบ้านน้อย ร้อยรัก มีผู้เข้าร่วมเปิดโครงการฯ จำนวน ๔๕ คน เป็นโครงการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน เป็นการบำบัดโดยชุมชน ให้โอกาสผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ซึ่งต้องให้คำปรึกษารายบุคคลแบบใกล้ชิดและแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดแต่ยังไม่จำเป็นต้องเข้ารับการฟื้นฟูแบบควบคุมตัวโดยต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขร่วมกันระหว่างสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด อาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้นำชุมชน และครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูฯ เป็นผู้ดูแลความประพฤติทุกประเภท ซึ่งเป็นการต่อยอดจากโครงการพ่อแม่อาสาของกรมคุมประพฤติ

๑๕.๒ กระบวนการ/ขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานคุมประพฤติต่อผู้ถูกคุมความประพฤติ

โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก” มีพยายามที่จะมอบให้ความรักความอบอุ่นแก่ผู้เสพผู้ติดยาเสพติด จากบุคคลรอบข้างของผู้เสพผู้ติดยาเสพติด เช่น บุคคลในครอบครัว ผู้ใกล้ชิด ชุมชน เครือข่าย เป็นต้น ในการบำบัดแก้ไขและฟื้นฟูผู้เสพผู้ติดยาเสพติดในชุมชนเป็นเฉพาะรายตามปัญหาของแต่ละคน โดยดำเนินการดังนี้

๑) การวางแผน โดยเริ่มจากการคิดพัฒนาระบบการทำงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สืบหาข้อมูล ต้นทุน บุคลากรทรัพยากรของสำนักงานทุกประเภท การบริหารจัดการโครงการ กำหนดผู้รับผิดชอบ ใครทำอะไรที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ตั้งทีมและงบประมาณ กำหนดเป็นโครงการเสนอให้มีการพิจารณาร่วมกัน

๒) ขั้นตอนการลงมือทำ มีการประชุมวางแผนการทำงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น วางแผนการใช้ทรัพยากรต้นทุน การบริหารจัดการและการสื่อสารให้เข้าใจร่วมกัน

๓) ขั้นตอนการตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินการ ขั้นตอนนี้หัวหน้ากลุ่มผู้รับผิดชอบจะคอยติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ระหว่างนี้มีการให้คำแนะนำ ปรับปรุงเป็นระยะ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน รวมทั้งมีการควบคุม และประสานงานในขั้นตอนนี้ด้วย ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

๔) ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข เน้นการทำงานเชิงปริมาณและคุณภาพมากขึ้น โดยหลังจากการปฏิบัติงานได้ระดับหนึ่งแล้ว สำนักงานจะมีการประชุมประเมินผล ติดตามผล เมื่อยังไม่ได้เป้าหมาย แต่เมื่อได้ตามเป้าหมายจะวางแผนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งเน้นคุณภาพเพื่อสำนักงานจะเกิดการพัฒนาต่อไปไม่สิ้นสุด

โดยมีรายละเอียดโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก” ตามตารางที่ ๒๕

ตารางที่ ๒๕ โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก”

คำอธิบาย	โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก”
	โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก” เป็นการให้โอกาสผู้ติดยาเสพติดที่มีประวัติการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งเปิดโอกาสให้เครือข่ายอาสาสมัครคุมประพฤติ จังหวัดตราด ผู้นำชุมชนและครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัวของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด อาสาเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือความประพฤติ ป้องกันและแก้ไขไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำ โดยให้โอกาสผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบควบคุมตัว ไม่ต้องควบคุมตัวแต่ต้องอยู่ภายใต้ข้อตกลงตามเงื่อนไขการฟื้นฟูฯ แบบไม่ควบคุมตัว ร่วมกันระหว่างสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด อาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้นำชุมชนและครอบครัวของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกำหนดไว้ร่วมกัน
ขั้นตอน	๑) การวางแผน โดยเริ่มจากการคิดพัฒนาระบบการทำงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สืบหาข้อมูล

โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก”

ต้นทุน บุคลากรทรัพยากรของสำนักงานทุกประเภท การบริหารจัดการโครงการ กำหนดผู้รับผิดชอบ ใครทำอะไรที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ตั้งทีมและงบประมาณ กำหนดเป็นโครงการเสนอให้มีการพิจารณาร่วมกัน

๒) ขั้นตอนการลงมือทำ มีการประชุมวางแผนการทำงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น วางแผนการใช้ทรัพยากรต้นทุน การบริหารจัดการและการสื่อสารให้เข้าใจร่วมกัน

๓) ขั้นตอนการตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินการ ขั้นตอนนี้หัวหน้ากลุ่มผู้รับผิดชอบจะคอยติดตามผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ระหว่างนี้มีการให้คำแนะนำ ปรับปรุงเป็นระยะ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน รวมทั้งมีการควบคุม และประสานงานในขั้นตอนนี้ด้วย ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน

๔) ขั้นตอนการปรับปรุง แก้ไข เน้นการทำงานเชิงปริมาณและคุณภาพมากขึ้น โดยภายหลังจากการปฏิบัติงานได้ระดับหนึ่งแล้ว สำนักงานจะมีการประชุมประเมินผล ติดตามผล เมื่อยังไม่ได้เป้าหมาย แต่เมื่อได้ตามเป้าหมายจะวางแผนให้สูงขึ้น พร้อมทั้งเน้นคุณภาพเพื่อสำนักงานจะเกิดการพัฒนาต่อไปไม่สิ้นสุด

ผลการดำเนินการ โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดให้โทษในชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก” ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗ – ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๙ พบว่า

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผู้เสพผู้ติดยาเสพติดเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๙๖ ราย แบ่งเป็น

- ผู้ผ่านฟื้นฟูฯ จำนวน ๖๖ ราย
- ผู้ถูกจับใหม่ จำนวน ๕ ราย
- ผู้จำหน่ายชั่วคราว จำนวน ๑ ราย
- ผู้อยู่ระหว่างปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูฯ ด้วยดี จำนวน ๑๑ ราย
- ผู้อยู่ระหว่างติดตาม/ปรับแผน จำนวน ๗ ราย
- ผู้อยู่ระหว่างประสานจับกุม จำนวน ๖ ราย

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีผู้เสพผู้ติดยาเสพติดเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๘๒ ราย แบ่งเป็น

- ผู้ผ่านฟื้นฟูฯ จำนวน ๑๐ ราย
- ผู้อยู่ระหว่างปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูฯ ด้วยดี จำนวน ๖๖ ราย
- ผู้อยู่ระหว่างติดตาม/ปรับแผน จำนวน ๖ ราย

บทเรียนที่ได้รับ

๑) เป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพเป็นรายบุคคล โดยสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือและยังอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ โดยงานคุมประพฤติมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้เข้ารับการบำบัดเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังทางสังคม ประวัติการเสพ สาเหตุแห่งการเสพ เพื่อใช้เป็นแนวทางบำบัดเฉพาะราย

๒) สังคมและประชาชนลดความเสี่ยงภัยจากการกระทำผิดซ้ำ โดยผู้เสพผู้ติดยาเสพติดจะได้รับการดูแลสอดส่องจากพนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประพฤติ ผู้นำชุมชน และชุมชนอย่างใกล้ชิด

๓) ทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของประเทศไทย คือ ประชาชนได้รับการพัฒนา โดยผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งนอกจากเป็นการพัฒนาผู้เสพติดแล้วยังทำให้ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย การลดความเสี่ยงภัยจากอาชญากรรมและได้รับประโยชน์จากการทำงานบริการสังคม การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ของผู้เสพผู้ติดยาเสพติดด้วย

โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชน “บ้านน้อย ร้อยรัก”

๔) ประหยัดงบประมาณของรัฐในสถานบำบัดแบบควบคุมตัว การที่ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดไม่ต้องถูกควบคุมตัวเป็นการลดความแออัดของสถานบำบัด ทำให้สถานบำบัดสามารถเป็นสถานที่แก้ไขฟื้นฟูผู้เสพ/ผู้ติดที่ร้ายแรง หรือผู้เสพติดนิสัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและยังประหยัดงบประมาณได้

๕) ลดการสูญเสียกำลังผลิตของชาติ โดยผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดที่ต้องถูกควบคุมตัว เมื่อมีกิจกรรมของสำนักงานคุมประพฤติมารับ จะสามารถประกอบอาชีพหรือได้รับการสนับสนุน

ให้ประกอบอาชีพแทนการต้องถูกควบคุมตัว เกิดผลผลิตเป็นรายได้ของคนกลุ่มนี้ ซึ่งรายได้จำนวนนี้สามารถนำมาเสียภาษีให้แก่รัฐ และยังเป็นการสนับสนุนฐานทางเศรษฐกิจของรัฐอีกด้วย

๖) ลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเครือข่ายชุมชนและสังคม โดยเฉพาะในด้านยาเสพติด ซึ่งประชาชนจะได้เพิ่มพูนความรู้ทางด้านกฎหมายและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ตลอดจนการแก้ไขฟื้นฟูผู้เสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗) ลดปัญหาสังคม อันเกิดจากสภาวะรอบครัวแตกแยก เมื่อสมาชิกครอบครัวถูกส่งตัวไปยังสถานที่ควบคุมตัวเพื่อการบำบัด ครอบครัวอาจไม่ปลอดภัย ขาดความอบอุ่น อีกทั้งผู้เสพยาเสพติดที่ได้รับการคุมความประพฤติตามโครงการนี้ จะมีโอกาสในการปรับตัวเข้ากับสังคมและได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้นไป จะทำให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดี

๘) ตัดโอกาสทางหนึ่งของการเกิดอาชญากรรมที่ร้ายแรงหรือการคบหากับผู้เสพ/ผู้ติด

ที่รุนแรง ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และถ่ายทอดทัศนคติ พฤติกรรมจากผู้ประกอบอาชญากรรมเป็นอาชีพในระหว่างอยู่ในสถานควบคุมตัวเพื่อการบำบัดฟื้นฟู

๙) ลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นมาตรการตามกฎหมายเพื่อนำระบบบังคับบำบัดมาใช้กับผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด เมื่อบุคคลดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการตาม พ.ร.บ. นี้ และเข้ารับการฟื้นฟูเป็นที่พอใจของคณะกรรมการฟื้นฟูมากขึ้น ทำให้คดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมลดลง

๑๐) เป็นการแก้ไขปัญหาของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด ที่จะต้องขั้บรถยนต์ไปส่งผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดยังสถานที่ควบคุมตัว เพื่อฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีหลายแห่งและระยะทางไกล ทำให้ประหยัดงบประมาณของราชการและเกิดความปลอดภัยกับเจ้าหน้าที่สำนักงาน

เงื่อนไข/ข้อจำกัด

-

ข้อเสนอแนะ

-

ภาคผนวก ข

แบบบันทึกพฤติกรรมของพนักงานคุมประพฤติเพื่อประเมินการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรม
และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติ

แบบบันทึกพฤติกรรมของพนักงานคุมประพฤติ เพื่อประเมินการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรม และกลไกการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ถูกคุมความประพฤติ

คำชี้แจง ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการปฏิบัติงานในขั้นตอนการควบคุมและสอดส่องแต่ละ ขั้นตอนว่า มีการใช้กลไกการควบคุมพฤติกรรมและกลไกการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยหรือไม่ อย่างไร และให้ระบุรายละเอียดการปฏิบัติตามแบบฟอร์มที่กำหนด

ชื่อผู้ถูกคุมความประพฤติหมายเลขทะเบียน

ผลการจำแนก ☐ ต่ำ ☐ ปานกลาง ☐ สูง

จังหวัด ☐ชลบุรี ☐อุบลราชธานี ☐นครปฐม ☐เชียงราย ☐สงขลา ☐ตราด ☐สมุทรสงคราม

ขั้นตอนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่อง	ผลการปฏิบัติ		หมายเหตุ/ข้อสังเกต (รายละเอียดการปฏิบัติ)
	ทำ	ไม่ทำ	
ขั้นตอนที่ ๑ การรับคดี (เจ้าหน้าที่ธุรการ)	-	-	ไม่ต้องระบุ
ขั้นตอนที่ ๒ การชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติและรวบรวมข้อมูล			
กลไกการควบคุม ๒.๑ การตรวจสอบข้อเท็จจริง ๒.๒ การติด EM กลไกการสนับสนุน ๒.๓ การแนะนำ ๒.๔ การให้การปรึกษา ๒.๕ การให้กำลังใจ ๒.๖ การสงเคราะห์ ๒.๗ การเสริมแรงให้รางวัล			
ขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์และวางแผน			
๓.๑ วิเคราะห์จำแนกตามสภาพความเสี่ยง ระดับ ☐ ต่ำ ☐ ปานกลาง ☐ สูง ๓.๒ การวางแผนการควบคุมและสอดส่อง ๓.๒.๑ การวางแผนการควบคุม ระดับไม่ เข้มงวด			

ขั้นตอนการปฏิบัติงานควบคุมและทดสอบ	ผลการปฏิบัติ		หมายเหตุ/ข้อสังเกต (รายละเอียดการปฏิบัติ)
	ทำ	ไม่ทำ	
- การรายงานตัว - การปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลกำหนด ๓.๒.๒ การวางแผนการควบคุม ระดับปานกลาง - การรายงานตัว - การทดสอบ - การปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลกำหนด - การว่ากล่าวตักเตือน - การตำหนิ - การติดตาม - การบังคับโทษ ๓.๒.๓ การวางแผนการควบคุม ระดับเข้มงวด - การรายงานตัว - การทดสอบ - การปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลกำหนด - การว่ากล่าวตักเตือน - การตำหนิ - การติดตาม - การบังคับโทษ - การติด EM			

ขั้นตอนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่อง	ผลการปฏิบัติ		หมายเหตุ/ข้อสังเกต (รายละเอียดการปฏิบัติ)
	ทำ	ไม่ทำ	
๓.๓ การวางแผนสำหรับการแก้ไขตามสภาพ ปัญหาความต้องการ - ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว - ปัญหาด้านพฤติกรรม/ความคิด/อารมณ์ - ปัญหาด้านเศรษฐกิจ/การเงิน - ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา/อาชีพ - ปัญหาด้านสุขภาพ - ปัญหาด้านอื่นๆ (ระบุ)			ดูรายละเอียดกิจกรรมหน้า ๖๑-๖๒
ขั้นตอนที่ ๔ การดำเนินการควบคุมและสอดส่อง			
กลไกการควบคุม ๔.๑ การรายงานตัว ๔.๒ การสอดส่อง ๔.๓ การปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลกำหนด ๔.๔ การว่ากล่าวตักเตือน ๔.๕ การดำเนิน ๔.๖ การติดตาม ๔.๗ การบังคับโทษ ๔.๘ การติด EM กลไกการสนับสนุน ๔.๙ การแนะนำ ๔.๑๐ การให้การปรึกษา ๔.๑๑ การให้กำลังใจ			การแก้ไขปัญหาตามสภาพความต้องการ

ขั้นตอนการปฏิบัติงานควบคุมและสอดส่อง	ผลการปฏิบัติ		หมายเหตุ/ข้อสังเกต (รายละเอียดการปฏิบัติ)
	ทำ	ไม่ทำ	
๔.๑๒ การช่วยเหลือทางวัตถุและให้ข้อมูล ๔.๑๓ การให้การแก้ไขฟื้นฟู ๔.๑๔ การสงเคราะห์ ๔.๑๕ การเสริมแรงให้รางวัล			
ขั้นตอนที่ ๕ การติดตามและประเมินผล			
กลไกการควบคุม ๕.๑ การว่ากล่าวตักเตือน ๕.๒ การตำหนิ ๕.๓ การติดตาม ๕.๔ การบังคับโทษ ๕.๕ การติด EM กลไกการสนับสนุน ๕.๖ การแนะนำ ๕.๗ การให้การปรึกษา ๕.๘ การให้กำลังใจ ๕.๙ การช่วยเหลือทางวัตถุและให้ข้อมูล ๕.๑๐ การให้การแก้ไขฟื้นฟู ๕.๑๑ การสงเคราะห์ ๕.๑๒ การเสริมแรงให้รางวัล			
ขั้นตอนที่ ๖ การรายงานผล			

ลงชื่อ พนักงานคุมประพฤติ

ภาคผนวก ค

แบบสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมความประพฤติเพื่อประเมินการรับรู้การได้รับการควบคุมพฤติกรรม
และการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

แบบสัมภาษณ์ผู้ถูกคุมความประพฤติ

เรื่อง การรับรู้การได้รับการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล (ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้กรอก)

๑.๑ ชื่อ-นามสกุล (นาย/นางสาว/นาง/ยศ).....

๑.๒ สังกัดหน่วยวิจัย สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด

☐

๑. ชลบุรี

☐

๒. อุบลราชธานี

☐

๓. เชียงราย

☐

๔. นครปฐม

☐

๕. สงขลา

☐

๖. ตราด

☐

๗. สมุทรสงคราม

๑.๓ เพศ

☐

๑. ชาย

☐

๒. หญิง

☐

๓. อื่นๆ ระบุ.....

๑.๔ อายุ ปี

☐

๑. ๑๘ - ๒๕ ปี

☐

๒. ๒๖ - ๓๕ ปี

☐

๓. ๓๖ - ๔๕ ปี

ปี

☐

๔. ๔๕ - ๕๕ ปี

☐

๕. ๕๖ - ๖๕ ปี

☐

๖. ๖๕ ปีขึ้นไป

๑.๕ สัญชาติ

๑.๖ เชื้อชาติ

๑.๗ ศาสนา

☐

๑. พุทธ

☐

๒. คริสต์

☐

๓. อิสลาม

๔. อื่น ๆ ระบุ

๑.๘ สถานภาพ

☐

๑. โสด

☐

๒. สมรส

☐

๓. หย่าร้าง/หม้าย

☐

๔. แยกกันอยู่

๑.๙ ระดับการศึกษา

☐

๑. ไม่ได้รับการศึกษา

☐

๒. ประถมศึกษา

☐

๓. มัธยมศึกษาตอนต้น

☐

๔. มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐

๕. ปวช. ปวส. ปวท.

☐

๖.ปริญญาตรี

- ☐ ๗. สูงกว่าปริญญาตรี ☐ ๘. อื่นๆ ระบุ.....

๑.๑๐ อาชีพ

☐ ๑. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ ๒. พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน
☐ ๓. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	☐ ๔. เกษตรกร
☐ ๕. รับจ้างทั่วไป	☐ ๖. นักเรียน/นักศึกษา
☐ ๗. แม่บ้าน/ไม่ได้ประกอบอาชีพ	☐ ๘. อื่นๆ ระบุ

๑.๑๑ รายได้ต่อเดือน

☐ ๑. ๑ - ๕,๐๐๐ บาท	☐ ๒. ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท
☐ ๓. ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	☐ ๔. ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท
☐ ๕. มากกว่า ๒๐,๐๐๑ ขึ้นไป	☐ ๖. ไม่มีรายได้

๑.๑๒ ฐานความผิด

☐ ๑. เกี่ยวกับทรัพย์สิน	☐ ๒. ข่มขืนกระทำอนาจารและเพ	☐ ๓. เกี่ยวกับเอกสาร
☐ ๔. ขั้บรรณประมาท	☐ ๕. ต่อเจ้าพนักงาน	☐ ๖. ต่อชีวิตและ

ร่างกาย

☐ ๗. ต่อเสรีภาพ	☐ ๘. การกระทำผิดตาม พ.ร.บ.การพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘
☐ ๙. กระทำผิดตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ และแก้ไขเพิ่มเติม	
☐ ๑๐. กระทำผิดตาม พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔	
☐ ๑๑. กระทำผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และแก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายยาเสพติดอื่นๆ	
☐ ๑๒. กระทำผิดตาม พ.ร.ก.การป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. ๒๕๓๓ และแก้ไขเพิ่มเติม	
☐ ๑๓. กระทำผิดตาม พ.ร.บ.พิกพาอาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ และแก้ไขเพิ่มเติม	
☐ ๑๔. อื่นๆ ระบุ.....	

ส่วนที่ ๒

การรับรู้การได้รับการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

๑. หลังจากที่ท่านทราบว่าถูกศาลสั่งให้คุมความประพฤติและท่านไปพบพนักงานคุมประพฤติครั้งแรก พนักงานคุมประพฤติ/เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อท่านอย่างไร (รับคดี ชี้แจงเงื่อนไขการคุมความประพฤติและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และวางแผน การจำแนกและเลือกโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู การติดตามและประเมินผล)

.....

.....

.....

๒. เมื่อท่านขาดการรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติตามที่กำหนดในเงื่อนไขการคุมความประพฤติ หรือประพฤติตัวไม่เหมาะสมที่อาจส่งผลเสียต่อตัวเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม หรือปฏิบัติตัวที่อาจนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำ ผ่าฝืน/ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุในเงื่อนไขการคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ/เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อท่านอย่างไร (เช่น การตำหนิ ว่ากล่าว การบังคับโทษ เป็นต้น)

.....

.....

.....

๓. พนักงานคุมประพฤติ/เจ้าหน้าที่ มีวิธีการแนะนำ/ให้คำแนะนำท่านอย่างไร เพื่อให้ท่านได้รับทราบข้อมูลข่าวสารต่างๆ คำชี้แจง คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขตนเอง การคิด/เลือก/ตัดสินใจในการดำเนินและพัฒนาชีวิตให้มีความเหมาะสมหรือมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น (เช่น การให้คำปรึกษา , การให้กำลังใจ , การให้ข้อมูลข่าวสาร , การเสริมแรงให้รางวัล เป็นต้น)

.....

.....

.....

๔. เมื่อท่านปฏิบัติตัวเหมาะสมตามเงื่อนไข เช่น มารายงานตัวอย่างสม่ำเสมอ ตรงตามกำหนดนัด ไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามที่ระบุในเงื่อนไขการคุมความประพฤติ เป็นต้น พนักงานคุมประพฤติ/เจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อท่านอย่างไร (การเสริมแรง การให้รางวัล เป็นต้น)

.....

.....

.....

๕. เมื่อท่านรู้สึกเบื่อหน่าย/รู้สึกกดดัน/รู้สึกเครียด เมื่อต้องเผชิญปัญหาต่างๆ เช่น ความอึดอัดคับข้องใจ ความวิตกกังวล ความเครียด ความกดดันในช่วงถูกคุมความประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ/เจ้าหน้าที่ มีวิธีการช่วยผ่อนคลายอารมณ์และจิตใจ สร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมเสียของท่านอย่างไร (เช่น การให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา การเสริมแรง เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

๖. เมื่อท่านต้องการความช่วยเหลือ เช่น ค่าพาหนะ ค่าอาหาร ค่าบริการบำบัดรักษาทางกาย/จิต/การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ค่าใช้จ่ายในการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการฝึกวิชาชีพ เงินทุนประกอบอาชีพ ค่ายังชีพ ที่อยู่อาศัย หรือความช่วยเหลืออื่นๆ พนักงานคุมประพฤติ/เจ้าหน้าที่มีวิธีการให้ความช่วยเหลือท่านอย่างไร (การสงเคราะห์ช่วยเหลือต่างๆ)

.....

.....

.....

.....

๗. พนักงานคุมประพฤติได้มีการส่งต่อข้อมูลของท่าน ให้มีบุคคลในสังคมชุมชน เช่น อ.ส.ค. ผู้นำชุมชน หรือเจ้าหน้าที่รัฐอื่นเข้ามาติดตามดูแล ช่วยเหลือ สงเคราะห์ ท่านหรือไม่ และท่านรู้สึกอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๘. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากลไกการควบคุมพฤติกรรมและการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสีย

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลและข้อสังเกตของผู้สัมภาษณ์

ข้อเสนอแนะ/ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้สัมภาษณ์

วันที่

ภาคผนวก ง

แบบประเมินพัฒนาการของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
และคุณภาพชีวิตของผู้ถูกคุมความประพฤติภายหลังผ่านพ้นการคุมประพฤติ

แบบประเมินพัฒนาการของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและคุณภาพชีวิตของ ผู้ถูกคุมความประพฤติภายหลังผ่านพ้นการคุมประพฤติ

คำชี้แจง ขอให้ผู้ผ่านการคุมความประพฤติ กรอกข้อมูลตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้รับจะไม่เป็น
ผลร้ายต่อท่านแต่อย่างใด การกรอกข้อมูลนี้เพื่อกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม จักได้นำข้อมูลไปวิเคราะห์
ประเมินผลเพื่อการพัฒนาแบบการควบคุมและสอดส่อง สำหรับให้พนักงานคุมประพฤติใช้เป็นแนวทางการ
ทำงานต่อไป ดังนั้นขอให้ท่านดำเนินการกรอกข้อมูลตามแบบประเมินและไม่ต้องระบุนาม โดยให้ศึกษาข้อมูล
ก่อนกรอกความคิดเห็นดังนี้

แบบประเมิน แบ่งออกเป็น ๕ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ การปฏิบัติตามเงื่อนไข

ส่วนที่ ๒ การกระทำผิดซ้ำ

ส่วนที่ ๓ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ส่วนที่ ๔ การประเมินคุณภาพชีวิต

ส่วนที่ ๕ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างปกติสุข

ส่วนที่ ๑ การปฏิบัติตามเงื่อนไข ท่านสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

☐ สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขด้วยดี

☐ ไม่สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไข

ระบุสาเหตุ

.....
.....
.....

ส่วนที่ ๒ การกระทำผิดซ้ำ ท่านได้กระทำผิดซ้ำหรือไม่

☐ กระทำผิดในคดีลักษณะเดิม

☐ กระทำผิดในคดีใหม่ (ระบุ)

☐ ไม่ได้กระทำผิดอีก

ส่วนที่ ๓ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ข้อความต่อไปนี้จะสอบถามถึงประสบการณ์/สถานการณ์/เหตุการณ์/ความรู้สึกของท่านภายหลังผ่าน
ระยะเวลาการคุมความประพฤติ ๖ และ ๑๒ เดือน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับ
ความรู้สึกและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

การประเมินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	ระดับความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์			
๑. ท่านรู้ว่าการกระทำในคดีนี้ของท่านเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย			
๒. ท่านรู้ว่าการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นสิ่งที่สมควรปฏิบัติ			
๓. ท่านรู้ว่าการกระทำในคดีนี้ของท่านสมควรได้รับการลงโทษ			
ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์			
๔. ท่านมีความตั้งใจว่าต่อไปนี้จะไม่กระทำความผิดใดๆอีก			
๕. ท่านมีความตั้งใจว่าต่อไปนี้จะไม่กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนี้อีก			
๖. ท่านมีความตั้งใจว่าจะประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่			
๗. ท่านมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองในทุกๆด้าน			
การแสดงออกของพฤติกรรม			
๘. ท่านได้ปฏิบัติตามกฎ ข้อระเบียบของสังคมหรือชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่			
๙. ในช่วงที่ผ่านมาท่านไม่ได้กระทำความผิดกฎหมายใดๆ			
๑๐. ในช่วงที่ผ่านมาท่านไม่ได้ดื่มสุรา			
๑๑. ในช่วงที่ผ่านมาท่านไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด			
๑๒. ในช่วงที่ผ่านมาท่านไม่ได้ก่อเหตุทะเลาะวิวาท			
๑๓. ในช่วงที่ผ่านมาท่านได้ประกอบอาชีพอันเป็นกิจลักษณะ			
๑๔. ท่านได้มีความดูแลรับผิดชอบช่วยเหลือจนเจ้าครอบครัวของท่าน			
๑๕. ท่านมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม ชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่			

คะแนน ๑-๕ หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระดับ “ต่ำ”

คะแนน ๖-๑๐ หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระดับ “ปานกลาง”

คะแนน ๑๑-๑๕ หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระดับ “สูง”

ส่วนที่ ๔ แบบประเมินคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง

ข้อคำถามต่อไปนี้จะสอบถามถึงประสบการณ์/สถานการณ์/เหตุการณ์/ความรู้สึกของท่านภายหลังผ่าน
ระยะเวลาการคุมความประพฤติ ๖ และ ๑๒ เดือน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่เหมาะสมและ
เป็นจริงกับท่านมากที่สุด โดยคำตอบมี ๕ ตัวเลือก คือ

ไม่เลย	หมายถึง ท่านไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นเลย รู้สึกไม่พอใจมาก หรือรู้สึกแสบมาก
เล็กน้อย	หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นนานๆ ครั้ง รู้สึกเช่นนั้นเล็กน้อย รู้สึก ไม่พอใจ หรือรู้สึกแสบ
ปานกลาง	หมายถึง ท่านมีความรู้สึกเช่นนั้นปานกลาง รู้สึกพอใจระดับกลางๆ หรือรู้สึกแสบระดับกลาง ๆ
มาก	หมายถึง ท่านรู้สึกเช่นนั้นบ่อยๆ รู้สึกพอใจ หรือรู้สึกดี
มากที่สุด	หมายถึง ท่านรู้สึกเช่นนั้นเสมอ/มากที่สุด รู้สึกว่าสมบูรณ์ รู้สึกพอใจมาก หรือรู้สึกดีมาก

คุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจในการดำรงชีวิต ในด้านสุขภาพ จิตใจ สภาพแวดล้อม(สังคม)
ความสัมพันธ์กับผู้อื่น

การประเมินคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ด้านจิตใจ					
๑. ท่านรู้สึกพึงพอใจในชีวิต เช่น มีความสุข มีความหวัง มากน้อยเพียงใด					
๒. ท่านรู้สึกไม่ดี เช่น เหนงา เศร้า หดหู่ สิ้นหวัง วิตกกังวล บ่อยแค่ไหน					
๓. ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านมีความหมายมากน้อยเพียงใด					
ด้านร่างกาย					
๔. ท่านพอใจกับสุขภาพของท่านในตอนนี้เพียงใด					
๕. ท่านรู้สึกพอใจมากน้อยเพียงใดที่สามารถทำอะไรผ่าน ไปได้ในแต่ละวัน					
ด้านสังคม					
๖. ท่านพอใจต่อการผูกมิตรหรือเข้ากับคนอื่นอย่างที่ผ่านมา มามากน้อยเพียงใด					
๗. ท่านพอใจกับการช่วยเหลือที่เคยได้รับจากคนรอบข้าง เช่น ครอบครัว เพื่อน เจ้าหน้าที่ เป็นต้น มากน้อยเพียงใด					
๘. ท่านรู้สึกว่าชีวิตมีความมั่นคงปลอดภัยดีมากน้อย เพียงใดในแต่ละวัน					
ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต					
๙. ท่านพอใจกับที่อยู่อาศัยตอนนี้มากน้อยเพียงใด					

การประเมินคุณภาพชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่เลย	เล็กน้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
๑๐. ท่านมีเงินพอใช้จ่ายตามความจำเป็นมากน้อยเพียงใด					
๑๑. ท่านมีโอกาสได้พักผ่อน คลายเครียดมากน้อยเพียงใด					
๑๒. ท่านอยู่อาศัยในบริเวณที่มีสภาพแวดล้อมดีต่อสุขภาพมากน้อยเพียงใด					
๑๓. ท่านคิดว่าท่านมีคุณภาพชีวิต (ชีวิตความเป็นอยู่) อยู่ในระดับดีเพียงใด					

ส่วนที่ ๕ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างปกติสุข

คำชี้แจง

ข้อคำถามต่อไปนี้จะสอบถามถึงประสบการณ์/สถานการณ์/เหตุการณ์/ความรู้สึกของท่านภายหลังพ้นระยะเวลาการคุมความประพฤติ ๖ และ ๑๒ เดือน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข หมายถึง ความรู้สึกของท่านในการดำรงชีวิตในสังคมที่วัดจากการรู้สึกว่าได้รับการยอมรับจากผู้อื่นในสังคม ครอบครัว เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน

การประเมินการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างปกติสุข	ระดับความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
ความรู้สึกในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม			
๑. ในช่วงที่ผ่านมาท่านได้รับการยอมรับจากครอบครัวของท่าน			
๒. ในช่วงที่ผ่านมาท่านได้รับการยอมรับจากชุมชน			
๓. ในช่วงที่ผ่านมาท่านได้รับเชิญชวนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่			
๔. ในช่วงที่ผ่านมาบุคคลในครอบครัวชื่นชมท่านเป็นส่วนใหญ่			
๕. ในช่วงที่ผ่านมาบุคคลในชุมชนชื่นชมท่านเป็นส่วนใหญ่			

คะแนน ๑-๒ หมายถึง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขในระดับ “ต่ำ”

คะแนน ๓ หมายถึง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขในระดับ “ปานกลาง”

คะแนน ๔-๕ หมายถึง การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขในระดับ “สูง”

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสอบถามสำหรับครอบครัวและชุมชน

คำชี้แจง ขอให้ท่านกรอกข้อมูลตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลนี้ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม จักได้นำไปวิเคราะห์ประเมินผลเพื่อการพัฒนาแบบการควบคุมและสอดส่อง สำหรับให้พนักงานคุมประพฤติใช้เป็นแนวทางการทำงานต่อไป ดังนั้นขอให้ท่านดำเนินการกรอกข้อมูลตามแบบสอบถามและไม่ต้องระบุชื่อ โดยให้ศึกษาข้อมูลก่อนกรอกความคิดเห็นดังนี้

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน

ส่วนที่ ๑ การกระทำผิดซ้ำของผู้ถูกคุมความประพฤติ

- ☐ กระทำผิดในคดีลักษณะเดิม
- ☐ กระทำผิดในคดีใหม่ (ระบุ)
- ☐ ไม่ได้กระทำความผิดอีก

ส่วนที่ ๒

ข้อคำถามต่อไปนี้จะสอบถามถึงประสบการณ์/สถานการณ์/เหตุการณ์/ความรู้สึกของท่านที่มีต่อผู้ถูกคุมความประพฤติภายหลังพ้นระยะเวลาการคุมความประพฤติ ๖ และ ๑๒ เดือน โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นโดยเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

การประเมินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นของผู้พ้นการคุมประพฤติ	ระดับความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
ความตระหนักเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้พ้นการคุมประพฤติ			
๑. ท่านคิดว่าผู้พ้นคุมประพฤติมีความตั้งใจที่จะไม่กระทำความผิดใดๆอีก			
๒. ท่านคิดว่าผู้พ้นคุมประพฤติมีความตั้งใจที่จะไม่กระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนี้อีก			
๓. ท่านคิดว่าผู้พ้นคุมประพฤติมีความตั้งใจที่จะประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและชุมชนที่อาศัยอยู่			
การแสดงออกพฤติกรรมของผู้พ้นการคุมประพฤติ			
๑. ผู้พ้นคุมประพฤติได้ปฏิบัติตามกฎ ข้อระเบียบของสังคมหรือชุมชนที่อาศัยอยู่			
๒. ในช่วงที่ผ่านมาผู้พ้นคุมประพฤติไม่ได้กระทำความผิดกฎหมายใดๆ			
๓. ในช่วงที่ผ่านมาผู้พ้นคุมประพฤติไม่ได้ดื่มสุรา			
๔. ในช่วงที่ผ่านมาผู้พ้นคุมประพฤติไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด			
๕. ในช่วงที่ผ่านมาผู้พ้นคุมประพฤติไม่ได้ก่อเหตุทะเลาะวิวาท			
๖. ในช่วงที่ผ่านมาผู้พ้นคุมประพฤติได้ประกอบอาชีพอันเป็นกิจลักษณะ			
๗. ผู้พ้นคุมประพฤติมีความดูแลรับผิดชอบช่วยเหลือจนเจ้าครอบครัว			
๘. ผู้พ้นคุมประพฤติมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคม ชุมชนที่อาศัยอยู่			
ความรู้สึกในการดำรงชีวิตในสังคมของผู้พ้นการคุมประพฤติ			
๑. ในช่วงที่ผ่านมาผู้พ้นคุมประพฤติได้รับการยอมรับจากครอบครัว			

การประเมินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นของ ผู้พันการคุมประพฤติ	ระดับความคิดเห็น		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่แน่ใจ
๒. ในช่วงที่ผ่านมาผู้พันคุมประพฤติได้รับการยอมรับจากชุมชน			
๓. ในช่วงที่ผ่านมาผู้พันคุมประพฤติได้รับเชิญชวนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมในชุมชนที่อาศัยอยู่			
๔. ในช่วงที่ผ่านมาผู้พันคุมประพฤติได้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน			
๕. ในช่วงที่ผ่านมาท่านคิดว่า ชุมชน/สังคมมีท่าทีรังเกียจผู้พันคุมประพฤติ			

คำถามเพิ่มเติม (โปรดระบุรายละเอียดในคำถามดังต่อไปนี้)

๑. หลังจากที่ถูกคุมความประพฤติ ผู้พันคุมประพฤติดำเนินการเปลี่ยนแปลงนิสัยความประพฤติที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดอย่างไร (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

๒. ผู้พันคุมประพฤติดำเนินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว/ชุมชนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๓. ท่าน/คนในชุมชนรู้สึกอย่างไรกับผู้พันคุมประพฤติ

.....

.....

.....